

TEM raportteja

11/2013

Maahanmuuttajabarometri 2012

Loppuraportti
Helmikuu 2013

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Esipuhe

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa kotouttamispolitiikan ja hyvien etnisten suhteiden edistämisen valtakunnallisesta arvioinnista ja seurannasta. Seurannan toteuttamiseksi on kehitetty kotouttamisen, kotoutumisen ja etnisten suhteiden seurantajärjestelmä, joka koostuu maahanmuuttajille suunnatusta kyselytutkimuksesta, kunnille ja työ- ja elinkeinotoimistoille (TE-toimistot) kohdennetuista palvelukyselyistä sekä maahanmuuttajien elinoloja kuvaavista tilastollisista indikaattoreista. Seurannan eri osioiden kautta saadusta tiedosta tullaan kokoamaan neljän vuoden välein kotouttamisen, kotoutumisen ja etnisten suhteiden kokonaiskatsaus. Ensimmäinen kokonaiskatsaus toteutetaan vuonna 2013.

Työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistänyt seurannan toimeenpanon toteuttamalla loppukesän ja syksyn 2012 aikana maahanmuuttajille suunnatun kyselytutkimuksen sekä kunnille ja TE-toimistoille suunnatut palvelukyselyt. Kyselyjen osittaisesta toteutuksesta sekä tulosten analysoinnista ja raportoinnista on vastannut Ramboll Management Consulting Oy ja sen työtä on ohjannut työ- ja elinkeinoministeriön asettama ohjausryhmä. Ohjausryhmässä on ollut edustettuina maahanmuuttotutkimuksen, tilastoinnin sekä kunta- ja TE-palvelujen asiantuntijoita.

Laki kotoutumisen edistämisestä antaa puitteet kotoutumista edistävien palvelujen järjestämiselle, mutta paikallistasolla palveluja voidaan järjestää eri tavoin. Paikalliset viranomaiset kehittävät ja järjestävät kotoutumista edistäviä palveluja myös yhteistyössä järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen kanssa. Vaikka viranomaisten tehtävänä on huolehtia kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisestä ja muidenkin palvelujen soveltumisesta maahanmuuttajille, on maahanmuuttaja kotoutumisessa kuitenkin aina toimija.

Maahanmuuttajabarometrin avulla kerätään tietoa valittujen maahanmuuttajaryhmien subjektiivista näkemyksistä ja kokemuksista kotoutumisesta ja viihtymisestä Suomessa. Maahanmuuttajabarometrin 2012 kohderyhmän muodostivat Suomessa asuvat Viron, Venäjän, Somalian, Thaimaan, Kiinan, Irakin ja Turkin kansalaiset, jotka ovat muuttaneet Suomeen vuosina 2007–2009. Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) tuli voimaan 1.9.2011, joten uuden lain myötä laajentunut soveltamisala ja uudet toimenpiteet eivät ole koskeneet tähän maahanmuuttajabarometriin vastanneita. Koska kohderyhmä on ollut rajattu, ei tuloksia voida myöskään yleistää koskemaan kaikkia Suomessa asuvia ulkomaalaisia.

Kunnille ja TE-toimistoille suunnatuissa palvelukyselyissä kartoitettiin virkailijoiden näkemyksiä kunnan ja TE-toimiston tarjoamien kotoutumispalveluiden ja muiden palveluiden kattavuudesta ja kyvystä vastata maahanmuuttajaväestön tarpeisiin. Palvelukyselyissä huomioitiin myös uuden kotoutumislain muutoksia.

Tässä työ- ja elinkeinoministeriön raportissa esitellään maahanmuuttajabarometrin 2012 keskeisiä tuloksia.

Helsingissä 21.2.2013

TUIJA OIVO

Osastopäällikkö

Työ- ja elinkeinoministeriö

LOPPURAPORTTI

MAAHANMUUTTAJABAROMETRI 2012

Tarkastus **Ohjausryhmä**
Päivämäärä **08/02/2013**
Laatija **Ramboll Management Consulting**
Tarkastaja **Ohjausryhmä**
Hyväksyjä **Ohjausryhmä**

SISÄLTÖ

1.	Tiivistelmä	1
2.	Johdanto raporttiin	2
3.	Maahanmuuttajabarometrin tausta ja toteutus	3
3.1	Barometrin tavoite ja sisältö	3
3.2	Kohderyhmä ja otos	3
3.3	Vastausten keruu	4
4.	Maahanmuuttajabarometrin tulokset	6
4.1	Vastausten lukumäärä ja vastausten luotettavuus	6
4.2	Taustamuuttajat	10
4.3	Kotoutumisen osatekijät ja laki kotoutumisen edistämisestä	19
4.3.1	Eri osatekijöiden merkitys kotoutumisessa	19
4.3.2	Laki kotoutumisen edistämisestä ja kotoutumissuunnitelma	22
4.4	Kielitaito ja kielen opetus	27
4.4.1	Vastaajien arvio omasta suomen tai ruotsin kielen taidosta	27
4.4.2	Vastaajien selviytyminen suomen tai ruotsin kielellä eri tilanteissa	31
4.4.3	Osallistuminen kielen opetukseen	33
4.4.4	Kokemus kielenopetuksen riittävydestä	36
4.4.5	Kokemus kielenopetuksen laadusta	38
4.5	Turvallisuuden tunne ja syrjintä	40
4.6	Palveluiden käyttö ja koulutukseen osallistuminen	44
4.6.1	Palveluiden käyttö ja tyytyväisyys palveluihin	44
4.6.2	Ammattitaitoa kehittävään koulutukseen osallistuminen ja kokemus koulutuksesta	48
4.6.3	Tiedonsaanti palveluista	50
4.7	Työelämä ja yrittäjyys	52
4.7.1	Työelämän arviointi	53
4.7.2	Yrittäjyys	55
4.8	Yhteiskunnallinen osallisuus, vapaa-aika ja sosiaaliset suhteet	57
4.8.1	Äänestäminen	57
4.8.2	Vapaa-aika ja harrastaminen	60
4.8.3	Kulttuuripalvelujen käyttö	65
4.8.4	Osallistuminen yhteiskuntaan ja oman kulttuurin säilyttäminen	67
4.8.5	Järjestö- ja seurajäsenyys	68
4.8.6	Tiedonsaanti suomalaisesta yhteiskunnasta	70
4.8.7	Sosiaaliset suhteet	71
4.8.8	Suomalaisiin tutustuminen	74
4.8.9	Internetin käyttö	76
5.	Yhteenveto ja oppimiskokemukset	79
5.1	Yhteenveto	79
5.2	Oppimiskokemukset ja jatkokehittämistarpeet	81

RAPORTIN KUVAT

Kuva 1	Vastaajien jakauma kansalaisuuksittain sekä Suomeen kohdemaista vuosina 2007-2009 muuttaneet ulkomaan kansalaiset	8
Kuva 2	Vastaajien sukupuoli-jakauma kansalaisuuden mukaan sekä kohdejoukon todellinen jakauma vuonna 2011.....	10
Kuva 3	Vastaajien ikäjakauma ja kohdejoukon todellinen ikäjakauma.....	11
Kuva 4	Vastaajien äidinkieli.....	12
Kuva 5	Vastaajien siviilisääty kansalaisuuden mukaan.....	12
Kuva 6	Vastaajien asumistilanne kansalaisuuden mukaan.....	13
Kuva 7	Lasten lukumäärä vastaajien perheessä kansalaisuuden mukaan	13

Kuva 8 Vastaajien jakautuminen kunnittain sekä Suomessa asuvien ulkomaan kansalaisten todellinen jakautuminen kunnittain vuonna 2011.....	14
Kuva 9 Suomeen muuton syyt kansalaisuuden mukaan.....	14
Kuva 10 Vastaajien koulutustaso kansalaisuuden mukaan	15
Kuva 11 Peruskoulun käyneiden opiskeluvuosien määrä peruskoulussa.....	16
Kuva 12 Lukion käyneiden opiskeluvuosien määrä lukiossa	16
Kuva 13 Ammattikoulun käyneiden opiskeluvuosien määrä ammattikoulussa	16
Kuva 14 Korkeakoulun käyneiden opiskeluvuosien määrä korkeakoulussa....	17
Kuva 15 Vastaajien työmarkkina-asema ja kohdejoukon todellinen työmarkkina-asema vuona 2010	18
Kuva 16 Palkansaajien työnantaja kansalaisuuden mukaan.....	18
Kuva 17 Eri tekijöiden tärkeys kotoutumiselle sukupuolen mukaan	21
Kuva 18 Eri tekijöiden tärkeys kotoutumiselle työmarkkinastatuksen mukaan	22
Kuva 19 Tutustuminen lakiin kotoutumisen edistämisestä kansalaisuuden mukaan	22
Kuva 20 Kotoutumissuunnitelman tekeminen vastaajille kansalaisuuden mukaan	23
Kuva 21 Vastaajien kotoutumissuunnitelman laatija kansalaisuuden mukaan	23
Kuva 22 Kotoutumissuunnitelman hyöty vastaajille kansalaisuuden mukaan.	24
Kuva 23 Kotoutumissuunnitelman hyöty vastaajille työmarkkinastatuksen mukaan	24
Kuva 24 Kotoutumissuunnitelman merkitys	25
Kuva 25 Kotoutumissuunnitelman merkitys Suomeen ja suomalaisiin tutustumisessa sekä suomen tai ruotsin kielen oppimisessa kansalaisuuden mukaan	25
Kuva 26 Kotoutumissuunnitelman merkitys työn saannissa ja uusien taitojen oppimisessa kansalaisuuden mukaan.....	26
Kuva 27 Vastaajien ensimmäiseksi oppima kotimainen kieli	27
Kuva 28 Vastaajien arvio omasta suomen / ruotsin kielen taidostaan	28
Kuva 29 Vastaajien arvio suullisesta suomen / ruotsin kielen taidostaan Suomessa oleskelun mukaan.....	29
Kuva 30 Vastaajien arvio puhutun suomen / ruotsin ymmärtämisestä Suomessa oleskelun mukaan.....	29
Kuva 31 Oman kielitaidon arviointi sukupuolen mukaan	30
Kuva 32 Vastaajien arvio suomen / ruotsin kielen suullisesta taidosta työmarkkinastatuksen mukaan	30
Kuva 33 Vastaajien arvio puhutun suomen / ruotsin kielen ymmärtämisestä työmarkkinastatuksen mukaan	31
Kuva 34 Selviytyminen suomeksi tai ruotsiksi eri tilanteissa.....	32
Kuva 35 Selviytyminen suomeksi tai ruotsiksi eri tilanteissa kansalaisuuden mukaan	33
Kuva 36 Selviytyminen suomeksi tai ruotsiksi sukupuolen mukaan	33
Kuva 37 Osallistuminen suomen tai ruotsin kielen opetukseen kansalaisuuden mukaan	34
Kuva 38 Osallistuminen suomen tai ruotsin kielen opetukseen Suomessa oleskelun mukaan.....	34
Kuva 39 Osallistuminen suomen tai ruotsin kielen opetukseen sukupuolen mukaan	35
Kuva 40 Vastaajien osallistuminen suomen tai ruotsin kielen opetukseen työmarkkinastatuksen mukaan	35
Kuva 41 Ensimmäiseen kielikoulutukseen pääsyn kesto.....	36
Kuva 42 Vastaajien näkemys kielenopetuksen riittävydestä kansalaisuuden mukaan	37
Kuva 43 Vastaajien näkemys kielenopetuksen riittävydestä Suomessa oleskelun mukaan.....	37
Kuva 44 Vastaajien näkemys kielenopetuksen riittävydestä sukupuolen mukaan	38
Kuva 45 Vastaajien näkemys kielenopetuksen riittävydestä työmarkkinastatuksen mukaan	38

Kuva 46 Vastaajien arvio saamastaan opetuksesta kansalaisuuden mukaan .	39
Kuva 47 Sanapilvi vastauksista kysymykseen ”Kertokaa, miksi opetus on hyvää tai huonoa ja miten kielenopetusta voitaisiin parantaa.”	40
Kuva 48 Vastaajien turvallisuuden tunne kansalaisuuden mukaan	40
Kuva 49 Vastaajien turvallisuuden tunne sukupuolen mukaan	41
Kuva 50 Vastaajien syrjintäkokemukset viimeisen 12 kuukauden aikana	42
Kuva 51 Vastaajien syrjintäkokemukset viimeisen 12 kuukauden aikana kansalaisuuden mukaan	42
Kuva 52 Syrjinnän syyt eriteltynä	43
Kuva 53 Sanapilvi vastauksista kysymykseen ”Mikäli olette kokenut syrjintää, voitte halutessanne kertoa kokemuksistanne.”	44
Kuva 54 Julkisten palveluiden käyttö viimeisen 12 kuukauden aikana	45
Kuva 55 Osallistuminen ammatitaitoa kehittävään koulutukseen kansalaisuuden mukaan	48
Kuva 56 Osallistuminen ammatitaitoa kehittävään koulutukseen ikäryhmittäin	49
Kuva 57 Ammatitaitoa kehittävän koulutuksen vastaaminen odotuksiin kansalaisuuden mukaan	49
Kuva 58 Arviot ammatillisen koulutuksen riittävydestä ikäryhmittäin	50
Kuva 59 Vastaajien arvio siitä, kuinka paljon he ovat saaneet tietoa eri palveluista Suomessa kansalaisuuden mukaan	51
Kuva 60 Vastaajien arvio siitä, kuinka paljon he ovat saaneet tietoa eri palveluista Suomessa sukupuolen mukaan	51
Kuva 61 Vastaajien saama neuvonta julkisista palveluista lähteittäin	52
Kuva 62 Vastaajien pääasiallinen toimi	53
Kuva 63 Vastaajien arvio omasta työelämästään	54
Kuva 64 Vastaajien arvio työkyvystään	54
Kuva 65 Vastaajien arvio terveydentilastaan	55
Kuva 66 Vastaajien syitä ryhtyä yrittäjäksi	56
Kuva 67 Osuus yrittäjistä, joilla oli oma yritys ennen Suomeen muuttoa	56
Kuva 68 Tuen saannin riittävyys yrityksen perustamisvaiheessa	56
Kuva 69 Vastaajien tietämys heidän äänioikeudestaan	57
Kuva 70 Vastaajien tietämys heidän äänioikeudestaan Suomessa oleskelun mukaan	58
Kuva 71 Arviot äänestämisen tärkeydestä kansalaisuuden mukaan	58
Kuva 72 Arviot äänestämisen tärkeydestä Suomessa oleskelun mukaan	59
Kuva 73 Arviot lisätiedon tarpeesta äänestämisen osalta kansalaisuuden mukaan	59
Kuva 74 Vapaa-ajan merkitys vastaajille kansalaisuuden mukaan	60
Kuva 75 Vastaajien suosituimmat harrastukset	61
Kuva 76 Harrastusten merkitys vastaajille kansalaisuuden mukaan	61
Kuva 77 Vastaajien osallistuminen järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan	62
Kuva 78 Osallistuminen järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan ikäryhmittäin	63
Kuva 79 Osallistuminen järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan sukupuolen mukaan	63
Kuva 80 Osallistuminen järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan työmarkkinastatuksen mukaan	64
Kuva 81 Vastaajien syyt siihen, miksi he eivät osallistu järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan	65
Kuva 82 Vastaajien kulttuuritapahtumissa käynti viimeisen vuoden aikana	66
Kuva 83 Vastaajien kulttuuritapahtumissa käynti viimeisen vuoden aikana ikäryhmittäin	67
Kuva 84 Vastaajien tottumuksia kansalaisuuden mukaan	67
Kuva 85 Vastaajien lapsilleen puhuma kieli kansalaisuuden mukaan	68
Kuva 86 Vastaajien järjestö- ja seurajäsenyydet kansalaisuuksittain	69
Kuva 87 Vastaajien järjestö- ja seurajäsenyydet kansalaisuuksittain ja Suomessa oleskelun mukaan	69

Kuva 88 Vastaajien järjestö-, seura- ja yhdistysjäsenyydet.....	70
Kuva 89 Vastaajien tietolähteet suomalaisesta yhteiskunnasta	70
Kuva 90 Suomalaisien tuttavien tapaamispaikat.....	71
Kuva 91 Vastaajien halu saada enemmän suomalaisia tuttavuuksiaan kansalaisyhteiskunnan mukana	72
Kuva 92 Vastaajien omaan kulttuuriyhteisöön kuuluvat tuttavat Suomessa kansalaisyhteiskunnan mukana	72
Kuva 93 Vastaajien suomalaiset ystävät, joita he kuukausittain tapaavat tai joiden kanssa he soittelevat Suomessa oleskelun mukana	74
Kuva 94 Helppous tutustua suomalaisiin kansalaisyhteiskunnan mukana	74
Kuva 95 Helppous tutustua suomalaisiin sukupuolen mukana.....	75
Kuva 96 Helppous tutustua suomalaisiin työmarkkinastatuksen mukana	75
Kuva 97 Vastaajien internetin käyttö	77
Kuva 98 Vastaajien Facebookissa olemisen kansalaisyhteiskunnan mukana	77
Kuva 99 Vastaajien Facebookissa olemisen ikäryhmittäin	78

RAPORTIN TAULUKOT

Taulukko 1 Vastausprosentit kansalaisuuksittain ja vastaustavoittain	6
Taulukko 2 Haastateltavien tavoittaminen kansalaisuuden mukaan	7
Taulukko 3 Palautuneiden kirjeiden lukumäärät kansalaisuuden mukaan.....	7
Taulukko 4 Vastausprosentit kansalaisuuden mukaan	8
Taulukko 5 Otos suhteessa populaatioon	8
Taulukko 6 Käytetyt painokertoimet jakauman korjaamiseksi.....	9
Taulukko 7 Esimerkkejä virhemarginaaleista eri vastaajamäärillä.....	9
Taulukko 8 Kansalaisuuskohtaisten vastaajamäärien perusteella määritellyt virhemarginaalit	9
Taulukko 9 Kansalaisuuskohtaiset virhemarginaalit eri vastaajamäärillä.....	10
Taulukko 10 Vastaajien ikäjakauma kansalaisuuden mukaan.....	11
Taulukko 11 Vastaajien asema työmarkkinoilla kansalaisuuden mukaan	17
Taulukko 12 Eri tekijöiden tärkeys kotoutumiselle kansalaisuuden mukaan ..	20
Taulukko 13 Kotoutumissuunnitelman merkitys työmarkkinastatuksen mukaan	26
Taulukko 14 Oman kielitaidon arviointi kansalaisuuden mukaan	28
Taulukko 15 Selviytyminen suomeksi tai ruotsiksi eri tilanteissa Suomessa oleskelun mukaan.....	33
Taulukko 16 Osuus kunkin kansalaisryhmän edustajista, jotka ovat opiskelleet suomen / ruotsin kieltä kyseisillä tavoilla	36
Taulukko 17 Vastaajien turvallisuuden tunne työmarkkinastatuksen mukaan	41
Taulukko 18 Syrjinnän syyt eriteltynä kansalaisuuden mukaan.....	44
Taulukko 19 Vastaajien arviot siitä, kuinka hyvin palvelut vastasivat odotuksia	45
Taulukko 20 Vastaajien arviot siitä, kuinka hyvin palvelut vastasivat odotuksia	46
Taulukko 21 Tyytyväisyys julkisiin palveluihin sukupuolen mukaan	47
Taulukko 22 Koulutuspalveluiden käyttö viimeisten 12 kuukauden aikana kansalaisuuden mukaan	48
Taulukko 23 Arviot ammatillisen koulutuksen riittävydestä kansalaisuuden mukaan	50
Taulukko 24 Vastaajien saama neuvonta julkisista palveluista lähteittäin ja kansalaisuuden mukaan	52
Taulukko 25 Vastaajien osallistuminen järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan kansalaisuuden mukaan.....	62
Taulukko 26 Vastaajien syyt siihen, miksi he eivät osallistu järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan kansalaisuuden mukaan.....	65
Taulukko 27 Vastaajien lähipiiriin kuuluvat ryhmät kansalaisuuden mukaan .	73
Taulukko 28 Vastaajien suomalaiset ystävät, joita he kuukausittain tapaavat tai joiden kanssa he soittelevat kansalaisuuden mukaan.....	73
Taulukko 29 Suomalaisiin tutustumisen vaikeuksien syyt kansalaisuuden mukaan	76
Taulukko 30 Yhteenveto tuloksista	81

LIITTEET

Liite 1

Kyselylomake

Liite 2

Käännösvirheet kielittäin

1. TIIVISTELMÄ

Maahanmuuttajabarometri muodostaa osan kotouttamisen ja etnisten suhteiden seurantarjestelmää. Maahanmuuttajabarometrin avulla kerätään tietoa valittujen maahanmuuttajaryhmien subjektiivisista näkemyksistä kotoutumisesta ja yleisemmin viihtymisestä Suomessa. Vuoden 2012 maahanmuuttajabarometrin kohderyhmän muodostavat Suomessa asuvat Venäjän, Viron, Thaimaan, Kiinan, Irakin, Somalian ja Turkin kansalaiset, jotka ovat muuttaneet Suomeen vuosina 2007–2009 ja ovat 18–75 -vuotiaita. Barometrikyselyyn oli mahdollista vastata joko postitse lähetetyn omakielisen paperikyselyn tai TEM:n sivuilla (www.tem.fi/barometri) olleen sähköisen kyselyn kautta. Myös sähköinen kysely oli saatavilla kaikilla seitsemällä kielellä. Lisäksi omakieliset haastattelijat soittivat niille kohderyhmän jäsenille, joiden puhelinnumero oli saatavilla numeerohakupalveluiden kautta.

Kriteerit täyttäneitä vastauksia saatiin lopulta 584 (paperikysely) + 331 (sähköinen kysely ja puhelinhaastattelut) eli yhteensä 915 kappaletta. Vastausprosentiksi muodostui 34 %. Koko vastaajajoukon vastausten osalta virhemarginaali on noin 3,2 %. Maahanmuuttajabarometrin vastaajista oli naisia 62 % ja miehiä 38 %. Vastaajista 42 % työskenteli kokopäivätyössä palkansaajana. Barometriin vastanneista hieman suurempi osuus kuuluu työvoimaan kuin varsinaisesta kohdejoukosta (3-5 vuotta Suomessa olleet ko. kansalaisuuksia edustavat maahanmuuttajat). Vastavasti pienempi osuus barometriin vastanneista on työttömänä kuin koko kohdejoukon kohdalla. Koska vastaajamäärät olivat osassa kansalaisuuksista pieniä, ei tuloksia voi luotettavasti käyttää eri kansalaisuuksien välisien erojen kuvaamiseen.

Kaikkien kansalaisuuksien osalta tärkeimmiksi kotoutumiseen vaikuttaviksi tekijöiksi koettiin työ, kielitaito, turvallisuus, terveyspalvelut sekä itselle ja perheelle sopiva asunto. Palveluiden osalta parhaiten vastaajien tarpeisiin vastasivat lasten päivähoito, neuvola ja nuorten harrastustoimintaan liittyvät palvelut sekä kirjasto-, liikunta- ja kulttuuripalvelut. Vastaajista kuitenkin 59 % koki saaneensa melko vähän, vähän tai ei lainkaan tietoa tarjolla olevista palveluista. Työssäkäyvistä vastaajista 73 % oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väittämästä, että he viihtyvät työssä hyvin.

Vastaajista 74 % oli osallistunut tai osallistui parhaillaan suomen tai ruotsin kielen opetukseen. Vastaajista 67 % arvioi ymmärtävänsä puhuttua suomea tai ruotsia melko tai erittäin hyvin. Vastaajista peräti 78 % arvioi lukevansa suomea tai ruotsia melko tai erittäin hyvin ja 49 % arvioi kirjoittavansa suomea tai ruotsia melko tai erittäin hyvin. Lisäksi 61 % arvioi suullisen suomen tai ruotsin taitonsa melko tai erittäin hyväksi. Vastaajista 29 % arvioi kuitenkin saaneensa liian vähän suomen tai ruotsin opetusta. Vastaajista 43 % arvioi, että opetuksen laatu on erinomaista tai hyvää.

Vastaajista 21 % ei tiennyt onko heille tehty kotoutumissuunnitelma vai ei. Niistä vastaajista, jotka tiesivät heille laaditun kotoutumissuunnitelman, vain noin 40 % oli sitä mieltä, että suunnitelma oli auttanut heitä. Vastaajista noin 96 % tunsivat olonsa turvalliseksi tai melko turvalliseksi. Vastaajista noin 24 % oli kokenut syrjintää viimeisen 12 kk aikana. Vastaajista 22 % oli epätoinen äänioikeudestaan. Vastaajista noin 85 % on suomalaisia tuttavina.

2. JOHDANTO RAPORTTIIN

Tämä raportti esittelee vuonna 2012 toteutetun maahanmuuttajabarometrin tuloksia. Maahanmuuttajabarometri on osa kotoutumisen ja etnisten suhteiden seurantarjestelmää, jota kehitettiin sisäasiainministeriön koordinoimissa hankkeissa vuosina 2009–2010. Kolmesta osa-alueesta koostuva seurantarjestelmä pitää sisällään 1) maahanmuuttajien elinoloja kuvaavia indikaattoreita, 2) maahanmuuttajille suunnatun kyselyn (eli tässä raportoitavan maahanmuuttajabarometrin) sekä 3) kunnille ja työ- ja elinkeinotoimistoille (TE-toimisto) suunnatut palvelukyselyt. Maahanmuuttajien määrän lisääntyessä ja maahanmuuton syiden moninaistuessa kotouttamispolitiikan vaatimukset muuttuvat, jolloin on entistä tärkeämpää seurata ja arvioida sen toimeenpanoa ja vaikuttavuutta. Kunnille ja TE-toimistoille suunnatut palvelukyselyt raportoidaan erillisenä raporttina.

Maahanmuuttajabarometriä pilotoitiin vuosina 2009 ja 2010. Vuonna 2012 toteutettiin ensimmäistä kertaa nyky muodossa oleva barometri. Tulosten osalta raportti sisältää vain vähäisessä määrin vertailua vuonna 2010 toteutettuun barometriin, sillä kyselylomakkeen sisältöjä on sittemmin pilotointivaiheiden jälkeen osin muokattu ja eri vuosina toteutettujen kyselyiden kohderyhmät ovat myös merkittävästi erilaiset. Maahanmuuttajabarometriä on tarkoitus jatkossa toteuttaa tasaisin väliajoin (esimerkiksi 2-4 vuoden välein), jotta voidaan saada tietoa maahanmuuttajien näkemysten kehittymisestä vuosien kuluessa.

Maahanmuuttajabarometrin ja palvelukyselyiden toteutusta, tuloksien analyysiä ja raportointia on ohjannut ohjausryhmä, joka kokoontui työn aikana kolme kertaa. Maahanmuuttajabarometri toteutettiin loppukesästä ja alkusyksystä ja tulosten analysointi ja raportointi toteutettiin loppusyksystä 2012 ja alkuvuodesta 2013. Työn toteutti Ramboll Management Consulting työ- ja elinkeinoministeriön kilpailuttamasta toimeksiannosta.

Tämän raportin luvussa kolme esitellään maahanmuuttajabarometrin tavoitteet, tausta ja toteutustapa. Luvussa neljä on esitelty barometrin keskeiset tulokset. Luvussa viisi on tiivis yhteenveto barometrin eri osa-alueista ja keskeisten tulosten tarkastelua huomioiden sekä barometrin että palvelukyselyiden tulokset. Lisäksi luvussa 5 on esitetty barometriä ja sen toteutusta koskevia oppimiskokemuksia sekä kehittämissuosituksia.

3. MAAHANMUUTTAJABAROMETRIN TAUSTA JA TOTEUTUS

3.1 Barometrin tavoite ja sisältö

Maahanmuuttajabarometri muodostaa osan kotouttamisen ja etnisten suhteiden seurantarjestelmää. Maahanmuuttajabarometrin avulla kerätään tietoa valittujen maahanmuuttajaryhmien subjektiivisista näkemyksistä kotoutumisesta ja yleisemmin viihtymisestä Suomessa. Seurantarjestelmään kuuluvat myös kunnille ja TE-toimistoille suunnatut palvelukyselyt. Näiden avulla tarkastellaan palveluntarjoajien näkemyksiä kotouttamisen ja kotoutumisen nykytilasta.

Vuoden 2012 maahanmuuttajabarometrin sisällölliset osa-alueet ovat:

- Kotoutuminen yleisesti
- Kielitaito ja kielen merkitys
- Suomen / ruotsin kielen opetus
- Turvallisuuden tunne
- Syrjintäkokemukset
- Kokemus palveluista ja viranomaisista
- Kotoutumisen edistäminen (ml. kotoutumissuunnitelma)
- Äänestäminen
- Koulutukseen pääsy
- Työelämä ja yrittäjyys
- Oma kulttuuri
- Vapaa-aika
- Viihtyminen Suomessa ja sosiaaliset suhteet
- Internetin ja Facebookin käyttö.

Käytännössä kukin osa-alue koostui sekä monivalinta- että avokysymyksistä. Heti alkuun on syytä muistaa barometritutkimusten luonne. Kysymyksiä on ajoittain voitu ymmärtää monin eri tavoin, minkä riskiä lisää myös eri käsitteiden ja palveluiden kääntäminen usealle eri kielelle. Näin ollen barometrin tuloksia on syytä tarkastella kriittisesti pitäen mielessä, ettei vastausten raportoinnissa voida kontrolloida sitä, miten kysymykset ja niissä esiintyvät käsitteet on eri yhteyksissä täsmälleen ymmärretty.

3.2 Kohderyhmä ja otos

Vuoden 2012 maahanmuuttajabarometrin kohderyhmän muodostavat Suomessa asuvat Venäjän, Viron, Thaimaan, Kiinan, Irakin, Somalian ja Turkin kansalaiset eli kansalaisuuden perusteella tarkasteltuna seitsemän suurinta maahanmuuttajaryhmää Suomessa. Vastaajat eivät siis edusta koko maahanmuuttajapopulaatiota, vaan suurimpia kansalaisuusryhmiä.

Kohderyhmänä olevien henkilöiden tulee lisäksi täyttää seuraavat ehdot:

- He ovat muuttaneet Suomeen vuosina 2007–2009.
- He ovat 18–75 -vuotiaita.

Suomeen vuosina 2007–2009 muuttaneet henkilöt ovat asuneet vuoteen 2012 mennessä Suomessa noin 3-5 vuotta. Tämä aikarajoitus valittiin siksi, että vähintään kolme vuotta maassa asuneet henkilöt ovat jo ehtineet käyttää useita eri palveluita ja osallistua kotouttamistoimenpiteisiin. Toisaalta Suomeen muutosta ei ole vielä kulunut liian pitkää aikaa, joten kotouttamistoimenpiteet ja palvelukokemukset ovat vielä suhteellisen tuoreessa muistissa. Näin ollen vastaajat eivät siis edusta koko kansalaisuusryhmäänsä, vaan nimenomaan 3-5 vuotta maassa olleita.

Työ- ja elinkeinoministeriö toimitti Väestörekisterikeskukseen tietopyynnön, jossa se pyysi yhteensä 2750 henkilön satunnaisotoksen niin, että Venäjän ja Viron kansalaisia on kutakin yhteensä 500 henkilöä ja muiden maiden kansalaisia kutakin 350 henkilöä.

Otos poimittiin koko maata koskien, mutta siinä painotettiin pääkaupunkiseutua seuraavasti:

- 1) kotikunta Helsinki
 - 143 Viron kansalaista
 - 106 Venäjän kansalaista
 - 138 Somalian kansalaista
 - 100 Kiinan kansalaista
 - 75 Irakin kansalaista
 - 58 Thaimaan kansalaista
 - 79 Turkin kansalaista

- 2) kotikunta Espoo
 - 53 Viron kansalaista
 - 30 Venäjän kansalaista
 - 37 Somalian kansalaista
 - 66 Kiinan kansalaista
 - 31 Irakin kansalaista
 - 17 Thaimaan kansalaista
 - 22 Turkin kansalaista

- 3) kotikunta Vantaa
 - 60 Viron kansalaista
 - 39 Venäjän kansalaista
 - 34 Somalian kansalaista
 - 15 Kiinan kansalaista
 - 26 Irakin kansalaista
 - 27 Thaimaan kansalaista
 - 41 Turkin kansalaista

- 4) muu Suomi
 - 244 Viron kansalaista
 - 325 Venäjän kansalaista
 - 141 Somalian kansalaista
 - 169 Kiinan kansalaista
 - 218 Irakin kansalaista
 - 248 Thaimaan kansalaista
 - 208 Turkin kansalaista.

Tähän otantamenetelmään päädyttiin siksi, että jokaisesta kansalaisuusryhmästä pyrittiin saamaan edustava otos. Lisäksi pääkaupunkiseudun kuntien osalta pyrittiin saamaan mahdollisimman edustava aineisto heidän omaa käyttöönsä varten.

3.3 Vastausten keruu

Kuten ylempänä todettiin, toimitti TEM Väestörekisterikeskukseen tietopyynnön 2750 henkilöstä, jotka täyttävät kohderyhmälle asetetut kriteerit. Väestötietojärjestelmästä pyydettiin luovutettavaksi maahanmuuttajien tietoja alla olevia poimintaperusteita käyttäen. Kohderyhmän yhteystiedot toimitettiin työ- ja elinkeinoministeriölle elokuun 2012 alussa.

TEM käännätti pilotointikokemusten perusteella muokatut kyselylomakkeet sekä saatekirjeen venäjän, viron, thain, turkin, kiinan, somalian ja arabian kielille ja postitti saatekirjeet ja kyselylomakkeet kohderyhmälle 8. elokuuta 2012.

Barometrikyselyyn oli mahdollista vastata joko postitse lähetetyn paperikyselyn tai TEM:n sivuilla (www.tem.fi/barometri) olleen sähköisen kyselyn kautta. Myös sähköinen kysely oli saatavilla kaikilla seitsemällä kielellä. Barometrin vastausaika jatkui syyskuun loppuun saakka.

Omakieliset haastattelijat soittivat syyskuun alusta lähtien niille kohderyhmän jäsenille, joiden puhelinnumero oli saatavilla numerohakupalveluiden kautta. Haastattelijat tiedustelivat ensin,

oliko henkilö saanut saatekirjeen kyselylomakkeineen ja ehtinyt perehtyä siihen. Mikäli henkilö ei ollut vielä vastannut kyselyyn, haastattelija pyrki motivoimaan henkilöä vastaamaan kyselyyn tai henkilön suostumuksella haastatteli tätä puhelimitse. Luvun 4 alussa kuvataan tarkemmin, kuinka monta henkilöä haastattelijat tavoittivat. Haastattelijat käänsivät itse toteuttamansa haastattelut englannin kielelle ja täyttivät tämän jälkeen vastaukset sähköiseen kyselyjärjestelmään. Haastattelijat työskentelivät pääosin syyskuun aikana. Somalinkielinen haastattelija työskenteli 5.10. saakka.

Kyselyiden lähettämisen jälkeen kurdinkielisiltä Irakin kansalaisilta tuli palautetta, jossa he toivoivat kyselyä myös kurdin kielellä. TEM käännätti saatekirjeen ja kyselylomakkeen kurdin kielelle ja postitti kurdinkielisen saatekirjeen Irakin kurdinkielisille elokuun lopussa. Kurdinkielistä kyselylomaketta ei ehditty painaa paperille, vaan se lisättiin barometrin Internet-sivulle. Kurdinkielistä haastattelijaa ei yrityksistä huolimatta löydetty. Näin ollen arabiankielinen haastattelija soitti myös kurdinkielisille ja pyrki motivoimaan heitä vastaamaan esimerkiksi kurdinkieliseen sähköiseen kyselyyn. Osa kurdinkielisistä suostui arabiankieliseen puhelinhaastatteluun.

Vastausajan päätyttyä vastaukset jo englannin kielelle käännettyjä vastauksia lukuun ottamatta käännettiin suomen kielelle. Marraskuun lopulla saatiin vielä muutama myöhässä tullut vastauslomake (kaksi thainkielistä ja yksi kiinankielinen lomake). Näitä lomakkeita ei ollut mahdollista ottaa huomioon analyysissä.

4. MAAHANMUUTTAJABAROMETRIN TULOKSET

4.1 Vastausten lukumäärä ja vastausten luotettavuus

Kyselyyn vastasi yhteensä 611 henkilöä paperikyselyn kautta ja 348 henkilöä sähköisen kyselyn tai puhelinhaastattelun kautta. Kaikkia vastauksia ei kuitenkaan voitu ottaa analyysissä huomioon, koska ne eivät täyttäneet kyselytutkimukselle asetettuja vaatimuksia.

Kaikki vastaajat eivät ilmoittaneet kansalaisuuttaan tai he ilmoittivat kansalaisuudekseen jonkin muun kuin tarkastelun kohteena olevan kansalaisuuden. Yhteensä 21 vastaajaa jätettiin tarkastelun ulkopuolelle edellä mainittujen syiden takia.

Lisäksi kaikki kyselytutkimukseen vastanneet eivät ilmoittaneet Suomessa asumisen pituutta (yhteensä 28 vastaajaa). Nämä vastaajat on jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Tässä kyselytutkimuksessa oli tarkoituksena rajata vastaajat niin, että tarkastelun kohteena ovat 3–5 vuotta Suomessa asuneet henkilöt. Tähän pyrittiin kohdistamalla otos vuosina 2007–2009 Suomeen muuttaneisiin henkilöihin. Sekä paperikyselyyn että sähköiseen kyselyyn vastasi kuitenkin runsaasti ihmisiä, jotka ilmoittivat asuneensa Suomessa joko alle kolme vuotta tai yli viisi vuotta (yhteensä 271 henkilöä). Nämä henkilöt on otettu mukaan tarkasteluun, koska henkilöt poimittiin otokseen Väestöliiton rekisteristä eli heidän tulisi periaatteessa täyttää kyselyn kriteerit. Mikäli henkilö on muuttanut Suomeen esimerkiksi alkuvuodesta 2007, on hän asunut syyskuuhun 2012 mennessä Suomessa 5,5 vuotta ja vastaavasti jos henkilö on muuttanut Suomeen loppuvuodesta 2009, on hän asunut Suomessa syyskuun 2012 loppuun mennessä vajaa kolme vuotta. Kaksi vastaajaa oli alle 18-vuotiaita, joten heidät jätettiin niin ikään tarkastelun ulkopuolelle. Kriteerit täyttäneitä vastauksia saatiin lopulta 584 (paperikysely) + 331 (sähköinen kysely ja puhelinhaastattelut) eli yhteensä 915.

Alla olevassa taulukossa on esitetty sähköisesti ja haastattelujen kautta sekä paperikyselynä saatujen vastausten jakautuminen kansalaisuuksittain. Yhteensä kaikista vastauksista saatiin runsas kolmannes sähköisesti tai haastattelun kautta ja vajaa kaksi kolmannesta paperilomakkeella. Vastaustavoissa on kuitenkin eroja kansalaisuuksien välillä. Somalialaisista 77 % vastasi sähköisen kyselyn tai haastattelun kautta ja thaimaalaisista taas liki 90 % vastasi paperilomakkeella.

	Sähköiset vastaukset ja haastattelut	Paperivastaukset	Vastauksia yhteensä
Venäjä	37 %	63 %	191
Viro	35 %	65 %	161
Somalia	77 %	23 %	47
Irak	46 %	54 %	102
Kiina	34 %	66 %	137
Thaimaa	11 %	89 %	170
Turkki	52 %	48 %	107
Kaikki kansalaisuudet	36 %	64 %	915

Taulukko 1 Vastausprosentit kansalaisuuksittain ja vastaustavoittain

Puhelimitse haastateltiin yhteensä 166 vastaajaa (6 % kohdejoukosta) ja lisäksi 280 vastaajaa (10 % kohdejoukosta) lupasi haastattelijalle vastata kyselyyn itsenäisesti joko palauttamalla paperikyselyn tai vastaamalla kyselyyn sähköisesti (ks. Taulukko 2). Haastattelijoiden avulla kerättiin yhteensä liki puolet saaduista vastauksista. Niiden puhelinhaastattelujen kesto, joissa vastaanottaja haastateltiin kokonaan puhelimitse, oli noin 30 minuuttia.

Vähiten haastatteluja toteutettiin Thaimaan ja Viron kansalaisille. Moni virolainen halusi vastata kyselyyn mieluummin itsenäisesti. Niistä thaimaalaisista, jotka puhelimitse tavoitettiin, moni oli jo vastannut kyselyyn.

Suhteellisesti eniten haastatteluja tehtiin Somalian ja Turkin kansalaisille. Somalian kansalaisia haastateltiin 35 ja kolme lupasi vastata kyselyyn itsenäisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että 81 % somalialaisten vastauksista kerättiin haastattelijan toimesta. Erityisenä haasteena tämän ryhmän tavoittamisessa oli se, että 76 %:lta vastaajista ei löytynyt puhelinnumeroa. Turkin kansalaista haastateltiin 38 henkilöä ja 42 henkilöä lupasi vastata kyselyyn itsenäisesti. Turkkiilaisten osalta kerättiin siis noin 75 % vastauksista haastattelijan avulla.

Irakin kansalaisista osa oli arabian- ja osa kurdinkielisiä (sorani). Kurdinkielisille ei ollut omaa haastattelijaa, joten arabiankielinen haastattelija kertoi mahdollisuudesta vastata kyselyyn internetissä kurdin kielellä. Kurdinkielisiä vastaajia tavoitettiin puhelimitse 24, joista 19 halusi täyttää kurdinkielisen kyselyn itse ja 4 henkilöä haastateltiin puhelimitse arabian kielellä. Seuraavassa taulukossa on esitetty haastateltavien tavoittaminen kansalaisuuksittain.

	Venäjä (n=500)	Viro (n=500)	Somalia (n=350)	Irak (n=350)	Kiina (n=350)	Thaimaa (n=350)	Turkki (n=350)	Kansalaisuudet yhteensä (n=2750)
Ei numeroa	56 %	62 %	76 %	58 %	53 %	70 %	43 %	60 %
Ei tavoitettu	15 %	9 %	12 %	17 %	15 %	10 %	25 %	14 %
Täyttää itse	11 %	15 %	1 %	15 %	8 %	7 %	12 %	10 %
Vastannut jo	8 %	11 %	1 %	2 %	9 %	12 %	5 %	7 %
Haastateltu	6 %	2 %	10 %	7 %	8 %	1 %	11 %	6 %
Kieltäytyi	5 %	1 %	1 %	1 %	7 %	1 %	3 %	3 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Taulukko 2 Haastateltavien tavoittaminen kansalaisuuden mukaan

Osa lähetetyistä lomakkeista ei saavuttanut vastaanottajia esimerkiksi vanhentuneen osoitetiedon takia. Alla olevassa taulukossa on esitetty kansalaisuuksittain niiden kirjeiden lukumäärät, jotka palautuivat TEM:lle.

Kansalaisuus	Palautuneiden kirjeiden lukumäärä
Venäjä	7
Viro	9
Somalia	3
Irak	16
Kiina	35
Thaimaa	3
Turkki	10
Yhteensä	83

Taulukko 3 Palautuneiden kirjeiden lukumäärät kansalaisuuden mukaan

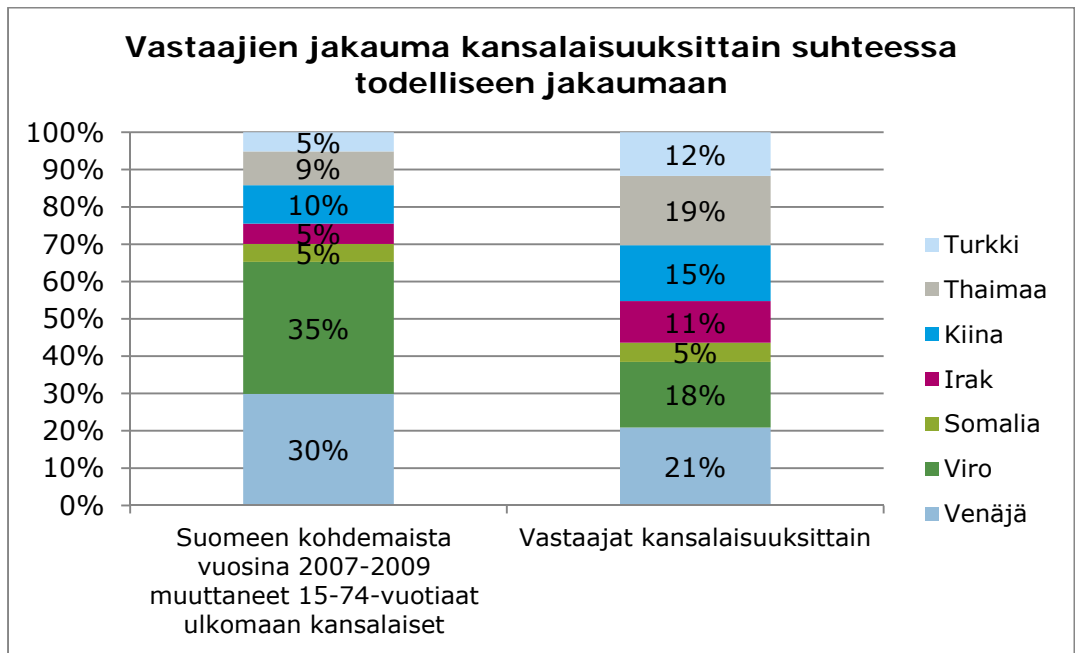
Yhteensä kyselylomake tavoitti siis 2667 henkilöä. Vastausprosentiksi muodostuu siten 34 % (ks. Taulukko 4). Korkein vastausprosentti löytyy thaimaalaisilta, joista puolet vastasi kyselyyn. Kiinalaisista 43 % vastasi barometriin. Vastausprosentti on yli 30 % kaikkien muiden kansalaisuuksien paitsi somalialaisten kohdalla.

Kansalaisuus	Vastaukset	Vastausprosentti
Venäjä	191	39 %
Viro	161	33 %
Somalia	47	14 %
Irak	102	31 %
Kiina	137	43 %
Thaimaa	170	49 %
Turkki	107	31 %

Kaikki kansalaisuudet	915	34 %
------------------------------	------------	-------------

Taulukko 4 Vastausprosentit kansalaisuuden mukaan

Seuraavassa kuvassa on esitetty vastaajien jakauma kansalaisuuksittain sekä vuosina 2007–2009 Suomeen muuttaneiden, tarkastelun kohteena olevien kansalaisuuksien, jakaumat¹. Kuvasta käy ilmi, että suurimmat Suomeen muuttaneet ryhmät eli venäläiset ja virolaiset ovat vastaajien joukossa aliedustettuina ja muut ryhmät somalialaisia lukuun ottamatta yliedustettuina.

Kuva 1 Vastaajien jakauma kansalaisuuksittain sekä Suomeen kohdemaista vuosina 2007–2009 muuttaneet ulkomaan kansalaiset

Tämä johtuu siitä, että suhteutettuna ryhmien todelliseen kokoon pienempien maahan muuttaneiden kansalaisuusryhmien otokset olivat suurempia verrattuna virolaisiin ja venäläisiin. Tämä käy ilmi seuraavasta taulukosta (Taulukko 5).

	Suomeen kohdemaista muuttaneet 15-74-vuotiaat ulkomaan kansalaiset vuosia 2007-2009	Otos	Otos suhteessa populaatioon
Venäjä	6214	500	8 %
Viro	7357	500	7 %
Somalia	1000	350	35 %
Irak	1137	350	31 %
Kiina	2138	350	16 %
Thaimaa	1877	350	19 %
Turkki	1071	350	33 %
Yhteensä	20794	2750	13 %

Taulukko 5 Otos suhteessa populaatioon

Vastaajat eivät siis edusta kovin hyvin tarkastelun kohteena olevien kansalaisuuksien kokonaisuutta, joka on muuttanut Suomeen vuosina 2007–2009. Tästä johtuen *koko vastaajajoukkoa* koskevan kyselyaineiston raportoinnissa on käytetty painokertoimia jakauman korjaamiseksi, jotta

¹ Lähde: Tilastokeskus, väestö-tilasto

ta vastaajajoukko olisi edustava. *Yksittäisten kansalaisuusryhmien* osalta aineisto on esitetty selaisenaan. Käytetyt painokertoimet ovat seuraavat (Taulukko 6):

	Populaatio	Todellinen populaatio, %	Odotettu vastaajajakauma	Todellinen vastaajajakauma	Painokerroin (odotettu / todellinen)
Venäjä	6214	30 %	273	191	1,43
Viro	7357	35 %	324	161	2,01
Somalia	1000	5 %	44	47	0,94
Irak	1137	5 %	50	102	0,49
Kiina	2138	10 %	94	137	0,69
Thaimaa	1877	9 %	83	170	0,49
Turkki	1071	5 %	47	107	0,44
Yhteensä	20794	100 %	915	915	

Taulukko 6 Käytetyt painokertoimet jakauman korjaamiseksi

Koko vastaajajoukon virhemarginaali 915 vastaajalla noin 3,2 %². Virhemarginaali on suurempi niissä kysymyksissä, joissa vastaajamäärä on alhaisempi. Esimerkkejä virhemarginaalista eri vastaajamäärillä on esitetty alla olevassa taulukossa:

Vastaajamäärä	Virhemarginaali ³
850	3,3
800	3,4
750	3,5
700	3,6
650	3,8
600	3,9
550	4,1
500	4,3
450	4,6
400	4,9

Taulukko 7 Esimerkkejä virhemarginaaleista eri vastaajamäärillä

Kansalaisuuskohtaisten vastaajamäärien perusteella määritellyt virhemarginaalit on esitetty alla (Taulukko 8) kansalaisuusryhmittäin.

	Vastaajamäärä	Virhemarginaali ⁴
Venäjä	191	7,0 %
Viro	161	7,6 %
Somalia	47	14,0 %
Irak	102	9,3 %
Kiina	137	8,1 %
Thaimaa	170	7,2 %
Turkki	107	9,0 %

Taulukko 8 Kansalaisuuskohtaisten vastaajamäärien perusteella määritellyt virhemarginaalit

² 95 % luottamustaso, virhemarginaalit on laskettu kaavalla $n = \left(\frac{Z_{\alpha} \sqrt{p(1-p)}}{C_p} \cdot \sqrt{\frac{N-n}{N-1}} \right)^2$ jossa n = vastaajamäärä, N = populaation koko, p = suhteellinen osuus (tässä käytetty arvoa 0,5), Z_{α} = Z-arvo luottamustasolle α , C_p = luottamusväli

³ 95 % luottamustaso

⁴ 95 % luottamustaso

Myös kansalaisuuskohtaiset virhemarginaalit ovat niissä kysymyksissä suuremmat, joissa vastajia on vähemmän. Esimerkkejä virhemarginaalista eri vastaajamäärillä on esitetty alla olevassa taulukossa. Kun tarkastellaan vielä pienempiä ryhmiä, niin tyypillisesti virhemarginaali kasvaa.

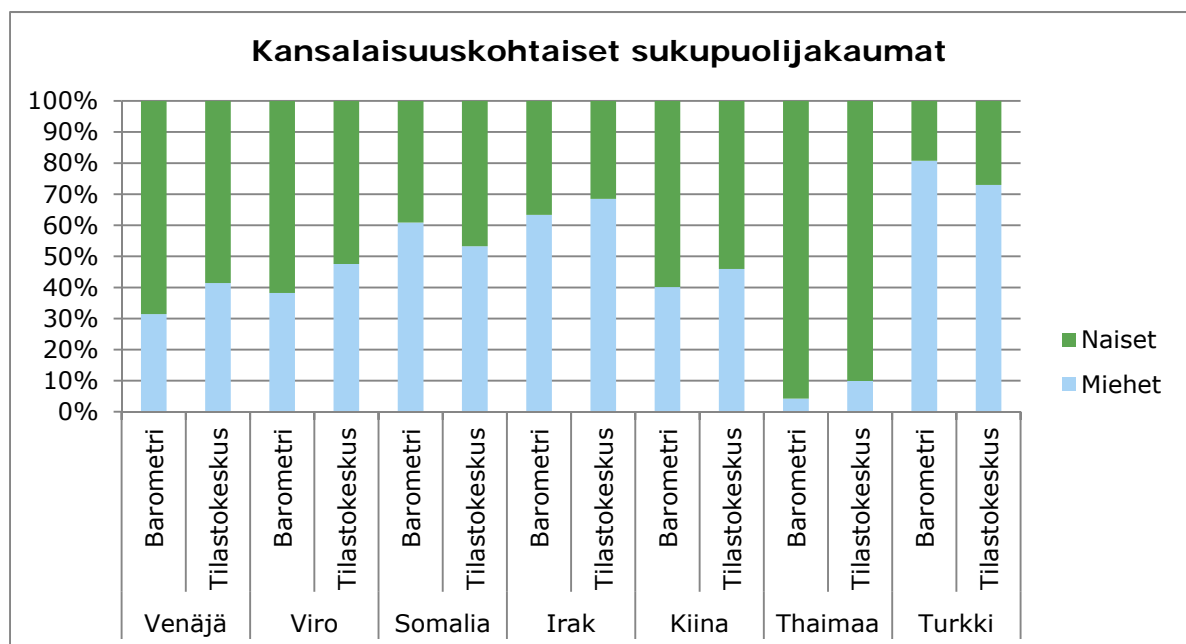
	Vastajia	Virhemarginaali ⁵	Vastajia	Virhemarginaali	Vastajia	Virhemarginaali
Venäjä	170	7,5 %	150	7,9 %	130	8,5 %
Viro	150	7,9 %	130	8,5 %	110	9,3 %
Somalia	40	15,2 %	35	16,3 %	30	17,6 %
Irak	90	9,9 %	80	10,6 %	70	11,4 %
Kiina	120	8,7 %	105	9,3 %	90	10,1 %
Thaimaa	150	7,7 %	130	8,3 %	110	9,1 %
Turkki	90	9,9 %	80	10,5 %	70	11,3 %

Taulukko 9 Kansalaisuuskohtaiset virhemarginaalit eri vastaajamäärillä

Kyselylomakkeiden kääntämisessä esiintyi valitettavasti joitakin virheitä. Ne on koottu tämän raportin liitteeseen 2 kysymyksittäin eri kielten osalta.

4.2 Taustamuuttajat

Maahanmuuttajabarometrin vastaajista oli naisia 62 % ja miehiä 38 %. Naisten ja miesten osuudet vaihtelivat kansalaisuuksittain (ks. Kuva 2). Thaimaalaisista vastaajista liki kaikki olivat naisia, kun taas turkkilaisten vastaajien kohdalla suurin osa oli miehiä. Nämä jakaumat vastaavat melko hyvin kansalaisuuskohtaisia, 15-74-vuotiaiden todellisia jakaumia vuodelta 2011⁶.

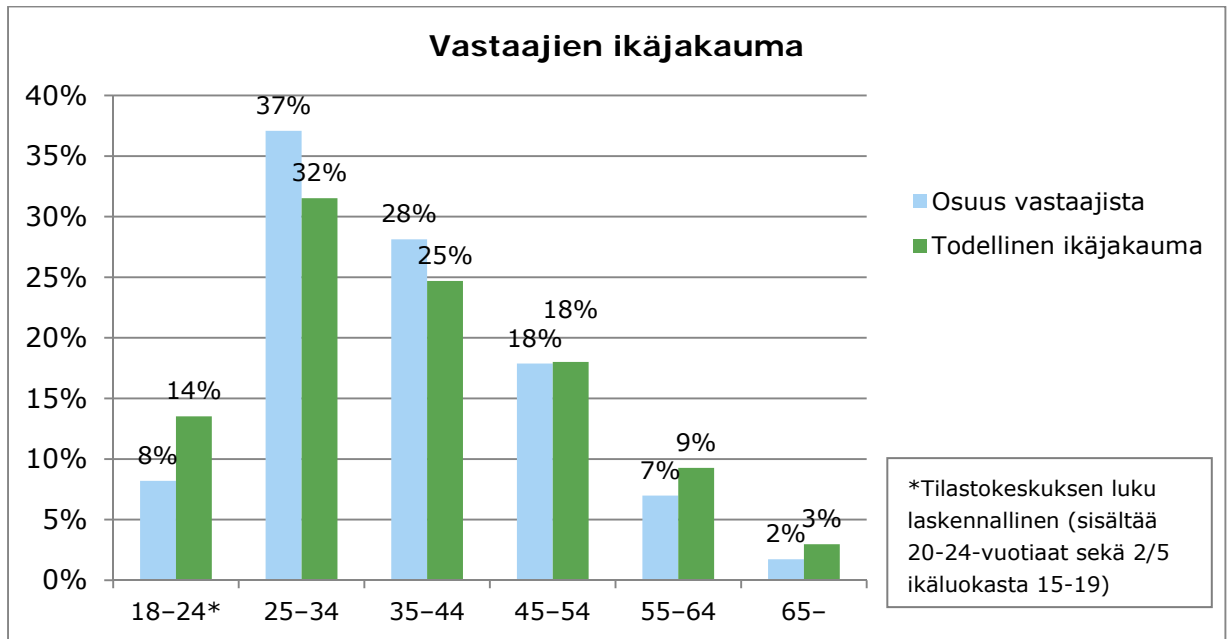
Kuva 2 Vastaajien sukupuoli-jakauma kansalaisuuden mukaan sekä kohdejoukon todellinen jakauma vuonna 2011

Seuraavassa kuvassa on esitetty vastaajien ikäjakauma sekä tarkastelun kohteena olevien kansalaisuuksien todellinen ikäjakauma vuodelta 2011⁷. Kuvasta havaitaan, että vastaajien ikäjakauma vastaa melko hyvin todellista jakaumaa, joskin joitakin eroavaisuuksia löytyy. 18-24-vuotiaat ovat hieman aliedustettuna ja 25-34-vuotiaat yliedustettuna.

⁵ 95 % luottamustaso

⁶ Lähde: Tilastokeskus, Väestö-tilasto

⁷ Lähde: Tilastokeskus, Väestö-tilasto

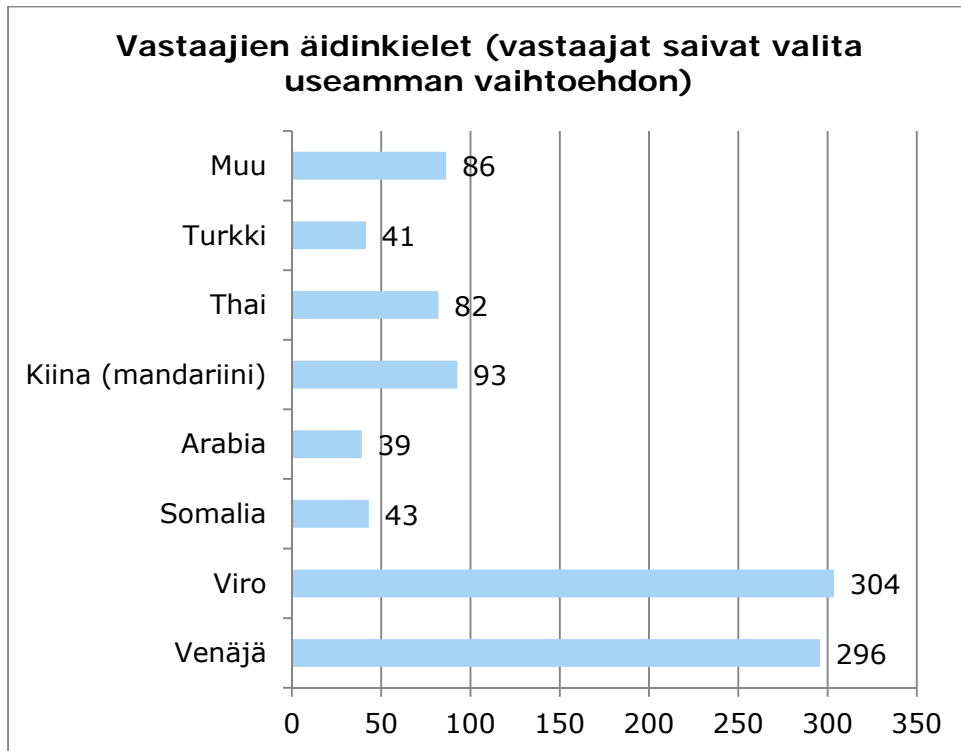
Kuva 3 Vastaajien ikäjakauma ja kohdejoukon todellinen ikäjakauma

Seuraavassa taulukossa on esitetty vielä kansalaisuuskohtaiset ikäjakaumat. Etenkin Venäjän, Viron ja Thaimaan kansalaisten osalta vain pieni osa vastaajista on 18-24-vuotiaita.

Vastaajien ikäjakauma							
	Venäjä (n=191)	Viro (n=158)	Somalia (n=46)	Irak (n=101)	Kiina (n=135)	Thaimaa (n=170)	Turkki (n=107)
18-24	8 %	4 %	28 %	20 %	12 %	4 %	9 %
25-34	29 %	37 %	37 %	36 %	51 %	36 %	61 %
35-44	30 %	24 %	26 %	26 %	26 %	45 %	22 %
45-54	18 %	25 %	7 %	13 %	8 %	14 %	7 %
55-64	11 %	8 %	2 %	4 %	3 %	2 %	0 %
65-	3 %	2 %	0 %	2 %	0 %	0 %	0 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

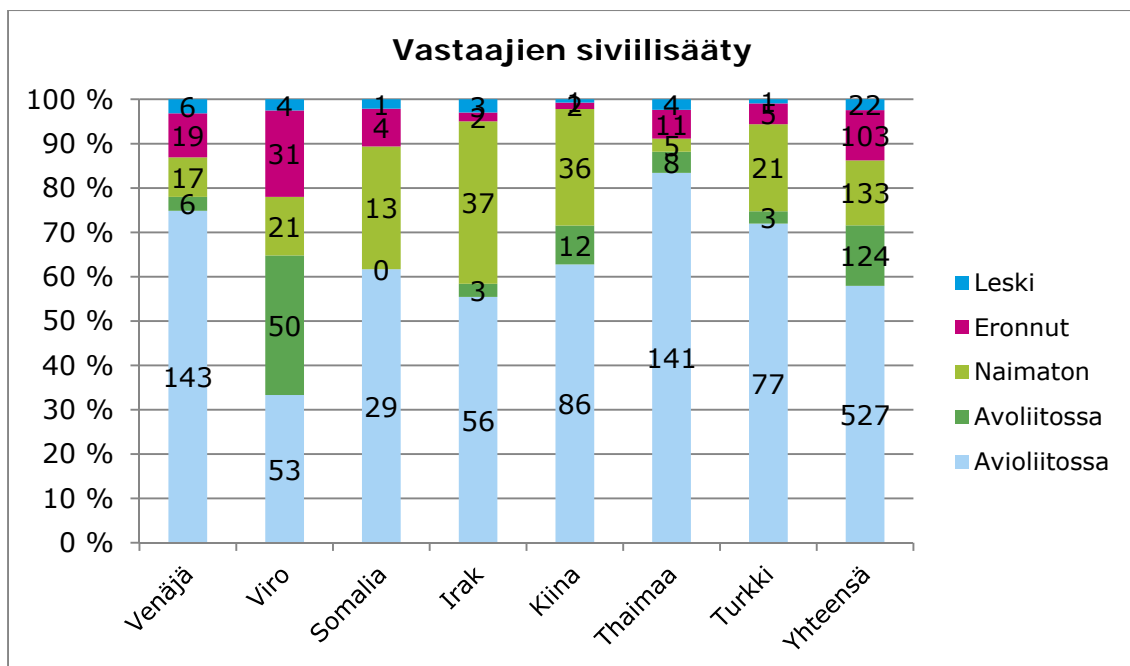
Taulukko 10 Vastaajien ikäjakauma kansalaisuuden mukaan

Äidinkielen osalta vastaajat saivat valita useamman vaihtoehdon. Alla (Kuva 4) havaitaan, että vastaajien yleisin äidinkieli oli viro (304 vastaajaa). Toiseksi yleisin äidinkieli oli venäjä (296 vastaajaa). Kolmanneksi yleisimmin puhuttiin äidinkielenä kiinaa (mandariini) (93 vastaajaa). Vastausvaihtoehdossa "muu" mainittiin useimmin kurdi (30 vastaajaa), suomi (14 vastaajaa) ja englantia (9 vastaajaa), suomi ja Englanti (6 vastaajaa), karjala (4 vastaajaa) ja tšetšeeni (4 vastaajaa).

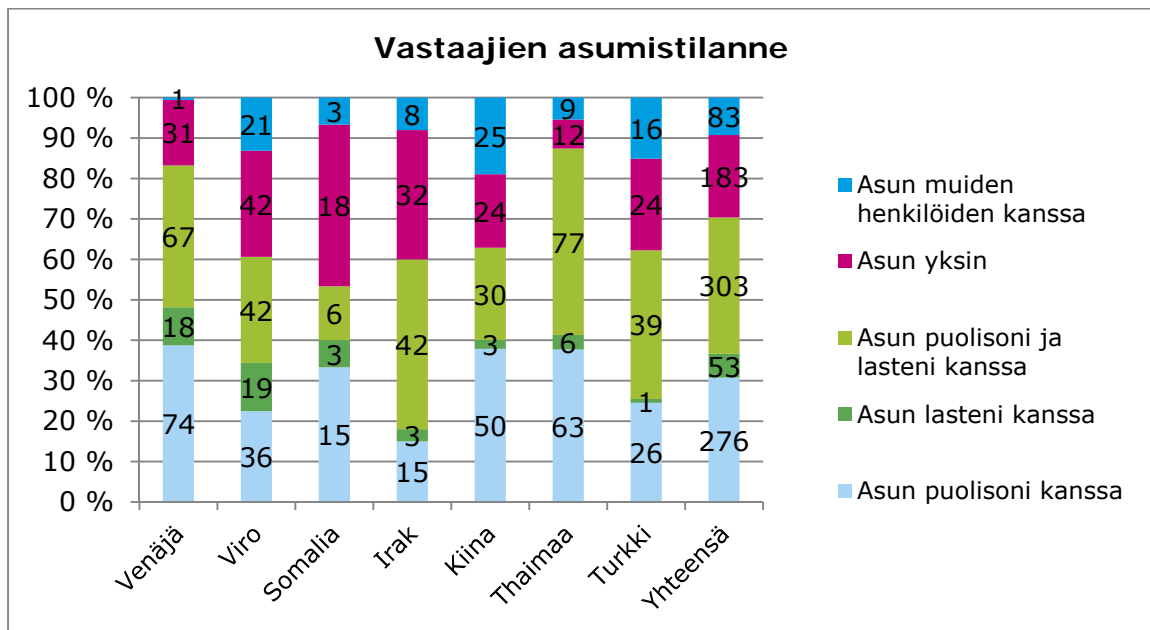
Kuva 4 Vastaajien äidinkieli

Vastaajien siviilisäädyn osalta yli puolet (58 %) maahanmuuttajabarometriin vastanneista oli avioliitossa. Seuraavaksi eniten oli naimattomia (15 %). Seuraavassa esitellään vastaajien siviilisäät kansalaisuuksittain. Thaimaalaisista vastaajista 83 % kertoi olevansa avioliitossa, ja toiseksi eniten (75 %) avioliitossa olevia oli venäläisten vastaajien keskuudessa. Vastausten tulkinnaassa on otettava huomioon, että osa vastaajista on todennäköisesti jättänyt vastausvaihtoehdon ”avoliitossa” valitsematta kulttuurierojen takia.

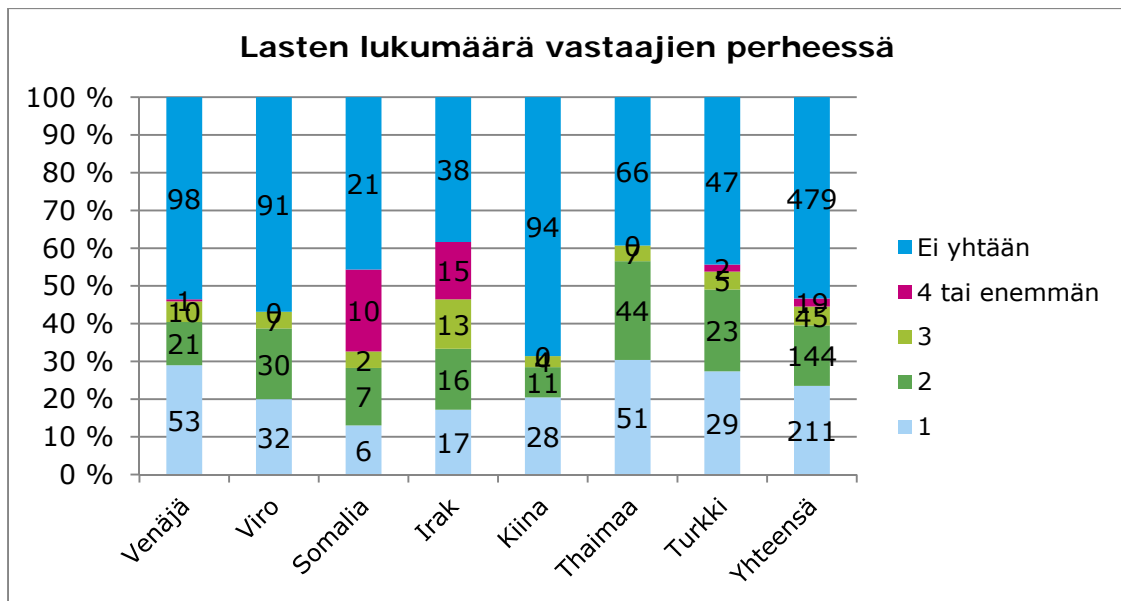
Kuva 5 Vastaajien siviilisäät kansalaisuuden mukaan

Vastaajilta tiedusteltiin myös heidän asumistilanteestaan (Kuva 6). Reilu kolmannes vastaajista totesi asuvansa puolisonsa ja lastensa kanssa ja vajaa kolmannes kertoi asuvansa puolisonsa kanssa. Yksin asui viidennes barometriin vastanneista.

Kuva 6 Vastaajien asumistilanne kansalaisuuden mukaan

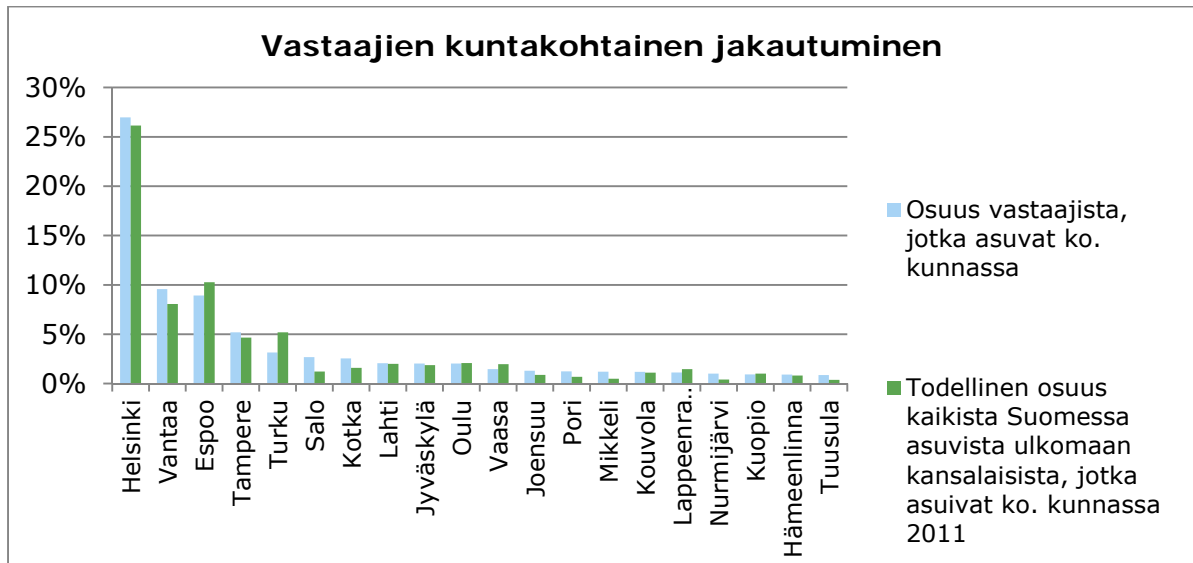
Vastaajilta tiedusteltiin myös, kuinka monta alle 18-vuotiasta lasta kuuluu heidän perheeseensä (ks. Kuva 7). Kaikista vastaajista puolet totesi, ettei heidän perheeseensä kuulu alaikäistä lasta. Kiinalaisten vastaajien kohdalla tämä prosenttiosuus oli noin 70 %. Vajaa neljännes kaikista vastaajista kertoi, että heidän perheeseensä kuuluu yksi alaikäinen lapsi.

Kuva 7 Lasten lukumäärä vastaajien perheessä kansalaisuuden mukaan

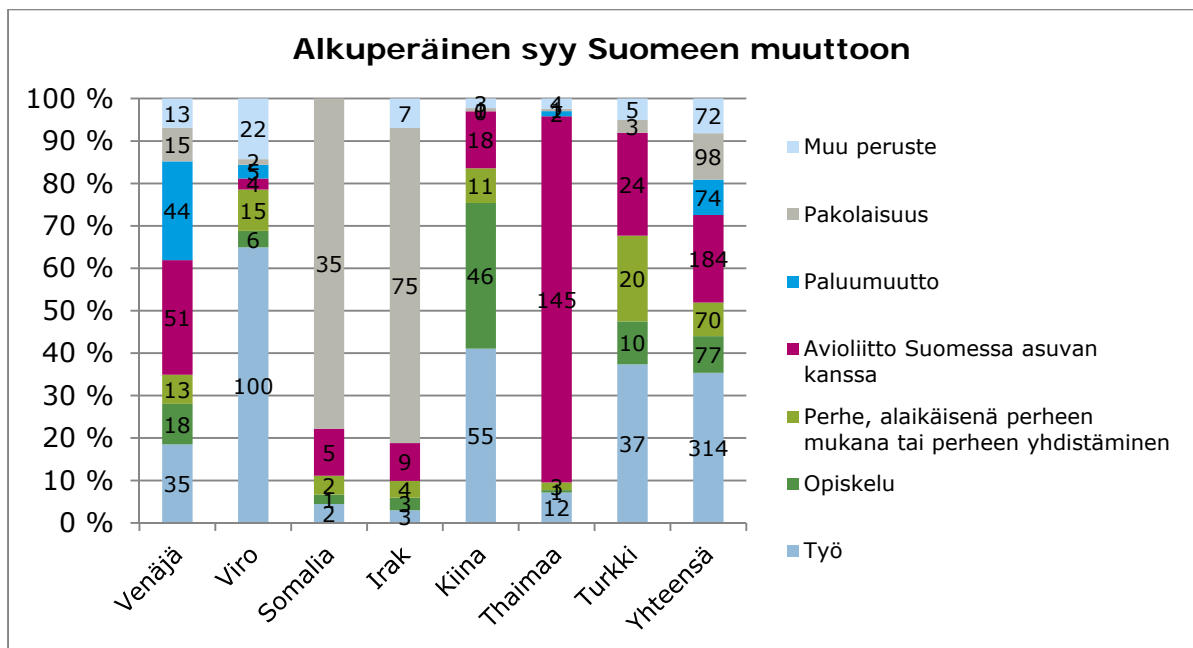
Maahanmuuttajabarometriin osallistuneita pyydettiin avovastauksella ilmoittamaan kotikuntansa. Asuinkuntansa ilmoitti yhteensä 801 vastaajaa. Heistä 27 % asuu Helsingissä, 10 % Vantaalla, 9 % Espoossa, 5 % Tampereella, 3 % Turussa, 3 % Salossa ja 3 % Kotkassa. Alla olevassa kuvassa on vertailun vuoksi esitetty myös vuoden 2011 osalta kaikkien Suomessa asuvien ulkomaan kansalaisten jakautuminen ko. kunnittain⁸. Jakaumissa on pieniä eroja, mutta pääosin vastaajien jakautuminen kunnittain vastaa kaikkien Suomessa asuvien ulkomaan kansalaisten jakautumista. Kuvassa esitetyissä kunnissa asuu 76 % barometrin vastaajista ja 72 % kaikista Suomessa vuonna 2011 asuneista ulkomaan kansalaisista.

⁸ Lähde: Tilastokeskus, Väestö-tilasto. Tilastosta ei ole saatavilla kansalaisuuskohtaisia asukasmääriä kunnittain.

Kuva 8 Vastaajien jakautuminen kunnittain sekä Suomessa asuvien ulkomaan kansalaisten todellinen jakautuminen kunnittain vuonna 2011

Kansalaisuuksien välillä löytyi tilastollisesti merkitseviä eroja Suomeen muuton syille⁹. Somalian ja Irakin kansalaisista suurin osa on tullut Suomeen pakolaisena. Valtaosalle thaimaalaisista avioliitto Suomessa asuvan kanssa oli keskeinen syy Suomeen muuttoon kun taas virolaisten vastaajissa korostui työ. Työ oli tärkein syy Suomeen muuttoon myös koko aineiston tasolla.

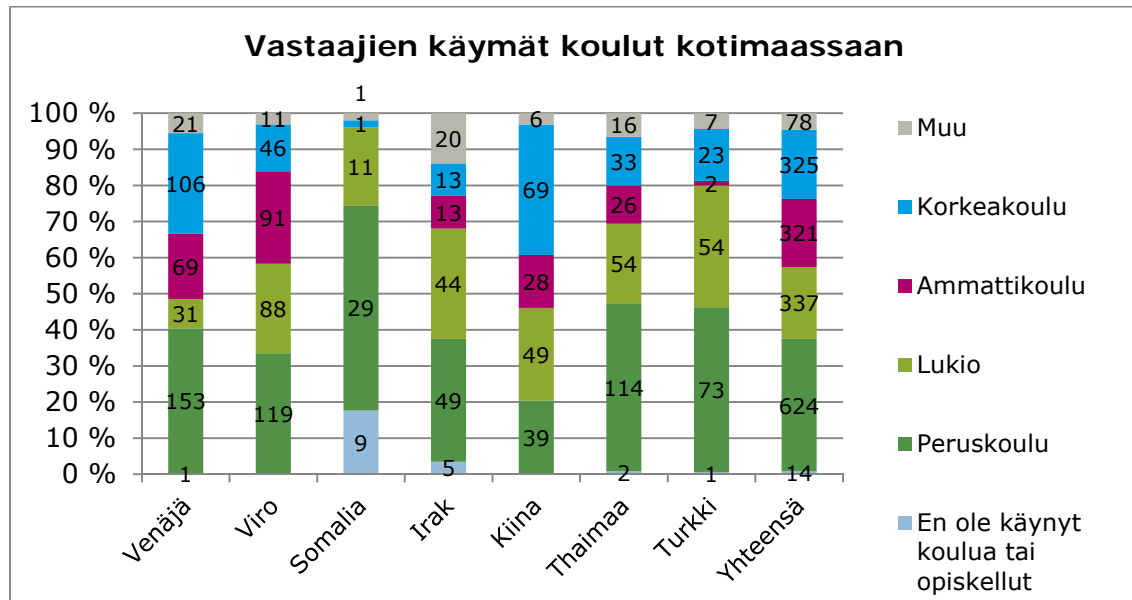

Kuva 9 Suomeen muuton syyt kansalaisuuden mukaan

Vastaajilla oli mahdollisuus avovastauksella kertoa jokin muu peruste Suomeen muuttoonsa. Seuraavat perusteet saivat useampia mainintoja: perhesyyt (esim. yhteiselämä Suomessa asuvan kumppanin kanssa; puolison työskentely Suomessa; lapsen saaminen suomalaisen miehen kanssa; vanhempien asuminen Suomessa), juurien oleminen Suomessa, turvallisuus (esim. poliittinen turvapaikka; turvallisempi tulevaisuus lapsille), toimeentuloon liittyvät seikat (esim. palkka ei ollut enää työn arvoinen; haluttomuus tehdä kahta työtä; työttömyys omassa maassa) ja sairaudet (esim. krooniset sairaudet; puolison sairastuminen tai hoitaminen).

⁹ Khiin neliö -testi, p = 0,000

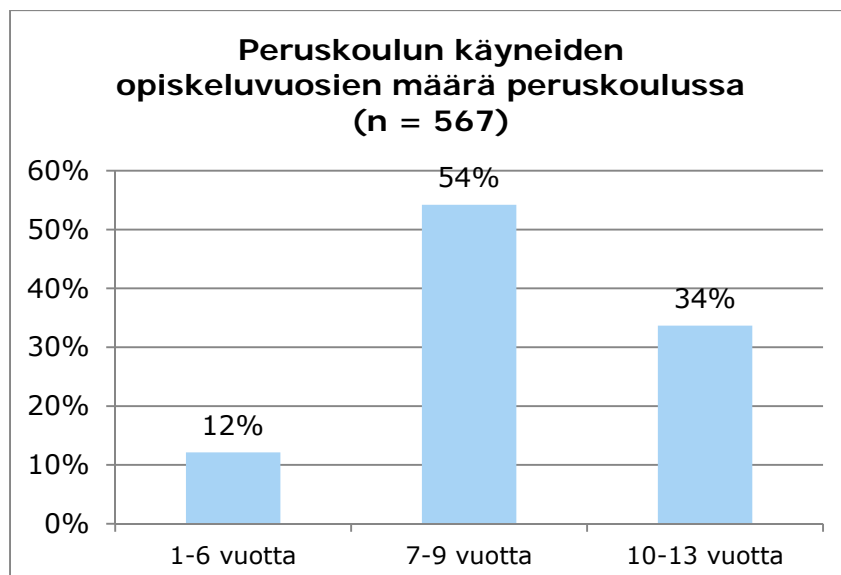
Alla (Kuva 10) esitellään kaikki koulut, joita maahanmuuttajabarometriin osallistuneet olivat käyneet kotimaassaan (eli yksittäiset koulut eivät kuvasta vastaajien korkeinta koulutustasoa). Reilu kolmannes (37 %) vastaajista oli käynyt peruskoulun. Noin viidennes vastaajista oli suorittanut lukion. Eniten korkeakoulututkinnon suorittaneita oli kiinalaisten (36 %) ja venäläisten (28 %) vastaajien keskuudessa. Vastausten tulkinnessa tulee huomioida, että turkinkielisessä kyselylomakkeessa oli epätarkkuutta vastausvaihtoehdon ”korkeakoulu” käännoksessä. Korkeakoulu oli käännetty ”high schooliksi” mikä ei vastaa yliopistotason koulutusta.

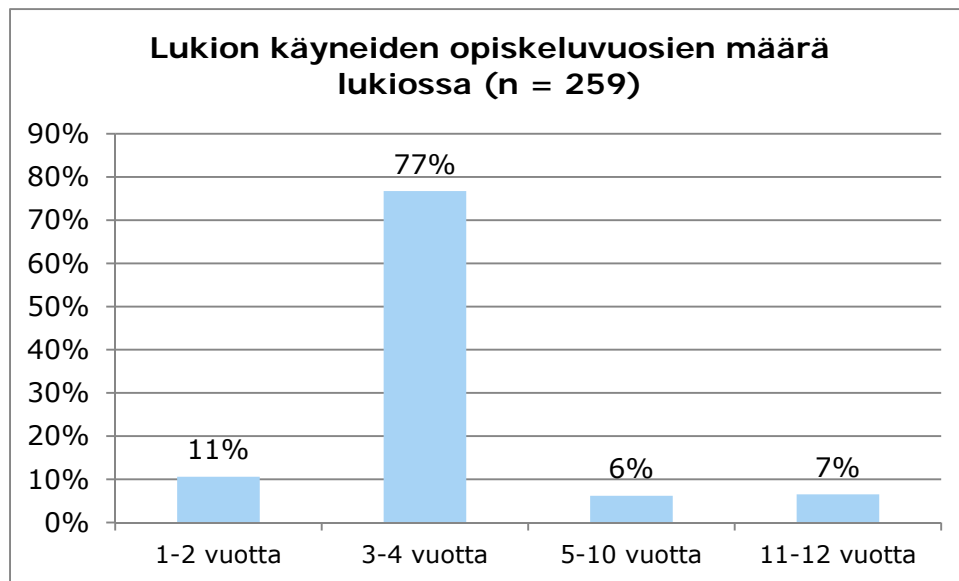
Kuva 10 Vastaajien koulutustaso kansalaisuuden mukaan

Muu-kategorian alla vastaajilla oli lisäksi mahdollisuus mainita jokin muu käymänsä koulu. Useamman maininnan saivat: yliopistolla opiskeleminen, ammattiopisto, tohtorin tutkinto, ammattikorkeakoulu, aikuiskoulutus ja kurssit.

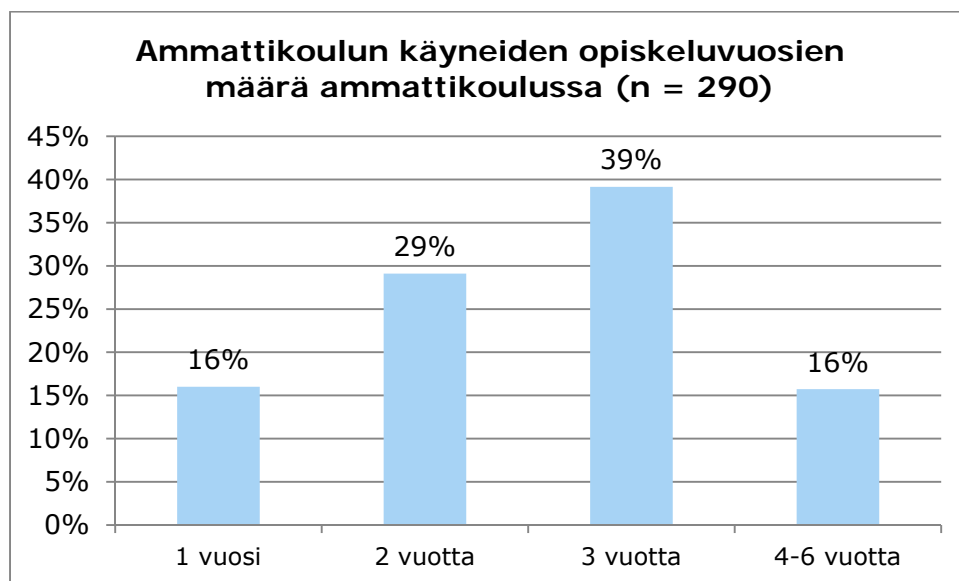
Vastaajilta tiedusteltiin heidän koulu- ja opiskeluvuosiensa määrää eri opetusasteilla kotimaassaan. Peruskoulun käyneet olivat opiskelleet tällä opetusasteella keskimäärin 8,7 vuotta. Lukion käyneillä keskiarvo oli 3,7 vuotta, ammattikoulun käyneillä 2,6 vuotta ja korkeakoulun käyneillä 4,4 vuotta. Näihin keskiarvoihin tulee suhtautua varauksella, sillä osa vastaajista on mitään luultavimmin ilmoittanut kaikki kouluvuotensa yhden kategorian alla. Alla on esitetty opetusasteikohtaisesti vastausten jakautuminen opiskeluvuosien lukumäärän perusteella. Kuvista on havaittavissa, että esimerkiksi 7 % vastaajista ilmoitti käyneensä lukiotta 11-12 vuoden ajan.

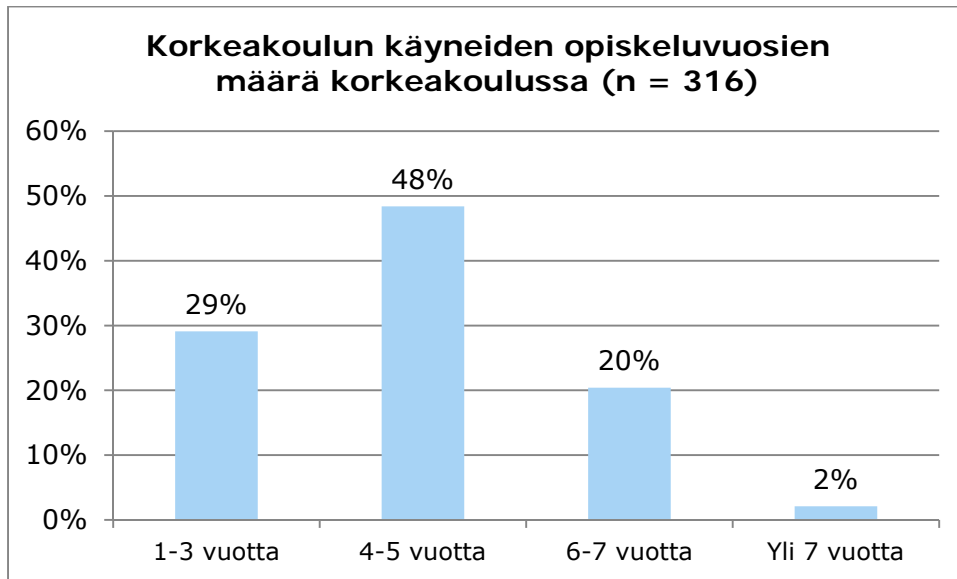
Kuva 11 Peruskoulun käyneiden opiskeluvuosien määrä peruskoulussa

Kuva 12 Lukion käyneiden opiskeluvuosien määrä lukiossa

Kuva 13 Ammattikoulun käyneiden opiskeluvuosien määrä ammattikoulussa

Kuva 14 Korkeakoulun käyneiden opiskeluvuosien määrä korkeakoulussa

Enemmistö vastaajista (42 %) totesi työskentelevänsä kokopäivätyössä palkansaajana. Seuraavaksi eniten oli opiskelijoita (16 %). Prosenttiosuudet vastaajien eri pääasiallisissa toimissa olivat hyvin samansuuntaisia kuin vuoden 2010 maahanmuuttajabarometrissa.

Vastaajien pääasiallinen toimi								
	Venäjä (n=190)	Viro (n=154)	Somalia (n=39)	Irak (n=100)	Kiina (n=133)	Thaimaa (n=161)	Turkki (n=98)	Yhteensä (n = 880)
Kokopäivätyössä, palkansaaja	27 %	66 %	8 %	4 %	43 %	33 %	42 %	42 %
Osa-aikatyössä, palkansaaja	5 %	5 %	5 %	9 %	2 %	9 %	6 %	5 %
Yrittäjä	4 %	5 %	3 %	1 %	11 %	3 %	19 %	5 %
Työharjoittelussa	7 %	1 %	3 %	7 %	5 %	6 %	3 %	4 %
Opiskelija	19 %	3 %	49 %	33 %	25 %	19 %	9 %	16 %
Eläkkeellä iän tai työvuosien perusteella, työttömyys- tai osa-aikaeläkkeellä, työkyvyttömyyseläkkeellä	3 %	2 %	0 %	1 %	0 %	0 %	1 %	2 %
Työtön tai lomautettu	18 %	5 %	15 %	19 %	3 %	0 %	7 %	9 %
En ole töissä (Olen esimerkiksi kotona lasten kanssa.)	12 %	4 %	15 %	17 %	5 %	21 %	7 %	9 %
En osaa sanoa	1 %	0 %	3 %	1 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Muu	5 %	9 %	0 %	8 %	7 %	9 %	5 %	7 %

Taulukko 11 Vastaajien asema työmarkkinoilla kansalaisuuden mukaan

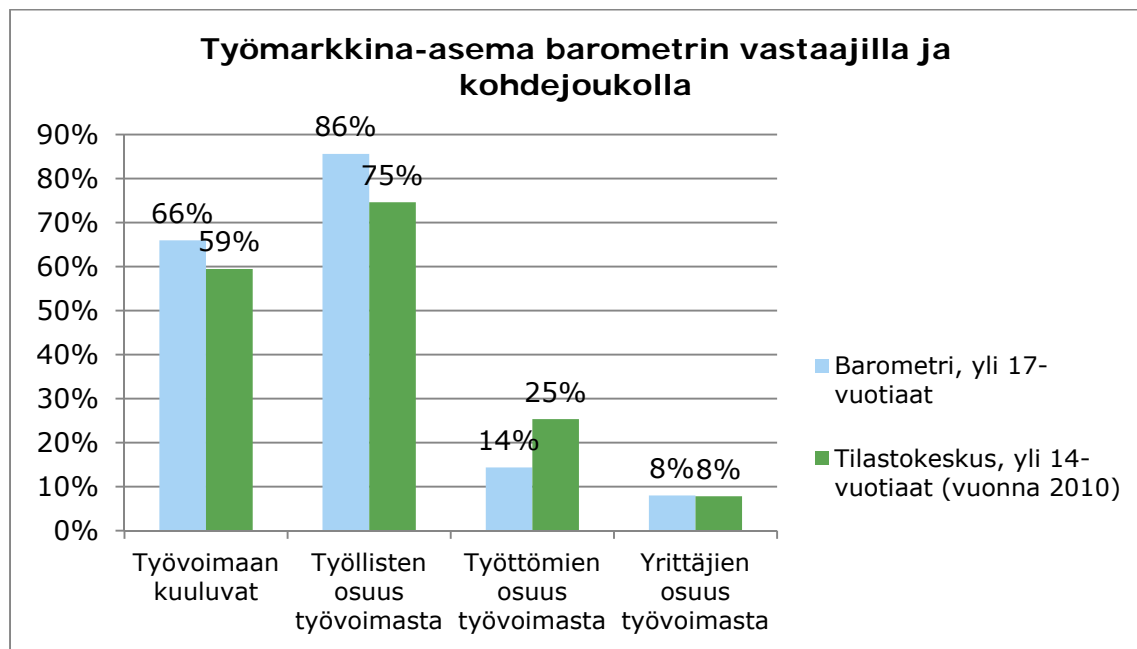
Muu-kategorian alla vastaajilla oli myös mahdollisuus kertoa, mitä muuta he tekevät pääasiassa nykyisin. Useamman maininnan saivat kurssilla opiskeleminen (esim. valmennus; kielikurssit; ammatilliset kurssit) sekä opiskelun alkamisen odottaminen.

Alla olevassa kuvassa on vertailtu barometrin vastaajien työmarkkina-asemaa tilastokeskuksesta saatuihin tilastoihin kohderyhmästä¹⁰. Luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia. Tilastokeskuksen luvuissa työvoimaan kuuluvat yli 14-vuotiaat, kun barometrissa nuorimmat vastaajat ovat 18-vuotiaita. Tilastokeskuksen työmarkkinaosuuksia laskettaessa työvoimaan kuuluvien lukumäärä

¹⁰ Lähde: Väestö-tilasto

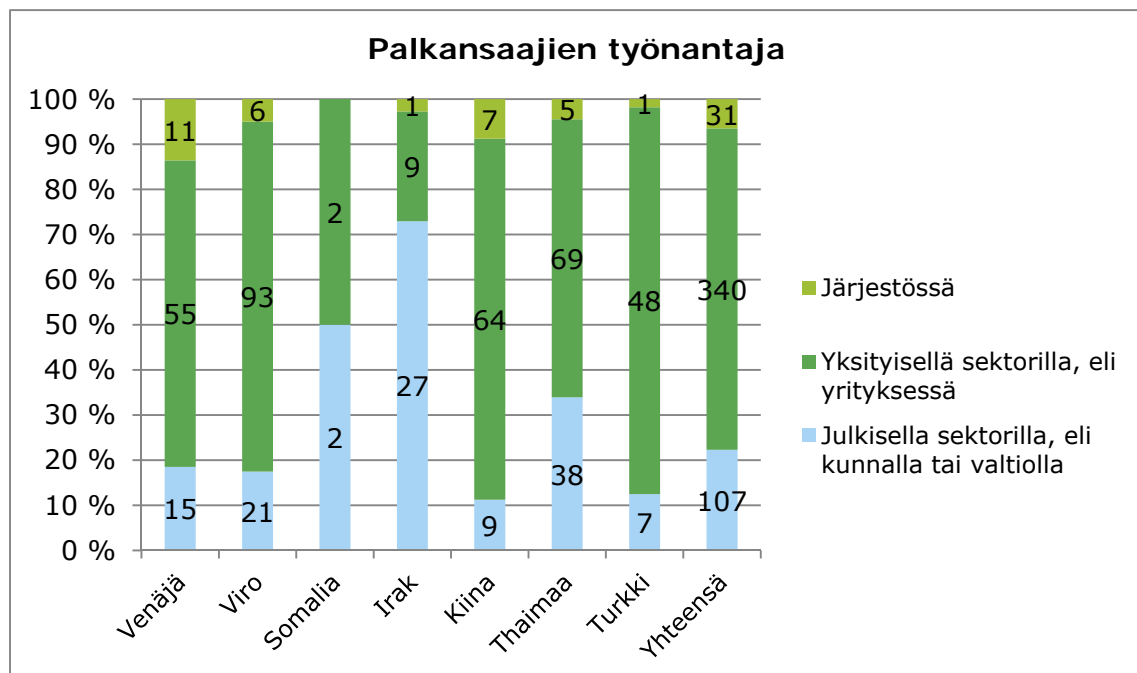
on suhteutettu kaikkiin yli 14-vuotiaisiin kun barometrin vanhimmat vastaajat ovat 75-vuotiaita. Tämä alentaa prosenttiosuuksia tilastokeskuksen lukujen osalta. Näyttää kuitenkin siltä, että barometriin vastanneista hieman suurempi osuus kuuluu työvoimaan ja on työssä (barometrin vastaajien osalta työllisten joukkoon on laskettu kokopäivätyössä, osa-aikatyössä ja työharjoittelussa olevat sekä yrittäjät). Vastaavasti pienempi osuus barometriin vastanneista on työttömänä.

Barometriin vastanneista 16 % oli opiskelijoita ja vastaavasti opiskelijoiden ja koululaisten osuus kaikkien yli 14-vuotiaiden keskuudessa oli tilastokeskuksen mukaan 13 % vuonna 2010.

Kuva 15 Vastaajien työmarkkina-asema ja kohdejoukon todellinen työmarkkina-asema vuonna 2010

Alla (Kuva 16) havaitaan, että palkansaajien työnantajana oli useimmiten yksityinen sektori (71 %). Kansalaisuuksittain tarkasteltuna enemmistö irakilaisista työskenteli julkisella sektorilla, suurin osa muiden kansalaisuuksien edustajista oli töissä yksityisellä sektorilla.

Kuva 16 Palkansaajien työnantaja kansalaisuuden mukaan

4.3 Kotoutumisen osatekijät ja laki kotoutumisen edistämisestä

Kotoutumisen osatekijöiden osalta maahanmuuttajabarometrissa tiedusteltiin, kuinka tärkeitä eri kotoutumiseen ja Suomessa elämiseen liittyvät tekijät ovat vastaajille. Lakiin kotoutumisen edistämisestä liittyen esitettiin seuraavat kysymykset:

- Oletteko tutustunut lakiin kotoutumisen edistämisestä?
- Onko teille tehty kotoutumissuunnitelma?
- Kuka on tehnyt kotoutumissuunnitelman?
- Onko kotoutumissuunnitelman tekeminen auttanut teitä?
- Jos vastasit kyllä, kuinka paljon kotoutumissuunnitelman tekeminen on auttanut teitä seuraavissa asioissa?
- Miksi kotoutumissuunnitelman tekeminen ei ole auttanut teitä?

4.3.1 Eri osatekijöiden merkitys kotoutumisessa

Vastaajat arvioivat kotoutumiseen ja Suomessa elämiseen liittyviä tekijöitä asteikolla 1–4, jossa 1 tarkoitti ”Ei lainkaan tärkeää” ja 4 vastaavasti ”Erittäin tärkeää”. Näiden tekijöiden tärkeydettä kuvaavat keskiarvot on esitetty alla (Taulukko 12). Kaikkien kansalaisuuksien kolmen tärkeimmän tekijän joukossa oli työ, kuten vuonna 2010. Erittäin tärkeiksi koettiin myös suomen tai ruotsin kielitaito, turvallisuus, terveyspalvelut, itselle tai perheelle sopiva asunto sekä kategoria ”Muu”. Tässä kategoriassa tuotiin esille muun muassa seuraavia asioita: kaikki tai melkein kaikki luetellut tekijät ovat tärkeitä, hyväksytyksi tuleminen, tieto suomalaisista ja heidän käyttäytymistavoistaan, vähempiosaisten ihmisten auttaminen sekä hyvät säännöt laissa ja niiden kunnioittaminen.

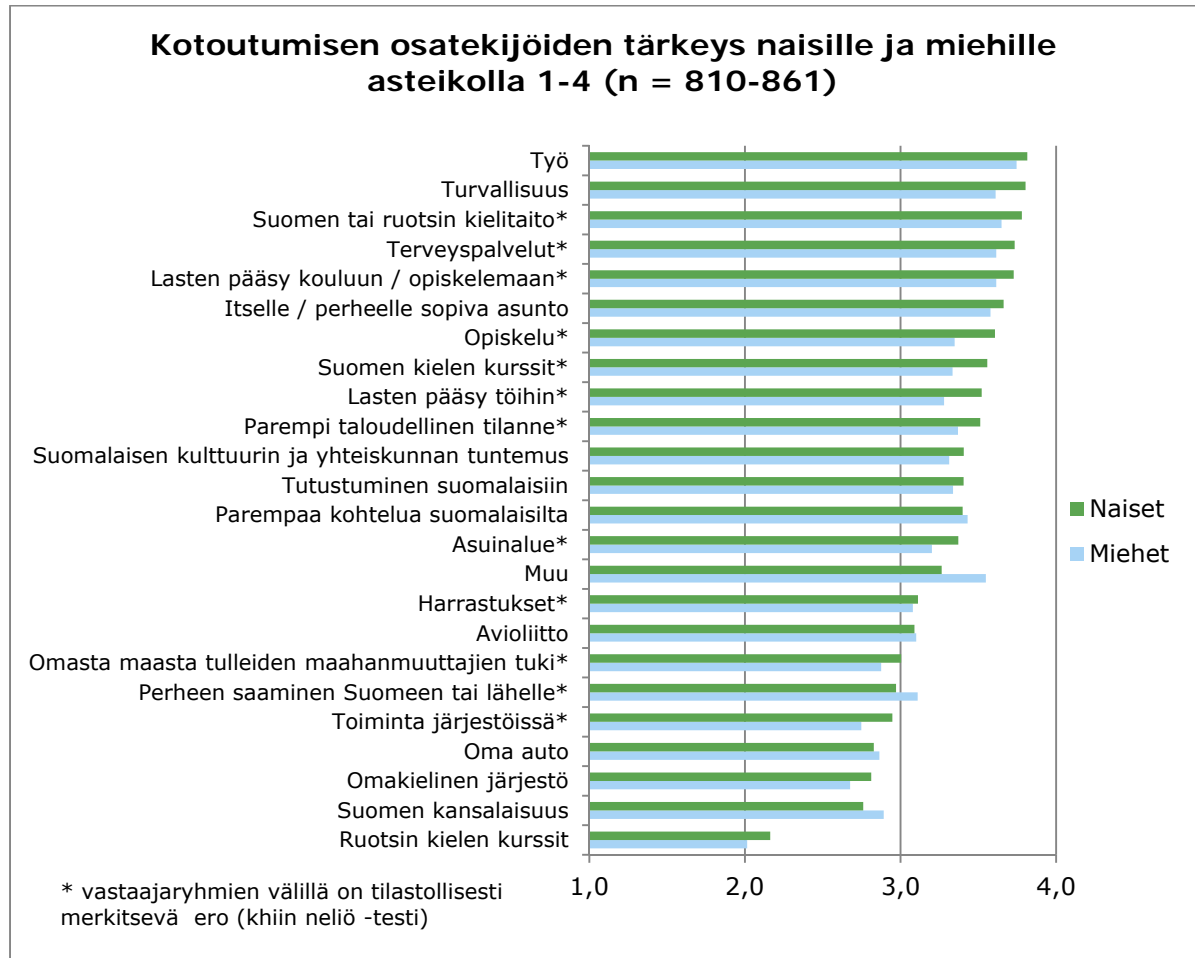
Venäläiset korostivat työtä ja suomen tai ruotsin kielitaitoa yhtä merkittävänä tekijöinä kotoutumiselle. Somalialaiset ja kiinalaiset korostivat puolestaan työn ohella turvallisuutta. Irakilaiset vastaajat kokivat tärkeimmiksi tekijöiksi turvallisuuden sekä itselle tai perheelle sopivan asunon. Thaimaalaiset kokivat keskeisimmiksi tekijöiksi turvallisuuden ja lasten pääsyn kouluun tai opiskelemaan. Turkkilaisilla vastaajilla korostui tärkeimpänä kategoria ”Muu”.

Seuraavien asioiden tärkeys kotoutumisen kannalta asteikolla 1-4 (1 = ei lainkaan tärkeä, 4 = erittäin tärkeä)								
	Venäjä	Viro	Somalia	Irak	Kiina	Thaimaa	Turkki	Yhteensä
Työ	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,6	3,8
Suomen tai ruotsin kielitaito	3,8	3,7	3,7	3,8	3,5	3,8	3,6	3,7
Turvallisuus	3,7	3,6	3,8	3,9	3,8	3,9	3,6	3,7
Terveyspalvelut	3,7	3,6	3,6	3,8	3,7	3,8	3,6	3,7
Muu	3,5	3,2	3,3	3,5	3,3	3,3	3,8	3,7
Itselle/perheelle sopiva asunto	3,6	3,7	3,6	3,9	3,4	3,7	3,5	3,6
Lasten pääsy kouluun/opiskelemaan	3,7	3,5	3,6	3,8	3,6	3,9	3,7	3,6
Parempi taloudellinen tilanne	3,5	3,5	3,7	3,7	3,3	3,6	3,1	3,5
Parempaa kohtelua suomalaisilta	3,5	3,3	3,2	3,7	3,3	3,3	3,5	3,4
Tutustuminen suomalaisiin	3,5	3,3	3,2	3,5	3,3	3,4	3,3	3,4
Suomen kielen kurssit	3,5	3,1	3,5	3,8	3,5	3,6	3,3	3,4
Lasten pääsy töihin	3,5	3,3	3,1	3,7	3,3	3,6	3,4	3,4
Opiskelu	3,4	3,2	3,5	3,8	3,5	3,8	3,5	3,4
Suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan tuntemus	3,5	3,2	3,1	3,6	3,4	3,4	3,3	3,4
Asuinalue	3,3	3,4	2,7	3,6	3,0	3,5	3,2	3,3
Harrastukset	3,2	3,1	2,6	3,5	3,2	2,7	3,1	3,2
Perheen saaminen Suomeen tai lähelle	3,2	2,9	3,6	3,4	3,0	2,8	2,7	3,1
Avioliitto	3,1	2,5	3,3	3,5	3,3	3,3	3,0	3,0
Oma auto	3,1	3,0	2,1	3,3	2,5	2,8	2,8	3,0
Omasta maasta tulleiden maahanmuuttajien tuki	2,9	2,6	3,4	3,5	3,0	3,1	2,9	2,9
Toiminta järjestöissä	2,8	2,5	2,4	3,1	2,9	3,5	2,7	2,8
Suomen kansalaisuus	3,1	2,2	3,7	3,8	2,2	2,7	3,0	2,8
Omakielinen järjestö	2,7	2,3	2,3	3,0	2,8	3,3	2,6	2,7
Ruotsin kielen kurssit	2,1	1,9	2,7	1,9	2,0	2,3	2,3	2,2

Taulukko 12 Eri tekijöiden tärkeys kotoutumiselle kansalaisuuden mukaan

Seuraavaksi tarkastellaan kotoutumisen eri osatekijöiden tärkeyttä sukupuolen mukaan asteikolla 1–4, jossa 1 tarkoitti ”Ei lainkaan tärkeä” ja 4 vastaavasti ”Erittäin tärkeä”. Näiden tekijöiden tärkeydettä kuvaavat keskiarvot on esitetty alla (Kuva 17). Ne muuttujat, joiden suhteen naisten ja miesten välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja, on merkitty kuvassa *-merkillä. Muiden muuttujien osalta tilastollisesti merkitseviä eroja ei havaittu tai eroja ei voitu selvittää khiin neliö -testillä.

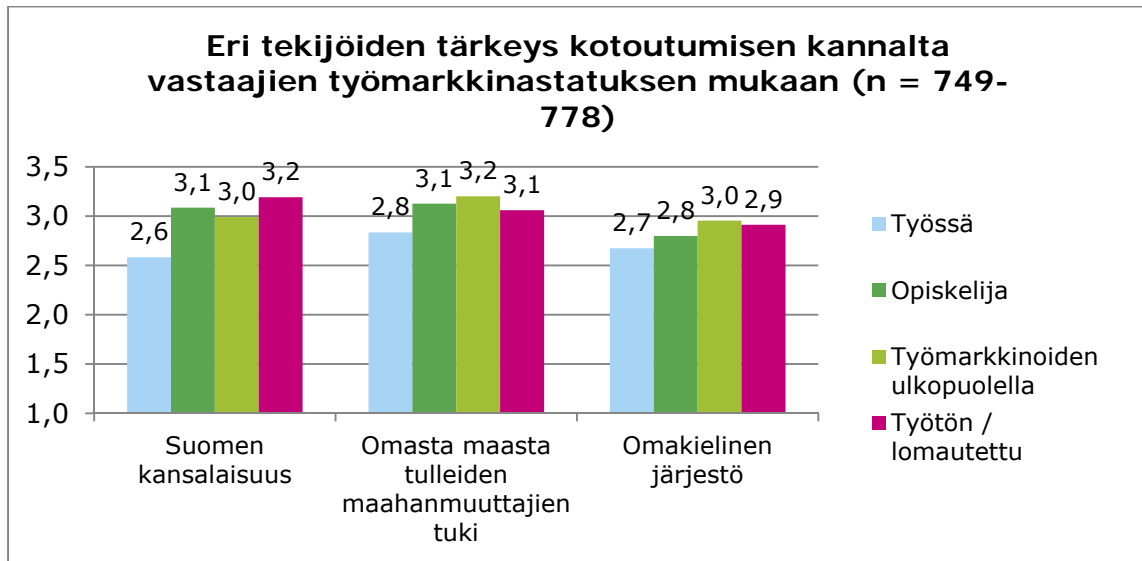
Sekä naiset että miehet arvioivat työn kaikista tärkeimmäksi kotoutumiseen ja Suomessa elämiin liittyväksi tekijäksi. Seuraavaksi eniten naiset korostivat turvallisuutta ja miehet puolestaan suomen tai ruotsin kielitaitoa.

Kuva 17 Eri tekijöiden tärkeys kotoutumiselle sukupuolen mukaan

Seuraavassa kuvassa esitellään tulokset suomen kansalaisuuden, omasta maasta tulleiden maahanmuuttajien tuen sekä omakielisen järjestön koetusta tärkeydestä vastaajien työmarkkinastatuksen mukaan. Alla olevaan kuvaan on sisällytetty vain ne muuttujat, joiden kohdalla havaittiin tilastollisesti merkitsevä ero vastaajaryhmien välillä¹¹. Suomen kansalaisuuden merkitys korostui eniten työttömien tai lomautettujen keskuudessa ja omasta maasta tulleiden maahanmuuttajien tuki sekä omakielinen järjestö työmarkkinoiden ulkopuolella olevien keskuudessa.

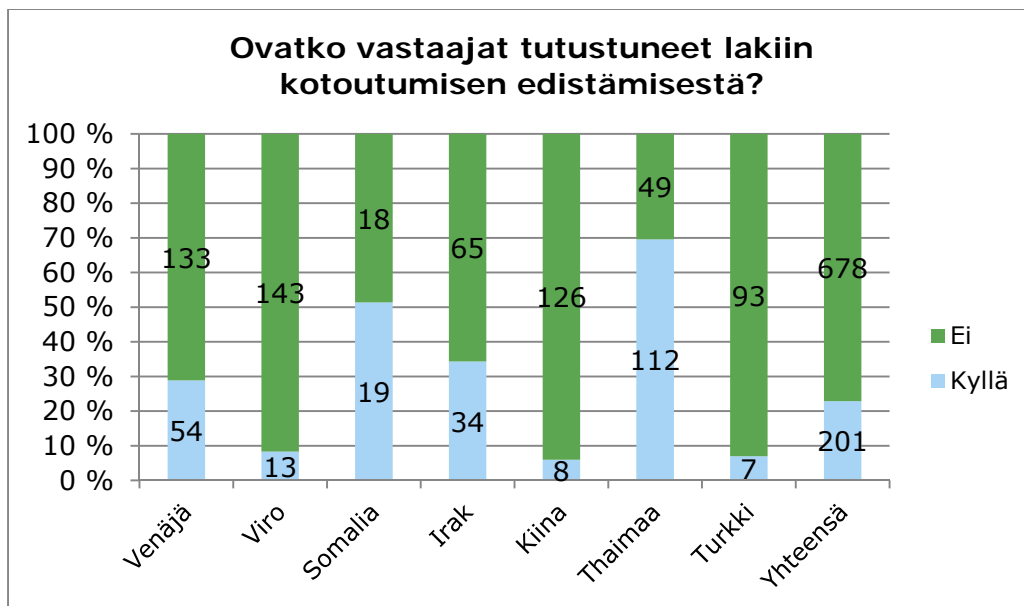
¹¹ Khiin neliö -testi

Kuva 18 Eri tekijöiden tärkeys kotoutumiselle työmarkkinastatuksen mukaan

4.3.2 Laki kotoutumisen edistämisestä ja kotoutumissuunnitelma

Vastaajilta tiedusteltiin, ovatko he tutustuneet lakiin kotoutumisen edistämisestä. Eri kansalaisuusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja kotoutumislakiin tutustumisessa¹² (ks. Kuva 19). Thaimaalaiset tunsivat muita kansalaisuuksia useammin kotouttamislain (70 %) ja kiinalaiset vastaavasti muita harvemmin (6 %).

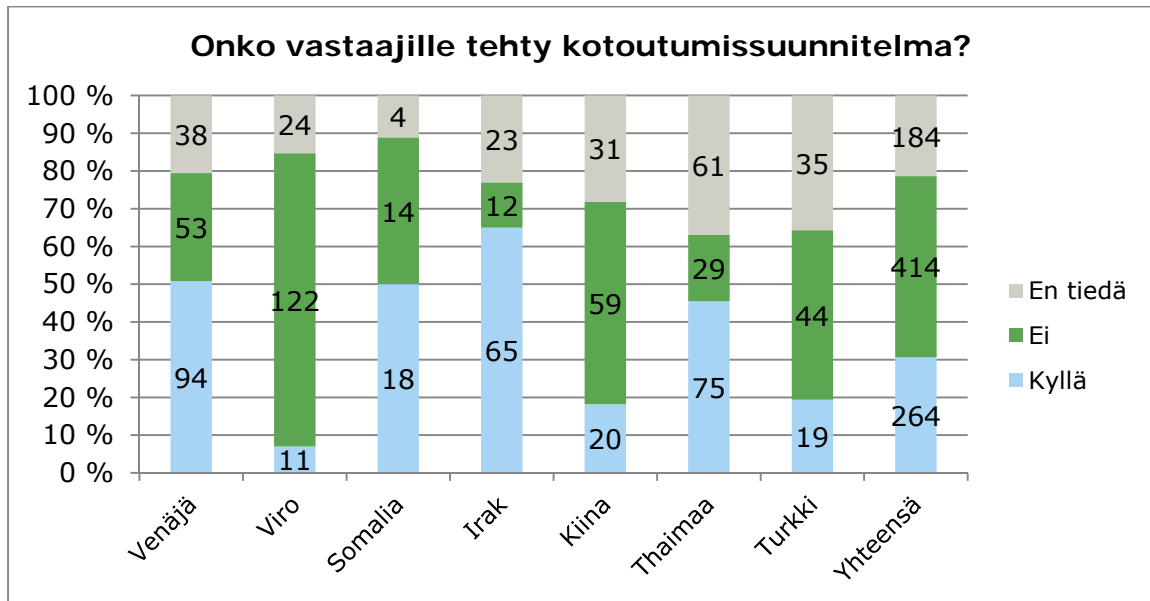

Kuva 19 Tutustuminen lakiin kotoutumisen edistämisestä kansalaisuuden mukaan

Eri kansalaisuusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja kotoutumissuunnitelman tekemisen suhteen¹³ (ks. Kuva 20). Kaikista vastaajista 31 %:lle oli tehty kotoutumissuunnitelma. Viidennes vastaajista ei tiennyt, oliko heille tehty kotoutumissuunnitelma vai ei. Kansalaisuuksittain tarkasteltuna eniten kotoutumissuunnitelmia (65 %) oli tehty irakilaisille ja vähiten virolaisille (7 %).

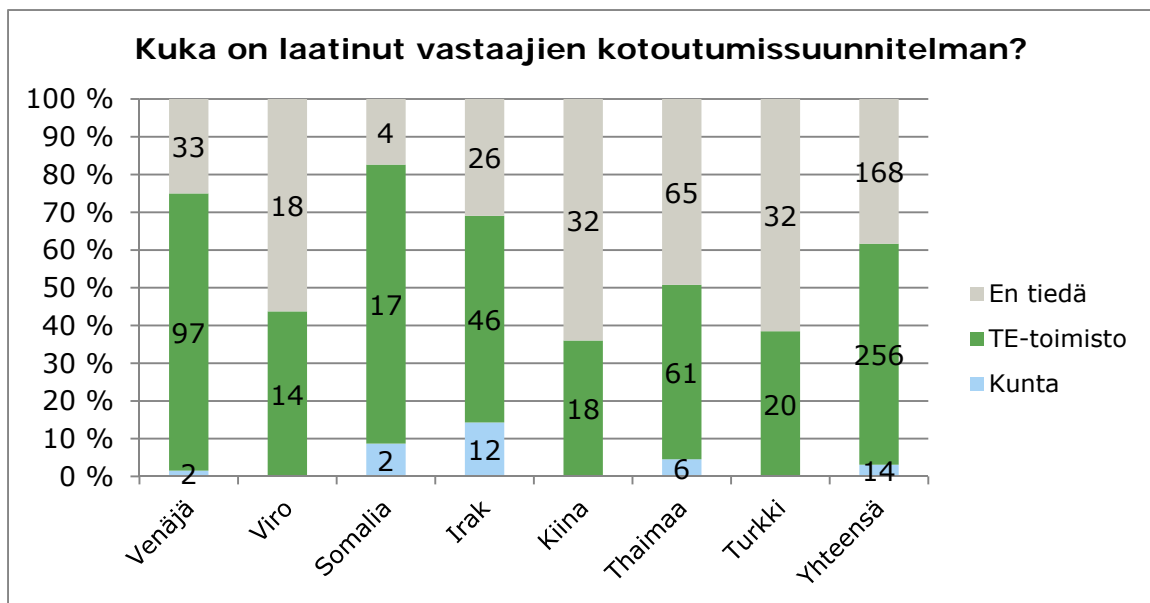
¹² Khiin neliö -testi, p = 0,000

¹³ Khiin neliö -testi, p = 0,000

Kuva 20 Kotoutumissuunnitelman tekeminen vastaajille kansalaisuuden mukaan

Noin 60 % vastaajista, joilla on kotoutumissuunnitelma, ilmoitti, että sen on laatinut TE-toimisto. Liki 40 % ei tiennyt, kuka kotoutumissuunnitelman on laatinut.

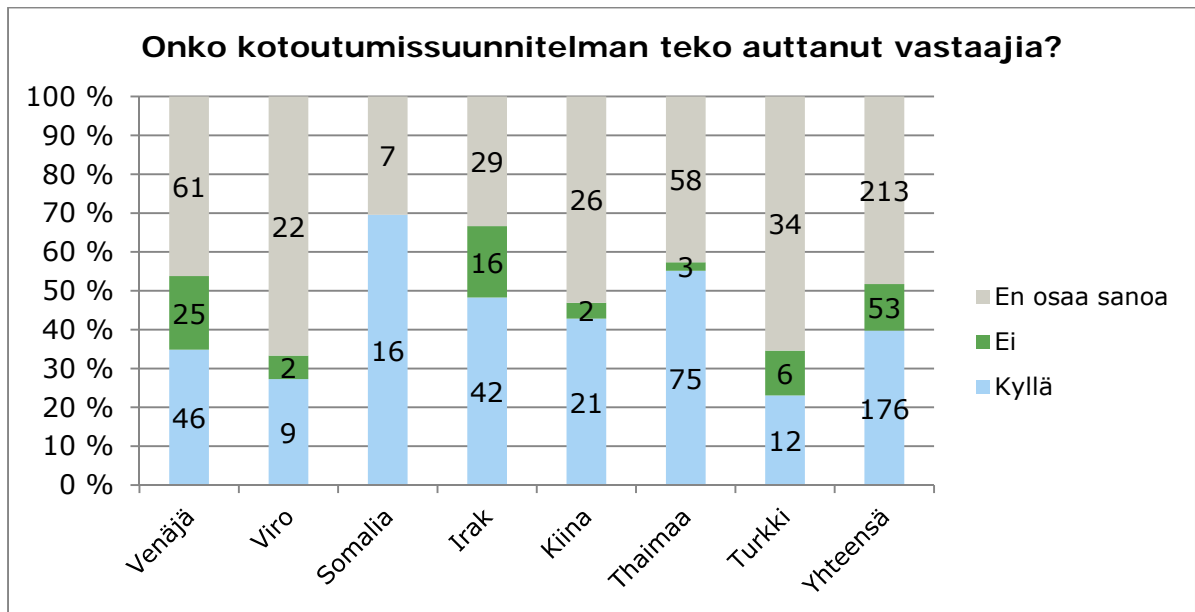
Kuva 21 Vastaajien kotoutumissuunnitelman laatija kansalaisuuden mukaan

Niiltä vastaajilta, joille kotoutumissuunnitelma oli tehty, kysyttiin vielä, oliko sen tekeminen auttanut heitä jollakin tavalla. Vastaukset on esitetty alla olevassa kuvassa. Kansalaisuusryhmien vastausten välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja sen suhteen, oliko kotoutumissuunnitelman teko auttanut vastaajia¹⁴. Hyödyllisimmäksi kotoutumissuunnitelman arvioivat Somalian ja Thaimaan kansalaiset. Virolaisista ja turkkilaisista yli 60 % ei osannut arvioida, onko kotoutumissuunnitelman teko auttanut heitä.

Kaikista vastaajista noin puolet ei osannut sanoa, oliko kotoutumissuunnitelman teko auttanut heitä. Noin 40 % arvioi, että kotoutumissuunnitelma on auttanut heitä ja 12 % arvioi, ettei kotoutumissuunnitelman tekemisestä ole ollut hyötyä. Suomessa asumisen pituudella ei havaittu olevan tilastollista yhteyttä siihen, oliko kotoutumissuunnitelman tekeminen auttanut vastaajia¹⁵.

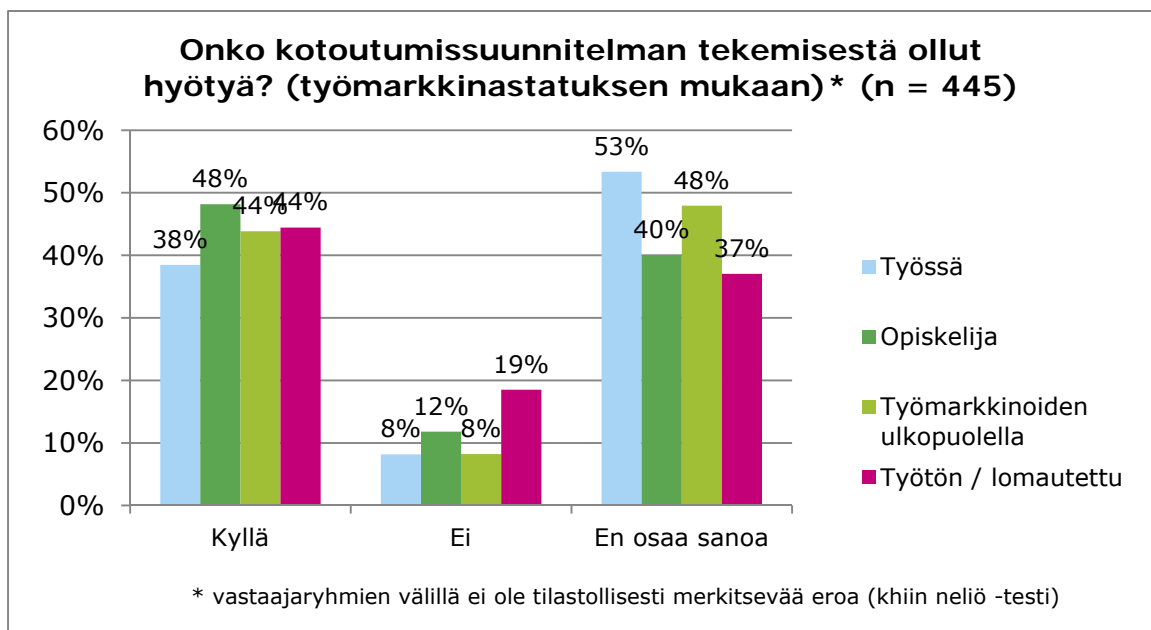
¹⁴ Khiin neliö -testi, p = 0,000

¹⁵ Khiin neliö -testi, p = 0,051

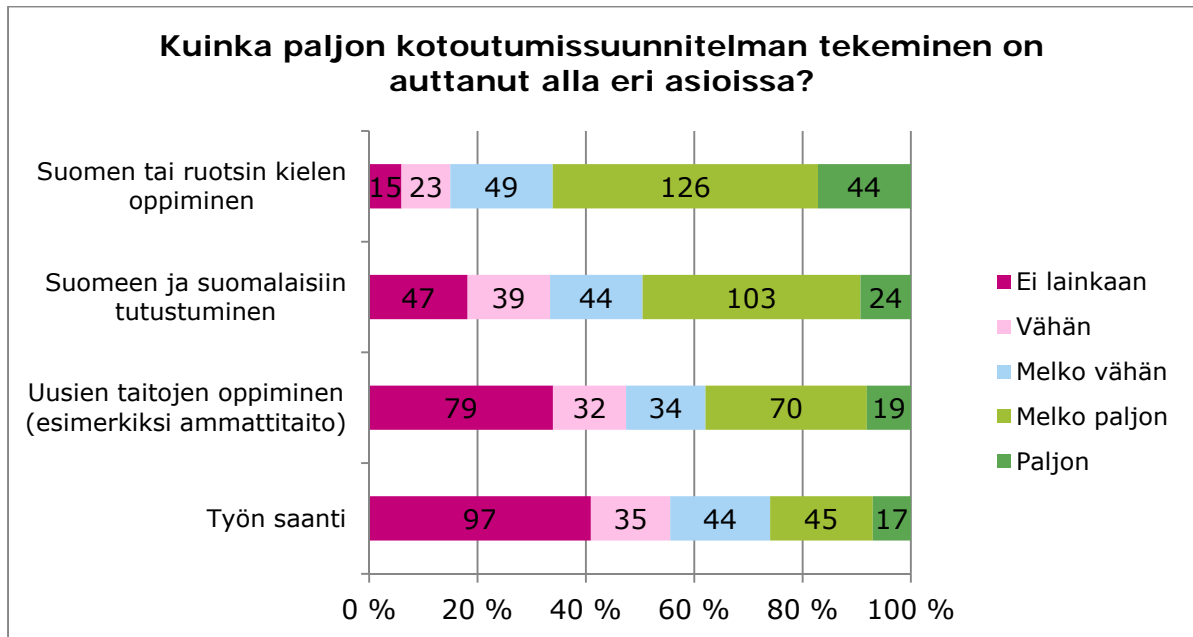
Kuva 22 Kotoutumissuunnitelman hyöty vastaajille kansalaisuuden mukaan

Alla (ks. Kuva 23) esitellään näkemykset kotoutumissuunnitelman tekemisen hyödyistä vastaajien työmarkkinastatuksen mukaan. Eri työmarkkinastatusta edustavien välillä ei havaittu tilastollisesti merkitseviä eroja sen suhteen, oliko kotoutumissuunnitelman teko auttanut heitä.

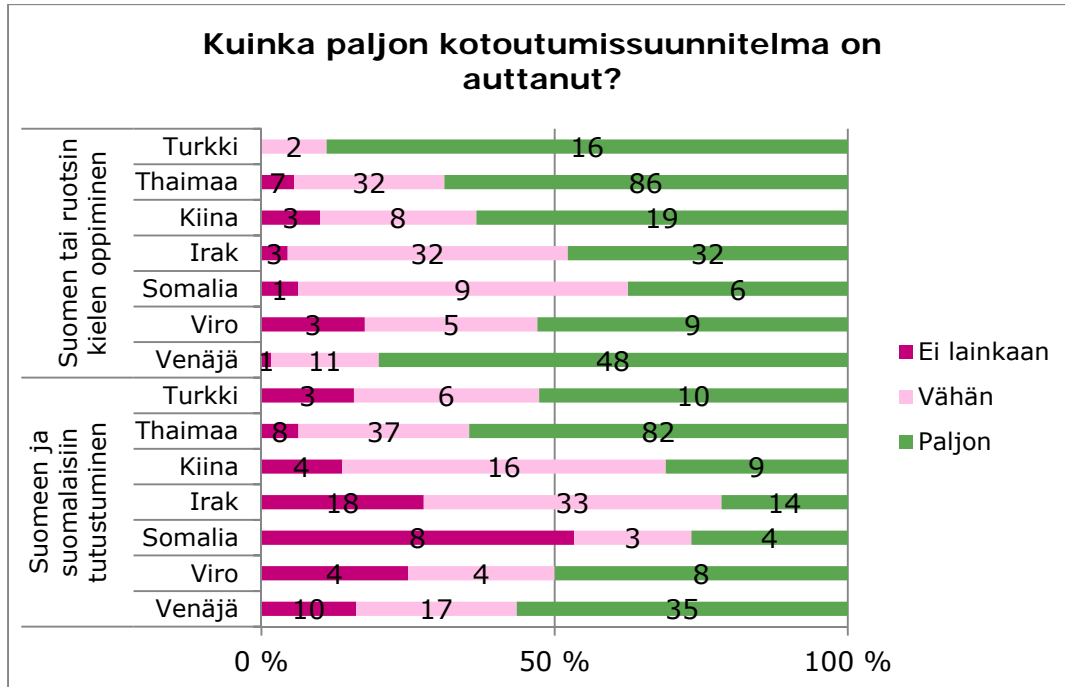
Kuva 23 Kotoutumissuunnitelman hyöty vastaajille työmarkkinastatuksen mukaan

Koko aineiston tasolla vastaajat arvioivat kotoutumissuunnitelman auttaneen heitä eniten suomen tai ruotsin kielen oppimisessa sekä Suomeen ja suomalaisiin tutustumisessa, kuten myös vuonna 2010 toteutetussa barometrissa (ks. Kuva 24). Vastaajista 37 % arvioi, ettei kotoutumissuunnitelman tekeminen ole auttanut heitä lainkaan työn saamisessa (vuonna 2010 tämä osuus oli 38 %) ja 31 % arvioi, ettei kotoutumissuunnitelman tekeminen ole auttanut heitä lainkaan uusien taitojen oppimisessa (vuonna 2010 tämä osuus oli 36 %).

Kuva 24 Kotoutumissuunnitelman merkitys

Kuva 25 ja Kuva 26 erittelevät näkemykset kotoutumissuunnitelman auttamisesta kansalaisuusryhmittäin. Kuvassa on huomioitu ne vastaajat, joille kotoutumissuunnitelma on tehty. Vastaajaryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja Suomeen ja suomalaisiin tutustumisen kannalta¹⁶. Tältä osin thaimaalaiset kokivat hyötynensä eniten kotoutumissuunnitelmasta ja somalialaiset vähiten. Suomen tai ruotsin kielen oppimisen suhteen eroja ei voitu luotettavasti selvittää¹⁷.

Kuva 25 Kotoutumissuunnitelman merkitys Suomeen ja suomalaisiin tutustumisessa sekä suomen tai ruotsin kielen oppimisessa kansalaisuuden mukaan

Tilastollisesti merkitseviä eroja kansalaisuusryhmien välillä löytyi myös sekä uusien taitojen oppimisen suhteen¹⁸ että työn saannin suhteen¹⁹. Turkkilaiset ja thaimaalaiset vastaajat kokivat ko-

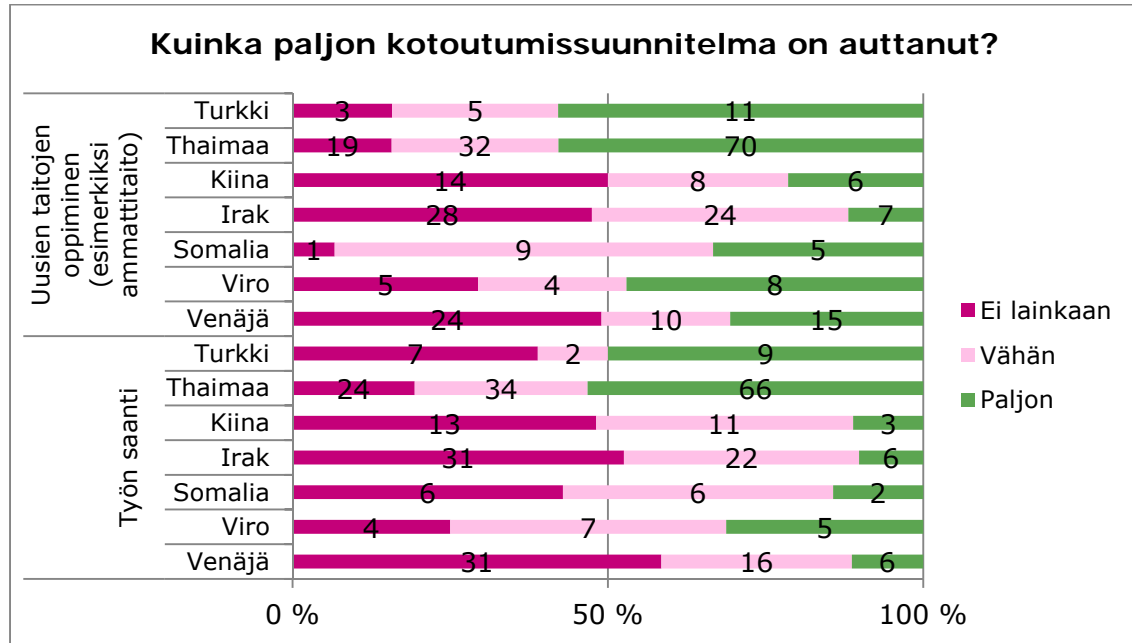
¹⁶ Khiin neliö -testi, p = 0,000

¹⁷ Khiin neliö -testissä 33.3% soluista odotettu frekvenssi oli alle 5. Pienin odotettu frekvenssi oli 0,86.

¹⁸ Khiin neliö -testi, p = 0,000

¹⁹ Khiin neliö -testi, p = 0,000

toutumissuunnitelman auttaneet heitä erityisen paljon uusien taitojen oppimisessa. Työn saannin osalta thaimaalaiset arvioivat hyötäneensä kotoutumissuunnitelmasta erityisen paljon. Kiinalaiset sekä irakilaiset kokivat kotoutumissuunnitelman hyödyntäneen heitä työn saannissa pääosin vähän tai ei lainkaan.

Kuva 26 Kotoutumissuunnitelman merkitys työn saannissa ja uusien taitojen oppimisessa kansalaisuuden mukaan

Alla olevassa taulukossa esitellään näkemykset kotoutumissuunnitelman hyödyllisyydestä vastaajien työmarkkinastatuksen mukaan. Työmarkkinastatuksesta riippumatta kaikki vastaajat arvioivat kotoutumissuunnitelman auttaneen heitä eniten suomen tai ruotsin kielen oppimisessa. Keskiarvot tältä osin sijoittuivat välille 3,0–3,9. Eri vastaajaryhmien välillä voitiin kuitenkin havaita tilastollisesti merkitseviä eroja, matalimmat keskiarvot eri osa-alueilla saatiin työttömiltä tai lomautetuilta.

Kotoutumissuunnitelman hyödyllisyys eri asioissa vastaajien työmarkkinastatuksen mukaan (n = 262-286)*				
	Työssä	Opiskelija	Työmarkkinoiden ulkopuolella	Työtön / lomautettu
Työn saaminen	2,8	2,7	2,3	1,6
Suomen / ruotsin kielen oppiminen	3,6	3,9	3,5	3,0
Uusien taitojen oppiminen (esim. ammattitaito)	2,9	2,9	2,4	1,8
Suomeen ja suomalaisiin tutustuminen	3,2	3,3	2,8	2,4

*Eri vastaajaryhmien välillä on tilastollisesti merkitseviä eroja (khiin neliö -testi)

Taulukko 13 Kotoutumissuunnitelman merkitys työmarkkinastatuksen mukaan

Suomessa oleskelun pituuden yhteyttä siihen, miten vastaajat arvioivat kotoutumissuunnitelman auttaneen heitä, testattiin myös korrelaatiokertoimen avulla. Vastaajat, jotka olivat asuneet Suomessa pidempään, arvioivat kotoutumissuunnitelman auttaneen heitä suomen tai ruotsin kielen oppimisessa hieman vähemmän kuin henkilöt, jotka ovat asuneet Suomessa lyhyemmän aikaa²⁰. Suomessa pidempään asuneet arvioivat niin ikään, että kotoutumissuunnitelma on auttanut heitä tutustumaan Suomeen ja suomalaisiin hieman vähemmän kuin ne henkilöt, jotka ovat asuneet Suomessa lyhyemmän aikaa²¹. Vastaajien Suomessa oleskelun pituudella ei puolestaan ollut

²⁰ Spearmanin korrelaatiotesti, p = 0,001 ja r = -0,168

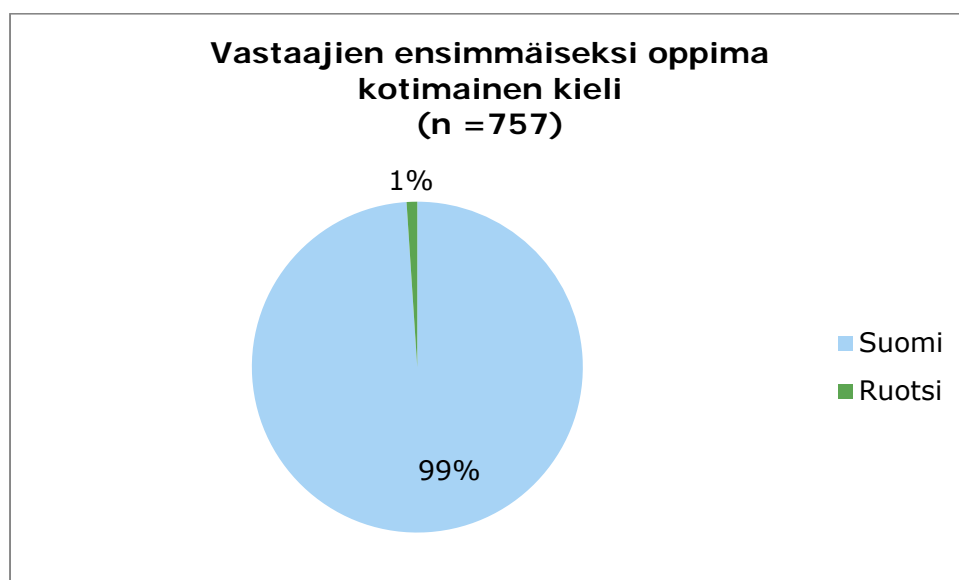
²¹ Spearmanin korrelaatiotesti, p = 0,009 ja r = -0,130

yhteyttä siihen, miten vastaajat arvioivat kotoutumissuunnitelman auttaneen heitä uusien taitojen oppimisessa sekä työn saannissa²².

Maahanmuuttajabarometriin osallistuneet saivat avovastauksessa kertoa, miksi kotouttamissuunnitelman tekeminen ei ole auttanut heitä. Seuraavat seikat saivat useamman maininnan: kotoutumissuunnitelmasta on vähän tai ei lainkaan hyötyä käytännössä (esim. kukaan ei tarjoa kotoutumisvaihtoehtoja tai keinoja siihen; kotoutumissuunnitelma on vain paperilla, eikä mitään konkreettista tapahdu), suomen kielen kurssien puutteet (esim. suomen kielen kurseja on liian vähän; kursseilla ei ole riittävästi paikkoja; kurssille pääseminen kestää kauan; puute kurssien jatkuvuudesta), oman suomen kielen taidon riittämättömyys sekä vastaajan ikään liittyvät tekijät (esim. iän vuoksi uuden alan opiskeleminen ja työn saaminen ei ole realistista tai se on todella vaikeaa).

4.4 Kielitaito ja kielen opetus

Liki kaikki vastaajat ovat oppineet suomen kielen ensiksi. Ruotsin kielen oli oppinut ensiksi neljä prosenttia thaimaalaisista, kolme prosenttia kiinalaisista ja yksi prosentti venäläisistä.

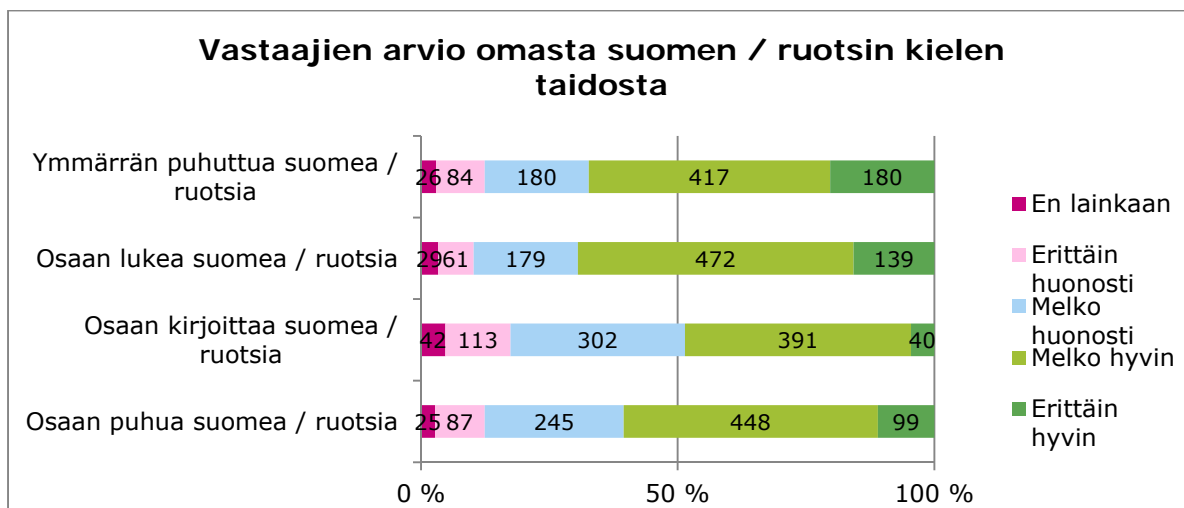
Kuva 27 Vastaajien ensimmäiseksi oppima kotimainen kieli

4.4.1 Vastaajien arvio omasta suomen tai ruotsin kielen taidosta

Vastaajia pyydettiin arvioimaan sekä suullista että kirjallista suomen tai ruotsin kielen taitoaan sen kielen mukaan, jota he osaavat paremmin (Kuva 28). Parhaiten vastaajat arvioivat lukevansa sekä ymmärtävänsä puhuttua suomea tai ruotsia. Hieman yli puolet vastaajista arvioi lukevansa suomea tai ruotsia melko hyvin ja 16 % arvioi taitonsa erittäin hyväksi. Puhutun suomen tai ruotsin osalta vastaavat prosenttiosuudet ovat 50 % ja 20 %.

Vastaajista 44 % arvioi kirjoittavansa suomea tai ruotsia melko hyvin ja 5 % arvioi kirjoittamisen taitonsa erittäin hyväksi. Vastaajista 50 % arvioi puhuvansa suomea tai ruotsia melko hyvin ja 11 % arvioi suullisen suomen tai ruotsin kielen taitonsa erittäin hyväksi.

²² Spearmanin korrelaatiotesti

Kuva 28 Vastaajien arvio omasta suomen / ruotsin kielen taidostaan

Eri kansalaisuuksien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja oman kielitaidon arvioinnissa²³ (ks. Taulukko 14). Virolaiset vastaajat kokivat kielitaitonsa parhaimmaksi kaikilla osa-alueilla (keskiarvot sijoittuivat välille 3,5–4,3 viisiportaisella asteikolla, jossa 1 = en lainkaan ja 5 = erittäin hyvin). Myös venäläiset arvioivat suomen tai ruotsin kielen kirjoitustaitonsa yhtä hyväksi kuin virolaiset (ka 3,5). Heikoimmat arviot kaikista kielitaidon osa-alueista saatiin kiinalaisilta. Kiinalaisista myös ylivoimaisesti suurin osuus (79 %) arvioi, että kielenopetusta on liian vähän (ks. Kuva 39). Tämä siitä huolimatta, että enemmistö kiinalaisista (78 %) oli osallistunut suomen tai ruotsin kielen opetukseen (Kuva 35).

Vastaajien arvio omasta kielitaidostaan asteikolla 1-5 (1 = en lainkaan, 2 = erittäin huonosti, 3 = melko huonosti, 4 = melko hyvin, 5 = erittäin hyvin)								
	Venäjä	Viro	Somalia	Irak	Kiina	Thaimaa	Turkki	Keskiarvo kaikki
Osaan puhua suomea / ruotsia	3,4	4,1	3,4	3,5	2,7	3,1	3,4	3,6
Osaan kirjoittaa suomea / ruotsia	3,5	3,5	3,4	3,4	2,5	3,0	3,2	3,3
Osaan lukea suomea / ruotsia	3,8	4,2	3,4	3,5	2,6	3,3	3,6	3,7
Ymmärrän puhuttua suomea / ruotsia	3,6	4,3	3,5	3,5	2,6	3,2	3,6	3,7

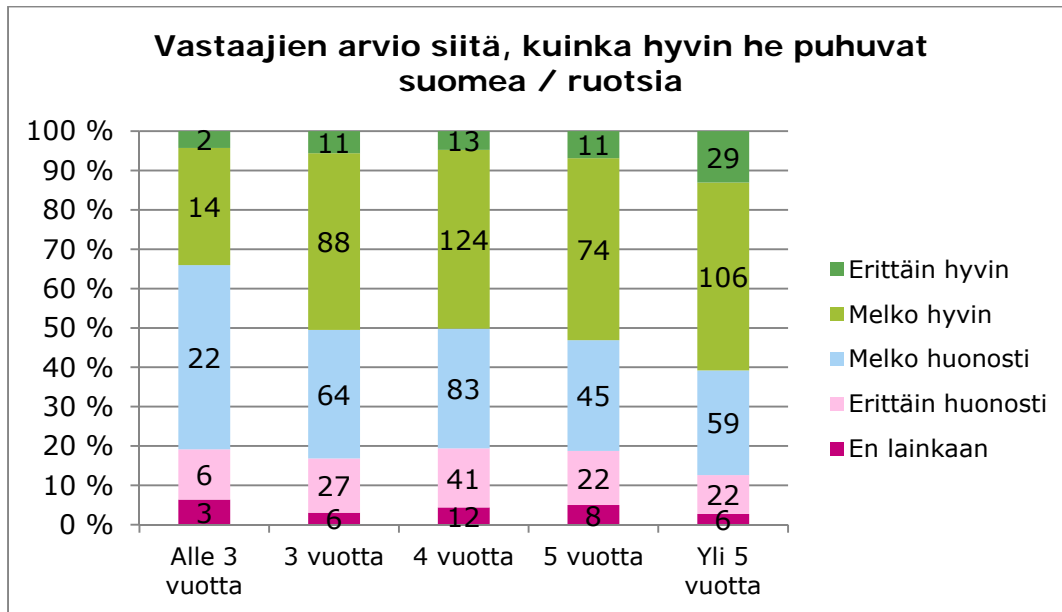
Taulukko 14 Oman kielitaidon arviointi kansalaisuuden mukaan

Korrelaatiotesti osoitti, että myös Suomessa asumisen pituudella on positiivinen yhteys suomen tai ruotsin kielen puhumiseen²⁴ sekä ymmärtämiseen²⁵, mutta ei kielten kirjoitus- tai lukutaitoon. Kahden ensiksi mainitun muuttujan osalta kielitaitonsa melko tai erittäin hyväksi arvioineiden osuus kasvaa Suomessa olon myötä. Myös vuoden 2010 maahanmuuttajabarometrissa havaittiin Suomessa oleskeluvuosien välillä tilastollisia eroja suullisen kielitaidon kannalta.

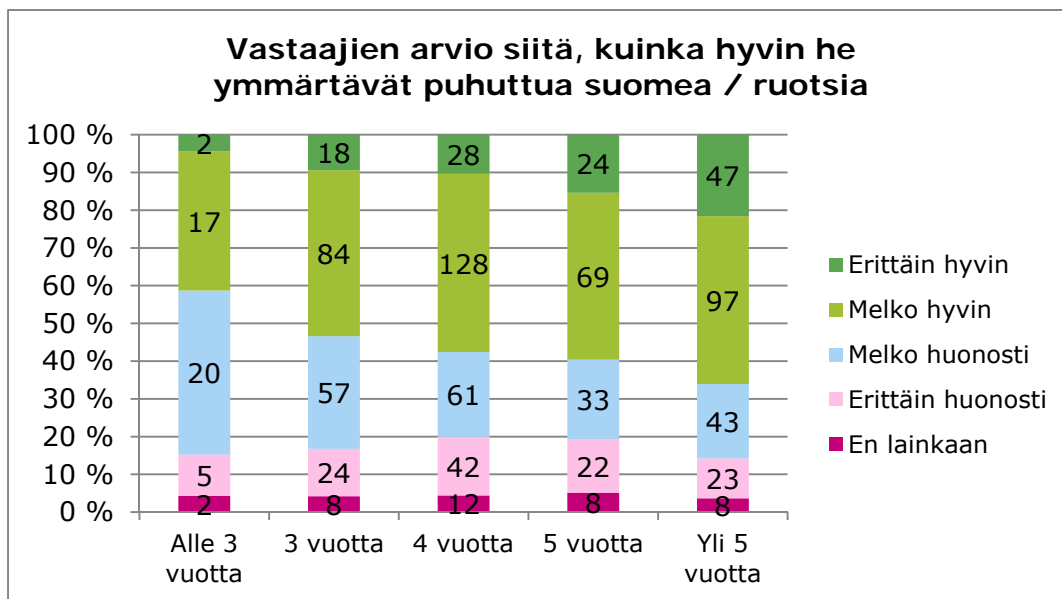
²³ Khiin neliö -testi, p = 0,000

²⁴ Spearmanin korrelaatiotesti, r = 0,114, p = 0,001

²⁵ Spearmanin korrelaatiotesti, r = 0,130, p = 0,000

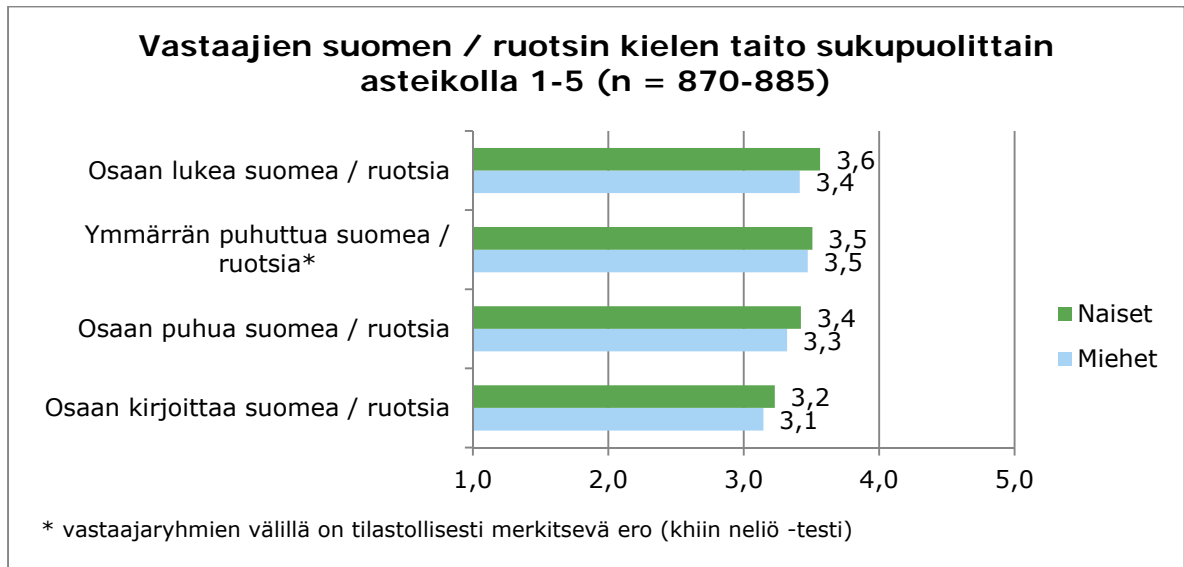

Kuva 29 Vastaajien arvio suullisesta suomen / ruotsin kielen taidostaan Suomessa oleskelun mukaan

Kuva 30 Vastaajien arvio puhutun suomen / ruotsin ymmärtämisestä Suomessa oleskelun mukaan

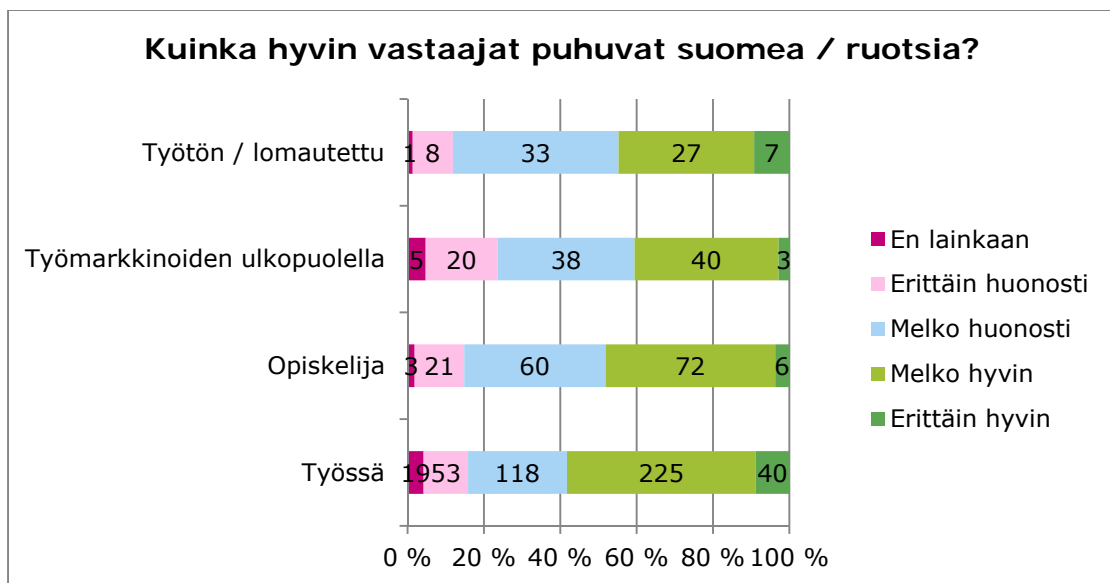
Seuraavassa kuvassa tarkastellaan vastaajien suullista ja kirjallista suomen tai ruotsin kielen taitoa sukupuolen mukaan. Vastaajaryhmien kesken voitiin havaita tilastollisesti merkitsevä ero puhutun suomen tai ruotsin kielen ymmärtämisessä. Vaikka saadut keskiarvot tältä osin ovat samoja (3,5), vastaajien jakauma on erilainen. Miehistä 59 % arvioi kielitaitonsa erittäin hyväksi tai melko hyväksi ja naisista 57 %. Melko huonoksi tai erittäin huonoksi kielitaitonsa arvioi 34 % miehistä ja 40 % naisista. Kuitenkin suurempi osa miehistä (7 %) arvioi, etteivät he ymmärrä lainkaan suomea tai ruotsia. Naisten kohdalla tämä osuus oli 3 %.

Kuva 31 Oman kielitaidon arviointi sukupuolen mukaan

Myös työmarkkinastatuksella havaittiin yhteys vastaajien arviointiin, kuinka hyvin he puhuvat suomea tai ruotsia²⁶ sekä siihen, kuinka hyvin he ymmärtävät puhuttua suomea tai ruotsia²⁷. Suomen tai ruotsin kielen lukemiseen tai kirjoittamiseen yhteyttä ei puolestaan ollut.

Työssä olevat arvioivat puhuvansa suomea tai ruotsia parhaiten ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevat puolestaan huonoiten.

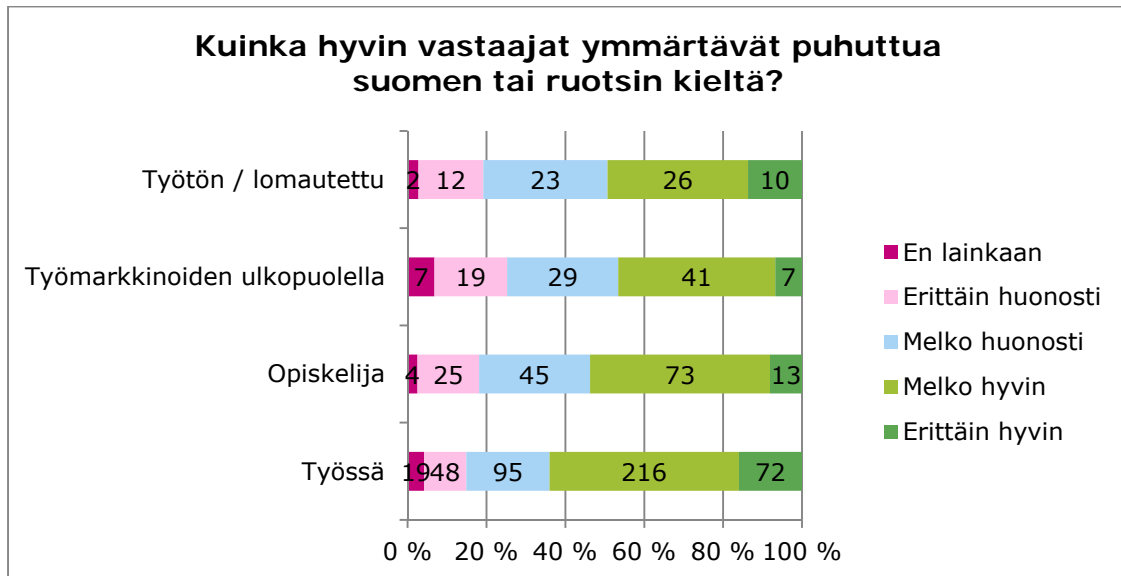

Kuva 32 Vastaajien arvio suomen / ruotsin kielen suullisesta taidosta työmarkkinastatuksen mukaan

Myös puhutun suomen tai ruotsin kielen ymmärtämisen osalta työssä olevat arvioivat kielitaitonsa parhaaksi ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevat huonoimmaksi.

²⁶ Khiin neliö -testi, p = 0,003

²⁷ Khiin neliö -testi, p = 0,011

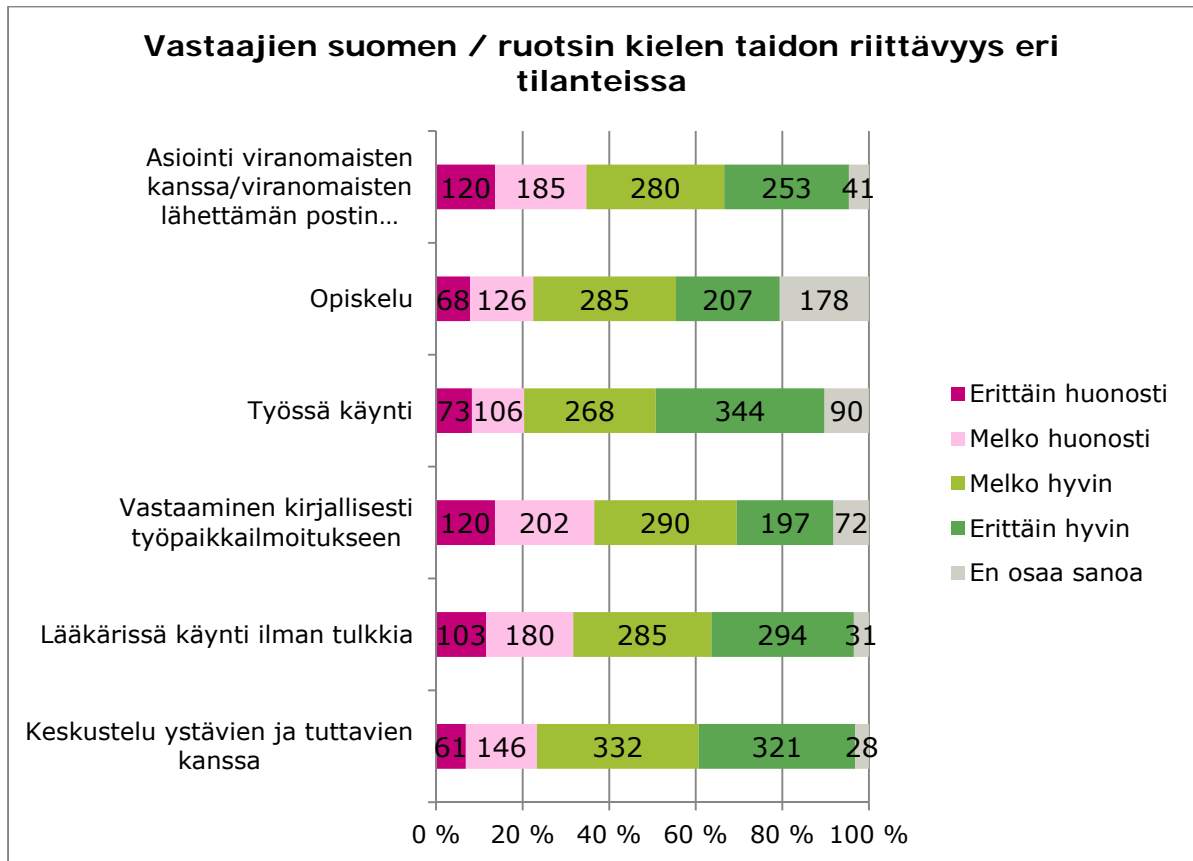

Kuva 33 Vastaajien arvio puhutun suomen / ruotsin kielen ymmärtämisestä työmarkkinastatuksen mukaan

4.4.2 Vastaajien selviytyminen suomen tai ruotsin kielellä eri tilanteissa

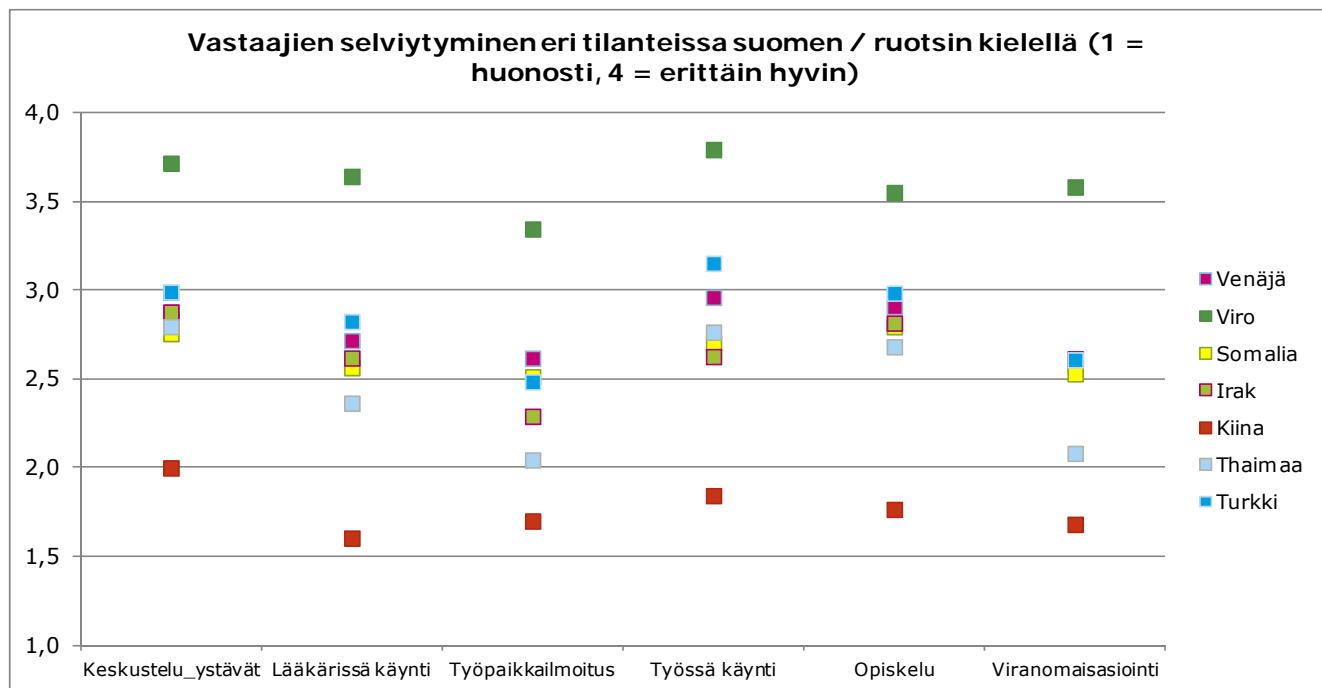
Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan kykyään selviytyä suomen tai ruotsin kielellä eri tilanteissa (ks. Kuva 34). Tilanteet, joita vastaajia pyydettiin arvioimaan, olivat keskustelu ystävien ja tuttavien kanssa, lääkärissä käynti ilman tulkkia, vastaaminen kirjallisesti työpaikkailmoitukseen, työssä käynti, opiskelu sekä asiointi viranomaisten kanssa tai viranomaisten lähettämän postin ymmärtäminen ilman tulkkia. Kaikista vastaajista 74 % arvioi selviytyvänsä melko tai erittäin hyvin keskustelusta ystävien ja tuttavien kanssa suomen tai ruotsin kielellä. Vastaava prosenttiosuus työssä käynnin suhteen oli 69 % ja lääkärissä käynnin suhteen 65 %.

Vastaajista 37 % arvioi pystyvänsä vastaamaan suomen tai ruotsin kielellä kirjallisesti työpaikkailmoitukseen melko tai erittäin huonosti. Vastaava prosenttiosuus asiointissa viranomaisten kanssa tai viranomaisten lähettämän postin ymmärtämisessä ilman tulkkia oli 35 %.

Kuva 34 Selviytyminen suomeksi tai ruotsiksi eri tilanteissa

Eri kansalaisuusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja eri tilanteissa selviämässä suomen tai ruotsin kielellä lukuun ottamatta keskustelua ystävien ja tuttavien kanssa, jonka yhteydessä tilastollista yhteyttä ei voitu luotettavasti selvittää²⁸ (Kuva 35). Virolaiset arvioivat selviytymisensä parhaimmaksi eri tilanteissa, huonoimmat arviot saatiin kiinalaisilta.

²⁸ Khiin neliö -testi, p-arvot 0,000. Muuttujan "keskustelua ystävien ja tuttavien kanssa" khii toiseen -testissä 22.9% odotetuista frekvensseistä oli alle 5 ja pieni odotettu frekvenssi oli 0,97.

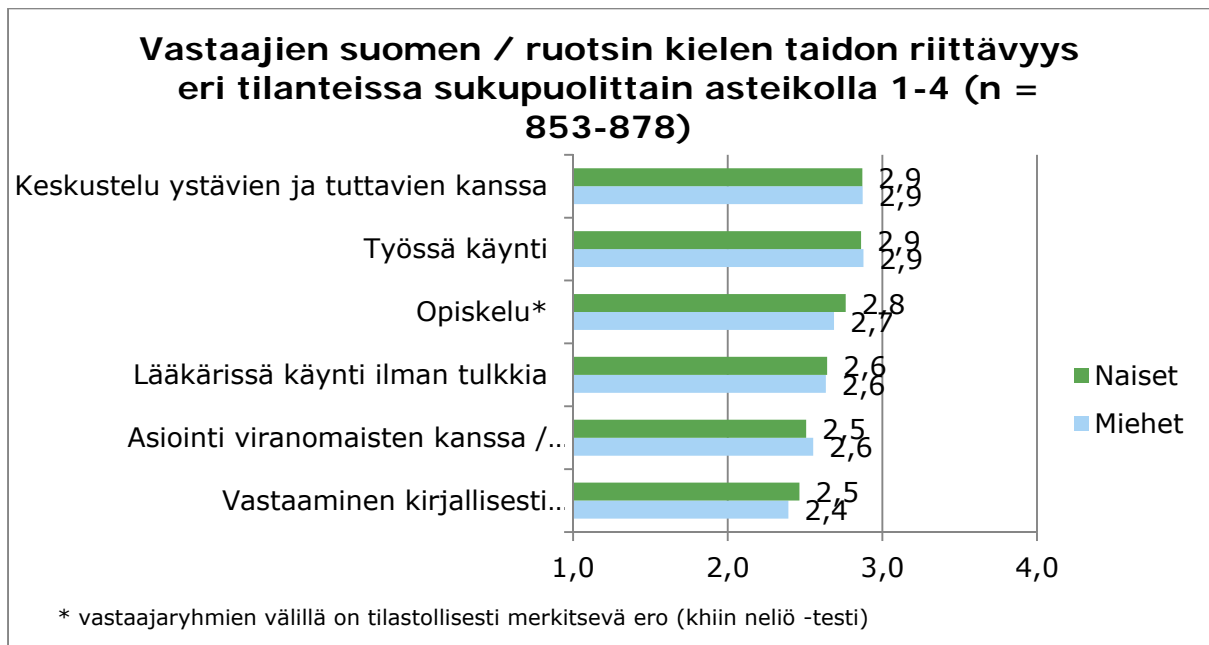
Kuva 35 Selviytyminen suomeksi tai ruotsiksi eri tilanteissa kansalaisuuden mukaan

Myös Suomessa asumisen pituus vaikutti positiivisesti eri tilanteissa selviytymiseen suomen tai ruotsin kielellä lukuun ottamatta vastaamista kirjallisesti työpaikkailmoitukseen sekä opiskeluun. Nämä tulokset ilmenevät alla olevasta taulukosta

Vastaajien selviytyminen suomen / ruotsin kielellä eri tilanteissa (1 = erittäin huonosti, 2 = melko huonosti, 3 = melko hyvin, 4 = erittäin hyvin)						
	Alle 3 vuotta	3 vuotta	4 vuotta	5 vuotta	Yli 5 vuotta	Korrelaatiokerroin ²⁹
Keskustelu ystävien ja tuttavien kanssa	2,5	2,8	2,8	2,9	3,1	0,139
Lääkärissä käynti ilman tulkkia	2,4	2,5	2,6	2,7	2,9	0,142
Vastaaminen kirjallisesti työpaikkailmoitukseen	2,2	2,4	2,4	2,3	2,6	Ei korrelaatiota
Työssä käynti	2,6	2,8	2,8	2,9	3,1	0,143
Opiskelu	2,7	2,8	2,7	2,8	2,7	Ei korrelaatiota
Asiointi viranomaisten kanssa/viranomaisten lähettämän postin ymmärtäminen ilman tulkkia	2,3	2,4	2,5	2,5	2,7	0,119

Taulukko 15 Selviytyminen suomeksi tai ruotsiksi eri tilanteissa Suomessa oleskelun mukaan

Seuraavassa kuvassa esitellään sukupuolikohtaiset arviot kyvystä selviytyä suomen tai ruotsin kielellä eri tilanteissa. Naisten ja miesten välillä löydettiin tilastollisesti merkitsevä ero sen suhteen, miten hyvin he kokivat selviytyvänsä opiskelussa suomen tai ruotsin kielellä.

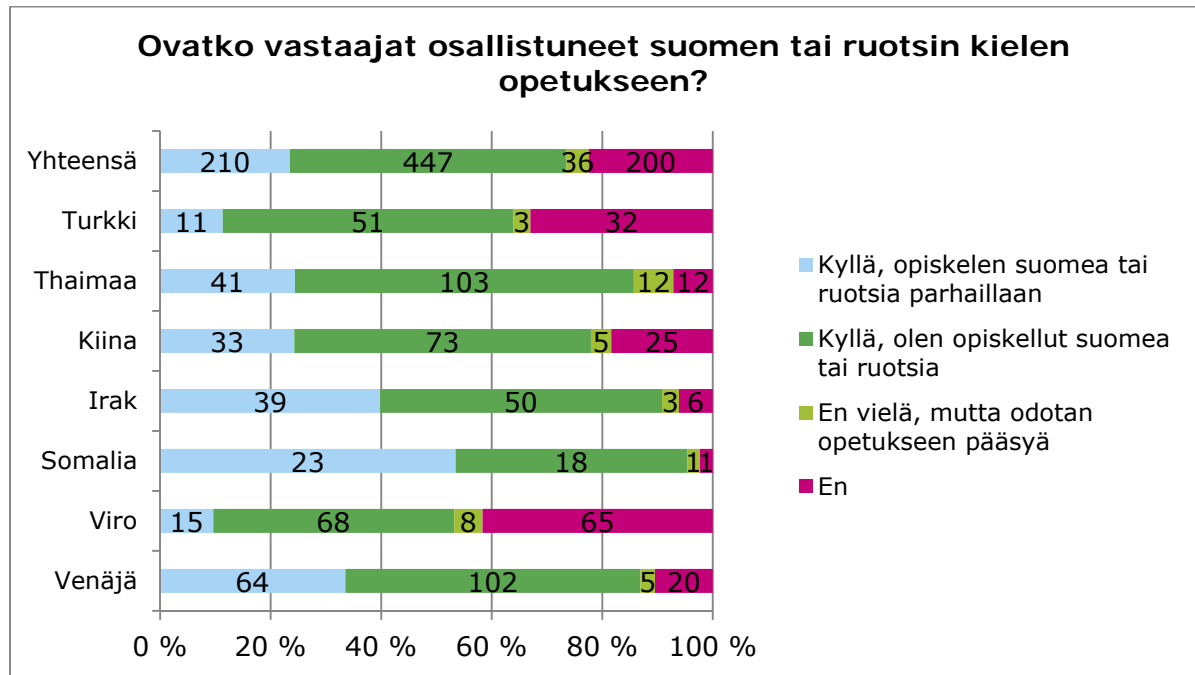
Kuva 36 Selviytyminen suomeksi tai ruotsiksi sukupuolen mukaan

4.4.3 Osallistuminen kielen opetukseen

Kaikista vastaajista puolet on osallistunut aikaisemmin suomen tai ruotsin kielen opetukseen ja vajaa neljännes osallistui opetukseen parhaillaan (ks. Kuva 37). Vastaajista 4 % odotti opetukseen pääsyä ja 22 % ei ollut osallistunut opetukseen. Kansalaisuusryhmien välillä oli tilastollisesti

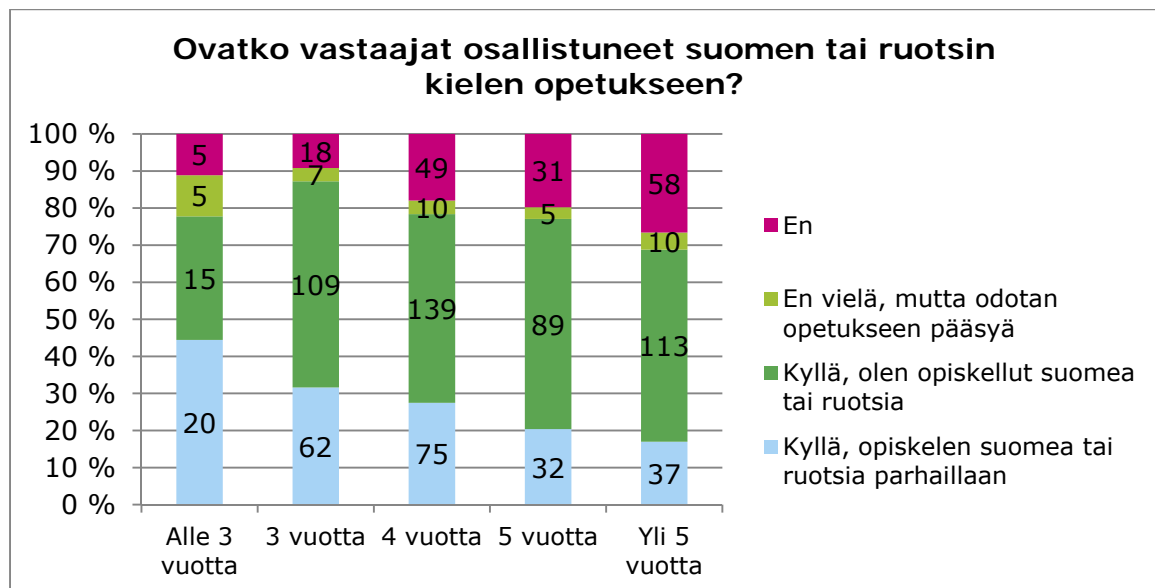
²⁹ Spearmanin korrelaatio, p = 0,000 – 0,001

merkitseviä eroja osallistumisessa suomen tai ruotsin kielen opetukseen³⁰. Somalialaista 95 % oli joko aikaisemmin osallistunut suomen tai ruotsin kielen opetukseen tai osallistui opetukseen parhaillaan. Virolaisista 42 % ei ollut osallistunut kielten opetukseen.

Kuva 37 Osallistuminen suomen tai ruotsin kielen opetukseen kansalaisuuden mukaan

Myös Suomessa asumisen pituudella havaittiin olevan yhteys suomen tai ruotsin kielen opetukseen osallistumiseen³¹ (Kuva 38). Parhaillaan suomen tai ruotsin kielen opetukseen osallistuvien osuus laskee Suomessa asumisen pidentyessä kuten myös niiden vastaajien osuus, jotka ovat aikaisemmin osallistuneet opetukseen. Kuitenkin myös niiden vastaajien osuus kasvaa, jotka eivät ole osallistuneet opetukseen.

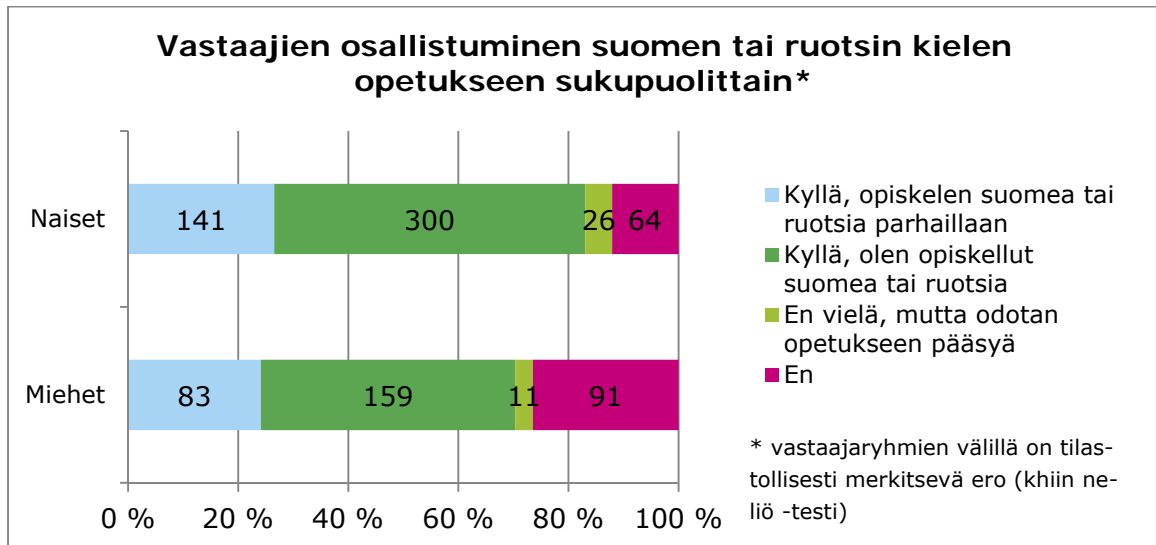

Kuva 38 Osallistuminen suomen tai ruotsin kielen opetukseen Suomessa oleskelun mukaan

³⁰ Khiin neliö -testi, p = 0,000

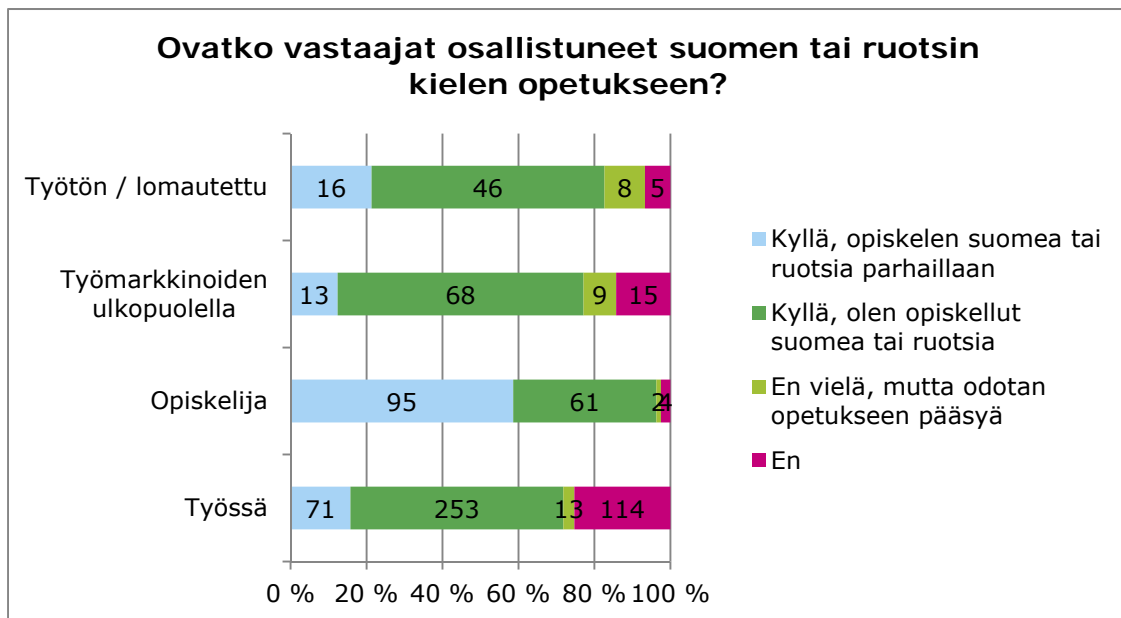
³¹ Khiin neliö -testi, p = 0,000

Sukupuolellakin havaittiin yhteys suomen tai ruotsin kielen opetukseen osallistumiseen (ks. Kuva 39). Naisista 83 % oli joko osallistunut suomen tai ruotsin kielen opetukseen tai osallistui opetukseen parhaillaan, miehillä vastaava osuus oli 70 %.

Kuva 39 Osallistuminen suomen tai ruotsin kielen opetukseen sukupuolen mukaan

Myös vastaajien työmarkkinastatuksella oli yhteys kielikoulutukseen osallistumiseen³². Työssä olevien keskuudessa löytyi suurin osuus vastaajista, jotka eivät ole osallistuneet suomen tai ruotsin kielen opetukseen lainkaan. Opiskelijoista 96 % opiskeli suomea tai ruotsia parhaillaan tai on opiskellut sitä aikaisemmin. Työmarkkinoiden ulkopuolella olevista pienin osuus, 12 % opiskeli suomea tai ruotsia parhaillaan, mutta 65 % oli opiskellut kieliä aikaisemmin.

Kuva 40 Vastaajien osallistuminen suomen tai ruotsin kielen opetukseen työmarkkinastatuksen mukaan

Vastaajilta tiedusteltiin, oliko kielikoulutus ollut työvoimapoliittista koulutusta työ- ja elinkeinotoimiston kautta, työnantajan järjestämää koulutusta vai itse hankittua koulutusta (ks. Taulukko 16). On huomattava, että tässä kysymyksessä vastaajat saivat valita **useamman** vaihtoehdon. Kielikoulutuksesta 62 % oli ollut työvoimapoliittista koulutusta työ- ja elinkeinotoimiston kautta. Eniten (91 %) tällaiseen koulutukseen olivat osallistuneet irakilaiset. Itse hankittuun koulutukseen oli osallistunut vastaajista 46 %. Eniten (72 %) tällaiseen koulutukseen olivat osallistuneet

³² Khiin neliö -testi, p = 0,000

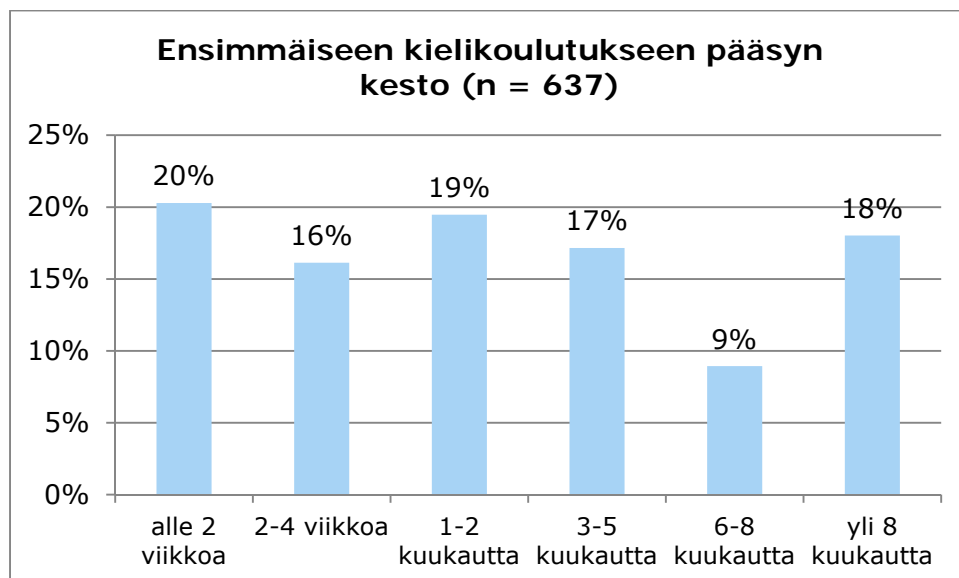
virolaiset. Työnantajan järjestämään koulutukseen kertoi osallistuneensa 14 % kaikista vastaajista. Eniten (23 %) tällaiseen koulutukseen olivat osallistuneet virolaiset.

Osuus kunkin kansalaisuusryhmän edustajista, jotka ovat opiskelleet suomen / ruotsin kieltä kyseisellä tavalla (suhteutettuna niihin, jotka ilmoittivat osallistuneensa kielen opetukseen)								
	Venäjä	Viro	Somalia	Irak	Kiina	Thaimaa	Turkki	Yhteensä
Työvoimapolitiittista koulutusta työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimiston) kautta	77 %	41 %	56 %	91 %	36 %	71 %	74 %	62 %
Työnantajan järjestämää koulutusta	11 %	23 %	2 %	4 %	12 %	15 %	10 %	14 %
Itse hankkimaa koulutusta, koulutuksen järjestäjä ja tuntimäärä viikossa	33 %	72 %	49 %	9 %	65 %	28 %	40 %	46 %

Taulukko 16 Osuus kunkin kansalaisryhmän edustajista, jotka ovat opiskelleet suomen / ruotsin kieltä kyseisillä tavoilla

Vastaajilla oli mahdollisuus kertoa avovastauksessa, mikä oli ollut työnantajan järjestämän koulutuksen tuntimäärä viikossa. Yleisimmin koulutuksen tuntimääränä oli ollut kaksi tuntia, kolme tuntia tai neljä tuntia. Myös itse hankitun koulutuksen osalta tiedusteltiin avovastauksen avulla viikoittaista tuntimäärää: useimmiten koulutuksen tuntimääränä oli ollut kaksi tuntia, kolme tuntia, neljä tuntia, viisi tuntia, kuusi tuntia tai 20 tuntia.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, kuinka kauan oli kestänyt ennen kuin he olivat päässeet ensimmäiseen kielikoulutukseensa. Alla olevassa kuvassa on esitetty jonotusaika kielikoulutukseen niiden vastaajien osalta, jotka kysymykseen vastasivat. Viidesosa vastaajista pääsi koulutukseen alle kahdessa viikossa ja noin kolmannes kuukauden sisällä. Liki viidennes joutui odottamaan koulutukseen pääsyä yli kahdeksan kuukautta.

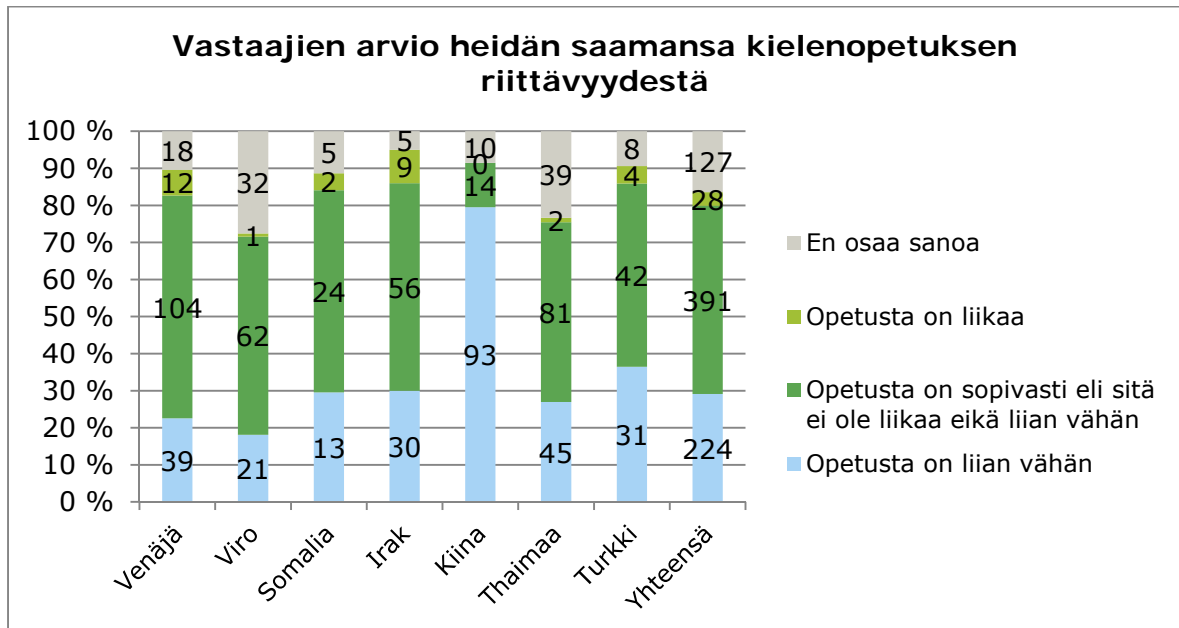
Kuva 41 Ensimmäiseen kielikoulutukseen pääsyn kesto

4.4.4 Kokemus kielenopetuksen riittäväydestä

Kaikista vastaajista puolet koki, että he ovat saaneet riittävästi suomen tai ruotsin kielen opetusta. 29 % koki saaneensa liian vähän suomen tai ruotsin kielen opetusta ja 16 % ei osannut arvioida asiaa (Kuva 42). Eri kansalaisuusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja kielenopetuksen riittäväyden arvioinnissa³³. Huomattavaa on, että kiinalaisista, jotka arvioivat suomen tai

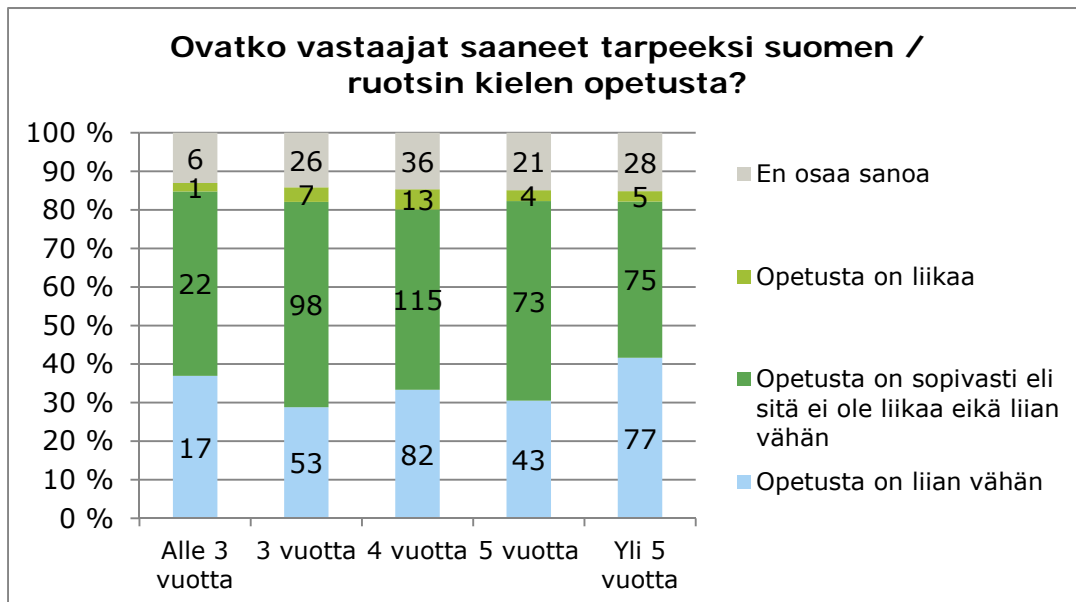
³³ Khiin neliö -testi, p = 0,000

ruotsin kielen taitonsa kansalaisuuksista heikoimmaksi, ylivoimaisesti suurin osuus (79 %) arvioi, että opetusta on liian vähän. Tämä siitä huolimatta, että enemmistö heistä (78 %) oli osallistunut suomen tai ruotsin kielen opetukseen.

Kuva 42 Vastaajien näkemys kielenopetuksen riittävydestä kansalaisuuden mukaan

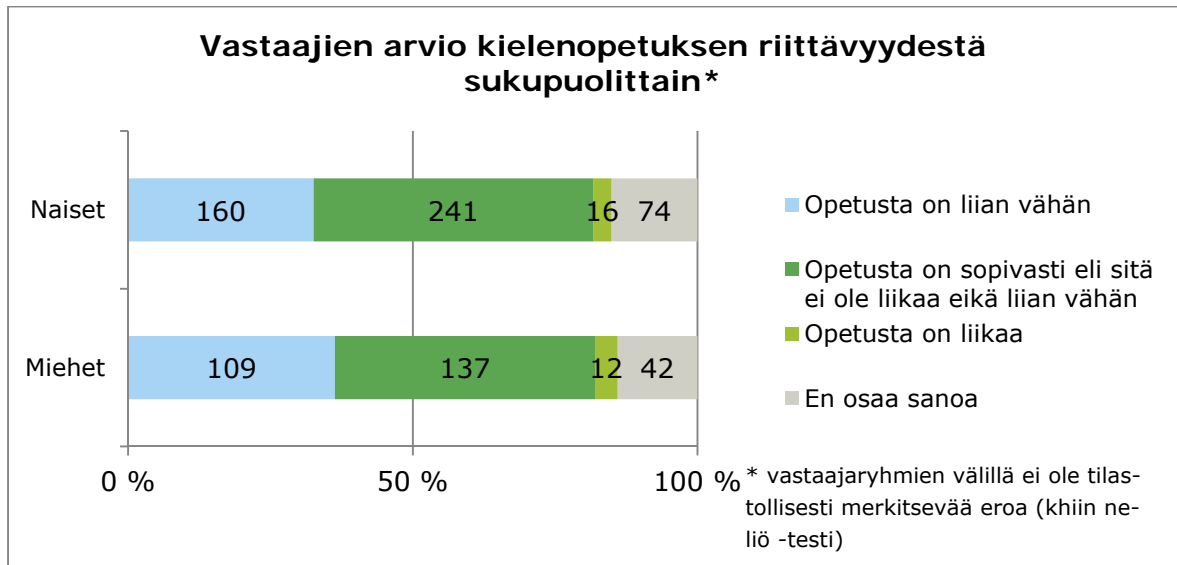
Suomessa asumisen pituudella ja kielenopetuksen riittävyden välillä ei löytynyt tilastollisesti merkitsevää yhteyttä³⁴. Jakauma on kuitenkin esitetty alla olevassa kuvassa.

Kuva 43 Vastaajien näkemys kielenopetuksen riittävydestä Suomessa oleskelun mukaan

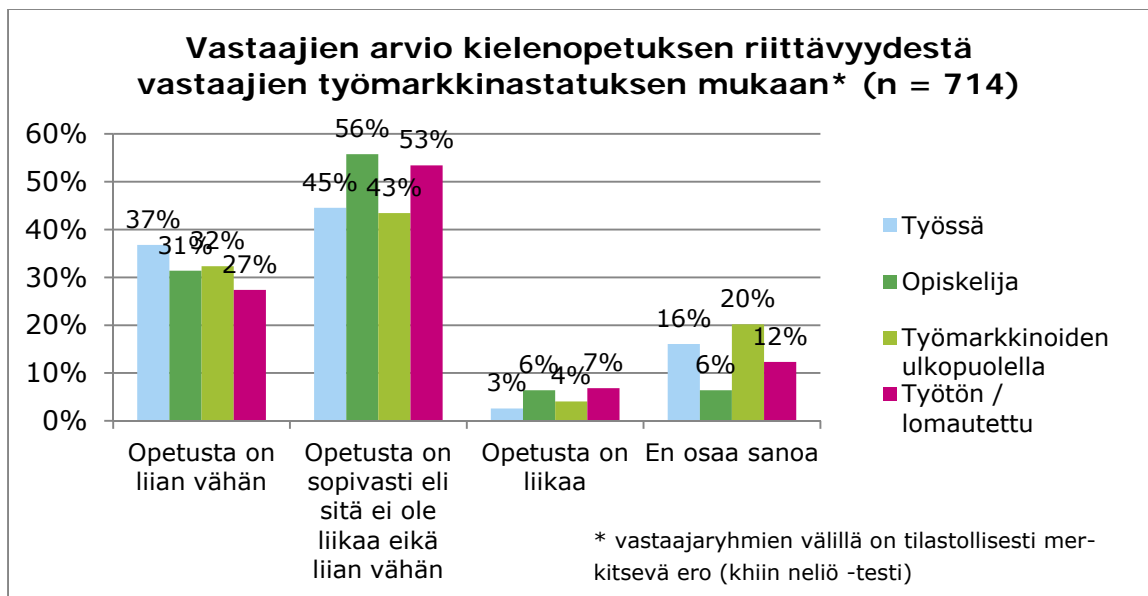
Seuraavassa kuvassa esitellään sukupuolikohtaisia näkemyksiä kielenopetuksen riittävydestä. Vastaajaryhmien välillä ei tältä osin ollut tilastollisesti merkitsevää eroa.

³⁴ Khiin neliö -testi, p = 0,408

Kuva 44 Vastaajien näkemys kielenopetuksen riittävydestä sukupuolen mukaan

Alla olevassa kuvassa esitellään vastaajien arvioita kielenopetuksen riittävydestä työmarkkina-
statuksen mukaan jaoteltuna. Vastaajaryhmien kesken voitiin tältä osin löytää tilastollisesti mer-
kitsevä ero. Eniten tyytyväisiä kielenopetuksen riittävyteen oli opiskelijoiden joukossa: 56 %
heistä totesi, että opetusta on sopivasti.

Kuva 45 Vastaajien näkemys kielenopetuksen riittävydestä työmarkkinastatuksen mukaan

4.4.5 Kokemus kielenopetuksen laadusta

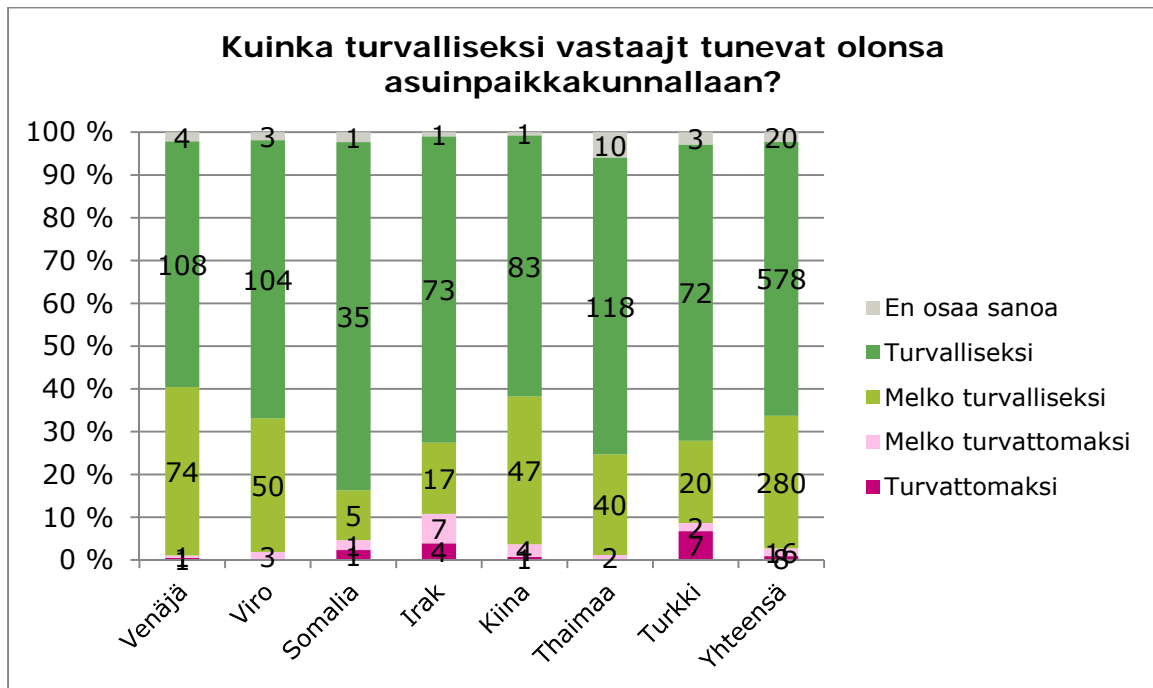
Vastaajista 43 % arvioi, että opetuksen laatu on joko erinomaista tai hyvää, 30 % oli sitä mieltä, että opetuksen laatu on melko hyvää ja ainoastaan 8 % arvioi, että opetuksen laatu on melko huonoa tai huonoa (ks. Kuva 46). Eri kansalaisuusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja kielenopetuksen laadun arvioinnissa³⁵. Somalialaisista 55 % arvioi, että opetuksen laatu on joko erinomaista tai hyvää. Heikoimmat arviot tältä osin saatiin kiinalaisilta, joista vain 31 % koki opetuksen laadun erinomaiseksi tai hyväksi.

³⁵ Khiin neliö -testi, p = 0,000

Kuva 47 Sanapilvi vastauksista kysymykseen ”Kertokaa, miksi opetus on hyvää tai huonoa ja miten kieltenopetusta voitaisiin parantaa.”

4.5 Turvallisuuden tunne ja syrjintä

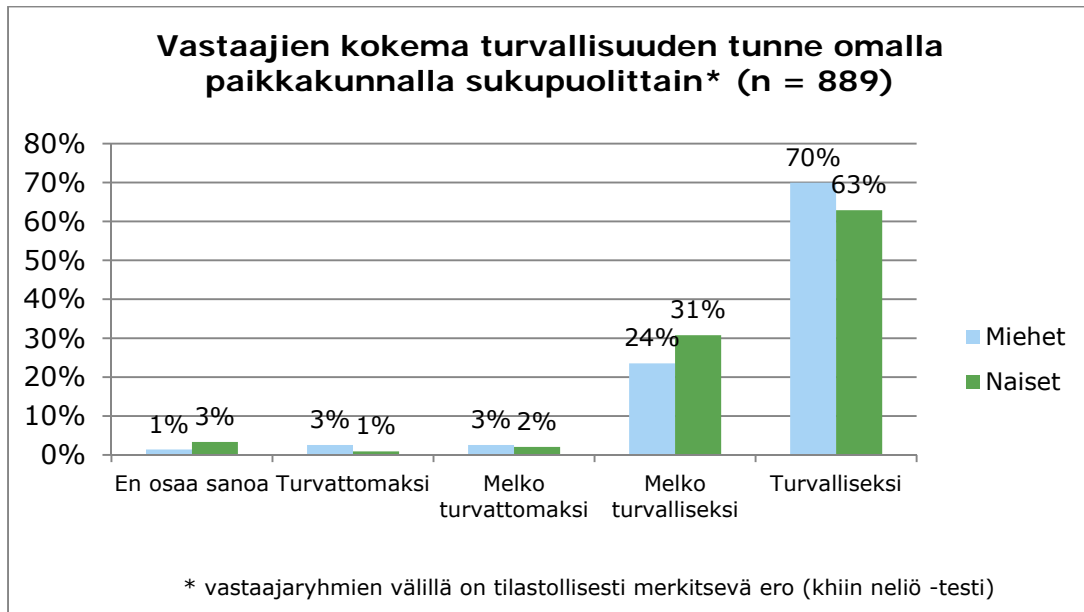
Kaikista vastaajista suurin osa koki olonsa Suomessa turvalliseksi tai melko turvalliseksi (Kuva 48). Eniten turvattomuuden tunnetta esiintyi irakilaisien ja turkkilaisten keskuudessa (irakilaisista 11 % ja turkkilaisista 9 % koki olonsa turvattomaksi tai melko turvattomaksi). Kansalaisuusryhmien välillä olevaa eroa ei voitu kuitenkaan luotettavasti selvittää³⁷.

Kuva 48 Vastaajien turvallisuuden tunne kansalaisuuden mukaan

Sukupuolen mukaan tarkasteltuna vastaajaryhmien kesken löydettiin tilastollisesti merkitsevä eron suhteen, kuinka turvalliseksi he tuntevat olonsa kotipaikkakunnallaan (Kuva 49). Turvalliseksi tai melko turvalliseksi olonsa koki 94 % sekä naisista että miehistä. Miehistä 6 % koki olonsa turvattomaksi tai melko turvattomaksi, naisten osalta vastaava osuus oli 3 %.

³⁷ Khiin neliö -testissä 60.0% soluista odotettu frekvenssi oli alle 5. Pienin odotettu frekvenssi oli 0,67.

Kuva 49 Vastaajien turvallisuuden tunne sukupuolen mukaan

Maahanmuuttajabarometriin osallistuneiden turvallisuuden tunnetta tarkasteltiin lisäksi työmarkkinastatuksen mukaan jaoteltuna (ks. Taulukko 15). Vastaajaryhmien välisiä eroja ei tältä osin voitu luotettavasti selvittää.

	Työssä	Opiskelija	Työmarkkinoiden ulkopuolella	Työtön / lomautettu
En osaa sanoa	2 %	3 %	5 %	1 %
Turvattomaksi	1 %	1 %	4 %	1 %
Melko turvattomaksi	2 %	1 %	4 %	7 %
Melko turvalliseksi	29 %	30 %	28 %	24 %
Turvalliseksi	66 %	66 %	60 %	67 %

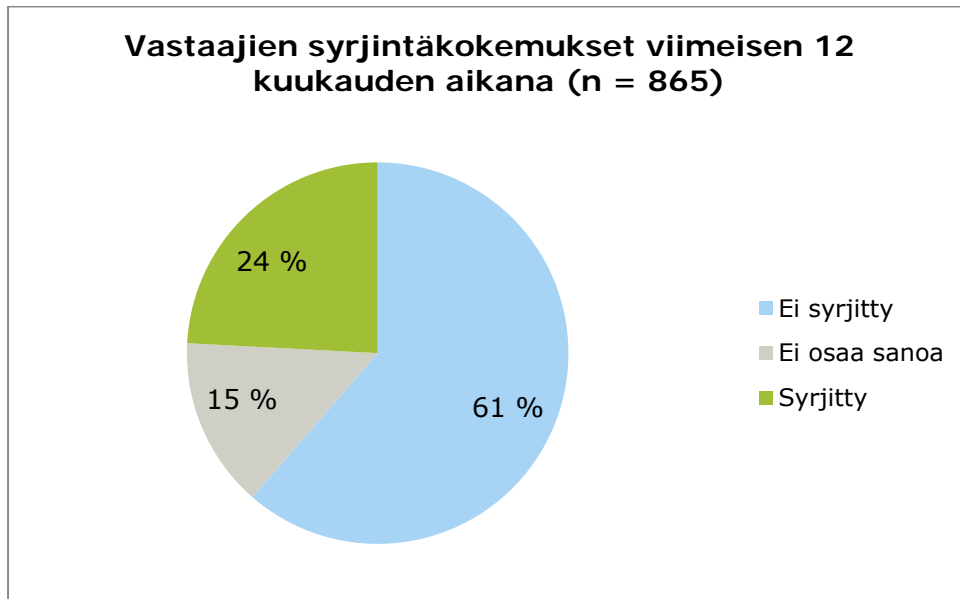
*Vastaajaryhmien välisiä eroja ei voida selvittää khiin neliö -testin avulla³⁸

Taulukko 17 Vastaajien turvallisuuden tunne työmarkkinastatuksen mukaan

Mikäli vastaajat kokivat olonsa turvattomaksi, heitä pyydettiin avovastauksessa kertomaan syy siihen. Seuraavat asiat saivat eniten mainintoja: rasismien, maahanmuuttajavastaisuuden, kielteisten asenteiden ja syrjinnän esiintyminen; juopot saavat tuntemaan olon turvattomaksi; ihmisten outo tai aggressiivinen käyttäytyminen tai häirintä, naapuruston turvattomuus.

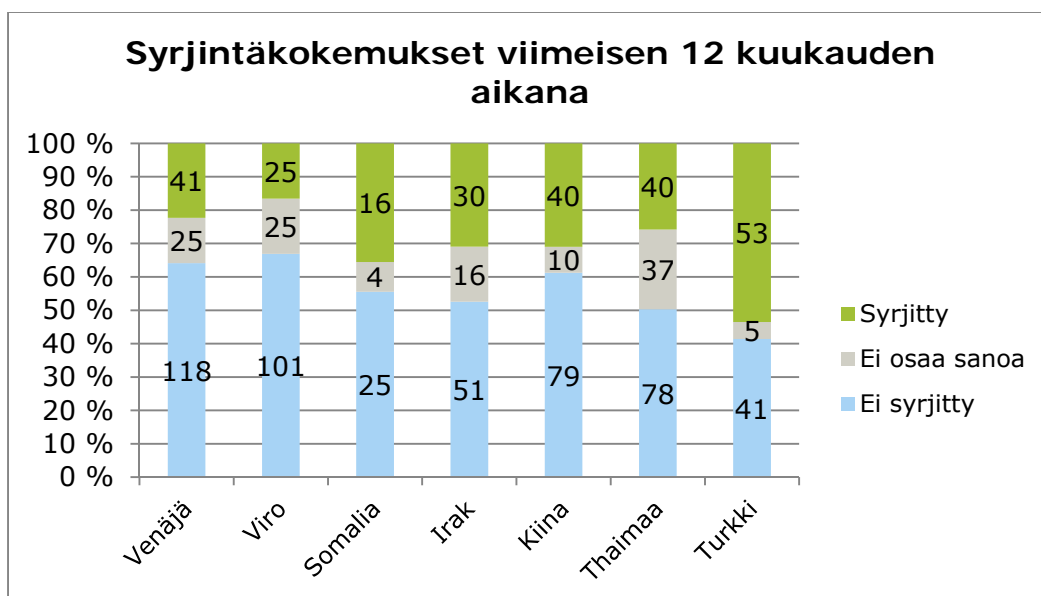
Syrjinnän osalta vastaajilta tiedusteltiin, onko heitä syrjitty viimeisen 12 kuukauden aikana eri syiden takia. Kaikista vastaajista n. 24 % oli kokenut syrjintää viimeisen 12 kuukauden aikana (vastaajien osuus, jotka eivät vastanneet "en osaa sanoa" tai "minua ei ole syrjitty viimeisen 12 kuukauden aikana") ja 15 % ei osannut arvioida asiaa.

³⁸ Odotetuista frekvensseistä 45 % on pienempi kuin 5

Kuva 50 Vastaajien syrjintäkokemukset viimeisen 12 kuukauden aikana

Kansalaisuuskohtaisesti tarkasteltuna turkkilaiset olivat kokeneet useinten syrjintää viimeisen vuoden aikana.

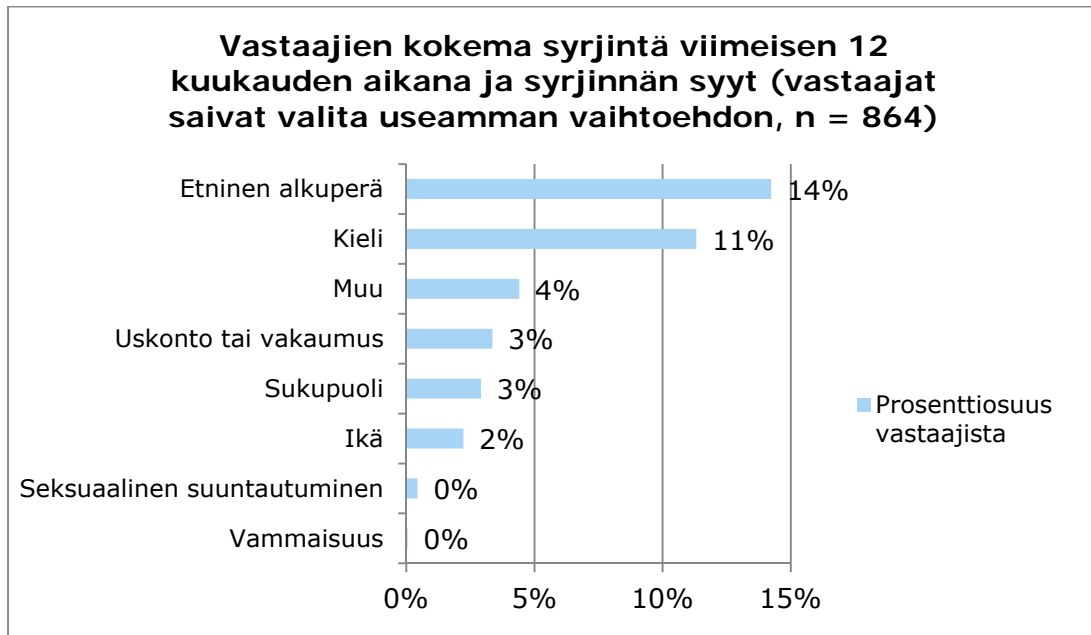

Kuva 51 Vastaajien syrjintäkokemukset viimeisen 12 kuukauden aikana kansalaisuuden mukaan

Vastaajilla oli mahdollisuus valita useampi syrjinnän syy. Syrjintätapauksista suurin osa (14 %) johtui etnisestä alkuperästä ja toiseksi suurin osa johtui kielestä (11 %).

Syrjintäkokemukset näyttävät vähentyneen, koska vuoden 2010 maahanmuuttajabarometriin osallistuneista noin 33 % oli kokenut syrjintää viimeisen 12 kuukauden aikana. Vuonna 2010 syrjintätapauksista suurin osa (58 %) johtui etnisestä alkuperästä.

Maahanmuuttajabarometriin osallistuneilla oli lisäksi mahdollisuus avovastauksessa kertoa jokin muu syy syrjintään viimeisen 12 kuukauden aikana. Seuraavat syyt mainittiin useimmiten: syrjintä työssä tai työhönotossa (esim. työtoverit eivät pidä ulkomaalaisista, he puhuvat rumasti ja halveksivat; isot firmat eivät ota ulkomaalaisia työntekijöitä) sekä ulkomaalaisten vierastaminen tai kanssakäymisen välttäminen suomalaisten taholta.

Kuva 52 Syrjinnän syyt eriteltynä

Vuonna 2008 toteutetussa EU-MIDIS-tutkimuksessa³⁹ sekä Euroopan Unionin vuonna 2008 toteuttamassa, syrjintää käsittelevässä barometrissa⁴⁰ esitettiin sama kysymys. EU-MIDIS-tutkimuksessa haastateltiin pääkaupunkiseudulla asuvia, etniseltä taustaltaan somalialaisia tai venäläisiä henkilöitä (joilla siis saattoi olla jonkin toisen maan kansalaisuus). Pääkaupunkiseudulta haastateltiin yhteensä 562 venäläistä alkuperää olevaa henkilöä. Yksikään haastatelluista henkilöistä ei ollut syntynyt Suomessa. Vastaajista 56 % oli asunut Suomessa 10–19 vuotta, 25 % 5–9 vuotta ja 13 % 1–4 vuotta. Vastaajat olivat siis asuneet Suomessa huomattavasti pidempään kuin tähän maahanmuuttajabarometriin vastanneet henkilöt. Vastaajista 70 % oli käynyt koulua yli 13 vuotta. Noin kuusi henkilöä kymmenestä oli haastatteluhetkellä palkkatyössä. Pääkaupunkiseudulla asuvista venäläistaustaisista henkilöistä 33 % oli kokenut syrjintää viimeisen 12 kuukauden aikana, tässä maahanmuuttajabarometrissa vastaavaksi osuudeksi koko aineiston tasolla tuli 24 %. Vastaajista 17 % oli kokenut syrjintää ainoastaan etnisen alkuperän vuoksi, 7 % etnisen taustan sekä jonkin muun syyn takia ja 9 % jonkin muun syyn takia. Yhteensä 24 % vastaajista oli siis kokenut syrjintää etnisen alkuperän vuoksi (tässä maahanmuuttajabarometrissa vastaavaksi osuudeksi tuli 14 %). Vastaajista 8 % oli kokenut EU-MIDIS-tutkimuksen mukaan syrjintää iän vuoksi, kun vastaava luku oli tässä tutkimuksessa vain 2 %.

Vuoden 2008 syrjintää käsittelevässä Eurobarometrissa selvitettiin Euroopan Unionin 27 jäsenmaan asukkaiden kokemuksia ja ajatuksia syrjinnästä. Kaikista Euroopan Unionin asukkaista syrjintää oli kokenut viimeisen 12 kuukauden aikana 15 %. Yleisimmät syyt syrjintään olivat ikä (6 %) ja sukupuoli (3 %). Suomessa asuvista niin ikään 15 % oli kokenut syrjintää. Tutkimuksessa kävi ilmi, että vähemmistöiksi itsensä mieltävät kokevat muuta väestöä useammin syrjintää. Kaikista vastaajista 23 %, jotka kokivat kuuluvansa etniseen vähemmistöön, oli kokenut syrjintää viimeisen 12 kuukauden aikana etnisen taustansa vuoksi.

Vastaajien kokema syrjintä viimeisen 12 kuukauden aikana (prosenttiosuus vastaajista, jotka ovat kokeneet syrjintää kyseisen syyn takia, vastaajat saivat valita useamman vaihtoehdon)

	Venäjä (n=184)	Viro (n=151)	Somalia (n=45)	Irak (n=97)	Kiina (n=129)	Thaimaa (n=155)	Turkki (n=99)
Vammaisuus	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %

³⁹ EU-MIDIS European Union Minorities and Discrimination Survey, Main Results Report. European Union Agency for Fundamental Rights, 2009

http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/eumidis_mainreport_conference-edition_en_.pdf

⁴⁰ Discrimination in the European Union: Perceptions, Experiences and Attitudes. Special Eurobarometer 296, European Commission, 2008

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_296_en.pdf

Seksuaalinen suuntautuminen	0 %	0 %	4 %	0 %	0 %	1 %	1 %
Ikä	4 %	1 %	0 %	1 %	1 %	3 %	3 %
Sukupuoli	1 %	0 %	27 %	4 %	1 %	1 %	2 %
Uskonto tai vakaus	1 %	0 %	16 %	13 %	0 %	1 %	21 %
Muu	2 %	6 %	4 %	5 %	4 %	7 %	7 %
Kieli	14 %	6 %	13 %	10 %	14 %	23 %	12 %
Etninen alkuperä	11 %	9 %	27 %	20 %	23 %	8 %	36 %

Taulukko 18 Syrjinnän syyt eriteltynä kansalaisuuden mukaan

Mikäli vastaajat olivat kokeneet syrjintää, heillä oli vielä halutessaan mahdollisuus kirjoittaa avovastauksessa kokemuksistaan. Useimmiten mainittiin seuraavat kokemukset: huonon käytöksen, halveksunnan tai kiroilun kohteeksi joutuminen (esim. virastojen työntekijät kohtelevat eri maista olevia ihmisiä eri tavoin; lääkärin huono käytös sairaalassa; matkustaessa julkisissa kulkuneuvoissa), työelämään liittyvät kokemukset (esim. töihin otetaan suomalaisia, ei ulkomaalaisia; palkan erilaisuus; asioiden käsittelystä ulkopuolelle jättäminen työpaikalla; moitteiden saaminen työpaikalla, jos ei heti ymmärrä mitä vaaditaan; harjoittelupaikkojen tarjoaminen jatkuvasti ilman pysyvää työllistymismahdollisuutta) sekä väkivallan kohteeksi joutuminen. Alla oleva sanapilvi havainnollistaa vielä saatuja vastauksia tähän syrjintäkokemukseen liittyvään kysymykseen.

Kuva 53 Sanapilvi vastauksista kysymykseen "Mikäli olette kokenut syrjintää, voitte halutessanne kertoa kokemuksistanne."

4.6 Palveluiden käyttö ja koulutukseen osallistuminen

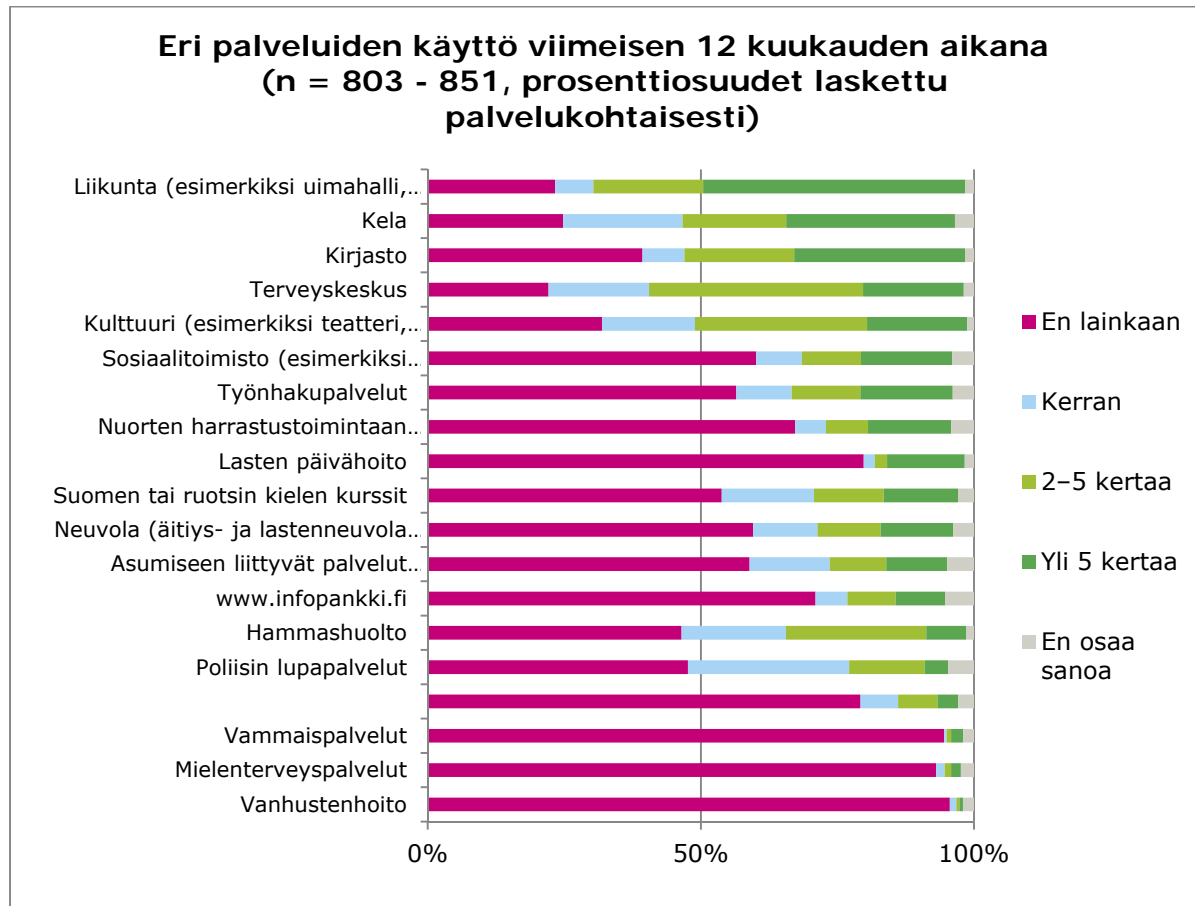
Maahanmuuttajabarometrissa selvitettiin vastaajien kokemuksia julkisten palvelujen käytöstä sekä heidän palveluista saamaansa neuvontaa.

4.6.1 Palveluiden käyttö ja tyytyväisyys palveluihin

Viimeisten 12 kuukauden aikana 76 % vastaajista oli käyttänyt terveyskeskuspalveluita, 75 % liikuntapalveluita ja 72 % oli asioinut KELA:ssa (Kuva 54). Myös vuonna 2010 terveyskeskuspalveluja käytettiin useimmiten kirjastopalveluiden ohella, liki 80 % vastaajista oli käyttänyt niitä.

Kun tarkastellaan palveluita asiointikertojen perusteella, ovat liikuntapalvelut, KELA ja kirjasto kärkisijoilla. Vastaajista puolet oli käyttänyt liikuntapalveluita yli viisi kertaa viimeisen vuoden aikana. KELA:n ja kirjaston osalta vastaava prosenttiosuus oli 31 %.

Vähiten käytettyjä palveluita olivat sen sijaan vanhusten hoitopalvelut, vammaispalvelut sekä mielenterveyspalvelut. Nämä palvelut olivat vähiten käytettyjä myös vuonna 2010.

Kuva 54 Julkisten palveluiden käyttö viimeisen 12 kuukauden aikana

Vastaajat arvioivat tyytyväisyyttään julkisiin palveluihin neliportaisella asteikolla, jossa 1 oli "erittäin tyytymätön" ja 4 "erittäin tyytyväinen". Seuraavassa taulukossa tarkastellaan vastaajien tyytyväisyyttä palveluihin, joita vähintään puolet vastaajista on käyttänyt ainakin kaksi kertaa viimeisen vuoden aikana. Kaikki palvelut vastasivat vastaajien odotuksia vähintään melko hyvin. Parhaiten odotuksiin vastasivat kirjasto-, liikunta- ja kulttuuripalvelut. Niiden saamat keskiarvot vaihtelivat välillä 3,1-3,6.

Palvelut, joita vähintään puolet vastaajista on käyttänyt ainakin kaksi kertaa viimeisen vuoden aikana	Vastaajien antama arvosana palvelulle asteikolla 1-4
Palvelu	Prosenttiosuus vastaajista, joka on käyttänyt palvelua vähintään kaksi kertaa viimeisen vuoden aikana
Arvosana (suluisissa vastaajamäärä, joka antoi arvosanan)	
Liikunta	68 %
Terveyskeskus	58 %
Kirjasto	51 %
Kela	50 %
Kulttuuri	50 %
	Arvosana (suluissa vastaajamäärä, joka antoi arvosanan)
	3,6 (638)
	3,1 (681)
	3,6 (502)
	3,3 (594)
	3,5 (530)

Taulukko 19 Vastaajien arviot siitä, kuinka hyvin palvelut vastasivat odotuksia

Seuraavassa taulukossa on esitetty vastaajien arviot niistä julkisista palveluista, joita vähintään puolet vastaajista ei ole käyttänyt lainkaan viimeisen vuoden aikana. Vastaajat arvioivat tyytyväisyyttään palveluihin jälleen neliportaisella asteikolla, jossa 1 oli "erittäin tyytymätön" ja 4 "erittäin tyytyväinen". Parhaiten odotuksiin vastasivat lasten päivähoito, neuvola ja nuorten har-

rastustoimintaan liittyvät palvelut (keskiarvot sijoittuivat välille 3,4–3,5). Huonoiten odotuksiin vastasivat työnhakupalvelut, keskiarvoksi tuli 2,8.

Palvelut, joita vähintään puolet vastaajista ei ole käyttänyt lainkaan viimeisen vuoden aikana		Vastaajien antama arvosana asteikolla 1-4
Palvelu	Prosenttiosuus vastaajista, joka ei ole käyttänyt palvelua lainkaan viimeisen 12 kuukauden aikana	Arvosana (suluissa vastaajamäärä, joka antoi arvosanan)
Hammashuolto	46 %	3,3 (473)
Poliisin lupapalvelut	48 %	3,2 (443)
Suomen tai ruotsin kielen kurssit	54 %	3,2 (435)
Työnhakupalvelut	56 %	2,8 (325)
Asumiseen liittyvät palvelut (esimerkiksi kunnalliset vuokra-asunnot)	59 %	3,1 (372)
Neuvola (äitiys- ja lastenneuvola sekä perheneuvola)	60 %	3,4 (336)
Sosiaalitoimisto (esimerkiksi toimeentulotuki)	60 %	3,2 (343)
Nuorten harrastustoimintaan liittyvät palvelut (esimerkiksi urheiluseurat tai nuorisotalot)	67 %	3,4 (277)
www.infopankki.fi	71 %	3,2 (217)
Maahanmuuttajille suunnatut neuvontapalvelut	79 %	3,1 (213)
Lasten päivähoito	80 %	3,5 (176)
Mielenterveyspalvelut	93 %	3,1 (62)
Vammaispalvelut	95 %	3,1 (41)
Vanhustenhoito	96 %	3,3 (41)

Taulukko 20 Vastaajien arviot siitä, kuinka hyvin palvelut vastasivat odotuksia

FCG Koulutus ja Konsultointi Oy toteutti vuonna 2012 kaupunki- ja kuntapalveluja kartoittavan kyselytutkimuksen. Näitä tutkimuksia on tehty vuodesta 1982 alkaen. Tässä osiossa tuloksia verrataan uusimpaan, vuonna 2012 toteutettuun tutkimukseen⁴¹, jossa kirjastopalvelut saivat palveluista parhaimman arvosanan (4,4 asteikolla 1-5). Seuraavaksi parhaimmat arvosanat saivat taulukoissa 15 ja 16 esitetyistä kategorioista äitiys- ja lastenneuvola (4,1), lasten päivähoito (3,8) ja kulttuuri (3,6). Tyytymättömmimpiä oltiin kyselyn mukaan vanhusten asumis- ja laitoshoitopalveluihin (2,8), vanhusten kotihoitoon (2,9), kunnan hammaslääkäripalveluihin (3,0), kunnan terveyskeskuksen lääkäripalveluihin (3,1) sekä vammaispalveluihin (3,1). Työnhakupalveluista ei kysytty. Tulokset ovat samansuuntaisia maahanmuuttajabarometrin kanssa, mutta palvelujen sijoittumisessa on jonkin verran eroavaisuuksia. Kirjastopalvelut sijoittuivat molemmissa kyselyissä parhaimmaksi palveluksi, kuten myös vuoden 2010 maahanmuuttajabarometrissa.

Alla olevassa taulukossa esitellään vastaajien tyytyväisyyttä julkisiin palveluihin sukupuolen mukaan. Arviot tyytyväisyydestä palveluihin annettiin neliportaisella asteikolla, jossa 1 oli ”erittäin tyytymätön” ja 4 ”erittäin tyytyväinen”. Naiset olivat tyytyväisimpiä kirjasto- ja liikuntapalveluihin, miehet taas kirjastopalveluihin ja lasten päivähoitoon. Eniten tyytymättömyyttä esiintyi kummankin sukupuolen osalta työnhakupalveluihin.

⁴¹ Kaupunki- ja kuntapalvelut 2012. FCG Koulutus ja Konsultointi Oy.

Vastaajien tyytyväisyys julkisiin palveluihin sukupuolittain asteikolla 1-4 (n = 131-694)		
	Miehet	Naiset
Kirjasto	3,6	3,6
Liikuntapalvelut*	3,5	3,5
Neuvola	3,4	3,4
Lasten päivähoito	3,6	3,4
Kulttuuripalvelut	3,3	3,4
Perusopetus	3,5	3,3
Nuorten harrastustoiminta	3,3	3,3
KELA	3,3	3,3
Muu koulutus	3,2	3,3
Hammashuolto*	3,2	3,3
Poliisin lupapalvelut*	3,1	3,2
Sosiaalitoimisto	3,2	3,2
Infopankki*	3,1	3,2
Suomen / ruotsin kielen kurssit	3,2	3,2
Korkeakoulutus	3,2	3,2
Vammaispalvelut	3,1	3,2
Asumiseen liittyvät palvelut*	2,9	3,2
Lukio	3,5	3,2
Vanhustenhoito	3,4	3,2
Maahanmuuttajien neuvontapalvelut	3,1	3,1
Terveyskeskus*	3,1	3,1
Ammattikoulutus (nuoret)	3,4	3,1
Ammattikoulutus (aikuiset)*	3,3	3,1
Mielenterveyspalvelut	3,2	3,0
Työnhakupalvelut*	2,7	2,9
*vastaajaryhmien välillä on tilastollisesti merkitseviä eroja (khiin neliö -testi)		

Taulukko 21 Tyytyväisyys julkisiin palveluihin sukupuolen mukaan

Mikäli vastaajat eivät olleet ollenkaan tyytyväisiä palveluun, heitä pyydettiin avovastauksessa kertomaan syy siihen. Useimmiten mainitut syyt tyytymättömyyteen seuraavien palveluiden osalta olivat: asumiseen liittyvät palvelut (vaikeus saada asuntoa (esim. odotusajat ovat liian pitkiä; vuokra-asuntoja on vaikea hakea; vaikeus saada isompaa asuntoa), terveyskeskus (pitkät jonot terveyskeskukseen; palvelua tulisi parantaa ja tehostaa; huonon kohtelun tai riittämättömän huomion saaminen), KELA (hidas palvelu; pitkät käsittelyajat), työnhakupalvelut (vaikeudet saada apua työnhakuun ja työtä) ja poliisin lupapalvelut (palvelua tulisi tehostaa ja nopeuttaa).

Vastaajilta kysyttiin myös heidän tai heidän perheen jäsentensä koulutuspalvelujen käytöstä (ks. Taulukko 22). Eniten käytettyjä koulutuspalveluja olivat aikuisten ammattikoulutus (28 %), perusopetus (27 %) ja muu koulutus (27 %), kuten vuoden 2010 maahanmuuttajabarometrissakin. Eri kansalaisuusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja koulutukseen osallistumisen suhteen⁴². Somalialaiset perheistä löytyi suurin osuus perusopetukseen osallistuneista. Irakilaisien perheistä löytyi puolestaan suurin osuus lukio-opetukseen osallistuneista. Virolaiset vastaajat ja heidän perheenjäsenensä osallistuivat eniten aikuisten ammattikoulutukseen. Kiinalaiset ja heidän perheenjäsenensä osallistuivat puolestaan eniten korkeakoulutukseen.

⁴² Khiin neliö -testi, p-arvot = 0,000 – 0,010

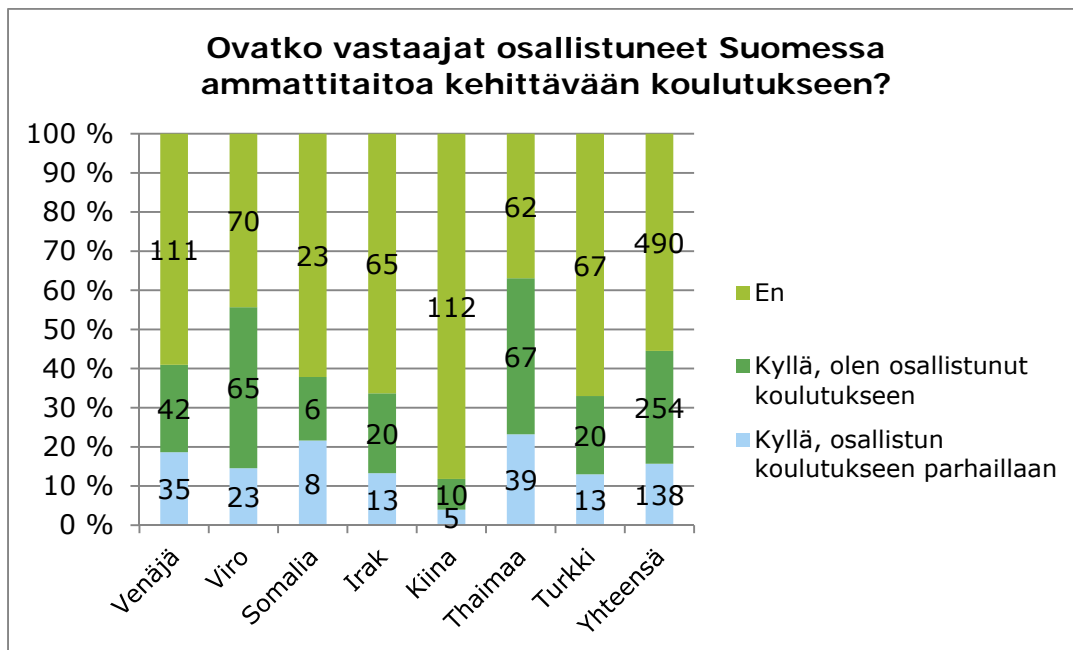
Osuus vastaajista, jotka ovat itse tai joiden perheenjäsen on viimeisen 12 kuukauden aikana osallistunut koulutukseen (n = 668-757)								Yhteensä	Vastaajien antama arvosana koulutukselle asteikolla 1-4
	Venäjä	Viro	Somalia	Irak	Kiina	Thaimaa	Turkki		
Perusopetus	27 %	18%	64 %	55%	10%	49 %	22 %	27 %	3,4 (193)
Lukio	8 %	6 %	22 %	44%	3%	11 %	3 %	9 %	3,4 (78)
Ammattikoulutus (aikuiset)	26 %	35%	23 %	34%	14%	23 %	18 %	28 %	3,1 (218)
Ammattikoulutus (nuoret)	11 %	8 %	18 %	19%	3%	7 %	4 %	9 %	3,2 (80)
Korkeakoulutus	15 %	8 %	12 %	6 %	41%	4 %	15 %	14 %	3,2 (115)
Muu koulutus	31 %	24%	32 %	40%	17%	36 %	23 %	27 %	3,3 (223)

Taulukko 22 Koulutuspalveluiden käyttö viimeisten 12 kuukauden aikana kansalaisuuden mukaan

4.6.2 Ammattitaitoa kehittävään koulutukseen osallistuminen ja kokemus koulutuksesta

Vastaajista 45 % oli joko osallistunut tai osallistui parhaillaan ammattitaitoa kehittävään koulutukseen Suomessa. Kansalaisuusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja ammattitaitoa kehittävään koulutukseen osallistumisen suhteen⁴³. Thaimaalaisten joukosta löytyi suurin prosentiosuus vastaajista, jotka olivat osallistuneet tai osallistuivat parhaillaan koulutukseen. Kiinalaisten ja turkkilaisten osalta vastaava prosentiosuus oli pieni.

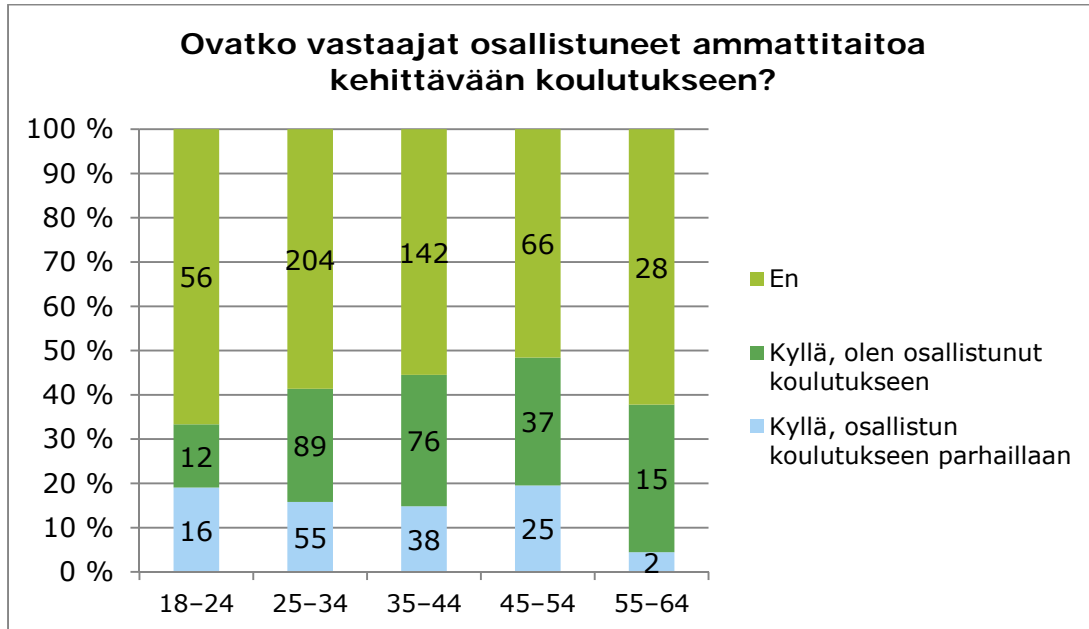
Ammattitaitoa kehittävä koulutus on voinut olla vastaajille käsitteellisesti hankala. Tätä käsitettä ei ollut määritelty kyselylomakkeessa, ja vastaajat ovat voineet ymmärtää sen eri tavoin.

Kuva 55 Osallistuminen ammattitaitoa kehittävään koulutukseen kansalaisuuden mukaan

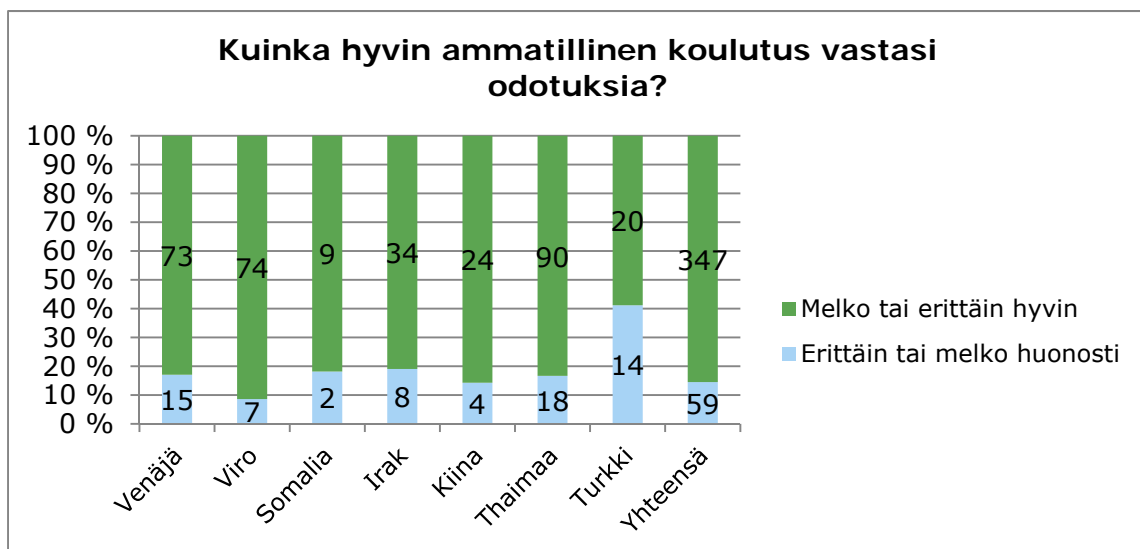
⁴³ Khiin neliö -testi, p = 0,000

Eri ikäryhmien välillä tilastollisesti merkitseviä eroja ei sen sijaan löytynyt liittyen ammattitaitoa kehittävään koulutukseen osallistumiseen Suomessa⁴⁴. On huomattava, että ikäryhmien välisiä eroja tarkastellessa yli 64-vuotiaat on jätetty tarkastelun ulkopuolelle, koska tässä ryhmässä oli hyvin vähän vastaajia.

Kuva 56 Osallistuminen ammattitaitoa kehittävään koulutukseen ikäryhmittäin

Seuraavassa kuvassa on esitetty vastaajien arviot siitä, kuinka hyvin ammattitaitoa kehittävä koulutus vastasi heidän odotuksiaan. Ammatillinen koulutus oli vastannut odotuksia pääosin melko tai erittäin hyvin. Kansalaisuusryhmien välillä havaittiin tilastollisesti merkitseviä eroja koulutuksen arvioinnissa⁴⁵. Eniten koulutukseen tyytymättömiä oli turkkilaisten keskuudessa. Heistä 41 % koki koulutuksen vastanneen heidän odotuksiaan melko tai erittäin huonosti.

Kuva 57 Ammattitaitoa kehittävän koulutuksen vastaaminen odotuksiin kansalaisuuden mukaan

Vastaajilta tiedusteltiin myös, onko ammattitaitoa kehittävää koulutusta heidän mielestään riittävästi. Kaikista vastaajista 37 % koki, että opetusta on sopivasti. Vastaajista 45 % ei osannut antaa arviota. Kansalaisuusryhmien välisiä eroja ei voida luotettavasti selvittää ammatillisen koulu-

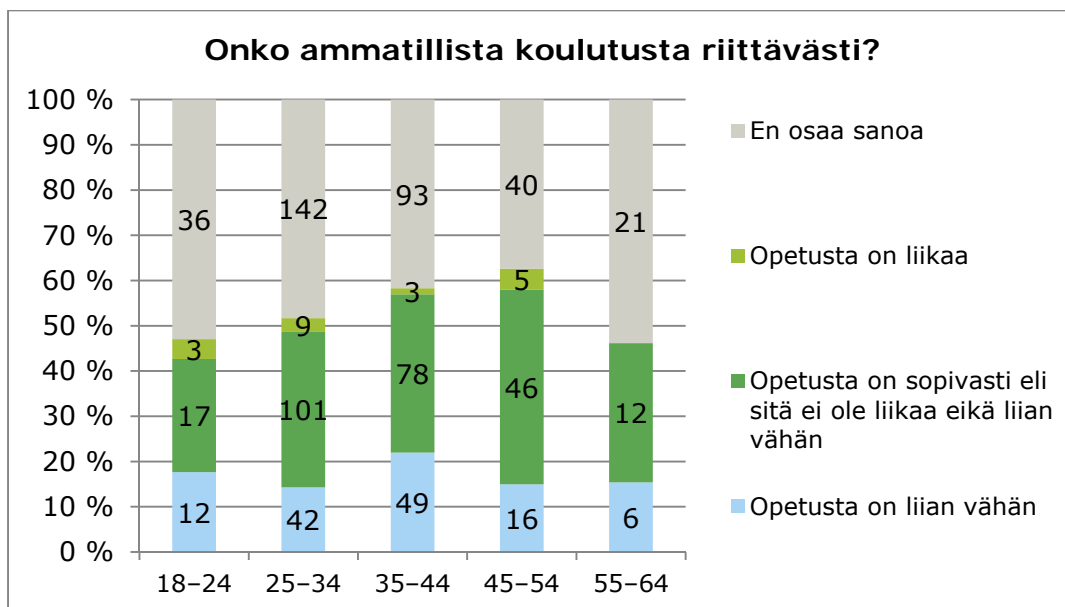
⁴⁴ Khiin neliö -testi, p = 0,063

⁴⁵ Khiin neliö -testi, p = 0,006

tuksen riittävyyden suhteen⁴⁶. Myöskään ikäryhmien ja ammatillisen koulutuksen riittävyyden arvioinnin välillä ei löytynyt tilastollista yhteyttä⁴⁷ (Kuva 58).

Vastaajien arvio ammatillisen koulutuksen riittävyydestä								
	Venäjä (n=156)	Viro (n=123)	Somalia (n=24)	Irak (n=89)	Kiina (n=98)	Thaimaa (n=165)	Turkki (n=87)	Yhteensä (n=723)
Opetusta on liian vähän	10 %	13 %	13 %	26 %	34 %	19 %	6 %	15 %
Opetusta on sopivasti eli sitä ei ole liikaa eikä liian vähän	42 %	43 %	17 %	27 %	11 %	44 %	28 %	37 %
Opetusta on liikaa	3 %	2 %	8 %	1 %	0 %	1 %	9 %	2 %
En osaa sanoa	44 %	42 %	63 %	46 %	55 %	36 %	57 %	45 %

Taulukko 23 Arviot ammatillisen koulutuksen riittävyydestä kansalaisuuden mukaan

Kuva 58 Arviot ammatillisen koulutuksen riittävyydestä ikäryhmittäin

4.6.3 Tiedonsaanti palveluista

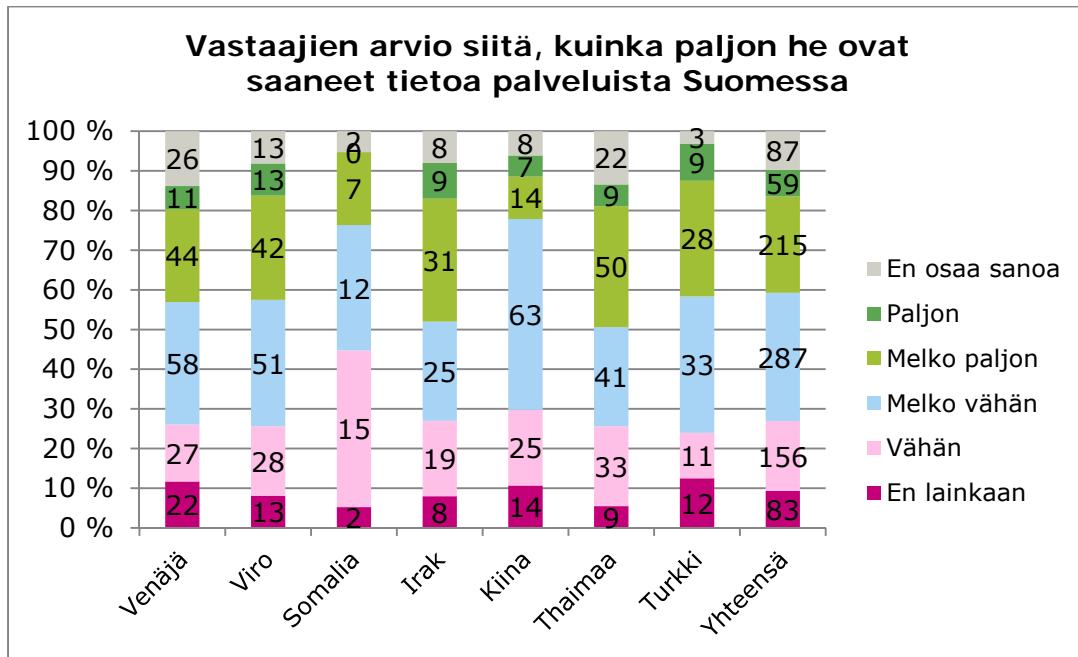
Vastaajista 59 % koki saaneensa melko vähän, vähän tai ei lainkaan tietoa Suomessa tarjolla olevista palveluista. Vastaajista 24 % koki saaneensa tietoa melko paljon ja 7 % koki saaneensa tietoa paljon. Eri kansalaisuusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja tiedonsaannin suhteen⁴⁸. Kiinalaiset kokivat saaneensa kansalaisuuksista vähiten tietoa palveluista. Irakilaiset arvioivat saaneensa eniten tietoa - heistä 40 % arvioi saaneensa tietoa melko paljon tai paljon. Vastaajien iällä sekä Suomessa asumisen pituudella ei sen sijaan ollut yhteyttä tiedonsaantiin⁴⁹.

⁴⁶ Khiin neliö -testissä 28.6% odotetuista frekvensseistä oli alle. Pienin odotettu frekvenssi oli 0,65.

⁴⁷ Khiin neliö -testi, p = 0,113

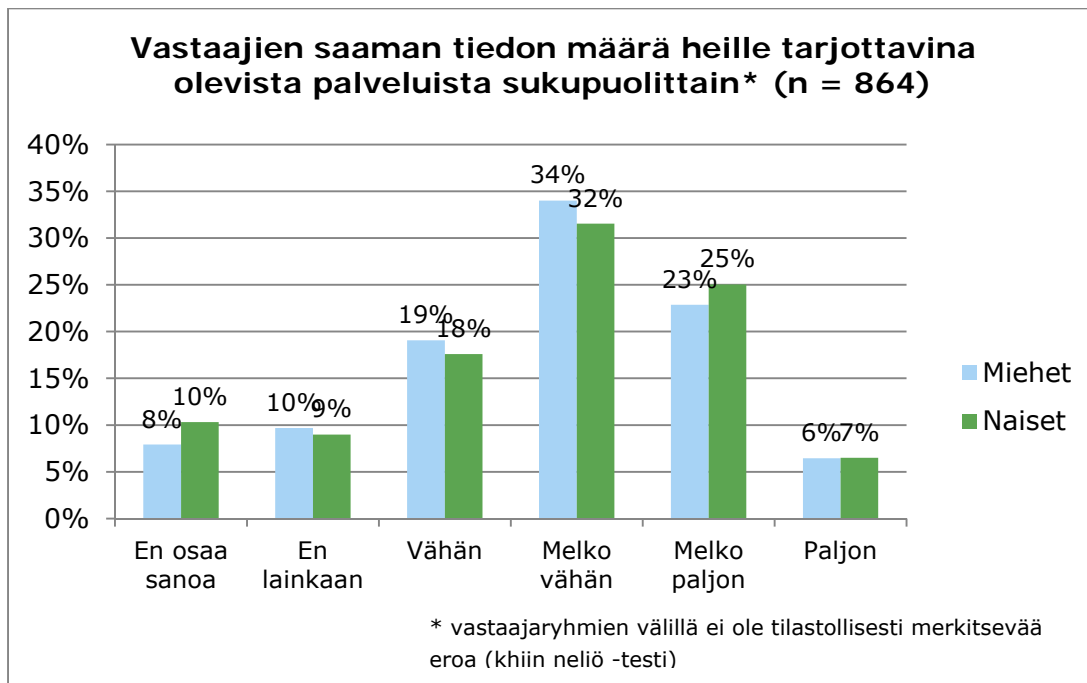
⁴⁸ Khiin neliö -testi, p = 0,000

⁴⁹ Khiin neliö- testi, p = 0,442 ja Spearmanin korrelaatioteti p = 0,342

Kuva 59 Vastaajien arvio siitä, kuinka paljon he ovat saaneet tietoa eri palveluista Suomessa kansallisuuden mukaan

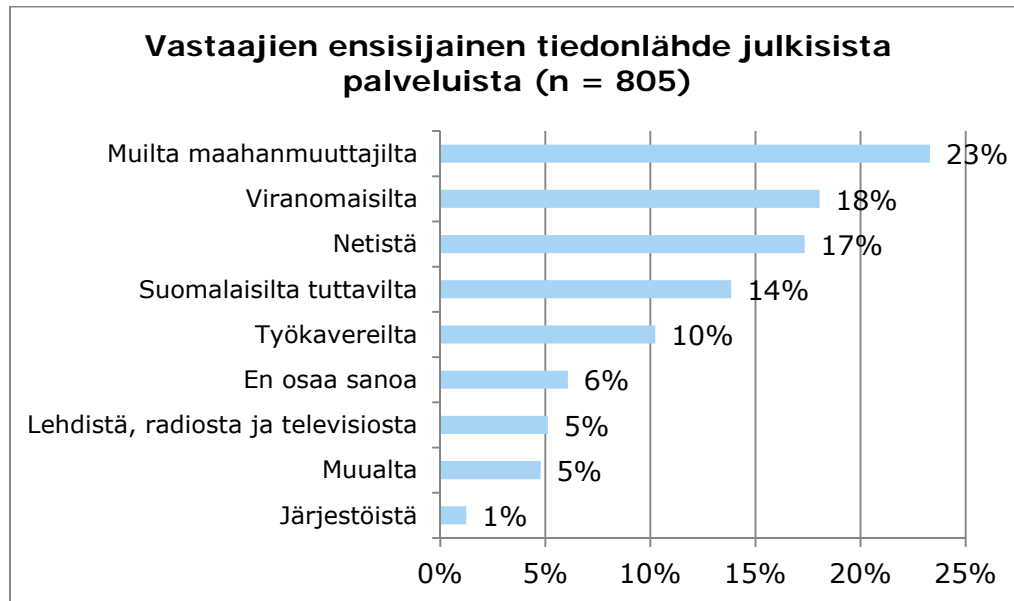
Seuraavassa kuvassa esitellään sukupuolikohtaiset näkemykset tiedon saannista eri palveluihin liittyen. Sukupuolten näkemysten välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa tiedonsaannin osalta. Noin kolmannes sekä naisista että miehistä koki saavansa melko vähän tietoa Suomessa heille tarjolla olevista palveluista.

Kuva 60 Vastaajien arvio siitä, kuinka paljon he ovat saaneet tietoa eri palveluista Suomessa sukupuolen mukaan

Vastaajia pyydettiin lisäksi kertomaan, mistä he saavat ensisijaisesti neuvontaa julkisista palveluista (Kuva 61). Enemmistö, lähes neljäsosa, kaikista vastaajista kertoi saavansa eniten tietoa muilta maahanmuuttajilta, toiseksi eniten (18 %) tietoa saadaan viranomaisilta ja kolmanneksi

eniten (17 %) netistä. Eri kansalaisuusryhmien ja ikäryhmien välisiä eroja ensisijaisissa tiedonlähteissä ei ollut mahdollista selvittää eikä myöskään Suomessa asumisen pituuden yhteyttä⁵⁰.

Kuva 61 Vastaajien saama neuvonta julkisista palveluista lähteittäin

Vastaajien ensisijaiset tiedonlähteet julkisista palveluista								
	Venäjä (n=188)	Viro (n=130)	Somalia (n=39)	Irak (n=97)	Kiina (n=113)	Thaimaa (n=151)	Turkki (n=90)	Yhteensä (n=805)
Muilta maahanmuuttajilta	40 %	14 %	26 %	34 %	11 %	3 %	21 %	23 %
Viranomaisilta	16 %	17 %	46 %	28 %	9 %	20 %	17 %	18 %
Netistä	14 %	23 %	8 %	12 %	20 %	11 %	20 %	17 %
Suomalaisilta tuttavilta	6 %	19 %	3 %	6 %	18 %	26 %	19 %	14 %
Työkavereilta	6 %	15 %	3 %	3 %	18 %	11 %	7 %	10 %
En osaa sanoa	6 %	3 %	3 %	11 %	9 %	12 %	4 %	6 %
Lehdistä, radiosta ja televisiosta	6 %	7 %	5 %	2 %	0 %	1 %	7 %	5 %
Muualta	3 %	2 %	8 %	1 %	12 %	12 %	6 %	5 %
Järjestöistä	1 %	0 %	0 %	2 %	4 %	5 %	0 %	1 %

Taulukko 24 Vastaajien saama neuvonta julkisista palveluista lähteittäin ja kansalaisuuden mukaan

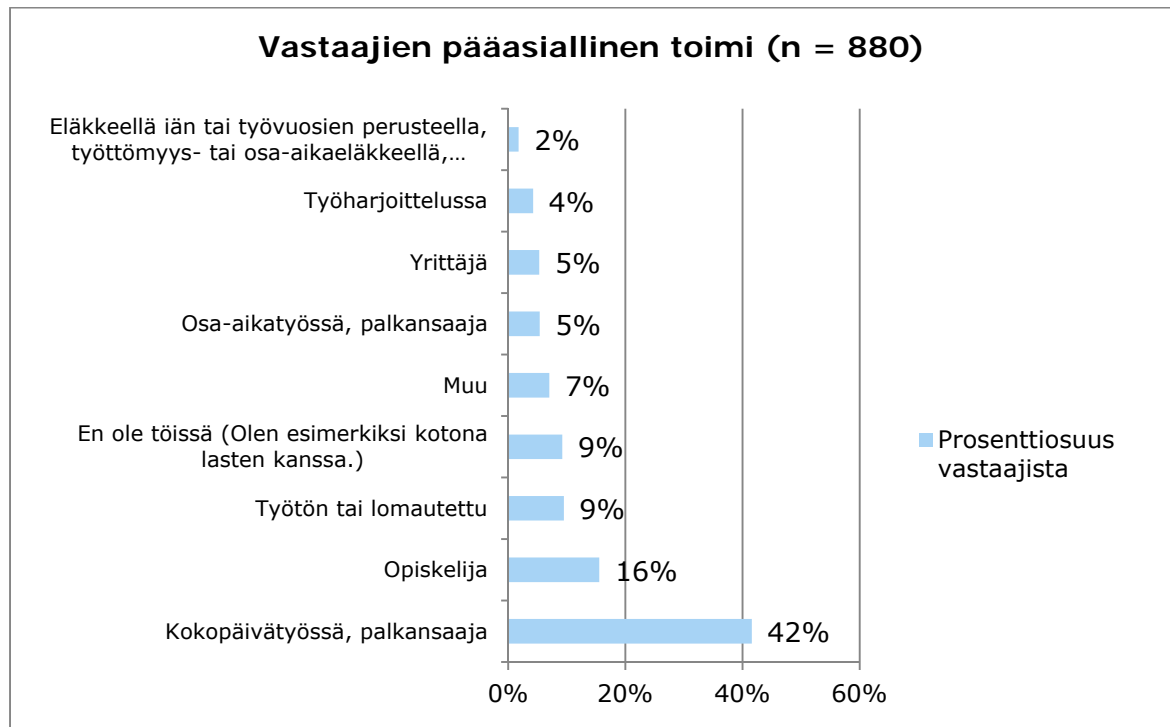
Maahanmuuttajabarometriin osallistuneet kertoivat avovastauksissa myös muista lähteistä, joista he ovat saaneet neuvontaa julkisista palveluista. Mainituiksi tulivat etenkin oma perhe tai muut sukulaiset (esim. puoliso, tytär tai sisko); ystävät tai tutut sekä koulu, opettajat tai opiskelijatoverit.

4.7 Työelämä ja yrittäjyys

⁵⁰ Khiin neliö -testissä yli 20 % tai yli odotetuista frekvensseistä oli alle 5. Pienin odotettu frekvenssi oli kaikilla taustamuuttujilla alle 1.

Työelämä ja yrittäjyys -osioon osallistuivat ne vastaajat, jotka ovat joko koko- tai osa-aikatyössä palkansaajana ja ne, jotka ovat yrittäjiä. Työ- ja elinkeinoministeriö on julkaissut vuonna 2012 työolobarometrin⁵¹, joihin tämän maahanmuuttajabarometrin tuloksia verrataan soveltuvin osin.

Vastaajien työelämää koskevia kysymyksiä tarkastellaan kaikkien vastaajien osalta yhdessä eikä kansalaisuuskohtaisesti, koska yksittäisten alakohtien vastausmäärät olisivat muutoin hyvin pieniä ja vastausten luotettavuus olisi siten heikko. Vastausjakauma vastaajien pääasiallisesta toimesta on esitetty seuraavassa kuvassa. Vastaajista 42 % työskenteli kokopäivätyössä palkansaajana, 16 % opiskeli, 9 % oli työttömiä tai lomautettuja ja 9 % ei kuulunut työvoimaan.

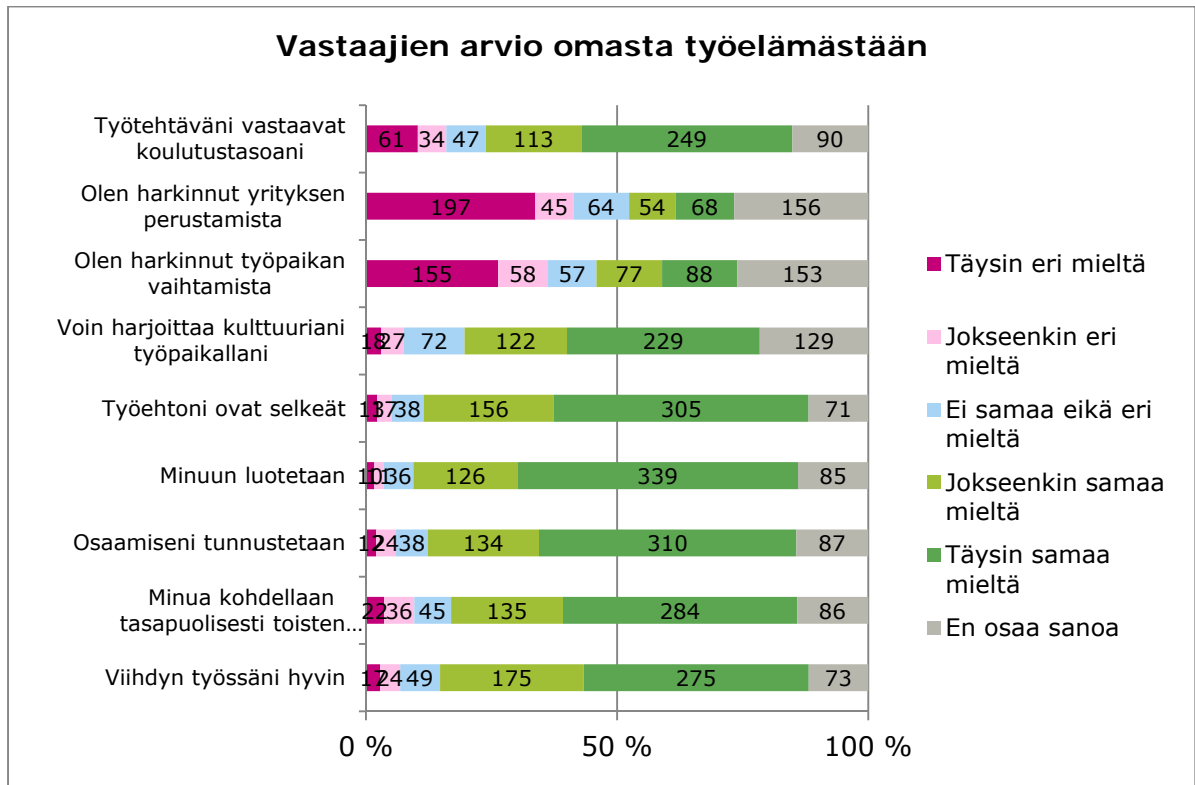
Kuva 62 Vastaajien pääasiallinen toimi

4.7.1 Työelämän arviointi

Työssäkäyviä pyydettiin arvioimaan heidän työelämäänsä eri mittareilla (ks. Kuva 63). Vastaajista 73 % oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä, että he viihtyvät työssään hyvin. Enemmistö vastaajista oli sitä mieltä, että heihin luotetaan, heidän työehtonsa ovat selkeät, heitä kohdellaan tasapuolisesti toisten työntekijöiden kanssa ja että heidän osaamisensa tunnustetaan. Vastaajista 59 % oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa, että he voivat harjoittaa kulttuuriaan työpaikalla. Vastaajista reilu viidennes oli harkinnut yrityksen perustamista. Vastaajista 28 % oli harkinnut työpaikan vaihtamista.

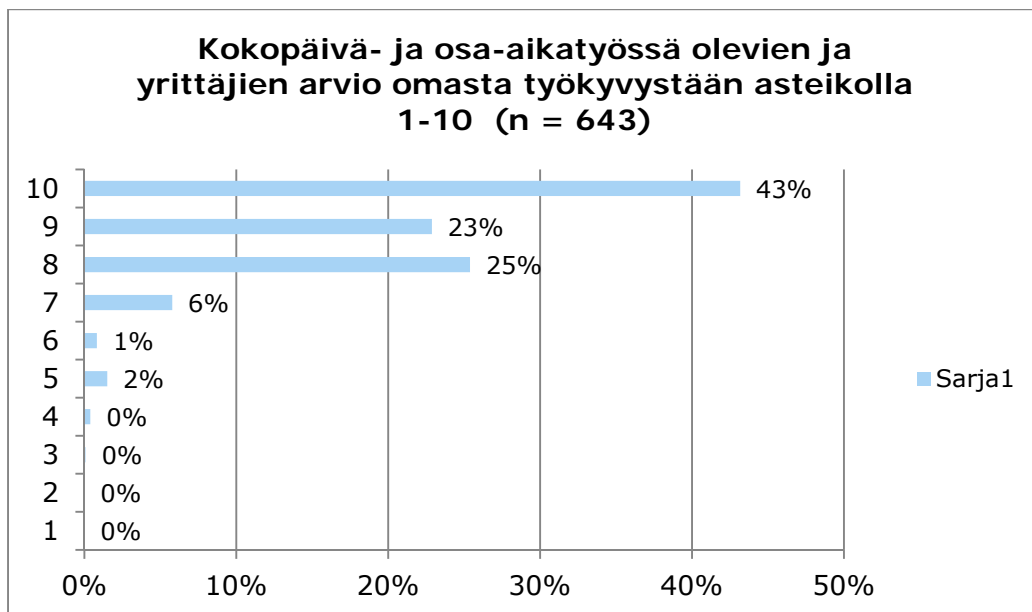
Työ- ja elinkeinoministeriön vuonna 2012 julkaisemassa työolobarometrissa 73 % kaikista palkansaajista oli erittäin tai melko samaa mieltä väittämästä, että heitä kohdellaan työpaikalla tasapuolisesti. Maahanmuuttajabarometrissa tämä prosenttiosuus oli 69 % (vuonna 2010 se oli 84 %).

⁵¹ Työolobarometri, lokakuu 2011, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 29/2012.

Kuva 63 Vastaajien arvio omasta työelämästään

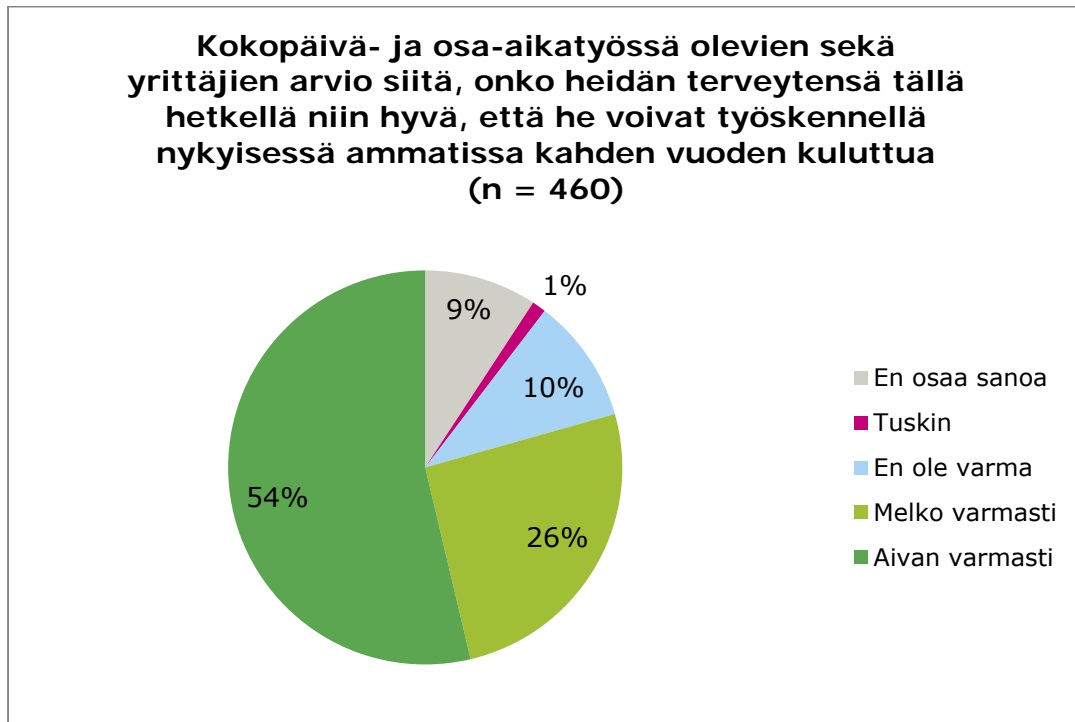
Koko- ja osapäivätyössä olevia palkansaajia ja yrittäjiä pyydettiin arvioimaan omaa työkykyään asteikolla 0–10. Vastaajat pitivät nykyistä työkykyään varsin hyvänä, työkyvyn keskiarvoksi saatiin 9,0 (643 vastaajaa). Vuoden 2010 maahanmuuttajabarometriin osallistuneiden nykyisen työkyvyn keskimääräiseksi arvosanaksi tuli 8,7 asteikolla 0–10. TEM:n työolobarometrissa vastaava tulos oli 8,4.

Kuva 64 Vastaajien arvio työkyvystään

Vastaajista 80 % arvioi, että heidän terveytensä on tällä hetkellä niin hyvä, että he voivat työskennellä nykyisessä ammatissaan kahden vuoden kuluttua (Kuva 65). Vastaajista 10 % ei ollut varma asiasta, ja 1 % ei uskonut kykenevänsä työskentelemään nykyisessä ammatissaan kahden vuoden kuluttua. TEM:n työolobarometrissa vuodelta 2012 kaikista vastaajista 4 % ei ollut varma

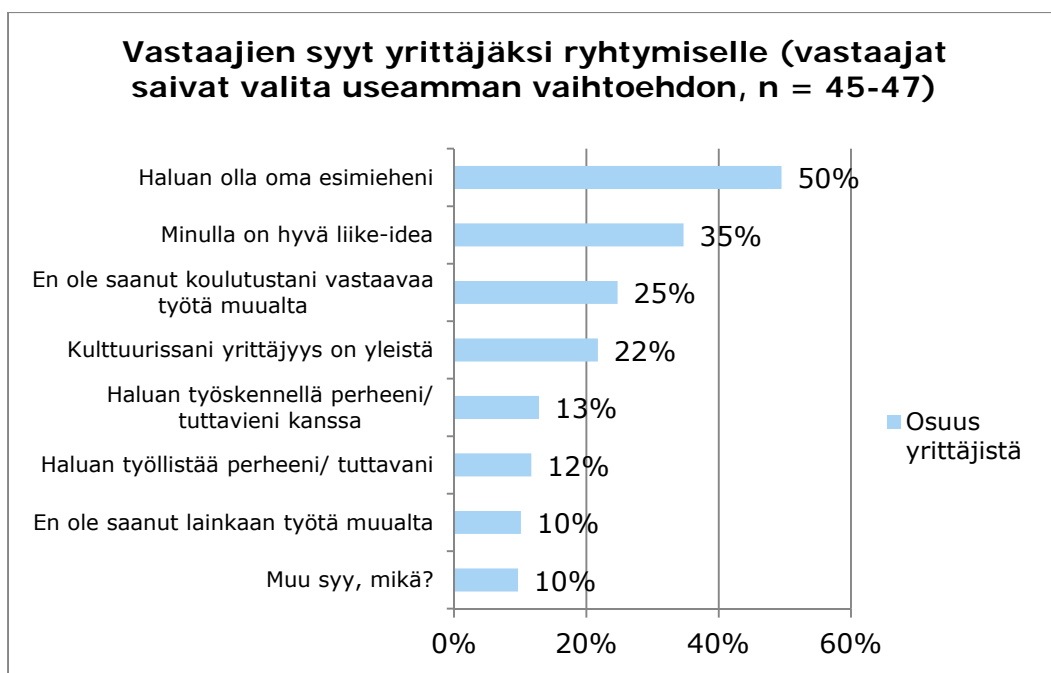
jaksamisestaan ja alle 1 % ei arvioinut jaksavansa nykyisessä ammatissaan kahden vuoden kulluttua.

Kuva 65 Vastaajien arvio terveydentilastaan

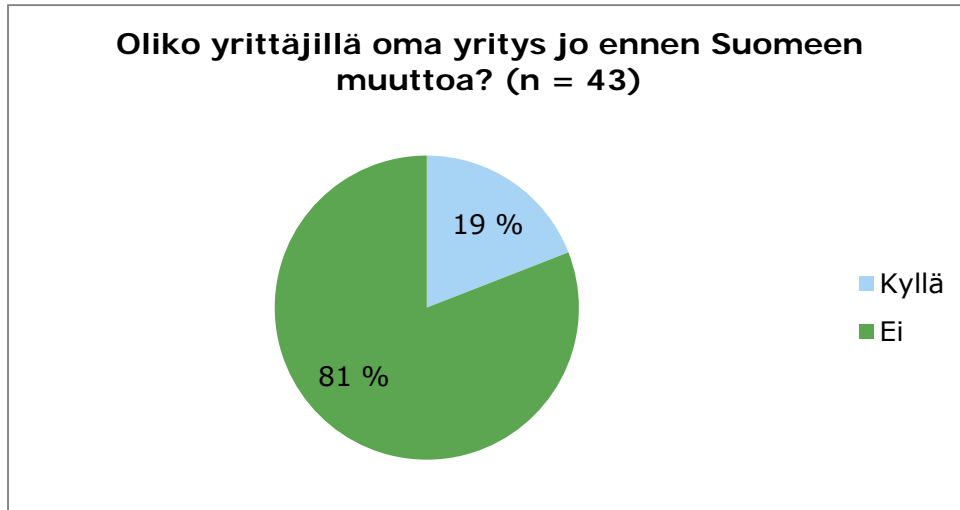
4.7.2 Yrittäjyys

Yrittäjyyttä koskevaan osioon vastasi 47 henkilöä. Vastaajilta tiedusteltiin syitä yrittäjäksi ryhtymiselle. Heillä oli mahdollisuus nimetä useampi syy. Yleisin syy yrittäjäksi ryhtymiselle oli se, että vastaajat halusivat olla oma esimiehensä (Ks. Kuva 66). Seuraavaksi yleisin syy oli hyvä liikeidea ja kolmanneksi yleisen syy se, ettei vastaaja ollut saanut koulutustaan vastaavaa työtä muualta. Erillisessä kysymyksessä tiedusteltiin, oliko yrittäjillä oma yritys jo ennen Suomeen muuttoa. Heistä 81 %:lla ei ollut omaa yritystä ennen Suomeen tuloa (Kuva 67).

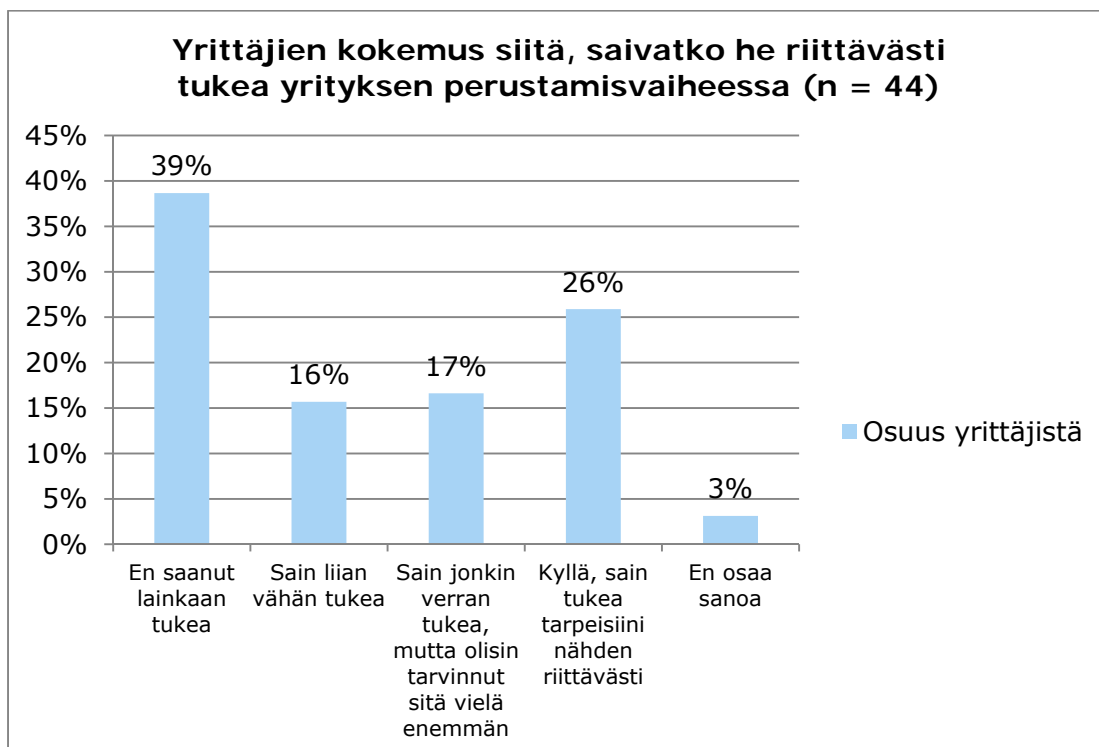
Kuva 66 Vastaajien syitä ryhtyä yrittäjäksi

Vastaajilla oli mahdollisuus kertoa avovastauksessa lisäksi muista syistä liittyen yrittäjäksi ryhtymiselleen. Esille tulivat etenkin seuraavat seikat: vapaus tai mahdollisuus itse suunnitella ajankäyttönsä sekä työn hyvät mahdollisuudet tai palkitsevuus.

Kuva 67 Osuus yrittäjistä, joilla oli oma yritys ennen Suomeen muuttoa

Yrittäjiltä tiedusteltiin, saivatko he riittävästi tukea yrityksen perustamisvaiheessa. Yrittäjistä 26 % koki saaneensa tukea tarpeisiinsa nähden riittävästi, 33 % olisi tarvinnut tukea vielä enemmän ja 39 % ei ollut saanut lainkaan tukea.

Kuva 68 Tuen saannin riittävyys yrityksen perustamisvaiheessa

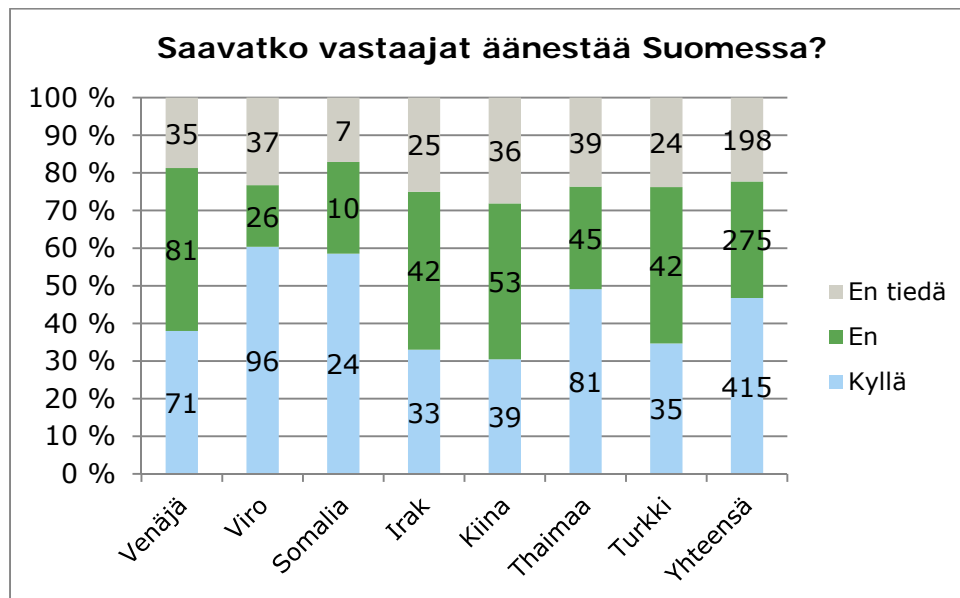
Yrittäjiltä tiedusteltiin myös, millaista tukea ja neuvontaa he saivat yrityksensä perustamisvaiheessa. Esille tulivat erityisesti seuraavat seikat: neuvonta tai konsultaatio (esim. yliopiston tarjoamat neuvontapalvelut; lakineuvot viranomaisilta; tilitoimisto; Uusyrityskeskuksen neuvot; konkreettisten neuvojen saaminen) sekä opiskelukavereiden tai ystävien antama tuki.

4.8 Yhteiskunnallinen osallisuus, vapaa-aika ja sosiaaliset suhteet

Vuoden 2012 barometrissa osallistuminen, vapaa-aika ja sosiaaliset suhteet oli pilottibarometrien tapaan yksi kysytty teema. Myös Tilastokeskus kerää tietoja suomalaisten vapaa-aikaan ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen liittyvistä seikoista. Uusimmat aihepiirin tilastot on julkaistu vuonna 2002⁵². Vuoden 2002 vapaa-aikatutkimusta varten haastateltiin 3 355 henkilöä ja se edustaa 10 vuotta täyttäneitä väestöä. Tässä maahanmuuttajabarometrissa saatuja tuloksia verrataan alla Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimukseen.

4.8.1 Äänestäminen

Seuraavasta kuvasta havaitaan, että kaikista vastaajista 47 % kertoi saavansa äänestää Suomessa ja 22 % oli epätietoinen äänioikeudestaan. Kansalaisuusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja äänestys-oikeuden ja siitä tietämisen suhteen⁵³. Virolaisista 60 % ja somalialaisista 59 % kertoi saavansa äänestää Suomessa. Kiinalaisten keskuudessa oli eniten (28 %) omasta äänioikeudesta epätietoisia.

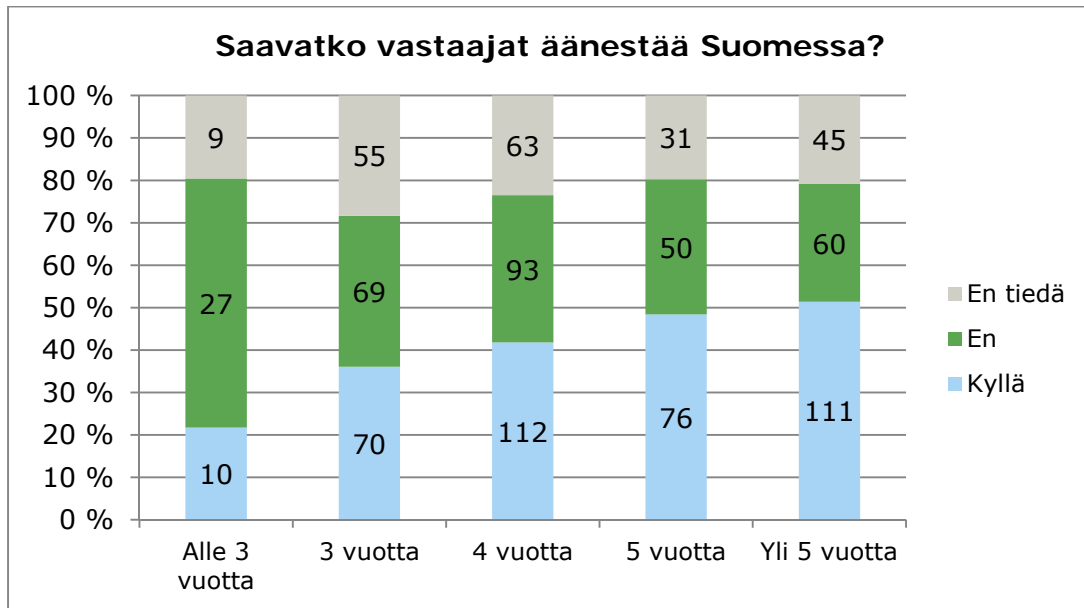
Kuva 69 Vastaajien tietämys heidän äänioikeudestaan

Myös Suomessa asumisen pituudella havaittiin yhteys äänioikeuteen ja tietoisuuteen äänioikeudesta⁵⁴. Mahdollisuus äänestää lisääntyy johdonmukaisesti Suomessa oleskeluajan kasvaessa.

⁵² Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä. Vapaa-ajan muutokset 1981-2002. Tilastokeskus.

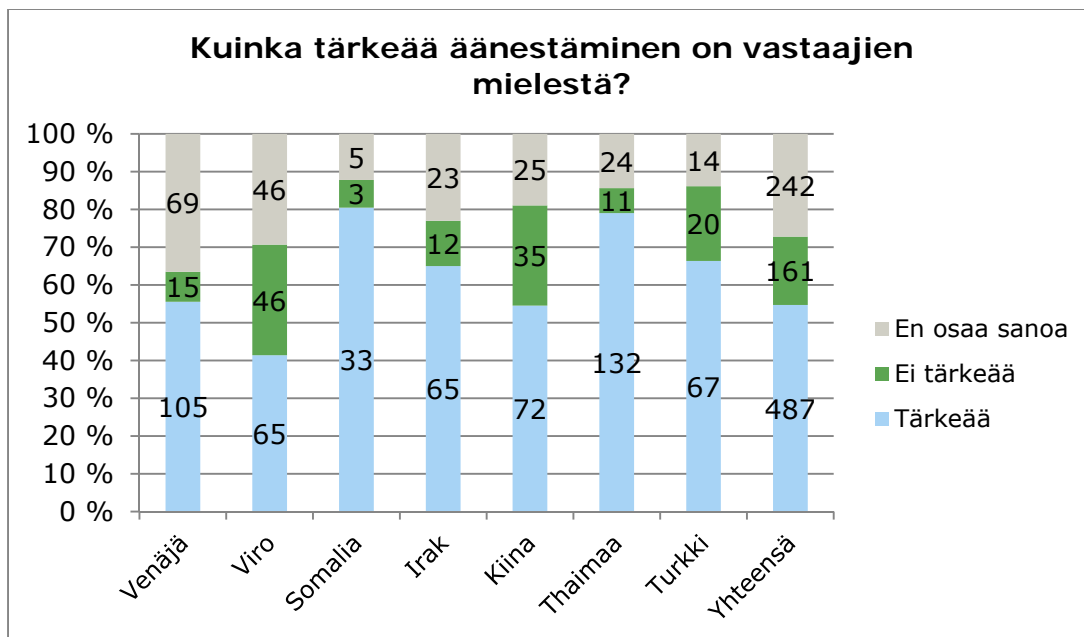
⁵³ Khiin neliö -testi, p = 0,000

⁵⁴ Khiin neliö -testi, p = 0,001

Kuva 70 Vastaajien tietämys heidän äänioikeudestaan Suomessa oleskelun mukaan

Vastaajista yhteensä 55 % koki äänestämisen tärkeäksi ja 27 % ei osannut arvioida asiaa (ks. Kuva 71). Eri kansalaisuusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja äänestämisen tärkeyden suhteen⁵⁵. Kaikista tärkeimmäksi äänestäminen koettiin somalialaisten (80 %) ja thaimaalais-ten (79 %) keskuudessa.

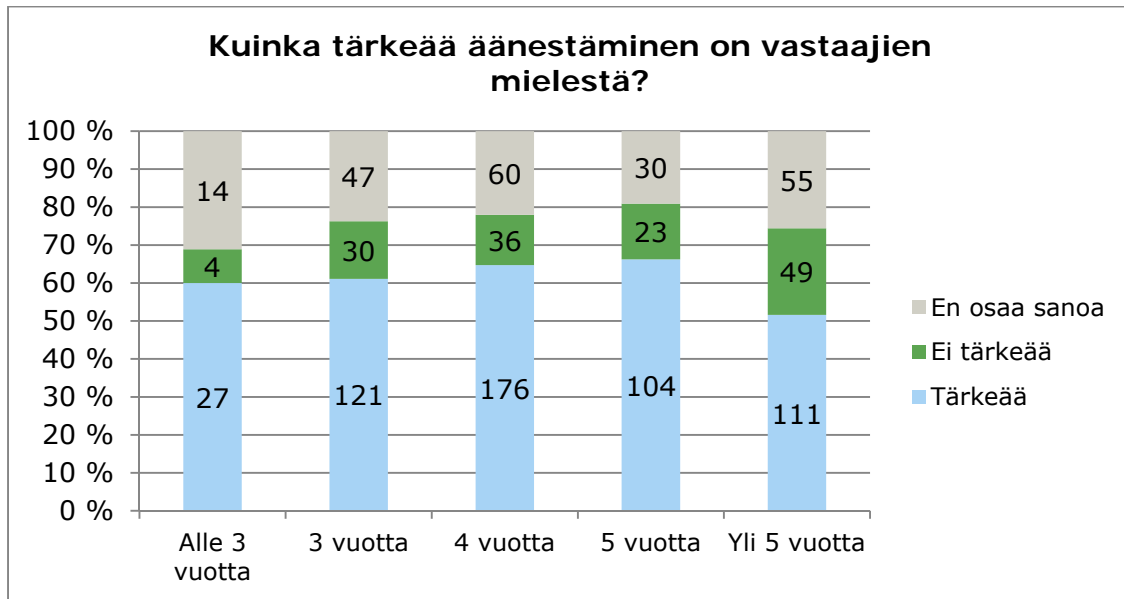

Kuva 71 Arviot äänestämisen tärkeydestä kansalaisuuden mukaan

Myös Suomessa asumisen pituudella oli yhteys koettuun äänestämisen tärkeyteen⁵⁶ (Kuva 72). Näkemys äänestäminen tärkeydestä kasvoi viiteen oleskeluvuoteen saakka, mutta se laski yli 5 vuotta Suomessa olleiden kohdalla.

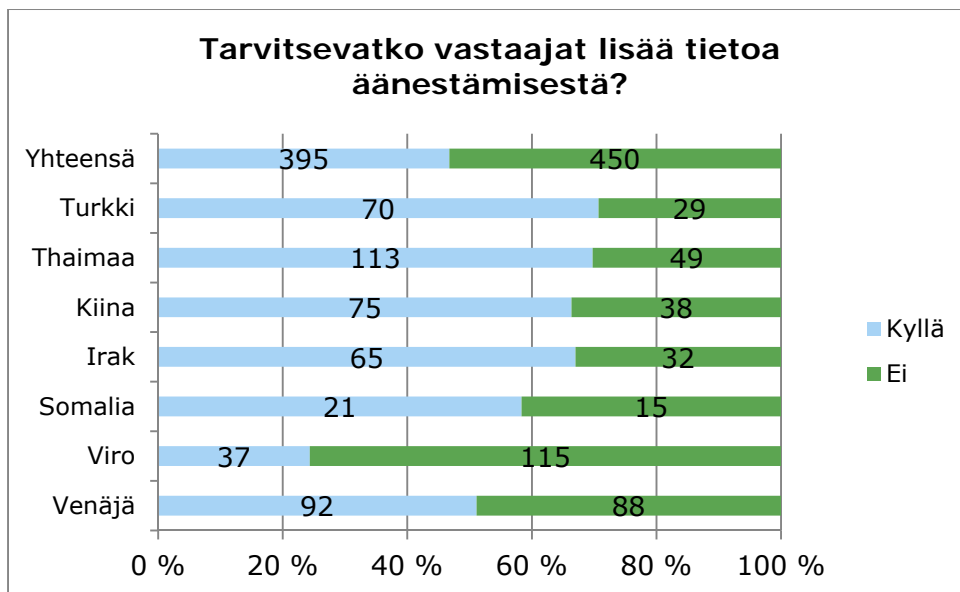
⁵⁵ Khiin neliö -testi, p = 0,000

⁵⁶ Khiin neliö -testi, p = 0,034

Kuva 72 Arviot äänestämisen tärkeydestä Suomessa oleskelun mukaan

Maahanmuuttajabarometriin osallistuneilta tiedusteltiin myös, tarvitsevatko he lisätietoa äänestamisestä Suomessa. Kaikista vastaajista 47 % totesi tarvitsevansa lisätietoa. Eri kansalaisuusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja lisätiedon tarpeen suhteen⁵⁷ (ks. Kuva 73). Eniten lisätietoa äänestamisestä toivoivat turkkilaiset (71 %) ja thaimaalaiset (70 %). Vähiten lisätietoa kaivattiin virolaisten keskuudessa, heistä 76 % ilmoitti, ettei lisätiedolle ole tarvetta. Suomessa asumisen pituudella ei sen sijaan havaittu yhteyttä lisätietotarpeisiin⁵⁸.

Kuva 73 Arviot lisätiedon tarpeesta äänestämisen osalta kansalaisuuden mukaan

Maahanmuuttajabarometriin osallistuneilta tiedusteltiin lisäksi, mitä muuta he haluaisivat kertoa äänestys-oikeudesta Suomessa. Useimmiten mainittiin seuraavat seikat: tarvittaisiin enemmän tietoa (esim. englanniksi tai omalla äidinkielellä; äänestamisestä ei ole riittävästi tietoa; ulkomaiden kansalaisille voitaisiin järjestää äänestys-oikeutta koskevaa opetusta); oma äänestys-oikeus kunnallisvaaleissa ja / tai tyytyväisyys siihen; olisi tarvetta tai halukkuutta oppia enemmän poliittisesta järjestelmästä (esim. puolueista ja niiden tavoitteista jne.); ei ole kiinnostusta politiikkaan sekä olisi halukkuutta äänestämiseen, muttei ole äänioikeutta (esim. jos on asumisoikeus, pitäisi olla myös äänestys-oikeus).

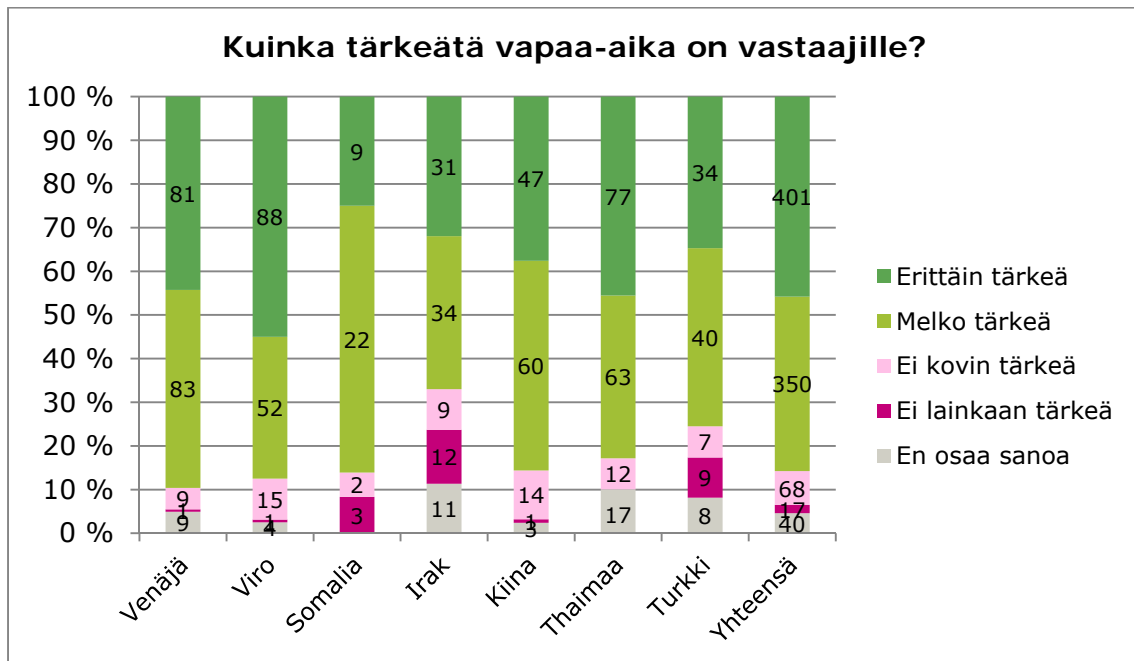
⁵⁷ Khiin neliö -testi, p = 0,000

⁵⁸ Khiin neliö -testi, p = 0,320

4.8.2 Vapaa-aika ja harrastaminen

Maahanmuuttajabarometrin vastaajista 46 % koki vapaa-ajan erittäin tärkeäksi ja 40 % melko tärkeäksi. Eri kansalaisuusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja vapaa-ajan tärkeyden suhteen⁵⁹. Tärkeimmäksi vapaa-aika koettiin venäläisten keskuudessa, heistä 44 % koki sen erittäin tärkeäksi ja 45 % melko tärkeäksi. Vähiten tärkeäksi vapaa-aika koettiin irakilaisien keskuudessa. Vastaajien iän yhteyttä koettuun vapaa-ajan tärkeyteen ei sen sijaan voitu luotettavasti selvittää⁶⁰.

Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa vuodelta 2002 yli 60 % piti vapaa-aikaa erittäin tärkeänä ja noin 30 % melko tärkeänä.

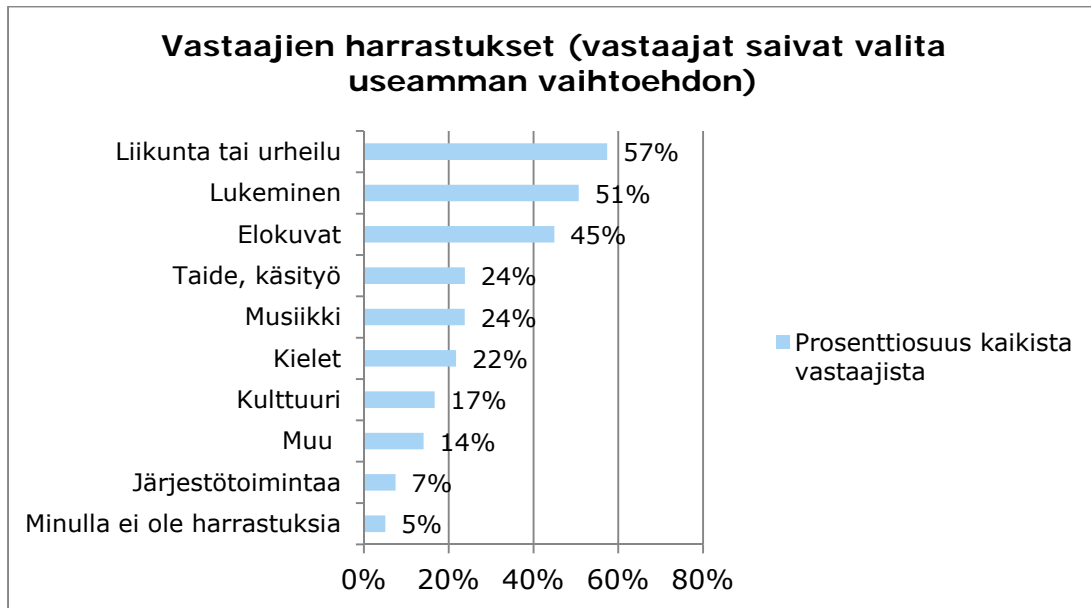
Kuva 74 Vapaa-ajan merkitys vastaajille kansalaisuuden mukaan

Alla olevasta kuvasta havaitaan, että vastaajien keskeisiä harrastuksia olivat liikunta tai urheilu, lukeminen sekä elokuvat, joita harrasti 45–57 % kaikista vastaajista. Ainoastaan 5 % vastaajista kertoi, ettei heillä ole harrastuksia.

Tilastokeskuksen vuoden 2002 vapaa-aikatutkimukseen vastanneista 70 % oli lukenut viimeisen kuuden kuukauden aikana kirjan. Vastaajista 88 % harrasti liikuntaa vähintään kerran viikossa. Tuloksia ei suoraan voi verrata toisiinsa, sillä maahanmuuttajabarometrissa kartoitettiin lähinnä maahanmuuttajien harrastuksia eikä sitä, kuinka usein harrastetaan.

⁵⁹ Khiin neliö -testi, p = 0,000

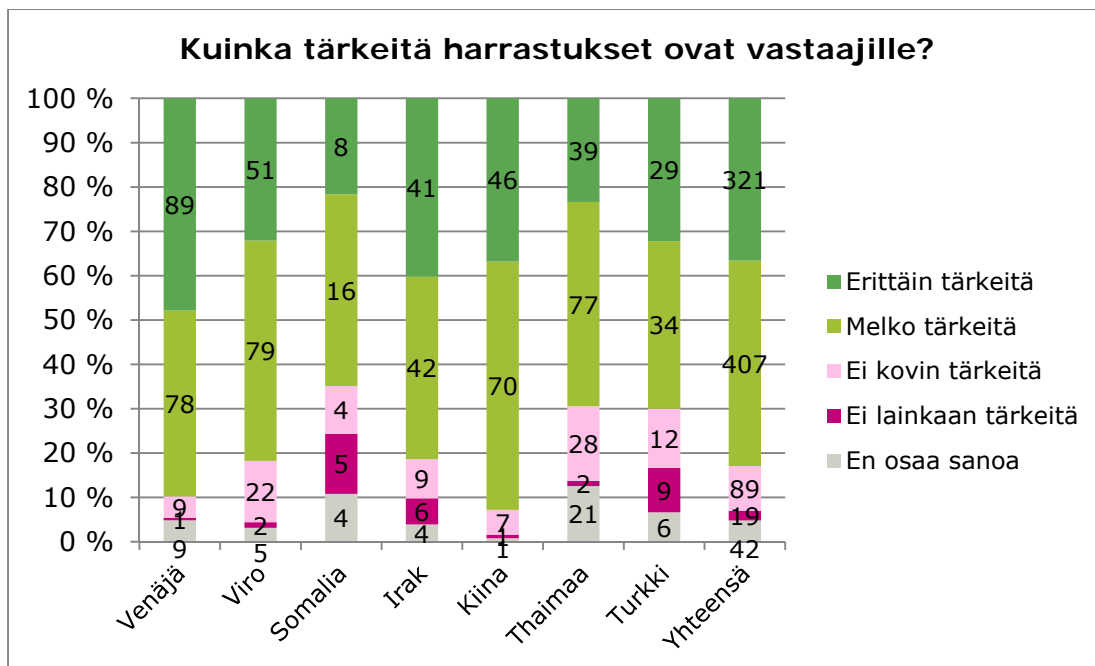
⁶⁰ Khiin neliö -testi, 24 % odotetuista frekvensseistä on alle 5

Kuva 75 Vastaajien suosituimmat harrastukset

Maahanmuuttajabarometriin osallistuneilla oli mahdollisuus myös avovastauksessa kertoa muista harrastuksistaan. Eniten mainintoja saivat seuraavat: kalastaminen; Internet, tietoliikenneteknologia; puutarhanhoito, kukat tai kasvit; läheisten tai ystävien kanssa oleminen (esim. lasten kanssa leikkiminen tai ulkoilu); ruoanlaitto tai leipominen; matkustaminen sekä valokuvaaminen.

Maahanmuuttajabarometrin vastaajista 37 % piti harrastuksia erittäin tärkeinä ja 46 % melko tärkeinä. Harrastusten merkityksen suhteen kansalaisuuksien välillä löytyi tilastollisesti merkitseviä eroja⁶¹. Tältä osin somalialaiset olivat muita vastaajia kriittisempiä, heistä 14 %:n mielestä harrastukset eivät ole lainkaan tärkeitä. Vastaajien iän yhteyttä harrastusten koettuun tärkeyteen ei voitu luotettavasti selvittää⁶².

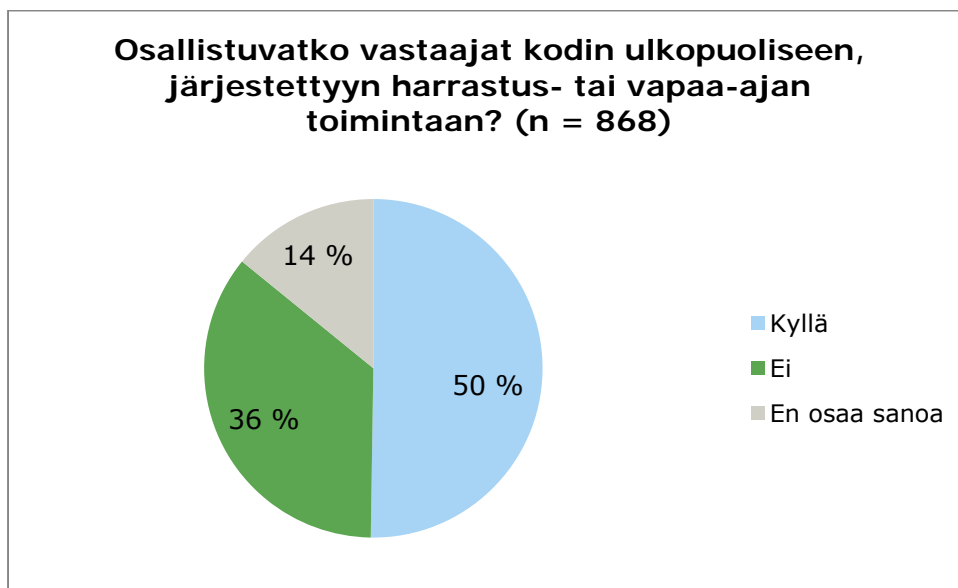

Kuva 76 Harrastusten merkitys vastaajille kansalaisuuden mukaan

⁶¹ Khiin neliö -testi, p = 0,000

⁶² Khiin neliö -testi, 24 % odotetuista frekvensseistä on alle 5

Vastaajista 50 % totesi osallistuvansa kodin ulkopuoliseen järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan. Tämä kuvaa maahanmuuttajien osallisuutta. Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa 60 % vastaajista osallistui kodin ulkopuoliseen järjestettyyn harrastustoimintaan vuonna 2002.

Kuva 77 Vastaajien osallistuminen järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan

Kansalaisuusryhmien väliltä löytyi tilastollisesti merkitseviä eroja⁶³ sen osalta, osallistuivatko he kodin ulkopuoliseen, järjestettyyn harrastus- ja vapaa-ajan toimintaan. Erityisen aktiivisia tässä suhteessa olivat kiinalaiset ja thaimaalaiset.

Osallistuvatko vastaajat kodin ulkopuoliseen, järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan?							
	Venäjä (n=183)	Viro (n=157)	Somalia (n=37)	Irak (n=100)	Kiina (n=121)	Thaimaa (n=165)	Turkki (n=98)
Kyllä	49 %	47 %	51 %	33 %	76 %	47 %	54 %
Ei	34 %	38 %	19 %	53 %	16 %	46 %	40 %
En osaa sanoa	17 %	15 %	30 %	14 %	8 %	7 %	6 %

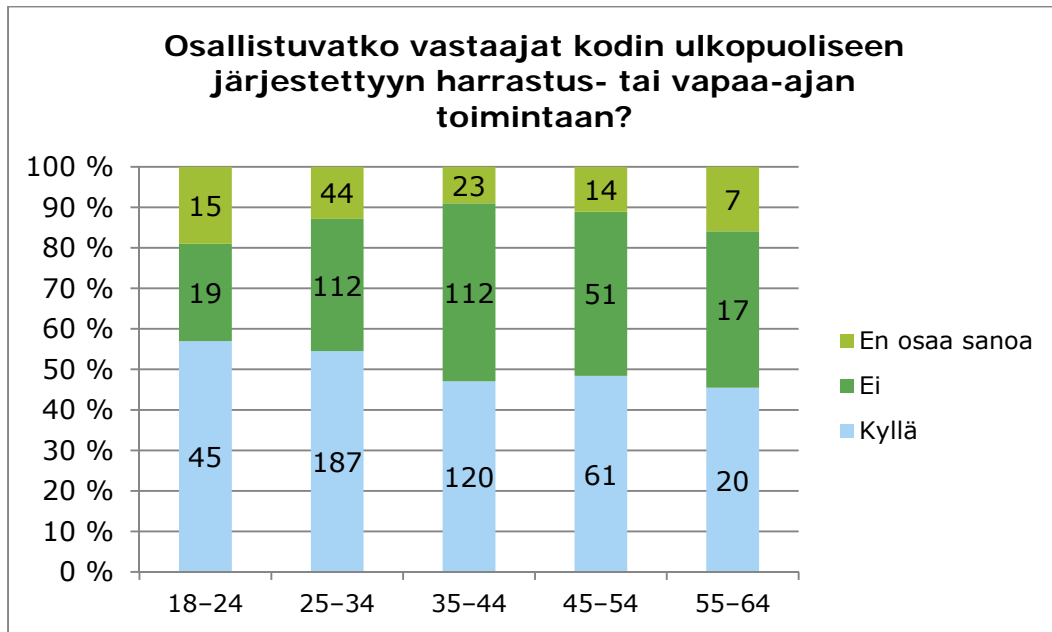
Taulukko 25 Vastaajien osallistuminen järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan kansalaisuuden mukaan

Myös ikäryhmien välillä löytyi tilastollisesti merkitseviä eroja⁶⁴ sen osalta, osallistutaanko kodin ulkopuoliseen harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan. Kaikista aktiivisimpia harrastusten osalta olivat 18–24 -vuotiaat, joista 57 % osallistui harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan.

Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa 60 % vastaajista osallistui kodin ulkopuoliseen järjestettyyn harrastustoimintaan vuonna 2002. Niiden vastaajien osuus, jotka eivät osallistuneet lainkaan kodin ulkopuoliseen vapaa-aikatoimintaan, kasvoi iän myötä.

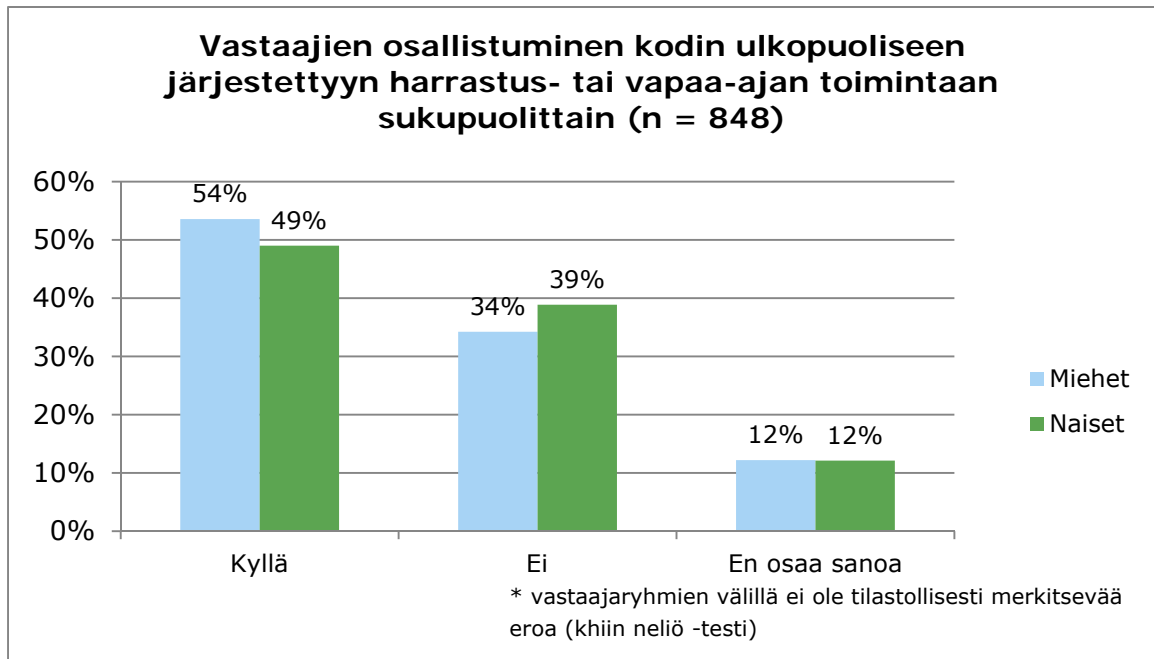
⁶³ Khiin neliö -testi, p = 0,000

⁶⁴ Khiin neliö -testi, p = 0,025

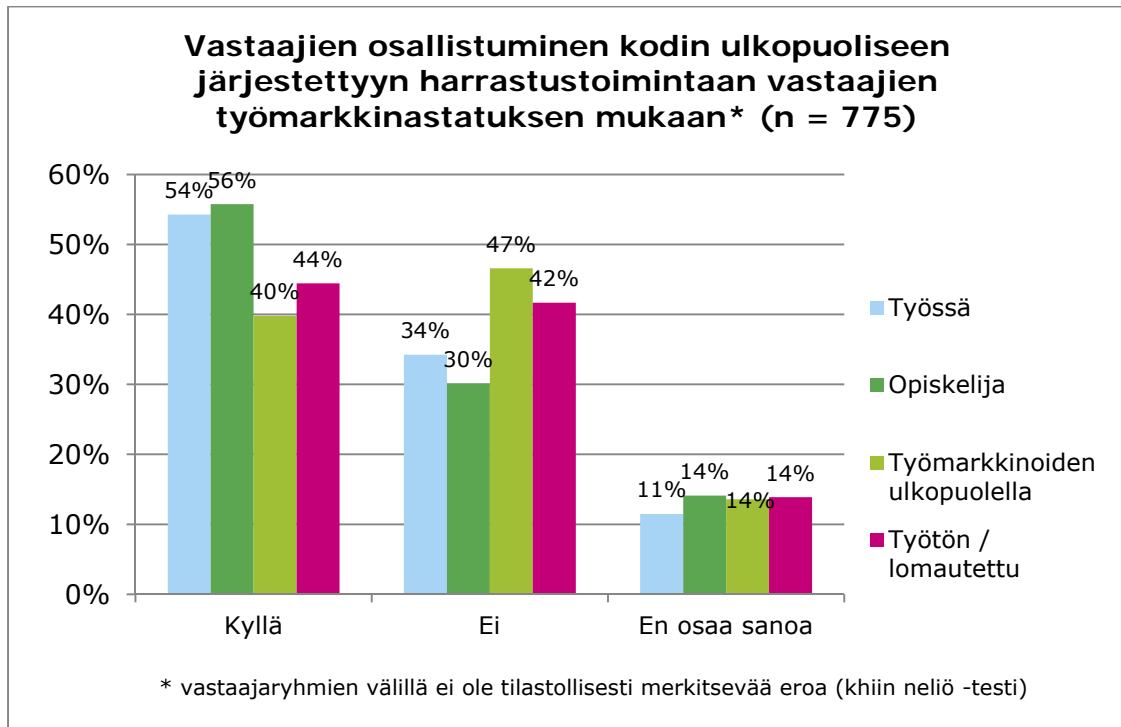
Kuva 78 Osallistuminen järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan ikäryhmittäin

Naisista 54 % ja miehistä 49 % kertoi osallistuvansa kodin ulkopuoliseen järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan. Vastaajaryhmien kesken ei tältä osin havaittu tilastollisesti merkitsevää eroa.

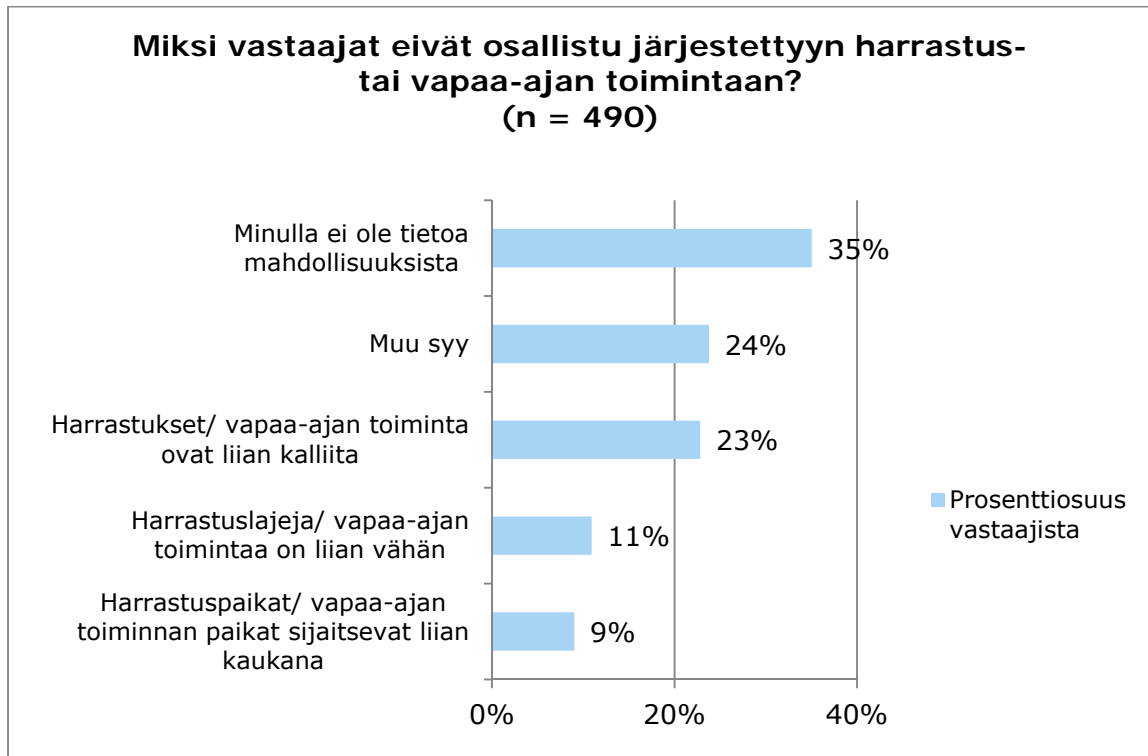
Kuva 79 Osallistuminen järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan sukupuolen mukaan

Osallistumista kodin ulkopuoliseen järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan tarkasteltiin lisäksi työmarkkinastatuksen mukaan jaoteltuna. Vastaajaryhmien kesken ei tältä osin ollut tilastollisesti merkitsevää eroa.

Kuva 80 Osallistuminen järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan työmarkkinastatuksen mukaan

Vastaajilta tiedusteltiin myös, mitkä tekijät estävät heitä osallistumasta harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan. Merkittävimpiä syitä olivat, etteivät vastaajat tieneet näiden harrastusmahdollisuuksien olemassaolosta (35 %), muu syy (24 %) sekä harrastusten tai vapaa-ajan toiminnan kalleus (23 %). Muina syinä mainittiin useimmiten: ajanpuute (esim. taloudenhoidon tai lasten hoitamisen vuoksi; lasten harrastukset vievät paljon aikaa), ei ole tarvetta tai kiinnostusta (esim. perheenjäsenet viettävät mieluummin aikaa keskenään; kotona viihtyminen; laiskuus) sekä heikko suomen kielen taito, kieliongelmat.

Kuva 81 Vastaajien syyt siihen, miksi he eivät osallistu järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan

Vastaajien välillä löytyi tilastollisesti merkitseviä eroja kansalaisuuksittain⁶⁵ sen osalta, miksi he eivät osallistu harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan (Taulukko 26). Venäläisillä, somalialaisilla, kiinalaisilla ja thaimaalaisilla korostui syynä, ettei heillä ole tietoa mahdollisuuksista. Yhtä merkittävänä esteenä somalialaiset pitivät myös sitä, että harrastukset tai vapaa-ajan toiminta on liian kallista. Irakilaiset korostivat eniten sitä, että harrastuslajeja tai vapaa-ajan toimintaa on liian vähän. Muu syy korostui eniten virolaisilla ja turkkilaisilla.

Miksi vastaajat eivät osallistu järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan?							
	Venäjä (n=98)	Viro (n=87)	Somalia (n=15)	Irak (n=67)	Kiina (n=72)	Thaimaa (n=118)	Turkki (n=47)
Minulla ei ole tietoa mahdollisuuksista	48 %	21 %	33 %	28 %	49 %	42 %	15 %
Muu syy, mikä?	18 %	33 %	13 %	9 %	18 %	17 %	34 %
Harrastukset/ vapaa-ajan toiminta ovat liian kalliita	13 %	33 %	33 %	30 %	14 %	13 %	21 %
Harrastuslajeja/ vapaa-ajan toimintaa on liian vähän	11 %	5 %	13 %	31 %	11 %	12 %	21 %
Harrastuspaikat/ vapaa-ajan toiminnan paikat sijaitsevat liian kaukana	9 %	8 %	7 %	1 %	8 %	16 %	9 %

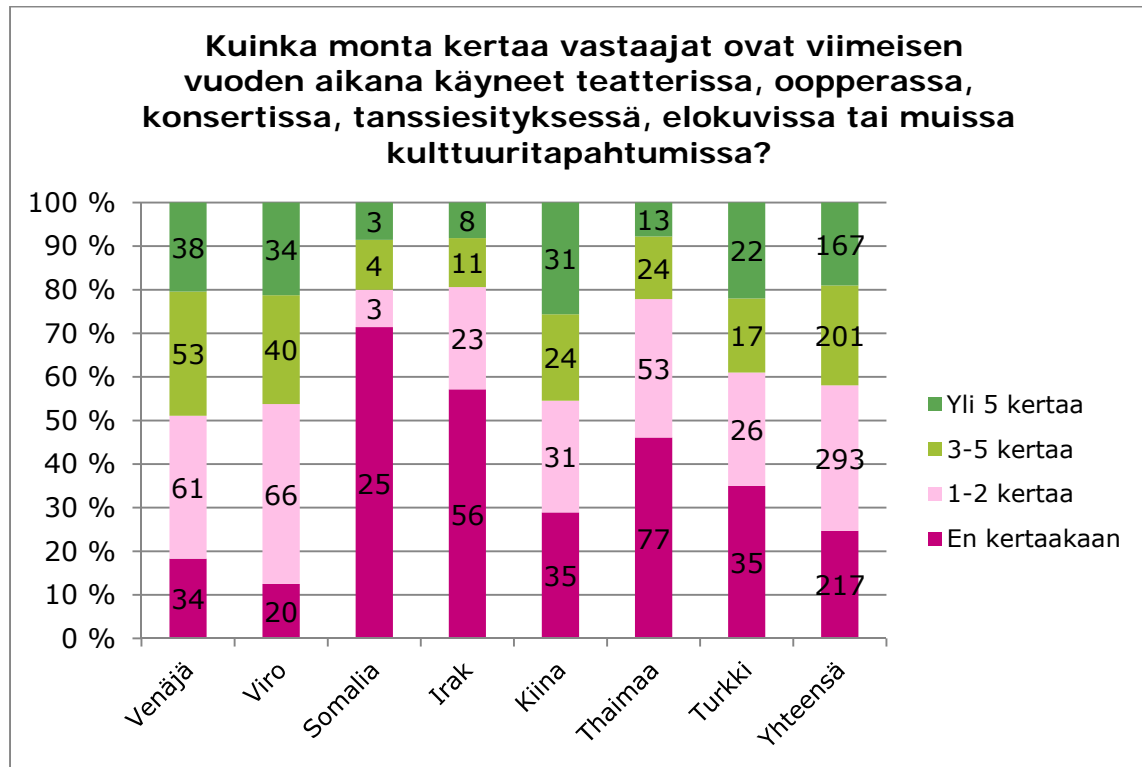
Taulukko 26 Vastaajien syyt siihen, miksi he eivät osallistu järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan kansalaisuuden mukaan

4.8.3 Kulttuuripalvelujen käyttö

Maahanmuuttajabarometrissa tarkasteltiin myös kulttuuripalvelujen käyttöä, ja 75 % vastaajista oli käyttänyt kulttuuripalveluja vähintään kerran kuluneen vuoden aikana (ks. Kuva 82). Vastaa-

⁶⁵ Khiin neliö -testi, p = 0,000

va luku Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa oli 74 %. Eri kansalaisuusryhmien välillä löytyi tilastollisesti merkitseviä eroja⁶⁶ kulttuuritapahtumiin osallistumisen suhteen. Aktiivisimpia palvelujen käyttäjiä olivat virolaiset ja venäläiset.

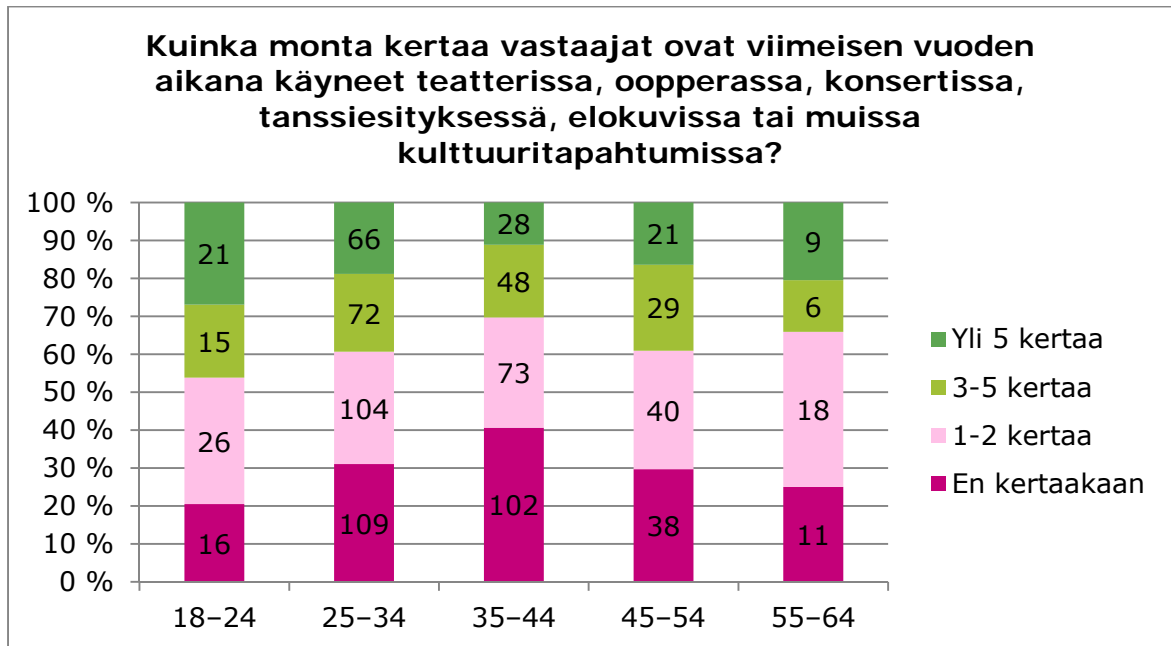

Kuva 82 Vastaajien kulttuuritapahtumissa käynti viimeisen vuoden aikana

Myös ikäryhmien välillä löytyi tilastollisesti merkitseviä eroja⁶⁷. Aktiivisimmin kulttuuripalveluita olivat käyttäneet 18-24-vuotiaat, 55-64-vuotiaat sekä 45-54-vuotiaat. Myös Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa vuodelta 2002 kulttuuripalvelujen käyttö oli ikäsidonnaista. Iältään 15-24-vuotiaista 92 %, 25-44-vuotiaista 81 %, 45-64-vuotiaista 70 % ja yli 64-vuotiaista 46 % oli käyttänyt kulttuuripalveluja edeltäneen 12 kuukauden aikana.

⁶⁶ Khiin neliö -testi, p = 0,000

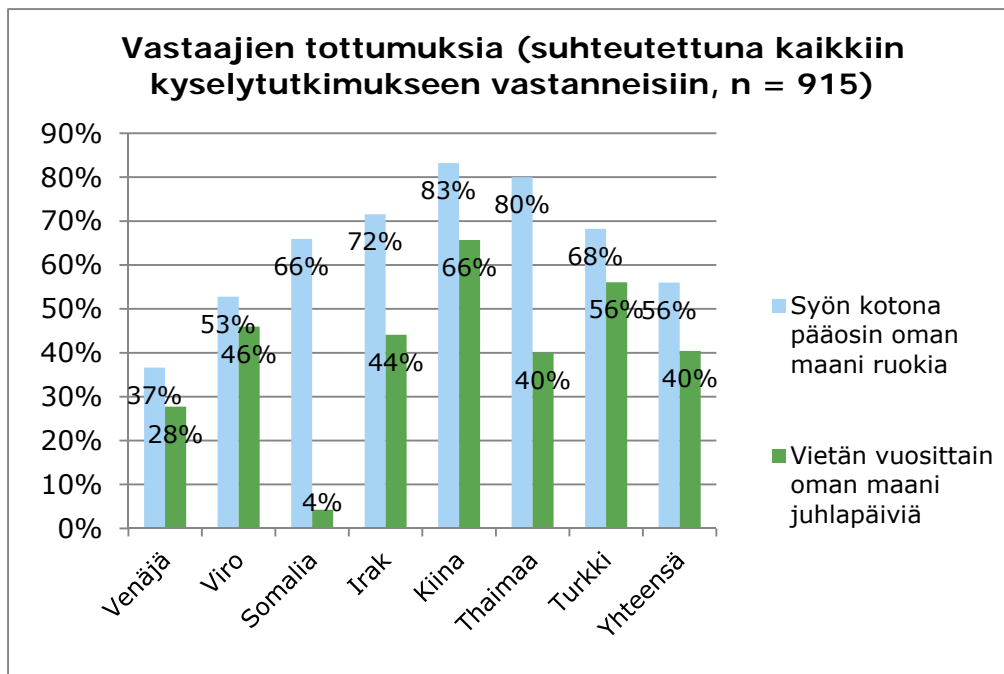
⁶⁷ Khiin neliö -testi, p = 0,017

Kuva 83 Vastaajien kulttuuritapahtumissa käynti viimeisen vuoden aikana ikäryhmittäin

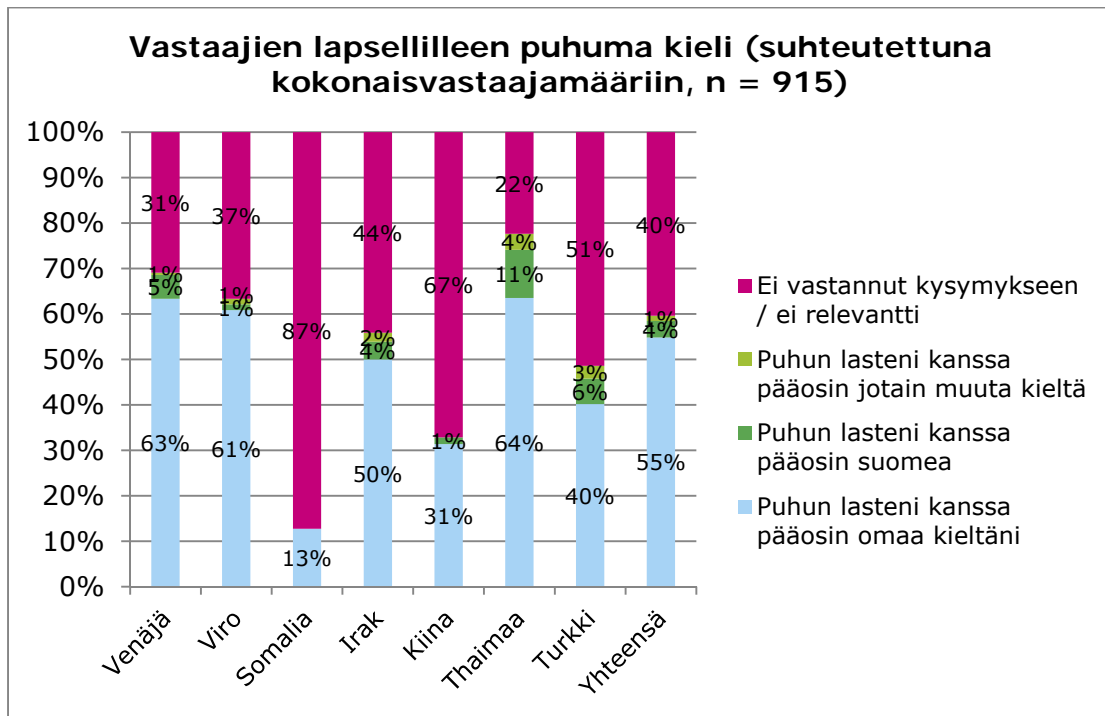
4.8.4 Osallistuminen yhteiskuntaan ja oman kulttuurin säilyttäminen

Kahdensuuntaisella integraatiolla viitataan tässä ilmiöön, jossa maahanmuuttajat ovat osin säilyttäneet kulttuuriaan Suomessa ja toisaalta kantaväestö on sopeutunut maahanmuuttajiin. Maahanmuuttajabarometriin osallistuneista 56 % kertoi syövänsä kotonaan pääosin oman maansa ruokia. Kaikista vastanneista 40 % totesi viettävänsä vuosittain oman maansa juhlapäiviä (ks. Kuva 84). Eniten omaa kulttuuriaan olivat säilyttäneet kiinalaiset.

Kuva 84 Vastaajien tottumuksia kansalaisuuden mukaan

Vastaajilta tiedusteltiin myös heidän lapsilleen puhumasta kielestä. On huomattava, että alla olevassa vastaajat vastasivat väittämiin ja he saivat valita useamman vaihtoehdon. Prosenttijaumat on laskettu suhteuttamalla ne kunkin vaihtoehdon valinneiden vastaajien kokonaismäärään kansalaisuuksittain. Kaikista vastaajista 55 % totesi puhuvansa lastensa kanssa pääosin omaa kieltään.

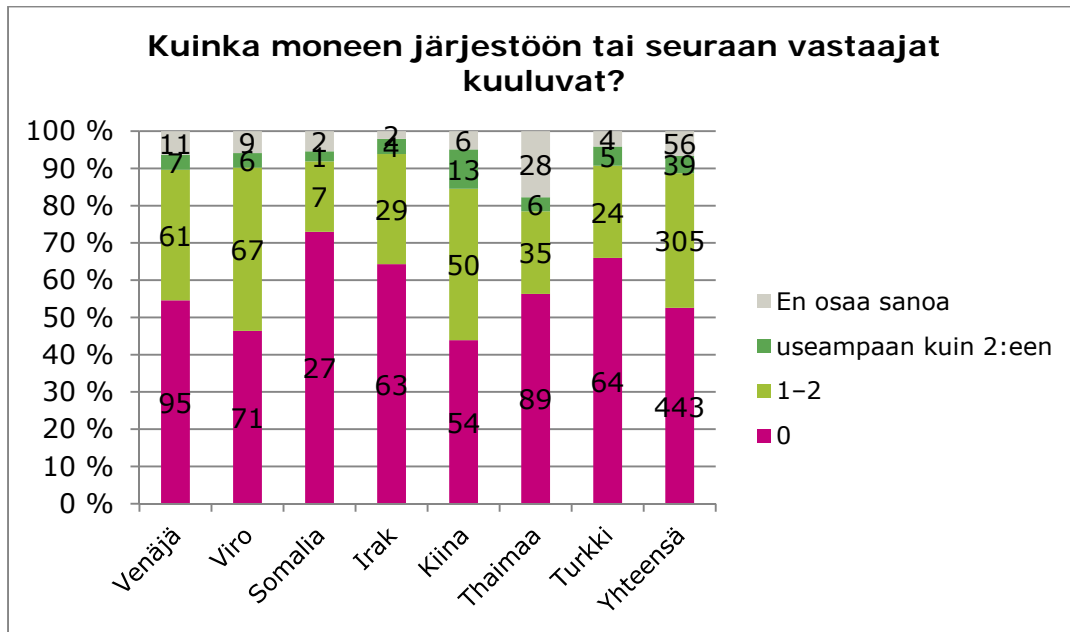
Kuva 85 Vastaajien lapsilleen puhuma kieli kansalaisuuden mukaan

4.8.5 Järjestö- ja seurajäsenyys

Maahanmuuttajabarometrin laadinnassa yhtenä osallisuuden muotona on pidetty kuulumista järjestöön ja / tai seuraan. Vastaajista yhteensä 53 % ei kuulunut yhteenkään järjestöön tai seuraan. Vastaavasti muutamaan järjestöön tai seuraan kertoi kuuluvansa 36 % vastaajista. Vuonna 2010 vastaajista 45 % ilmoitti kuuluvansa 1–2 järjestöön tai seuraan ja 43 % ei kuulunut yhteenkään, joten aktiivisuutta järjestöissä tai seuroissa toimimiseen oli tuolloin enemmän. Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksen mukaan suomalaisista 52 % osallistui ainakin yhden yhdistyksen tms. toimintaan vuonna 2002.

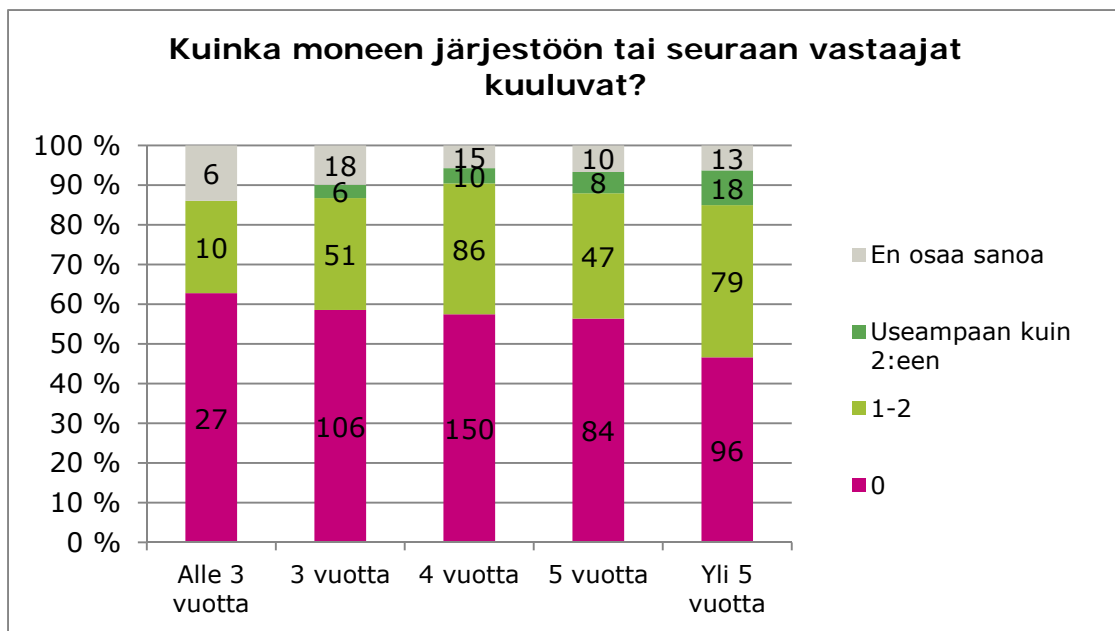
Kansalaisuusryhmien välillä voitiin havaita tilastollisesti merkitseviä eroja järjestöön tai seuraan kuulumisessa⁶⁸. Aktiivisimpia tältä osin olivat kiinalaiset, joista 51 % kuului vähintään 1–2 järjestöön tai seuraan.

⁶⁸ Khiin neliö -testi, p = 0,000

Kuva 86 Vastaajien järjestö- ja seurajäsenyydet kansalaisuuksittain

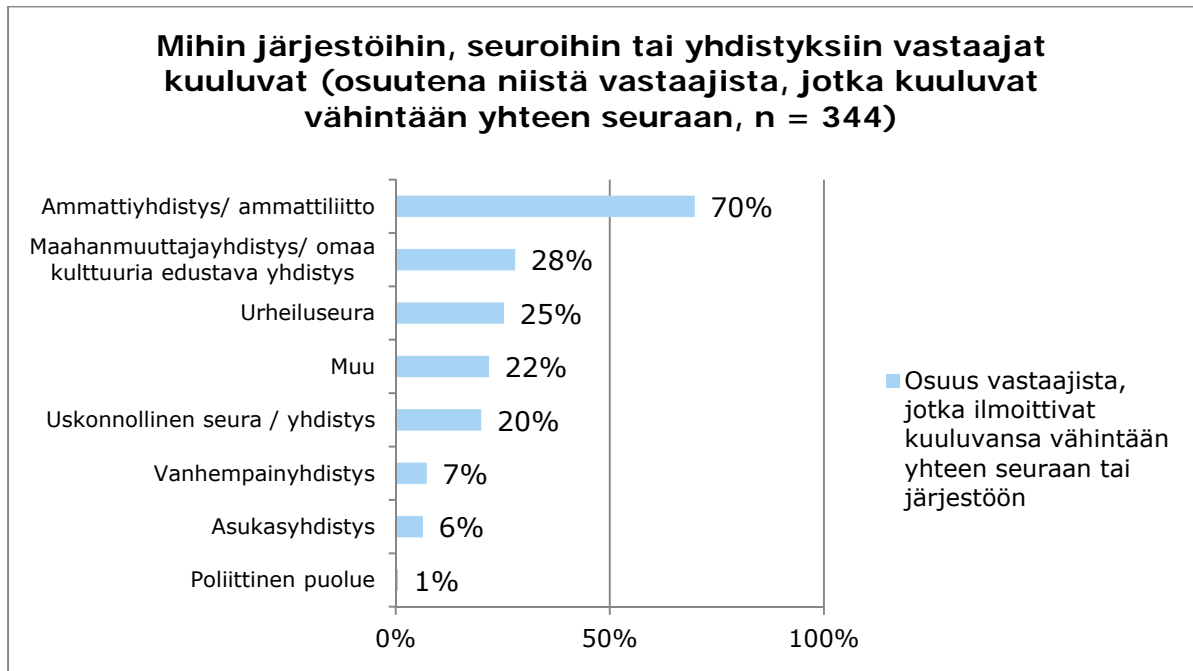
Myös Suomessa asumisen pituudella havaittiin yhteys järjestö- tai seurajäsenyyksiin. Pidemmällä Suomessa oleskelulla havaittiin olevan positiivinen yhteys suhteessa vastaajien edustamien järjestöjen ja seurojen lukumäärään⁶⁹.

Kuva 87 Vastaajien järjestö- ja seurajäsenyydet kansalaisuuksittain ja Suomessa oleskelun mukaan

Maahanmuuttajabarometriin osallistuneilta tiedusteltiin lisäksi, mihin järjestöihin, seuroihin tai yhdistyksiin he kuuluvat. Vastaajilla oli mahdollisuus valita useampi vastausvaihtoehto. Useimmiten mainittiin ammattiyhdistykset tai ammattiliitot (70 %), maahanmuuttajayhdistykset tai omaa kulttuuria edustavat yhdistykset (28 %) sekä urheiluseurat (25 %). Ammattiyhdistysten suuri osuus saattaa olla yhteydessä vastaajien hyvään työllisyystilanteeseen. Suomalaisista 8 % kuului ammatilliseen yhdistykseen vuonna 2002. Yleisin järjestömuoto suomalaisten keskuudessa oli urheilujärjestö tai liikuntaseura (23 %), se nousi kolmanneksi merkittävämmäksi järjestömuodoksi myös maahanmuuttajabarometriin vastanneiden keskuudessa.

⁶⁹ Spearmanin korrelaatiotesti, $p = 0,000$, $r = 0,130$

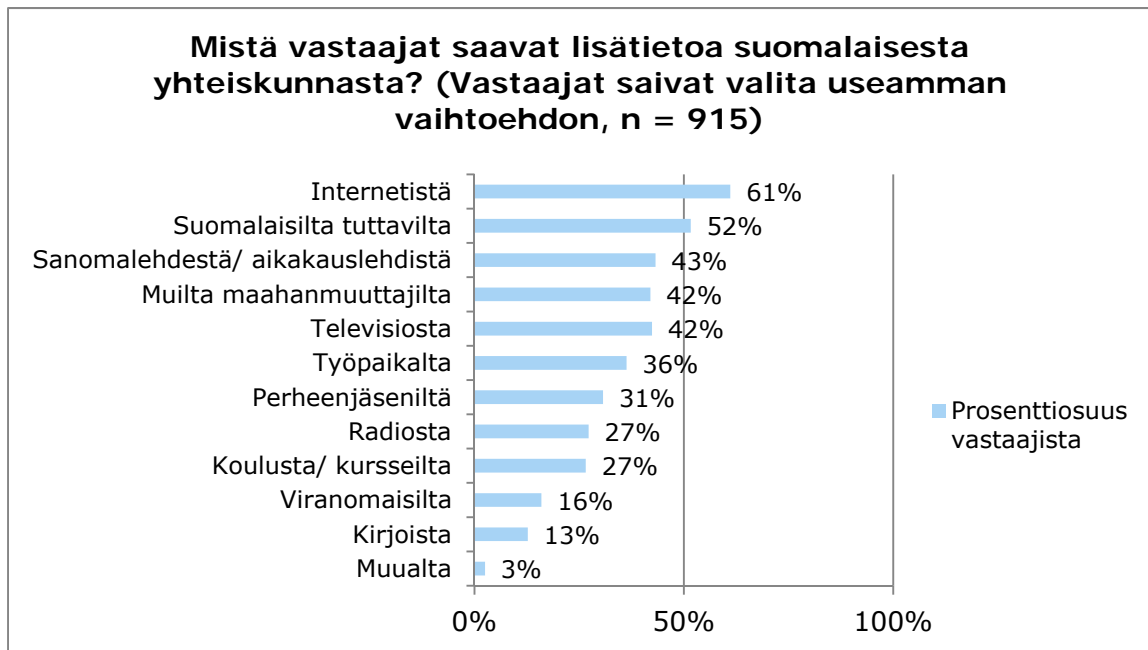

Kuva 88 Vastaajien järjestö-, seura- ja yhdistysjäsenyydet

Vastaajilla oli lisäksi avovastauksessa mahdollisuus kertoa jostain muusta tai muista järjestöistä, seuroista tai yhdistyksistä, joihin he kuuluvat. Eniten mainintoja saivat opiskelijajärjestö, urheiluseura, Punainen Risti, UNICEF ja YTK.

4.8.6 Tiedonsaanti suomalaisesta yhteiskunnasta

Vastaajilta tiedusteltiin myös, mistä he saavat tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta. Heillä oli mahdollisuus valita useampi vaihtoehto. Tärkeimpiä tietolähteitä olivat Internet (61 %), suomalaiset tuttavat (52 %), sanomalehdet / aikakauslehdet 43 %, muut maahanmuuttajat (42 %), sekä televisio (42 %).

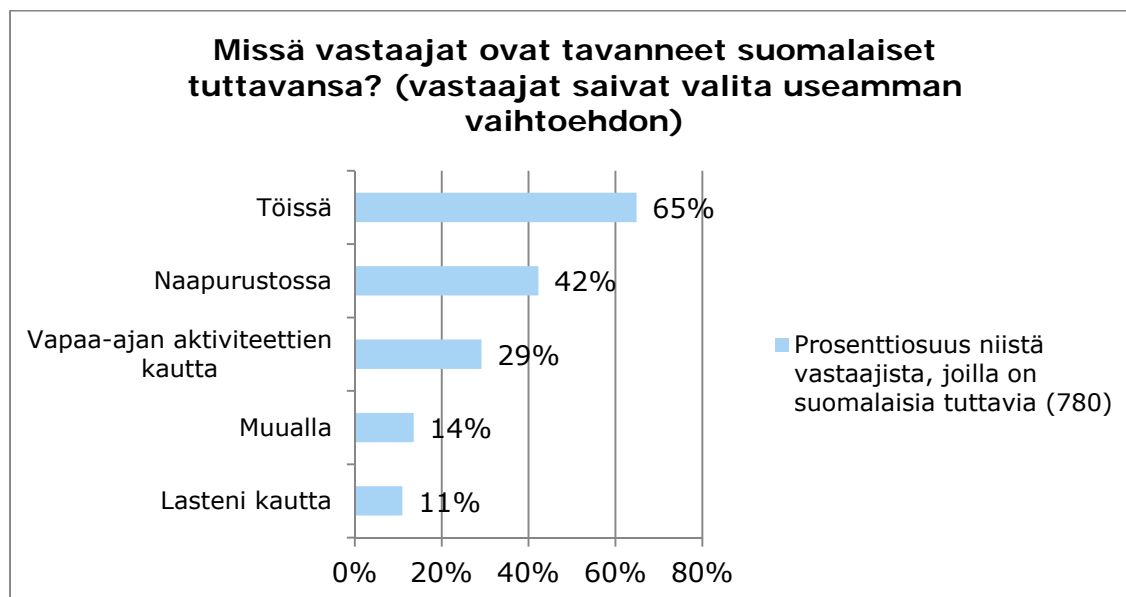
Kuva 89 Vastaajien tietolähteet suomalaisesta yhteiskunnasta

Vastaajilla oli avovastauksessa mahdollisuus kirjoittaa vielä muista tietolähteistään. Useimmiten tulivat mainituiksi ystävät, työkaverit sekä kirjasto tai kirjat.

4.8.7 Sosiaaliset suhteet

Sosiaalisten suhteiden arvioidaan usein olevan tärkeä osa kotoutumisen kannalta. Maahanmuuttajabarometriin vastanneista 85 % kertoi, että heillä on suomalaisia tuttavvia. Tulos on samansuuntainen kuin vuoden 2010 barometrissa, jolloin vastanneista 82 %:lla oli suomalaisia tuttavvia.

Vastaajat ovat tavanneet suomalaiset tuttaviansa pääasiassa töissä, naapurustossa tai vapaa-ajan aktiviteettien kautta (Kuva 90). Työ on kuitenkin keskeisin tuttavien tapaamisen areena vastaajajoukolle.

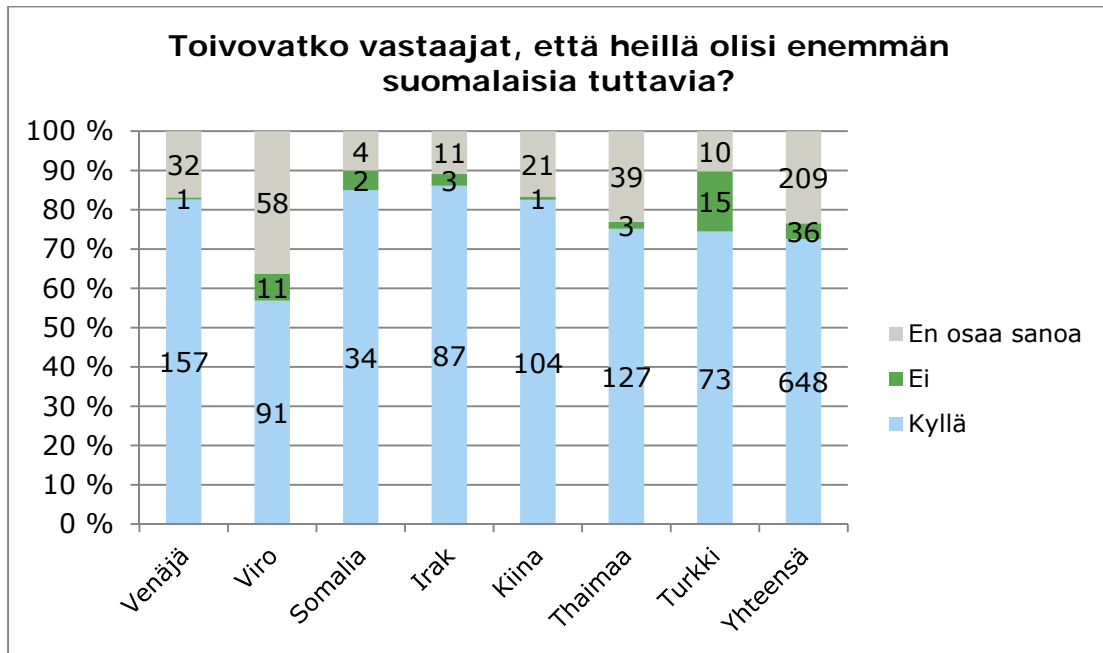

Kuva 90 Suomalaisen tuttavien tapaamispaikat

Maahanmuuttajabarometrissa tiedusteltiin lisäksi sitä, haluaisivatko maahanmuuttajat enemmän suomalaisia tuttavvia. Saadut vastaukset olivat tältä osin erittäin positiivisia: vastaajista 73 % antoi myöntävän vastauksen. Eri kansalaisuusryhmien välillä havaittiin tilastollisesti merkitseviä eroja sen suhteen, toivovatko he, että heillä olisi enemmän suomalaisia tuttavvia⁷⁰. Eniten lisää suomalaisia tuttavvia toivoivat irakilaiset ja somalialaiset. Suomessa asumisen pituudella ei ollut tilastollista yhteyttä siihen, toivovatko vastaajat, että heillä olisi enemmän suomalaisia tuttavvia⁷¹.

⁷⁰ Khiin neliö -testi, $p = 0,000$

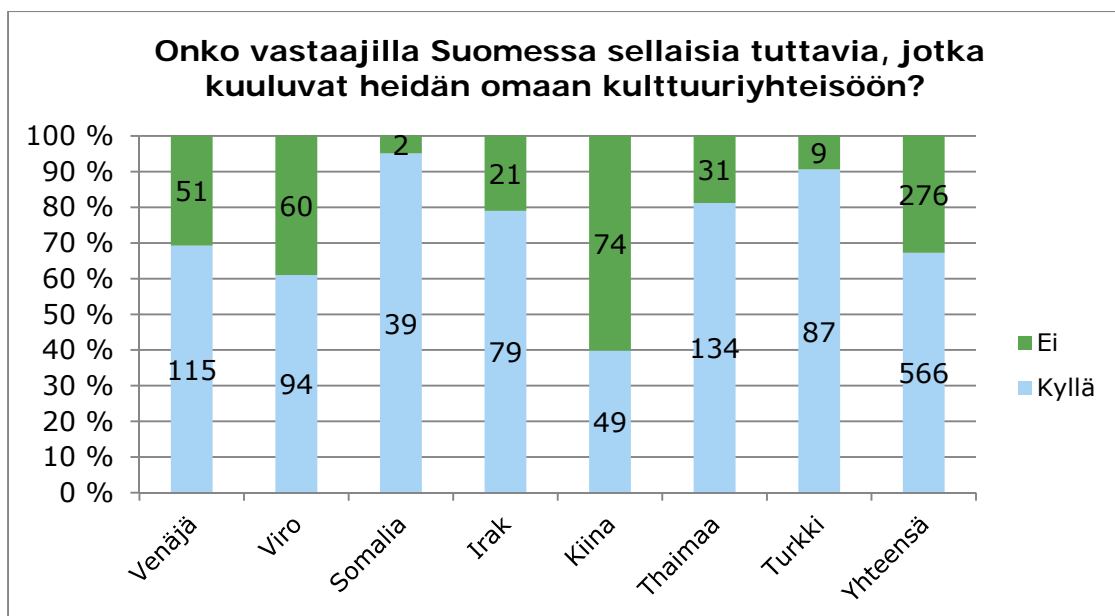
⁷¹ Khiin neliö -testi, $p = 0,390$

Kuva 91 Vastaajien halu saada enemmän suomalaisia tuttavvia kansalaisuuden mukaan

Lähes kolmasosalla vastaajista ei kuitenkaan ole omaan kulttuuriyhteisöön kuuluvia tuttavvia. Tämä voi selittyä osin sillä, että avioliitto on vastaajajoukossa, kuten laajemminkin, yksi tärkeimpiä maahan tulon syitä. Tällöin sosiaaliset suhteet solmitaan usein muuta kautta ja jopa painottuen suhteessa kantaväestöön.

Eri kansalaisuusryhmien välillä voitiin havaita tilastollisesti merkitseviä eroja sen suhteen, oliko vastaajilla omaan kulttuuriyhteisöön kuuluvia tuttuja⁷². Erityisen kiinnostava oli kiinalaisten näkemys, jonka mukaan vain 40 %:lla on Suomessa omaan kulttuuriyhteisöön, kiinalaiseen yhteisöön kuuluvia tuttavvia. Koko aineiston tasolla Suomessa asumisen pituudella ei ollut yhteyttä siihen, onko vastaajilla omaan kulttuuriyhteisöön kuuluvia tuttavvia⁷³.

Kuva 92 Vastaajien omaan kulttuuriyhteisöön kuuluvat tuttavat Suomessa kansalaisuuden mukaan

⁷² Khiin neliö -testi, p = 0,000

⁷³ Khiin neliö -testi, p = 0,746

Vastaajien laajempaa sosiaalista verkostoa ja suhdetta hahmotettiin lähipiiri-käsitteellä. Kysymyksen taustalla oli ajatus siitä, mitä ryhmiä maahanmuuttajat nimeävät lähipiiriikseen. Perheen osalta vastaus ei yllätä, mutta suomalaisten ystävien osuus sekä työtoverien osuus osana lähipiiriä ovat kiinnostavia havaintoja. Kansalaisuuskohtaisia eroja ei voitu selvittää tässä kysymyksessä luotettavasti⁷⁴. On huomattava, että alla olevassa taulukossa vastaajat saivat valita vain yhden vastausvaihtoehdon.

Mikä ryhmä kuuluu ensisijaisesti vastaajien lähipiiriin?								
	Venäjä (n=187)	Viro (n=120)	Somalia (n=39)	Irak (n=94)	Kiina (n=91)	Thaimaa (n=161)	Turkki (n=83)	Yhteensä (n=769)
Perhe	81 %	65 %	64 %	45 %	26 %	69 %	67 %	67 %
Oman kulttuuriryhteyden jäsenet	9 %	9 %	31 %	16 %	40 %	7 %	14 %	13 %
Suomalaiset työtoverit	2 %	12 %	0 %	0 %	14 %	7 %	4 %	6 %
Suomalaiset ystävät	2 %	6 %	0 %	6 %	13 %	3 %	7 %	5 %
Naapurit	3 %	3 %	3 %	5 %	2 %	7 %	1 %	3 %
Ei kukaan	0 %	1 %	0 %	10 %	0 %	1 %	5 %	1 %
En osaa sanoa	5 %	4 %	3 %	18 %	4 %	5 %	1 %	5 %

Taulukko 27 Vastaajien lähipiiriin kuuluvat ryhmät kansalaisuuden mukaan

Maahanmuuttajabarometriin osallistuneilta tiedusteltiin lisäksi, kuinka monta suomalaista ystävää, joita tavataan tai joiden kanssa soitellaan kuukausittain, heillä on. Kolmanneksella kaikista vastaajista on 1–2 suomalaista ystävää. Lähes kolmannes vastaajista totesi, ettei heillä ole yhtään suomalaista ystävää. Eri kansalaisuusryhmien välillä havaittiin tilastollisesti merkitseviä eroja suomalaisten ystävien lukumäärän suhteen⁷⁵. Eniten suomalaisia ystäviä oli virolaisilla, joista 80 %:lla oli vähintään 1–2 ystävää. Somalialaisista 70 % kertoi, ettei heillä ole yhtään suomalaista ystävää.

Kuinka monta sellaista suomalaista ystävää vastaajilla on, joita he tapaavat tai joiden kanssa he soittelevat kuukausittain?								
	Venäjä (n=189)	Viro (n=157)	Somalia (n=40)	Irak (n=99)	Kiina (n=124)	Thaimaa (n=164)	Turkki (n=98)	Yhteensä (n=880)
Ei yhtään	37 %	20 %	70 %	38 %	27 %	28 %	31 %	30 %
1-2	37 %	30 %	15 %	35 %	38 %	33 %	33 %	33 %
3-4	12 %	22 %	10 %	11 %	13 %	14 %	8 %	15 %
Enemmän kuin 4	14 %	28 %	5 %	15 %	22 %	25 %	29 %	21 %

Taulukko 28 Vastaajien suomalaiset ystävät, joita he kuukausittain tapaavat tai joiden kanssa he soittelevat kansalaisuuden mukaan

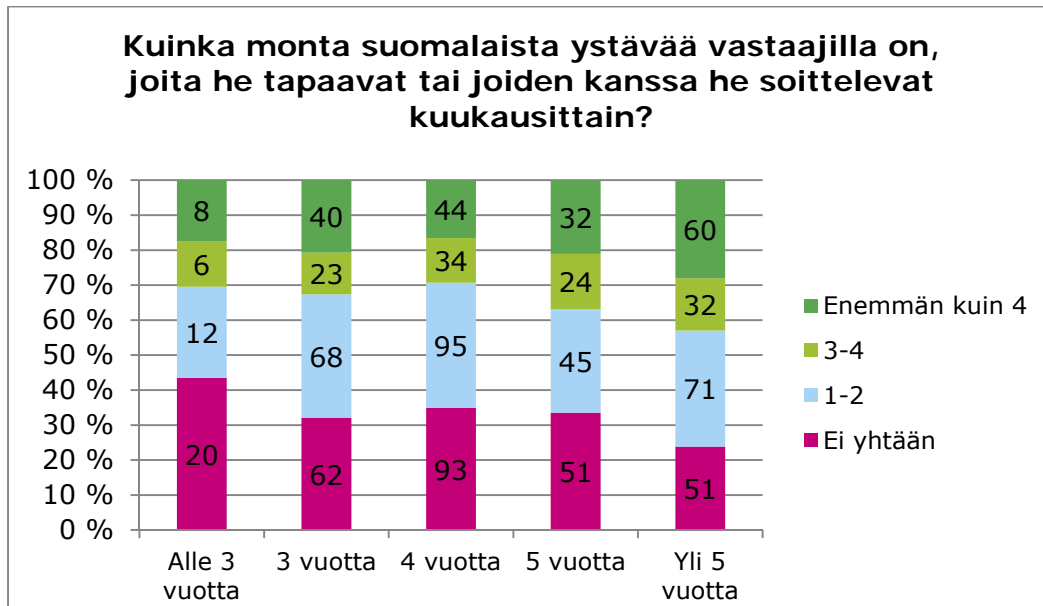
Suomessa asumisen pituudella oli positiivinen yhteys suomalaisten ystävien määrään⁷⁶. Vastaajien iällä ei sen sijaan havaittu yhteyttä suomalaisten ystävien määrään⁷⁷.

⁷⁴ Khiin neliö -testissä 40.8% odotetuista frekvensseistä oli alle 5. Pienin odotettu frekvenssi oli 0,75.

⁷⁵ Khiin neliö -testi, p = 0,000

⁷⁶ Spearmanin korrelaatiotesti, p = 0,003 ja r = 0,101

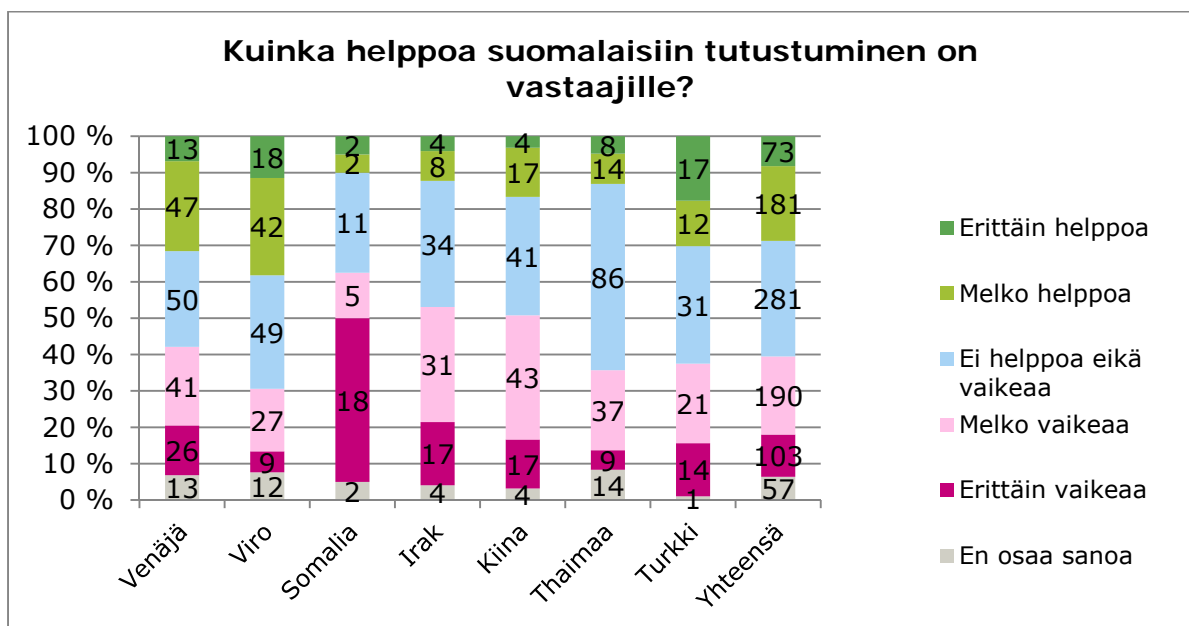
⁷⁷ Khiin neliö -testi, p = 0,697

Kuva 93 Vastaajien suomalaiset ystävät, joita he kuukausittain tapaavat tai joiden kanssa he soittelevat Suomessa oleskelun mukaan

4.8.8 Suomalaisiin tutustuminen

Eräs osallisuuden haasteista on maahanmuuttajien mahdollinen vaikeus tutustua kantaväestöön. Barometrin tulosten mukaan 33 % vastaajista koki suomalaisiin tutustumisen melko tai erittäin vaikeaksi. Eri kansalaisuusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja suomalaisiin tutustumisen suhteen⁷⁸. Virolaisille tutustuminen oli helpointa ja somalialaisille vaikeinta. Tämä tulos on johdonmukainen verrattuna edellä raportoituun havaintoon, että eniten suomalaisia ystäviä oli virolaisilla. Somalialaisista 70 % puolestaan totesi, ettei heillä ole yhtään suomalaista ystävää.

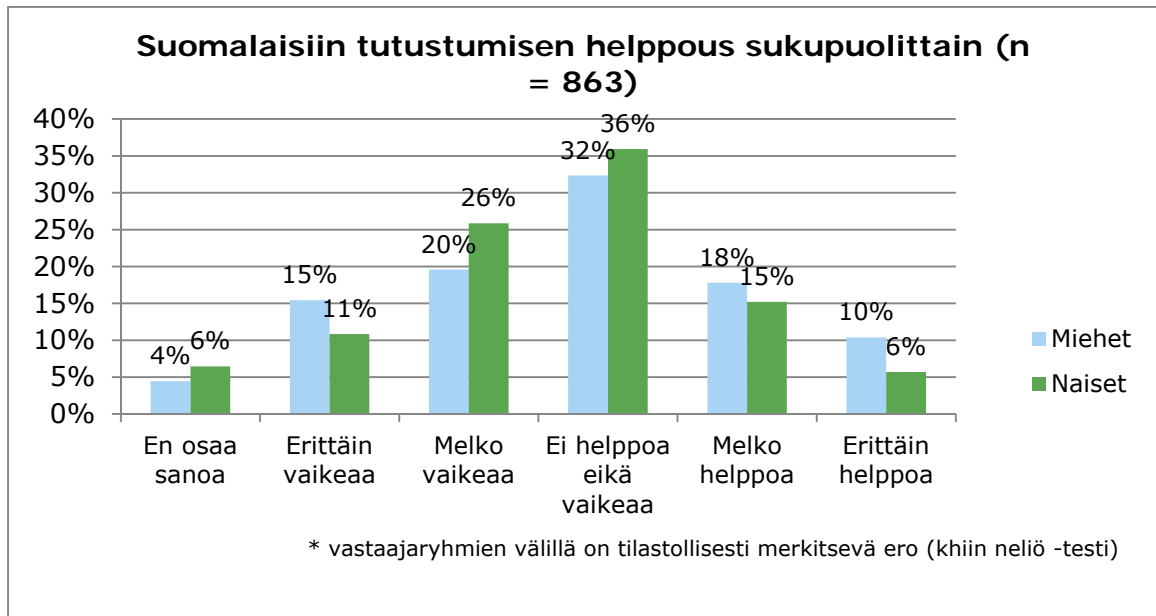
Kuva 94 Helppous tutustua suomalaisiin kansalaisuuden mukaan

Vastaajien iällä sekä Suomessa asumisen pituudella ei puolestaan havaittu yhteyttä suomalaisiin tutustumiseen⁷⁹.

⁷⁸ Khiin neliö -testi, p = 0,000

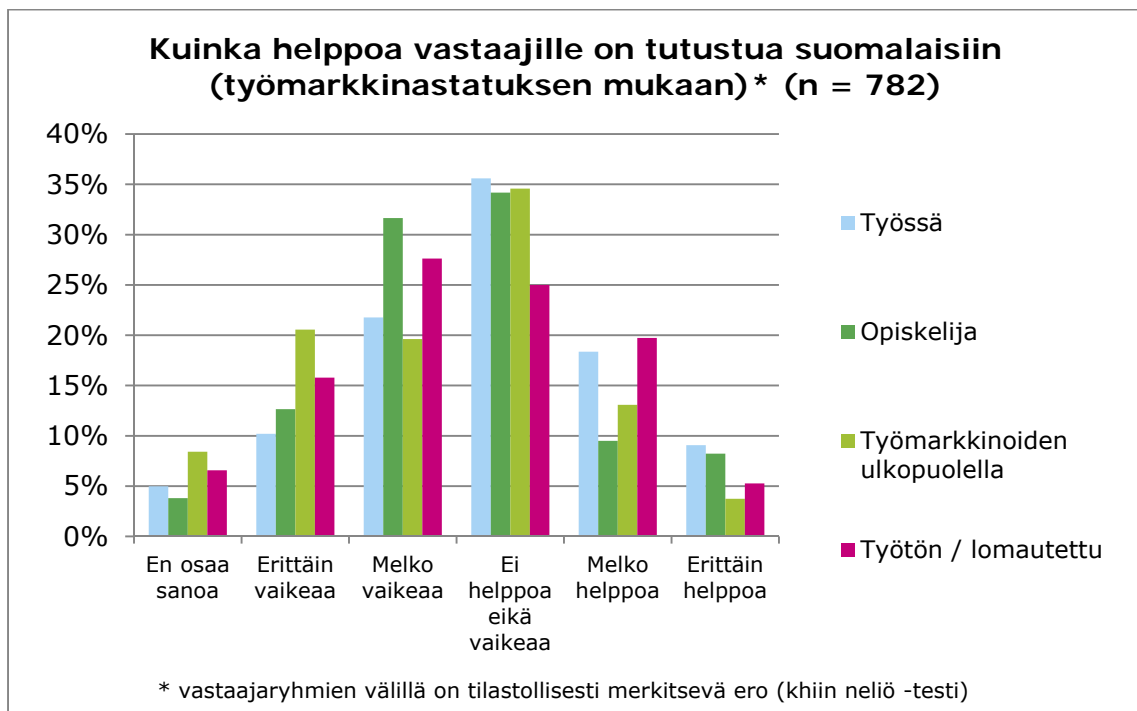
⁷⁹ Khiin neliö -testi, p = 0,101 ja Spearmanin korrelaatiotesti, p = 0,100

Arvioita suomalaisiin tutustumisen helppoudesta tarkasteltiin myös sukupuolittain (ks. Kuva 95). Sukupuolten välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja tältä osin. Naisista 36 % ja miehistä 32 % oli valinnut suomalaisiin tutustumisen helppouden osalta vastausvaihtoehdon 3 ("Ei helppoa eikä vaikeaa").

Kuva 95 Helppous tutustua suomalaisiin sukupuolen mukaan

Näkemyksiä suomalaisiin tutustumisen helppoudesta tarkasteltiin lisäksi vastaajien työmarkkina-status mukaan eriteltynä. Vastaajaryhmien kesken voitiin havaita tilastollisesti merkitsevä ero tältä osin. Suurin osa työttömistä tai lomautetuista koki, että suomalaisiin tutustuminen on melko vaikeaa. Muita työmarkkinastatuksia edustavien keskuudessa suurin osa vastaajista totesi, ettei tutustuminen ole helppoa eikä vaikeaa.

Kuva 96 Helppous tutustua suomalaisiin työmarkkinastatuksen mukaan

Koko aineiston tasolla suomalaisiin tutustumisen vaikeuden merkittävin syy oli kieli, puolet vastaajista ei kokenut puhuvansa tarpeeksi hyvin suomea. Toiseksi merkittävimpänä syynä tuotiin esille se, että kulttuurit ovat liian erilaisia (esim. käyttäytyminen). Eri kansalaisuusryhmien välisiä eroja ei voitu luotettavasti selvittää suomalaisiin tutustumisen vaikeuksien syiden osalta⁸⁰.

Miksi tutustuminen suomalaisiin on vastaajille vaikeata?								
	Venäjä (n=39)	Viro (n=63)	Somalia (n=29)	Irak (n=85)	Kiina (n=83)	Thaimaa (n=125)	Turkki (n=63)	Yhteensä (n=399)
En puhu tarpeeksi hyvin suomea	77 %	38 %	41 %	44 %	58 %	55 %	35 %	50 %
Kulttuurimme ovat liian erilaisia (esim. käyttäytyminen)	3 %	17 %	41 %	25 %	22 %	30 %	41 %	22 %
Suomalaiset suhtautuvat minuun varauksellisesti	13 %	11 %	10 %	15 %	10 %	9 %	14 %	11 %
Muu syy	0 %	25 %	3 %	6 %	8 %	6 %	6 %	11 %
En tiedä missä tapaisin suomalaisia	8 %	8 %	3 %	11 %	2 %	1 %	3 %	6 %

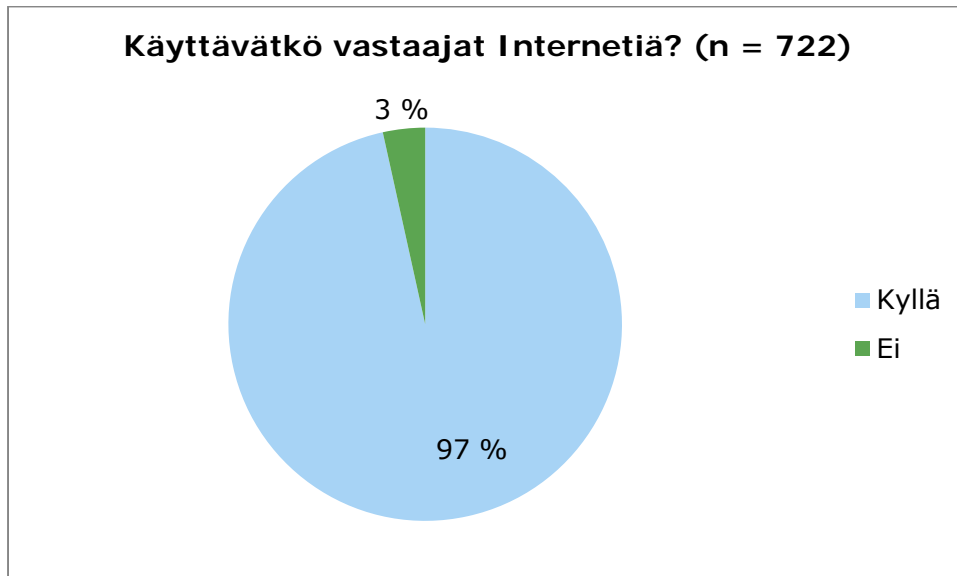
Taulukko 29 Suomalaisiin tutustumisen vaikeuksien syyt kansalaisuuden mukaan

Maahanmuuttajabarometriin osallistuneilla oli mahdollisuus myös kertoa avovastauksessa muista syistä liittyen vaikeuksiin suomalaisiin tutustumisessa. Esille tuotiin erityisesti seuraavat syyt: suomalaisten varovaisuus, ennakkoluuloisuus tai sisäänpäin sulkeutuneisuus (esim. suurin osa suomalaisista ei kommunikoi ulkomaalaisten kanssa; suomalaisten kulttuuriin kuuluu, että ei asioida muiden ihmisten kanssa, eikä tutustuta heihin helposti; suomalaiset eivät käy paljon ulkona (esim. ravintolassa syömässä), eivätkä kutsu vieraita kotiinsa; suomalaisilla opiskelijoilla on omat piirinsä), suomalaisten huono tai alentuva suhtautuminen sekä se, että vastaajilla ei ole aikaa tai tarvetta suomalaisiin tutustumiseen.

4.8.9 Internetin käyttö

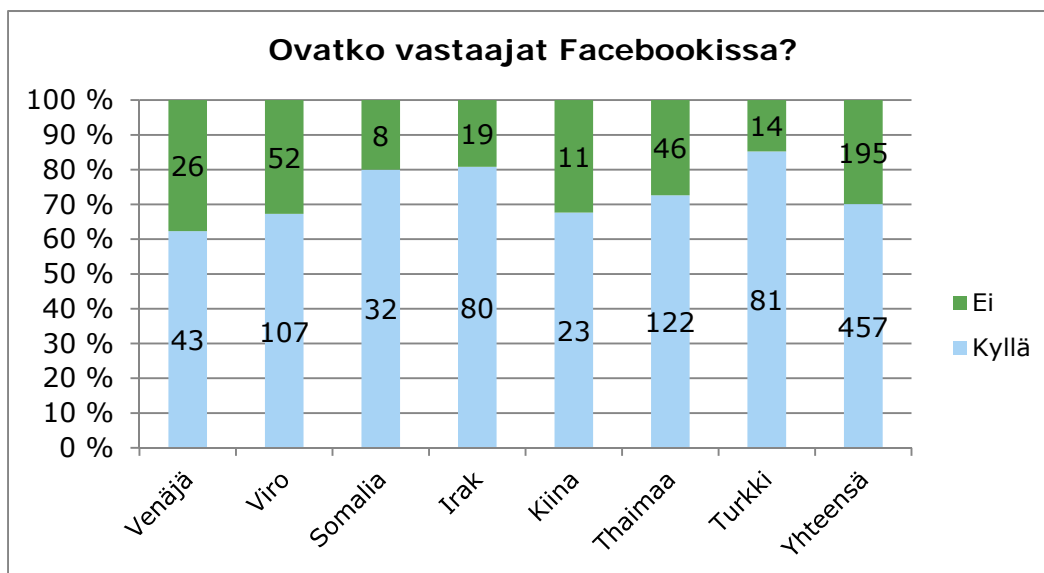
Vastaajilta tiedusteltiin heidän Internetin käytöstään (Kuva 97). Kaikista vastaajista 97 % totesi käyttävänsä Internetiä. Tämän kysymyksen osalta vastaajamäärät jäivät valitettavasti pienemmiksi, koska paperikyselyn osalta kahteen lomakkeeseen (turkki, arabia) sisältyivät kaikki tarvittavat kysymykset, mutta muista kielistä puuttui ko. kysymyksen osa tai kyselylomakkeen lopussa oleva kohta, jossa vastaajia pyydetään kirjoittamaan nimensä ja puhelinnumerosa risteilylahjakortin arvontaa varten.

⁸⁰ Khiin neliö -testissä 28.6% odotetuista frekvensseistä oli pienempi kuin 5. Pienin odotettu frekvenssi oli 1.37.

Kuva 97 Vastaajien internetin käyttö

Maahanmuuttajabarometriin osallistuneilta kysyttiin lisäksi, ovatko he Facebookissa (ks. Kuva 98). Vastaus saatiin yhteensä 654 vastaajalta, joista 70 % totesi olevansa Facebookissa. Myös tämän kysymyksen osalta vastaajamäärät jäivät valitettavasti pienemmiksi, koska paperikyselyn osalta kahteen lomakkeeseen (turkki, arabia) sisältyivät kaikki tarvittavat kysymykset, mutta muista kielistä puuttui ko. kysymyksen osa tai kyselylomakkeen lopussa oleva kohta, jossa vastaajia pyydetään kirjoittamaan nimensä ja puhelinnumeronsa risteilylahjakortin arvontaa varten. Eri kansalaisuusryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja Facebookin käytön suhteen⁸¹, eniten käyttäjiä oli turkkilaisten keskuudessa.

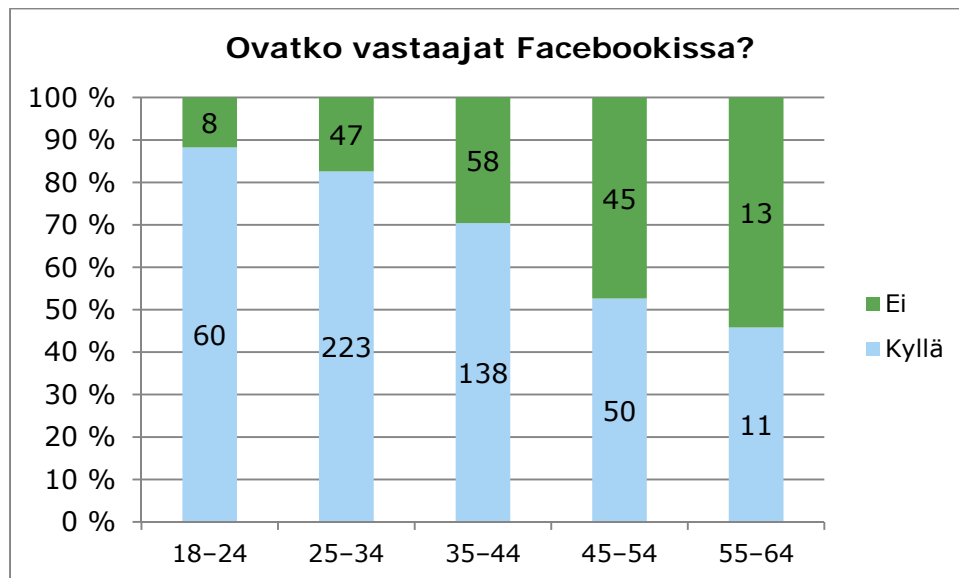

Kuva 98 Vastaajien Facebookissa oleminen kansalaisuuden mukaan

Myös ikäryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja Facebookin käytön suhteen⁸². Eniten käyttäjiä oli 18–24-vuotiaiden keskuudessa ja vähiten käyttäjiä 55–64-vuotiaiden keskuudessa.

⁸¹ Khiin neliö -testi, p = 0,005

⁸² Khiin neliö -testi, p = 0,000

Kuva 99 Vastaajien Facebookissa oleminen ikäryhmittäin

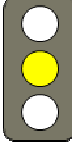
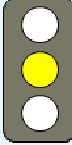
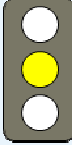
Facebookissa olevilta tiedusteltiin lisäksi, minkä kielistä Facebookia he käyttävät. Vastaajat saivat mainita avovastauksessaan useamman kielen. Eniten mainintoja saivat seuraavat kielet: suomi, englantia, viro, turkki, arabia, venäjä ja somalia.

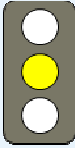

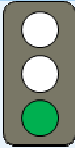
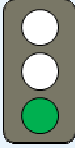
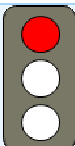

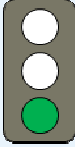
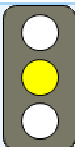
5. YHTEENVETO JA OPPIMI SKOKEMUKSET

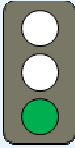
Tässä luvussa esitetään tiivis yhteenveto barometrin valikoiduista teemoista ja tarkastellaan keskeisiä tuloksia huomioiden sekä barometrin että kunnille ja TE-toimistoille suunnattujen palvelukyselyiden tulokset.

5.1 Yhteenveto

Seuraavassa taulukossa on esitetty maahanmuuttajabarometrin eri teemojen yhteenveto ja arvio tämän hetken tilanteesta. Arvio perustuu tutkimustiimin tekemään arvioon. Taulukkoa tulkittaessa on muistettava, että tilanne kuvaa tämän hetken tilannetta, eikä vielä muutosta, koska vastaavalla tavalla toteutettuja maahanmuuttobarometrejä ei vielä ole. Lisäksi on muistettava, että barometrin tulokset eivät ole yleistettävissä kohdejoukon ulkopuolelle.

TEEMA	Barometrin 2012 tulokset	Arvio (jatkossa: muutoksen edelliseen barometriin)	Havainnot ja tulkin- taa (ml. palvelukyselyjen tulokset)
Kotoutumissuunnitelmasta			
Tietoisuus kotoutumissuunnitelmasta	Vastaajista 21 % ei tiennyt onko heille tehty suunnitelma vai ei		Tietoisuus suunnitelmasta on vastaajien piirissä on melko alhainen.
Kotoutumissuunnitelman merkitys	Niistä vastaajista, jotka tiesivät heille laaditun kotoutumissuunnitelman, noin 40 % oli sitä mieltä, että suunnitelma oli auttanut heitä.		TE-toimistoille suunnatussa kyselyssä viranomaiset kokivat kotoutumissuunnitelman toimivaksi työkaluksi, jonka hyödyllisyys riippuu toteutuksesta. Hyödyllisyys ei näytä konkreettisesti vastaajien kokemuksina.
Kielitaito ja sen merkitys			
Kielen osaaminen	Vastaajista: 67 % arvioi ymmärtävänsä puhuttua suomea tai ruotsia melko tai erittäin hyvin 78 % arvioi lukevansa suomea tai ruotsia melko tai erittäin hyvin 49 % arvioi kirjoittavansa suomea tai ruotsia melko tai erittäin hyvin 61 % arvioi suullisen suomen tai ruotsin taitonsa melko tai erittäin hyväksi		Kokonaiskuva vastaa aiempia tutkimuksia (ml. pilottikierron barometri). Erot kansalaisten välillä ovat kuitenkin suuria.
Suomen / ruotsin kielen opetus			

Osallistuminen kielikoulutukseen	Vastaajista 74 % oli osallistunut tai osallistui parhaillaan suomen tai ruotsin kielen opetukseen		
Arvio kielikoulutuksen riittävydestä	Vastaajista 29 % arvioi saaneensa liian vähän suomen tai ruotsin opetusta		TE-toimistoille suunnatussa palvelukyselyssä noin 30 % vastaajista arvioi kielikoulutuksen riittävyyden alueellaan melko tai erittäin huonoksi. Kansalaisuuskohtaisten erojen lisäksi kyse on siis alueellisista eroista.
Kieliopetuksen laatu	Vastaajista 43 % arvioi, että opetuksen laatu on erinomaista tai hyvää		Kunnille ja TE-toimistoille toteutettujen palvelukyselyiden viesti on sinänsä samansuuntainen: ongelmana ei ole koulutuksen laatu, vaan ennemmin sen saataavuus ja riittävyys.
Turvallisuuden tunne			
Kokemus turvallisuuden tunteesta	Vastaajista noin 96 % tunsu olonsa turvalliseksi tai melko turvalliseksi		
Syrjintäkokemukset			
Syrjintäkokemusten yleisyys	Vastaajista noin 24 % oli kokenut syrjintää viimeisen 12 kk aikana		
Palvelut			
Tiedonsaanti palveluista	Vastaajista 59 % koki saaneensa melko vähän, vähän tai ei lainkaan tietoa tarjolla olevista palveluista		Tiedonsaanti vaikuttaa heikolta. Maahantulon alkuvaiheiden tiedonsaantia on kuitenkin kehitetty viimeisen 2-3 vuoden aikana.
Työelämä ja yrittäjyys			
Viihtyminen työssä	Työssäkävivistä vastaajista 73 % oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väittämästä, että he viihtyvät työssä hyvin		Vastaajajoukko kokonaisuudessaan osallistuu melko aktiivisesti työelämään.
Äänestäminen			
Tietoisuus äänestysoikeudesta	Vastaajista 22 % oli epätietoinen äänioikeudestaan		
Sosiaaliset suhteet			

Suomalaisten tuttavien määrä	Vastaajista noin 85 % on suomalaisia tuttavina		
------------------------------	--	--	--

Taulukko 30 Yhteenveto tuloksista

5.2 Oppimiskokemukset ja jatkokehittämistarpeet

Tässä kappaleessa on esitetty barometrin toteutuksesta saatuja kokemuksia sekä suositukset jatkokehittämiselle.

Otanta

Koko ajan on muistettava, että kansalaisuusperusteinen otanta tarkoittaa käytännössä sitä, että kyse ei ole koko maahanmuuttajaväestön näkemyksistä eikä edes koko ko. kansalaisuusryhmien näkemyksistä. Kyse on nimenomaan 3-5 vuotta maassa olleiden valittujen kansalaisuusryhmien näkemyksistä, joiden tulosten tulkinnessa on kansalaisuussittain toisistaan poikkeavat virhemarginaalit. Vastaajien työllisyystilanne on myös parempi kuin maahanmuuttajien keskimäärin, mikä voi tarkoittaa sitä, että vastaamatta jättävät ne, jotka ovat eri tavoin heikommassa asemassa.

Barometrin tekninen toteutus

Tekninen toteutus onnistui kokonaisuudessaan melko hyvin. Suunniteltu aikataulu sinänsä piti. Monikanavaisesti toteutettu kysely on työmäärältään laaja, mutta puolustaa paikkaansa. Avovastauksien käänttäminen sähköisesti ja paperitse saatujen vastausten osalta edellytti tarkkaa koordinaatiota ja huolellisuutta kaikilta osapuolilta. Usean osapuolen mukana olo aiheuttaa siis haasteita tässä mielessä.

Erikielisissä kyselylomakkeissa oli joitain käänkövirheitä. Muutamissa kieliversioissa oli paperiversioista tippunut pois 1-2 viimeistä kysymystä.

Kyselylomake on vuoden 2012 kokemusten perusteella liian pitkä, sillä jonkin verran esimerkiksi puhelinhaastattelussa vastaaminen jätettiin kesken. Myös kysymyksiä, joissa toivottiin avoimia vastauksia, oli suhteellisen paljon. Lisäksi jatkossa käsitteiden määrittelyyn, esim. ammattitaitoa kehittävä koulutus, tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Lisäksi esiintyi joitain päällekkäisyyksiä. Esimerkiksi kysymyksessä 26 tiedustellaan vastaajan tai vastaajan perheenjäsenten osallistumisesta eritasoisin koulutuksiin, minkä lisäksi koulutuksia pyydetään arvioimaan kysymyksessä 27. Kysymyksessä 36 tiedustellaan jälleen, onko vastaaja osallistunut ammattitaitoa kehittäväan opetukseen. Kysymyksissä 37-39 tätä ammattitaitoa kehittävä koulutusta pyydetään arvioimaan.

Luottamus

Puhelinhaastattelujen yhteydessä tuli joitain kertoja esiin luottamuksen puutetta kyselyn lähettäjä, toteuttajaa tai haastattelijaa kohtaan. Jatkossa on edelleen keskeistä varmistaa, että haastattelijat osaavat haastateltavan kielellä ymmärrettävästi selittää kyselyn tarkoituksen ja vastausten luottamuksellisen käsittelytavan.

Paperilla, sähköisesti ja puhelimitse vastaaminen

Vastaajilla on oltava käytössä kaikki käytetyt vastauskanavat, sillä kuten nähtiin, kansalaisuusi- en välillä on merkittäviä eroja vastaamistavoissa. Omakielisyys on vastausten saamisessa keskeistä.

Suositukset jatkokehitykselle

Maahanmuuttajabarometrin osalta ehdotamme seuraavaa:

- Vastaajien määrää voitaneen pitää kaiken kaikkiaan kokonaisuudessaan kohtuullisena. Otantaa kansalaisuuksittain tulisi kuitenkin tarkentaa suhteessa tarkastelun kohteina oleviin kansalaisuusryhmiin. Nyt käsittelyssä käytettiin painokertoimia, jotta yli- ja aliedustettuja vastaajaryhmiä voitiin käsitellä mielekkäästi. Suurempi ongelma on joidenkin kansalaisuusryhmien vaikea tavoittaminen sekä alhainen vastausprosentti, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että kansalaisuusryhmien vastausten keskinäinen vertailu on riskialtista suuresta virhemarginaalista johtuen. Jatkossa tulee pohtia, miten vastausaktiivisuutta voitaisiin joidenkin kansalaisuuksien (erityisesti somalit) osalta nostaa, esim. maahanmuuttajajärjestöjen, kohdennettujen mediassa tai muualla julkaistavien ilmoitusten tai alue-ETNOjen avulla.
- Jatkossa on oleellista toteuttaa barometri nykyisillä kohderyhmillä ja toteutustavalla, jotta voidaan saada aikasarjamaista tietoa näkemysten kehittymisestä. Oleellista on myös, että paperiversiosta on käytettävissä kaikki tarkoituksenmukaiset kieliversiot.
- Kyselylomaketta voisi edelleen lyhentää siten, että osa sisällöistä olisi valinnaisia keskenään vaihtuvia teemoja, jotka toteutettaisiin määrävuosina. Nyt käytetyssä lomakkeessa oli sisällään käytännössä kaikki pilottivaiheen lomakkeen sisällölliset osa-alueet.
- Kysymyksiä muokattaessa on jatkossa varmistuttava niiden oikeellisesta kääntämisestä esimerkiksi siten, että lomaketta testataan kutakin kieliryhmää edustavan henkilön kanssa. Mikäli Irakista tulleet ovat myös jatkossa kohderyhmänä, olisi kaikki eri kanavat oltava myös kurdinkielisesti (sorani). Puhelinhaastattelijoiden työmäärien arvioinnissa tulee hyödyntää tämän vuoden 2012 barometrin kokemuksia.

LIITE 1 KYSELYLOMAKE

Kysely maahanmuuttajalle 2012

Tässä lomakkeessa olevat kysymykset koskevat kokemuksianne elämisestä ja asumisesta Suomessa. Lisäksi kysytään joitain taustatietojanne kuten ikää, koulutusta ja perhetilannetta. Kysymyksiin voi vastata kahdella tavalla. Voitte joko merkitä vaihtoehdon, joka parhaiten sopii teille, tai voitte kirjoittaa vastauksen viivalle. Merkitkää vain yksi vaihtoehto. Jos kysymyksessä sanotaan erikseen, voitte valita useamman vaihtoehdon. Teidän mielipiteenne on meille hyvin arvokas. Siksi haluamme, että vastaatte kaikkiin kysymyksiin niin hyvin kuin mahdollista. Jos ette tiedä tai osaa antaa vastausta, voitte valita myös ”En tiedä” tai ”En osaa sanoa”.

1) Sukupuoli

- Mies
- Nainen

2) Ikä

- 0–17
- 18–24
- 25–34
- 35–44
- 45–54
- 55–64
- 65–

3) Äidinkieli (Voitte valita useamman vaihtoehdon.)

- Venäjä
- Viro
- Somalia
- Arabia
- Kiina (mandariini)
- Thai
- Turkki
- Muu, mikä? _____

4) Kansalaisuus

- Venäjä
- Viro
- Somalia
- Irak
- Kiina
- Thaimaa
- Turkki
- Muu, mikä? _____

5) Mikä on siviilisäätyenne?

- Avioliitossa
- Avoliitossa

- Naimaton
- Eronnut
- Leski

6) Asutteko yksin vai perheenne kanssa?

- Asun puolisoni kanssa
- Asun lasteni kanssa
- Asun puolisoni ja lasteni kanssa
- Asun yksin
- Asun muiden henkilöiden kanssa

7) Kuinka monta alle 18-vuotiasta lasta perheeseen kuuluu?

- 1
- 2
- 3
- 4 tai enemmän
- Ei yhtään

8) Missä asutte, ts. mikä on kotikuntanne Suomessa?

9) Kuinka kauan olette asunut Suomessa?

- Alle 3 vuotta
- 3 vuotta
- 4 vuotta
- 5 vuotta
- Yli 5 vuotta

10) Mikä asia vaikutti alun perin muuttoonne Suomeen?

- Työ
- Opiskelu
- Perhe, alaikäisenä perheen mukana tai perheen yhdistäminen
- Avioliitto Suomessa asuvan kanssa
- Paluumuutto
- Pakolaisuus
- Muu peruste, mikä? _____

11) Mitä kouluja olette käynyt kotimaassanne? Ilmoittakaa myös, montako vuotta olette opiskellut. Voitte valita useamman vaihtoehdon.

- En ole käynyt koulua tai opiskellut
- Peruskoulu, vuotta _____
- Lukio, vuotta _____
- Ammattikoulu, vuotta _____
- Korkeakoulu, vuotta _____
- Muu mikä, vuotta _____

Kotoutuminen tarkoittaa sitä, että maahanmuuttaja tutustuu ja sopeutuu suomalaiseen yhteiskuntaan ja tuntee olevansa suomalaisen yhteiskunnan tervetullut ja yhdenvertainen jäsen. Kotoutumisen kannalta on tärkeää, että maahanmuuttaja tietää, miten asioita hoidetaan Suomessa. Tavoitteena on, että maahanmuuttaja oppii suomea tai ruotsia ja voi osallistua työelämään ja muuhun yhteiskunnan toimintaan. Kotoutumisessa on tärkeää myös maahanmuuttajan oman kielen ja kulttuurin säilyttäminen.

12) Seuraavaksi luetellaan asioita, jotka liittyvät kotoutumiseen ja elämiseen Suomessa. Kuinka tärkeitä nämä asiat ovat teille kotoutumisen kannalta? Voitte valita yhden viidestä vaihtoehdosta, jotka ovat ”ei lainkaan tärkeä”, ”ei kovin tärkeä”, ”melko tärkeä”, ”erittäin tärkeä” ja ”en osaa sanoa”.

	Ei lainkaan tärkeä	Ei kovin tärkeä	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä	En osaa sanoa
Työ	()	()	()	()	()
Suomen tai ruotsin kielitaito	()	()	()	()	()
Suomen kielen kurssit	()	()	()	()	()
Ruotsin kielen kurssit	()	()	()	()	()
Tutustuminen suomalaisiin	()	()	()	()	()
Opiskelu	()	()	()	()	()
Parempi taloudellinen tilanne	()	()	()	()	()
Suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan tuntemus	()	()	()	()	()
Perheen saaminen Suomeen tai lähelle	()	()	()	()	()
Avoliitto	()	()	()	()	()
Lasten pääsy töihin	()	()	()	()	()
Lasten pääsy kouluun/opiskelemaan	()	()	()	()	()
Terveyspalvelut	()	()	()	()	()
Harrastukset	()	()	()	()	()
Parempaa kohtelua suomalaisilta	()	()	()	()	()
Suomen kansalaisuus	()	()	()	()	()
Turvallisuus	()	()	()	()	()
Omasta maasta tulleiden maahanmuuttajien tuki	()	()	()	()	()
Toiminta järjestöissä	()	()	()	()	()
Itselle/perheelle sopiva asunto	()	()	()	()	()
Asuinalue	()	()	()	()	()
Oma auto	()	()	()	()	()
Omakielinen järjestö	()	()	()	()	()
Muu, mikä? _____	()	()	()	()	()

13) Onko ensimmäinen oppimanne kieli Suomessa ollut

- () suomi
() ruotsi

14) Kuinka hyvin osaatte mielestänne suomen/ruotsin kieltä?

	En lainkaan	Erittäin huonosti	Melko huonosti	Melko hyvin	Erittäin hyvin
Osaan puhua suomea / ruotsia	()	()	()	()	()
Osaan kirjoittaa suomea / ruotsia	()	()	()	()	()
Osaan lukea suomea / ruotsia	()	()	()	()	()
Ymmärrän puhuttua suomea / ruotsia	()	()	()	()	()

15) Miten hyvin selviydte suomen tai ruotsin kielellä seuraavissa tilanteissa?

	Erittäin huonosti	Melko huonosti	Melko hyvin	Erittäin hyvin	En osaa sanoa
Keskustelu ystävien ja tuttavien kanssa	()	()	()	()	()
Lääkärissä käynti ilman tulkkia	()	()	()	()	()
Vastaaminen kirjallisesti työpaikkailmoitukseen	()	()	()	()	()
Työssä käynti	()	()	()	()	()
Opiskelu	()	()	()	()	()
Asiointi viranomaisten kanssa/viranomaisten lähettämän postin ymmärtäminen ilman tulkkia	()	()	()	()	()

16) Oletteko osallistunut suomen tai ruotsin kielen opetukseen?

- () Kyllä, opiskelen suomea tai ruotsia parhaillaan
 () Kyllä, olen opiskellut suomea tai ruotsia
 () En vielä, mutta odotan opetukseen pääsyä
 () En

17) Koulutus oli (Voitte valita useamman vaihtoehdon.):

- [] Työvoimapoliittista koulutusta työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimiston) kautta
 [] Työnantajan järjestämää koulutusta, tuntimäärä viikossa: _____
 [] Itse hankkimaa koulutusta, koulutuksen järjestäjä ja tuntimäärä viikossa: _____

18) Kuinka kauan ensimmäiseen kielikoulutukseen pääsy kesti?

- () alle 2 viikkoa
 () 2-4 viikkoa
 () 1-2 kuukautta
 () 3-5 kuukautta
 () 6-8 kuukautta
 () yli 8 kuukautta

19) Oletteko saanut tarpeeksi kielen opetusta?

- () Opetusta on liian vähän
 () Opetusta on sopivasti eli sitä ei ole liikaa eikä liian vähän
 () Opetusta on liikaa
 () En osaa sanoa

20) Arvioikaa kielikoulutusta johon osallistuitte.

- Opetus on huonoa
 Opetus on melko huonoa
 Opetus on melko hyvää
 Opetus on hyvää
 Opetus on erinomaista
 En osaa sanoa

21) Kertokaa, miksi opetus on hyvää tai huonoa ja miten kielenopetusta voitaisiin parantaa.

22) Kuinka turvalliseksi tunnette olonne asuinpaikkakunnallanne?

- Turvattomaksi
 Melko turvattomaksi
 Melko turvalliseksi
 Turvalliseksi
 En osaa sanoa

23) Mikäli tunnette olonne turvattomaksi, kertokaa miksi.

Syrjinnällä tarkoitetaan sitä, että teitä on kohdeltu huonommin kuin jotakin muuta henkilöä. Syrjintää on esimerkiksi nimittely tai se, että etninen alkuperä estää työn saamisen, vaikka hakija olisi muuten pätevä haettavaan tehtävään.

24) Onko teitä syrjitty Suomessa viimeisen 12 kuukauden aikana seuraavien syiden takia? Voitte valita useamman kuin yhden vaihtoehdon.

- Ikä
 Sukupuoli
 Etninen alkuperä
 Kieli
 Uskonto tai vakaumus
 Seksuaalinen suuntautuminen
 Vammaisuus
 Minua ei ole syrjitty viimeisen 12 kuukauden aikana
 En osaa sanoa
 Muu syy, mikä? _____

Mikäli olette kokenut syrjintää, voitte halutessanne kertoa kokemuksistanne:

Seuraavaksi luetellaan erilaisia palveluita, jotka liittyvät esimerkiksi terveyteen ja koulutukseen.

25) Kuinka usein olette käyttäneet seuraavia palveluita kuluneen vuoden aikana?

	En lain- kaan	Kerran	2–5 kertaa	Yli 5 kertaa	En osaa sanoa
Neuvola (äitiys- ja lastenneuvola sekä perheneuvola)	()	()	()	()	()
Terveyskeskus	()	()	()	()	()
Hammashuolto	()	()	()	()	()
Mielenterveyspalvelut	()	()	()	()	()
Lasten päivähoito	()	()	()	()	()
Vanhusten hoito	()	()	()	()	()
Vammaispalvelut	()	()	()	()	()
Kirjasto	()	()	()	()	()
Nuorten harrastustoimintaan liittyvät palvelut (esimerkiksi urheiluseurat tai nuorisotalot)	()	()	()	()	()
Kulttuuri (esimerkiksi teatteri, museo)	()	()	()	()	()
Liikunta (esimerkiksi uimahalli, lenkkeilyradat tai jalkapallokentät)	()	()	()	()	()
Asumiseen liittyvät palvelut (esimerkiksi kunnalliset vuokra-asunnot)	()	()	()	()	()
Suomen tai ruotsin kielen kurssit	()	()	()	()	()
Sosiaalitoimisto, esimerkiksi toimeentulotuki	()	()	()	()	()
Maahanmuuttajille suunnatut neuvontapalvelut	()	()	()	()	()
www.infopankki.fi	()	()	()	()	()
Kela	()	()	()	()	()
Työnhakupalvelut	()	()	()	()	()
Poliisin lupapalvelut	()	()	()	()	()

26) Oletteko itse ollut tai onko joku perheenjäsenistänne ollut koulutuksessa viimeisen 12 kuukauden aikana?

	Kyllä	Ei
Perusopetus	()	()
Lukio	()	()
Ammattikoulutus (aikuiset)	()	()
Ammattikoulutus (nuoret)	()	()
Korkeakoulutus	()	()
Muu koulutus	()	()

27) Olitteko tyytyväinen palveluun?

	Erittäin tyy- tymätön	Melko tyyty- mätön	Melko tyyty- väinen	Erittäin tyyty- väinen	En osaa sa- noa	En ole käyt- tänyt palve- lua
Neuvola (äitiys- ja lastenneu- vola sekä perheneuvola)	()	()	()	()	()	()
Terveyskeskus	()	()	()	()	()	()
Hammashuolto	()	()	()	()	()	()
Mielenterveyspalvelut	()	()	()	()	()	()
Lasten päivähoito	()	()	()	()	()	()
Vanhusten hoito	()	()	()	()	()	()
Vammaispalvelut	()	()	()	()	()	()
Perusopetus	()	()	()	()	()	()
Lukio	()	()	()	()	()	()
Ammattikoulutus (aikuiset)	()	()	()	()	()	()
Ammattikoulutus (nuoret)	()	()	()	()	()	()
Korkeakoulutus	()	()	()	()	()	()
Muu koulutus	()	()	()	()	()	()
Kirjasto	()	()	()	()	()	()
Nuorten harrastustoimintaan liittyvät palvelut (esimerkiksi urheiluseurat tai nuorisotalot)	()	()	()	()	()	()
Kulttuuripalvelut (esimerkiksi teatteri, museo)	()	()	()	()	()	()
Liikuntapalvelut (esimerkiksi uimahalli, lenkkeilyradat tai jalkapallokentät)	()	()	()	()	()	()
Asumiseen liittyvät palvelut (esimerkiksi kunnalliset vuok- ra-asunnot)	()	()	()	()	()	()
Suomen tai ruotsin kielen kurssit	()	()	()	()	()	()
Sosiaalitoimisto, esimerkiksi toimeentulotuki	()	()	()	()	()	()
Maahanmuuttajille suunnatut neuvontapalvelut	()	()	()	()	()	()
Infopankki	()	()	()	()	()	()
Kela	()	()	()	()	()	()
Työnhakupalvelut	()	()	()	()	()	()
Poliisin lupapalvelut	()	()	()	()	()	()

28) Mikäli ette ollut ollenkaan tyytyväinen palveluun, kertokaa miksi?

29) Kuinka paljon olette saanut tietoa Suomessa teille tarjolla olevista palveluista?

- En lainkaan
 Vähän
 Melko vähän
 Melko paljon
 Paljon
 En osaa sanoa

30) Mistä saatte ensisijaisesti neuvontaa julkisista palveluista?

- Viranomaisilta
 Suomalaisilta tuttavilta
 Työkavereilta
 Muilta maahanmuuttajilta
 Järjestöistä
 Lehdistä, radiosta ja televisiosta
 Netistä
 En osaa sanoa
 Muualta, mistä? _____

31) Oletteko tutustunut lakiin kotoutumisen edistämisestä?

- Kyllä
 En

32) Onko teille tehty kotoutumissuunnitelma?

- Kyllä
 Ei
 En tiedä

33) Kuka on tehnyt kotoutumissuunnitelman?

- Kunta
 Työ- ja elinkeinotoimisto (TE-toimisto)
 En tiedä

34) Onko kotoutumissuunnitelman tekeminen auttanut teitä?

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

a) Jos vastasit kyllä, kuinka paljon kotoutumissuunnitelman tekeminen on auttanut teitä seuraavissa asioissa?

	Ei lainkaan	Vähän	Melko vähän	Melko paljon	Paljon
Työn saaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Suomen tai ruotsin kielen oppiminen	☐	☐	☐	☐	☐

Uusien taitojen oppiminen (esimerkiksi ammattitaito)	☐	☐	☐	☐	☐
Suomeen ja suomalaisiin tutustuminen	☐	☐	☐	☐	☐

b) Miksi kotoutumissuunnitelman tekeminen ei ole auttanut teitä?

35) Saatteko äänestää Suomessa?

- Kyllä
 En
 En tiedä

a) Kuinka tärkeää mielestänne äänestäminen on?

- Tärkeää
 Ei tärkeää
 En osaa sanoa

b) Tarvitsen lisätietoa äänestämisestä Suomessa

- Kyllä
 En

c) Mitä muuta haluaisit kertoa äänestysoikeudesta Suomessa?

36) Oletteko osallistunut Suomessa koulutukseen, joka kehittää ammattitaitoanne?

- Kyllä, osallistun koulutukseen parhaillaan
 Kyllä, olen osallistunut koulutukseen
 En

37) Miten tämä ammatillinen koulutus on vastannut odotuksianne?

- Erittäin huonosti
 Melko huonosti
 Melko hyvin
 Erittäin hyvin
 En osaa sanoa

Työtehtäväni
vastaavat koulu-
tustani

() () () () () ()

42) Jos olette yrittäjä, olkaa hyvä ja vastatkaa seuraaviin kysymyksiin

a) Miksi olette yrittäjä? (Voitte valita useamman vaihtoehdon.)

- Minulla on hyvä liike-idea
- Kulttuurissani yrittäjäys on yleistä
- Haluan olla oma esimieheni
- En ole saanut koulutustani vastaavaa työtä muualta
- En ole saanut lainkaan työtä muualta
- Haluan työskennellä perheeni/ tuttavieni kanssa
- Haluan työllistää perheeni/ tuttavani
- Muu syy, mikä? _____

b) Oletteko saanut riittävästi tukea yrityksen perustamisvaiheessa?

- En saanut lainkaan tukea
- Sain liian vähän tukea
- Sain jonkin verran tukea, mutta olisin tarvinnut sitä vielä enemmän
- Kyllä, sain tukea tarpeisiini nähden riittävästi
- En osaa sanoa

c) Millaista tukea ja neuvontaa olette saanut?

d) Oliko teillä oma yritys ennen Suomeen muuttoanne?

- Kyllä
- Ei

Jos olette koko- tai osapäivätyössä tai olette yrittäjä, olkaa hyvä ja vastatkaa kysymyksiin 43 ja 44.

43) Arvioikaa työkykyänne. Asteikolla 0-10, jossa 0 on huonoin ja 10 paras arvosana. Minkä pistemäärän antaisitte nykyiselle työkyvyllenne?

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

44) Uskotteko, että teidän terveytenne on tällä hetkellä niin hyvä, että voitte työskennellä nykyisessä ammatissanne kahden vuoden kuluttua?

- Tuskin
- En ole varma
- Melko varmasti
- Aivan varmasti
- En osaa sanoa

45) Mitkä seuraavista kuvaavat parhaiten Teitä? Voitte valita useamman vaihtoehdon.

- Syön kotona pääosin oman maani ruokia
- Vietän vuosittain oman maani juhlapäiviä
- Puhun lasteni kanssa pääosin omaa kieltäni
- Puhun lasteni kanssa pääosin suomea
- Puhun lasteni kanssa pääosin jotain muuta kieltä

46) Kuinka tärkeä vapaa-aikanne on teille?

- Ei lainkaan tärkeä
- Ei kovin tärkeä
- Melko tärkeä
- Erittäin tärkeä
- En osaa sanoa

47) Mitä seuraavista harrastatte? (Voitte valita useamman vaihtoehdon.)

- Liikuntaa tai urheilua
- Järjestötoimintaa
- Musiikki
- Taide, käsityö
- Kulttuuri
- Kielet
- Elokvat
- Lukeminen
- Minulla ei ole harrastuksia
- Muu, mikä? _____

48) Kuinka tärkeitä harrastukset ovat teille?

- Ei lainkaan tärkeitä
- Ei kovin tärkeitä
- Melko tärkeitä
- Erittäin tärkeitä
- En osaa sanoa

49) Osallistutteko kodin ulkopuoliseen järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

50) Miksi ette osallistu järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajan toimintaan?

- Harrastuslajeja/ vapaa-ajan toimintaa on liian vähän
- Harrastuspaikat/ vapaa-ajan toiminnan paikat sijaitsevat liian kaukana
- Harrastukset/ vapaa-ajan toiminta ovat liian kalliita
- Minulla ei ole tietoa mahdollisuuksista
- Muu syy, mikä? _____

51) Kuinka monta kertaa olette viimeisen vuoden aikana käynyt teatterissa, oopperassa, konsertissa, tanssi-esityksessä, elokuvissa tai muissa kulttuuritapahtumissa?

- En kertaakaan
- 1-2 kertaa
- 3-5 kertaa
- 6-10 kertaa
- yli 10 kertaa

52) Kuinka moneen järjestöön tai seuraan kuulutte?

Järjestö tai seura voi olla esimerkiksi ammattiyhdistysliike, urheiluseura, maahanmuuttajayhdistys, uskonnollinen yhdistys tai muu.

- 0
- 1–2
- useampaan kuin 2:een
- En osaa sanoa

53) Mihin järjestöihin, seuroihin tai yhdistyksiin kuulutte? (Voitte valita useamman vaihtoehdon.)

- Urheiluseura
- Ammattiyhdistys/ ammattiliitto
- Uskonnollinen seura/ yhdistys
- Poliittinen puolue
- Maahanmuuttajayhdistys/ omaa kulttuuria edustava yhdistys
- Asukasyhdistys
- Vanhempainyhdistys
- Muu, mikä? _____

54) Mistä saatte tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta? Voitte valita useamman vaihtoehdon.

- Suomalaisilta tuttavilta
- Muilta maahanmuuttajilta
- Perheenjäseniltä
- Viranomaisilta
- Internetistä
- Sanomalehdestä/ aikakauslehdistä
- Radiosta
- Televisiosta
- Kirjoista
- Työpaikalta
- Koulusta/ kursseilta
- Muualta, mistä? _____

55) Onko teillä suomalaisia tuttaviam? Jos on, niin missä olette tavannut heidät? Voitte valita useamman vaihtoehdon.

- Naapurustossa
- Töissä
- Lasteni kautta
- Vapaa-ajan aktiviteettien kautta
- Minulla ei ole suomalaisia tuttaviam
- Muualla, missä? _____

56) Toivoisitteko, että teillä olisi enemmän suomalaisia tuttaviam?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

57) Onko teillä Suomessa sellaisia tuttaviam, jotka kuuluvat omaan kulttuuriyhteisöönne?

- Kyllä
- Ei

58) Mitkä seuraavista ryhmistä kuuluvat lähipiiriinne?

- Perhe
- Oman kulttuuriyhteisön jäsenet
- Suomalaiset ystävät
- Suomalaiset työtoverit
- Naapurit
- Ei kukaan
- En osaa sanoa

59) Kuinka monta suomalaista ystävää, joita tapaatte tai joiden kanssa soittelette kuukausittain, Teillä on?

- Ei yhtään
- 1-2
- 3-4
- enemmän kuin 4

60) Kuinka helppoa teille on tutustua suomalaisiin?

- Erittäin vaikeaa
- Melko vaikeaa
- Ei helppoa eikä vaikeaa
- Melko helppoa
- Erittäin helppoa
- En osaa sanoa

a) Miksi tutustuminen on teille melko vaikeaa tai erittäin vaikeaa?

- Kulttuurimme ovat liian erilaisia (esim. käyttäytyminen)
- En tiedä missä tapaisin suomalaisia

- En puhu tarpeeksi hyvin suomea
- Suomalaiset suhtautuvat minuun varauksellisesti
- Muu syy, mikä? _____

61) Käytättekö Internetiä?

- Kyllä
- Ei

62) Oletteko Facebookissa?

- Kyllä
- Ei

a) Jos vastasitte kyllä, minkä kielistä Facebookia käytät?

Kaikkien vastaajien kesken arvotaan Viking Linen risteilylahjakortti 2-4 henkilölle Helsingistä Tukholmaan. Lahjakortti on voimassa 1.-20.12.2012 sekä 7.-19.1.2013 lauantai-torstai -lähdöillä. Mikäli haluatte osallistua arvontaan, voitte täyttää nimenne ja puhelinnumeronne. Arvonta suoritetaan syyskuussa ja voittajalle ilmoitetaan henkilökohtaisesti.

Nimi: _____
Puhelinnumero: _____

LIITE 2 KÄÄNNÖSVIRHEET KIELITTÄIN

Kyselylomakkeiden käänöksissä esiintyi valitettavasti joitain virheitä. Ne on koottu tähän liitteen kysymyksittäin eri kielten osalta sen mukaan, mitä kukin haastattelija oli merkinnyt käänösvirheiksi kyselylomakkeeseensa. Venäjänkielisen lomakkeen kaikista käänösvirheistä ei saatu selvyyttä, koska haastattelija ei ollut merkinnyt niitä englanniksi.

Tässä lomakkeessa olevat kysymykset koskevat kokemuksianne elämisestä ja asumisesta Suomessa. Lisäksi kysytään joitain taustatietojanne kuten ikää, koulutusta ja perhetilannetta. Kysymyksiin voi vastata kahdella tavalla. Voitte joko merkitä vaihtoehdon, joka parhaiten sopii teille, tai voitte kirjoittaa vastauksen viivalle. Merkitkää vain yksi vaihtoehto. Jos kysymyksessä sanotaan erikseen, voitte valita useamman vaihtoehdon. Teidän mielipiteenne on meille hyvin arvokas. Siksi haluamme, että vastaatte kaikkiin kysymyksiin niin hyvin kuin mahdollista. Jos ette tiedä tai osaa antaa vastausta, voitte valita myös "En tiedä" tai "En osaa sanoa".

- Kiinankielinen kyselylomake: Viimeisen virkkeen vaihtoehdot voivat aiheuttaa sekaannusta seuraavien vastausvaihtoehtojen osalta: "En tiedä vastausta" ja "En ole halukas vastaamaan sellaiseen kysymykseen".
- Turkinkielinen kyselylomake: Ilmaisua avokysymyksien kirjaaminen "viivalle" ei käytetä, vaan ennemmin "tyhjään tilaan".
- Vironkielinen kyselylomake: Teidän mielipiteenne on meille hyvin arvokas -lauseessa, arvokas-sana on käännetty väärin.

4) Kansalaisuus

Venäjä
Viro
Somalia
Irak
Kiina
Thaimaa
Turkki
Muu, mikä?

- Vironkielinen kyselylomake: Venäjä -> Vene.

5) Mikä on siviilisäätynne?

Avoliitossa
Avoliitossa
Naimaton
Eronnut
Leski

- Arabiankielinen kyselylomake: Tulisi kysyä, oletko solminut avioliiton vai etkö ole.
- Turkinkielinen kyselylomake: Avioliitto-vastausvaihtoehtoa ei luultavasti valita kulttuuristen erojen takia.

6) Asutteko yksin vai perheenne kanssa?

Asun puolisoni kanssa
Asun lasteni kanssa
Asun puolisoni ja lasteni kanssa
Asun yksin
Asun muiden henkilöiden kanssa

- Vironkielinen kyselylomake: Viron kielessä ei käytetä oma-termiä ennen aviomiestä tai lapsia; Asun muiden henkilöiden kanssa -> Mitä tämä tarkoittaa, kun kysytään asutteko yksin vai perheenne kanssa?

7) Kuinka monta alle 18-vuotiasta lasta perheeseen kuuluu?

- 1
- 2
- 3
- 4 tai enemmän
- Ei yhtään

- Vironkielinen kyselylomake: Ei yhtään -> Mitte ühtegi.

11) Mitä kouluja olette käynyt kotimaassanne? Ilmoittakaa myös, montako vuotta olette opiskellut. Voitte valita useamman vaihtoehdon.

En ole käynyt koulua tai opiskellut

Peruskoulu, vuotta

Lukio, vuotta

Ammattikoulu, vuotta

Korkeakoulu, vuotta _____

Muu mikä, vuotta

- Turkinkielinen kyselylomake: Korkeakoulu -> Yliopisto.

Kotoutuminen tarkoittaa sitä, että maahanmuuttaja tutustuu ja sopeutuu suomalaiseen yhteiskuntaan ja tuntee olevansa suomalaisen yhteiskunnan tervetullut ja yhdenvertainen jäsen. Kotoutumisen kannalta on tärkeää, että maahanmuuttaja tietää, miten asioita hoidetaan Suomessa. Tavoitteena on, että maahanmuuttaja oppii suomea tai ruotsia ja voi osallistua työelämään ja muuhun yhteiskunnan toimintaan. Kotoutumisessa on tärkeää myös maahanmuuttajan oman kielen ja kulttuurin säilyttäminen.

- Turkinkielinen kyselylomake: Kotoutuminen tulisi kääntää entegrasyon-sanalla, ei uyum-sanalla.

12) Seuraavaksi luetellaan asioita, jotka liittyvät kotoutumiseen ja elämiseen Suomessa. Kuinka tärkeitä nämä asiat ovat teille kotoutumisen kannalta? Voitte valita yhden viidestä vaihtoehdosta, jotka ovat "ei lainkaan tärkeä", "ei kovin tärkeä", "melko tärkeä", "erittäin tärkeä" ja "en osaa sanoa".

Työ

Suomen tai ruotsin kielitaito

Suomen kielen kurssit

Ruotsin kielen kurssit

Tutustuminen suomalaisiin

Opiskelu

Parempi taloudellinen tilanne

Suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan tuntemus

Perheen saaminen Suomeen tai lähelle

Avioliitto

Lasten pääsy töihin

Lasten pääsy kouluun/opiskelemaan

Terveyspalvelut

Harrastukset

Parempaa kohtelua suomalaisilta

Suomen kansalaisuus

Turvallisuus

Omasta maasta tulneiden maahanmuuttajien tuki
 Toiminta järjestöissä
 Itselle/perheelle sopiva asunto
 Asuinalue
 Oma auto
 Omakielinen järjestö
 Muu, mikä?

- Arabiankielinen kyselylomake: Mitä tarkoittaa perheen saaminen lähelle? Omasta maasta tulneiden maahanmuuttajien tuki ei ole selkeästi määritelty, vastaajat eivät tiedä, keitä he tässä tapauksessa saivat tukea.
- Thainkielinen kyselylomake: Parempaa kohtelua suomalaisilta -> Parempaa käytöstä ja palvelua suomalaisilta; Omasta maasta tulneiden maahanmuuttajien tuki -> Tuki maahanmuuttajilta, jotka ovat tulleet samasta maasta; "Toiminta järjestöissä" ja "omakielinen järjestö" ei käännetty oikein.
- Turkinkielinen kyselylomake: Perheen saaminen Suomeen tai lähelle -> Perheesi saaminen Suomeen tai lähelle.
- Venäjänkielinen kyselylomake: Osa-alueet "Omasta maasta tulneiden maahanmuuttajien tuki", "Asuinalue" ja "Omakielinen järjestö" oli käännetty väärin.

16) Oletteko osallistunut suomen tai ruotsin kielen opetukseen?

Kyllä, opiskelen suomea tai ruotsia parhaillaan
 Kyllä, olen opiskellut suomea tai ruotsia
 En vielä, mutta odotan opetukseen pääsyä
 En

- Vironkielinen kyselylomake: En vielä, mutta odotan opetukseen pääsyä -> mutta-sana käännettävä kuid-sanaksi.

Seuraavaksi luetellaan erilaisia palveluita, jotka liittyvät esimerkiksi terveyteen ja koulutukseen.

25) Kuinka usein olette käyttänyt seuraavia palveluita kuluneen vuoden aikana?

Neuvola (äitiys- ja lastenneuvola sekä perheneuvola)
 Terveyskeskus
 Hammashuolto
 Mielenterveyspalvelut
 Lasten päivähoido
 Vanhusten hoito
 Vammaispalvelut
 Kirjasto
 Nuorten harrastustoimintaan liittyvät palvelut (esimerkiksi urheiluseurat tai nuorisotalot)
 Kulttuuri (esimerkiksi teatteri, museo)
 Liikunta (esimerkiksi uimahalli, lenkkeilyradat tai jalkapallokentät)
 Asumiseen liittyvät palvelut (esimerkiksi kunnalliset vuokra-asunnot)
 Suomen tai ruotsin kielen kurssit
 Sosiaalitoimisto, esimerkiksi toimeentulotuki
 Maahanmuuttajille suunnatut neuvontapalvelut
www.infopankki.fi
 Kela
 Työnhakupalvelut
 Poliisin lupapalvelut

- Vironkielinen kyselylomake: Mielenterveyspalvelut -> Psyhholoogi teenuseid.

27) Olitteko tyytyväinen palveluun?

Neuvola (äitiys- ja lastenneuvola sekä perheneuvola)
 Terveyskeskus
 Hammashuolto
 Mielenterveyspalvelut
 Lasten päivähoido
 Vanhusten hoito
 Vammaispalvelut
 Perusopetus
 Lukio
 Ammattikoulutus (aikuiset)
 Ammattikoulutus (nuoret)
 Korkeakoulutus
 Muu koulutus
 Kirjasto
 Nuorten harrastustoimintaan liittyvät palvelut (esimerkiksi urheiluseurat tai nuorisotalot)
 Kulttuuripalvelut (esimerkiksi teatteri, museo)
 Liikuntapalvelut (esimerkiksi uimahalli, lenkkeilyradat tai jalkapallokentät)
 Asumiseen liittyvät palvelut (esimerkiksi kunnalliset vuokra-asunnot)
 Suomen tai ruotsin kielen kurssit
 Sosiaalitoimisto, esimerkiksi toimeentulotuki
 Maahanmuuttajille suunnatut neuvontapalvelut
 Infopankki
 Kela
 Työnhakupalvelut
 Poliisin lupapalvelut

- Vironkielinen kyselylomake: Asumiseen liittyvät palvelut (esimerkiksi kunnalliset vuokra-asunnot) -> Kunnalliset vuokra-asunnot käännettävä termillä "munitsipaalkorterid".

38) Onko tällaista ammatillista koulutusta tarpeeksi?

Opetusta on liian vähän
 Opetusta on sopivasti eli sitä ei ole liikaa eikä liian vähän
 Opetusta on liikaa
 En osaa sanoa

- Turkinkielinen kyselylomake: Opetusta on liikaa -> Koulutuksen pituus on liian pitkä.

40) Mikäli olette palkansaaja, oletteko

Julkisella sektorilla, eli kunnalla tai valtiolla
 Yksityisellä sektorilla, eli yrityksessä
 Järjestössä

- Turkinkielinen kyselylomake: Järjestössä -> Käännettävä foundation-sanalla.

41) Kuinka arvioisitte työelämäänne?

Viihdyn työssäni hyvin
 Minua kohdellaan tasapuolisesti toisten työntekijöiden kanssa
 Osaamiseni tunnustetaan
 Minuun luotetaan
 Työehtoni ovat selkeät
 Voin harjoittaa kulttuuriani työpaikallani
 Olen harkinnut työpaikan vaihtamista
 Olen harkinnut yrityksen perustamista
 Työtehtäväni vastaavat koulutustani

- Turkinkielinen kyselylomake: Vastausvaihtoehdot "Täysin samaa mieltä", "Jokseenkin samaa mieltä" jne. ovat teoreettisesti oikeita, mutta niitä ei käytetä käytännössä. Oikeat vastausvaihtoehdot ovat: Tamamen Katilijorum, Katilijorum, Kararsizim (Not sure), Katilmiyorum, Tamamen Katilmiyorum.
- Vironkielinen kyselylomake: Voin harjoittaa kulttuuriani työpaikallani -> Vöin töökohal järgida oma kultuuri tavasid.

42) Jos olette yrittäjä, olkaa hyvä ja vastatkaa seuraaviin kysymyksiin

a) Miksi olette yrittäjä? (Voitte valita useamman vaihtoehdon.)

Minulla on hyvä liike-idea
 Kulttuurissani yrittäjäyys on yleistä
 Haluan olla oma esimieheni
 En ole saanut koulutustani vastaavaa työtä muualta
 En ole saanut lainkaan työtä muualta
 Haluan työskennellä perheeni/ tuttavieni kanssa
 Haluan työllistää perheeni/ tuttavani
 Muu syy, mikä?

- Turkinkielinen kyselylomake: En ole saanut lainkaan työtä muualta -> Gramatically not correct any = bir should be deleted, gives the idea of unprofessionalism to the reader.

b) Oletteko saanut riittävästi tukea yrityksen perustamisvaiheessa?

En saanut lainkaan tukea
 Sain liian vähän tukea
 Sain jonkin verran tukea, mutta olisin tarvinnut sitä vielä enemmän
 Kyllä, sain tukea tarpeisiini nähden riittävästi
 En osaa sanoa

- Vironkielinen kyselylomake: Sain jonkin verran tukea, mutta olisin tarvinnut sitä vielä enemmän -> Sain mõnevõrra tuge, kuid oleks vajanud rohkem.

43) Arvioikaa työkykyänne. Asteikolla 0-10, jossa 0 on huonoin ja 10 paras arvosana. Minkä pistemäärän antaisitte nykyiselle työkyvyllenne?

0
 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10

- Turkinkielinen kyselylomake: Arvioikaa työkykyänne -> Työkyvyn termiä ei tunneta turkin kielessä. Enemmän selvennystä kaivattaisiin termeihin, kuten, ikä, taidot jne.

44) Uskotteko, että teidän terveytenne on tällä hetkellä niin hyvä, että voitte työskennellä nykyisessä ammatissanne kahden vuoden kuluttua?

Tuskin
 En ole varma
 Melko varmasti
 Aivan varmasti

En osaa sanoa

- Vironkielinen kyselylomake: Uskotteko, että teidän terveytenne on tällä hetkellä niin hyvä, että voitte työskennellä nykyisessä ammatissanne kahden vuoden kuluttua? -> Kas leiäte, et Teie tervis on piisavalt hea, et võiksite töötada praegusel ametikohal kahe aasta pärast?

45) Mitkä seuraavista kuvaavat parhaiten Teitä? Voitte valita useamman vaihtoehdon.

Syön kotona pääosin oman maani ruokia
 Vietän vuosittain oman maani juhlapäiviä
 Puhun lasteni kanssa pääosin omaa kieltäni
 Puhun lasteni kanssa pääosin suomea
 Puhun lasteni kanssa pääosin jotain muuta kieltä

- Vironkielinen kyselylomake: Syön kotona pääosin oman maani ruokia -> Söön kodus peamiselt oma maa toite; Puhun lasteni kanssa pääosin omaa kieltäni -> Räägin oma lastega peamiselt emakeeles.

51) Kuinka monta kertaa olette viimeisen vuoden aikana käynyt teatterissa, oopperassa, konsertissa, tanssiesityksessä, elokuvissa tai muissa kulttuuritapahtumissa?

En kertaakaan
 1-2 kertaa
 3-5 kertaa
 6-10 kertaa
 yli 10 kertaa

- Vironkielinen kyselylomake: En kertaakaan -> Mitte ühtegi korda.

53) Mihin järjestöihin, seuroihin tai yhdistyksiin kuulutte? (Voitte valita useamman vaihtoehdon.)

Urheiluseura
 Ammattiyhdistys/ammattiliitto
 Uskonnollinen seura/yhdistys
 Poliittinen puolue
 Maahanmuuttajayhdistys/omaa kulttuuria edustava yhdistys
 Asukasyhdistys
 Vanhempainyhdistys
 Muu, mikä?

- Turkinkielinen kyselylomake: Asukasyhdistys -> oikea termi olisi Semt Sakinleri Semt.

58) Mitkä seuraavista ryhmistä kuuluvat lähipiiriinne?

Perhe
 Oman kulttuuriyhteisön jäsenet
 Suomalaiset ystävät
 Suomalaiset työtoverit
 Naapurit
 Ei kukaan
 En osaa sanoa

- Thainkielinen kyselylomake: Oman kulttuuriyhteisön jäsenet -> Yhteisön jäsenet, joilla on oma kulttuuri.

Kaikkien vastaajien kesken arvotaan Viking Linen risteilylahjakortti 2-4 henkilölle Helsingistä Tukholmaan. Lahjakortti on voimassa 1.-20.12.2012 sekä 7.-19.1.2013 lauan-

tai-torstai -lähdoillä. Mikäli haluatte osallistua arvontaan, voitte täyttää nimenne ja puhelinnumeronne. Arvonta suoritetaan syyskuussa ja voittajalle ilmoitetaan henkilökohtaisesti.

- Turkinkielinen kyselylomake: Risteily -> Seyrüsefer-termiä ei käytetä, oikea termi on "gemi seyahati".